

Ros 7n 8960/1

ORATIONES

AESCHINIS ET DEMOSTHENIS INTER SE CONTRARIÆ à Dionysio Lambino Monstroliensi litterarum Græcarum in schola Parisiensi interprete, & doctore Regio in Latinum sermonem conuersæ.

Ad Michælem Hospitalem Galliæ cancellarium, virum clarissimum.

in Iavu, ærre d'ōrēap.

D^{II} n° ~~147~~ 200.

Βασιλέων ἀγαθῶν κεφαλὴ τοῦ αἰχμῆτη.

L V T E T I A B C I O . I O . L X V .

Apud viduā Guil. Morelij in Grēcis typographij Regij;

ERRATA SIC CORRIGITO

- pag. 8. habes in murorum refectionem,
9. coarguunt &
14. quæ in contionem
26. Sed cùm primum in Eubœam
31. ei oppignerauerunt
51. paucorum dominationi studen-
59. scriptum est; scriba vobis
88. quámque iustum
96. plana fient.
101. habuit tum in Græcos
131. & speciosas nacti, principatum ad
140. difficilibus reip. temporibus
144. & tres expedieندæ
149. & cogitare vñà cum
159. incedo: quo
ibid. prabuisset, eo ipso

FACULTÉ
de Théologie
Protestante
de Mântuan

D. Lambinus MICHAELI HOSPI-
TALI GALLIAE CANCEL-
LARIO SAPIENTISSIMO,
DOCTISSIMO, ET ELOQVEN-
TISSIMO VIRO S. D.

Memoriae proditum est à bonis auctori-
bus, Michaël Hospitalis, priscos illos
Gallos, maiores nostros ultimos, Her-
culem optimè de hominum genere
meritum, quem Ogmium sua lingua ap-
pellabant, non dissimili, atque Græ-
cos, religione coluisse: sed longè dissimili tamen habitu
& figura conformatum pingere consueuisse. Eum enim
admodum senem, partim caluum, reliquo capillo cane-
scentem, rugosum, & torrida cute aridum pingebant,
adeò ut Iapeti cuiusdam, aut Saturni, non Herculis spe-
ciem præberet. Neque verò est quod quisquam suspice-
tur, quemuis potius, quam Herculem, hac pictura expres-
sum fuisse. Cultus enim atque ornatus planè erat Her-
culis: quandoquidem & pelle leonis amictus erat, & dex-
tra clauam tenebat, & laeva arcum gerebat, & ex hume-
ro pharetra pendebat. Quid multa? si imago solida esset,
si in ea sanguis & spiritus, & ratio inessent, Hercules ger-
manus erat. Habebat hęc pictura aliud admirabile, & pe-
ne dicam, incredibile. Ingétem hominum multitudinem
auriculis religatam trahebat. Vincula porrò erant cate-
nulæ tenues ex auro & electro affabré factæ, monilibus
pulcherrimis similes. Homines autem illi tametsi catel-
lis ita infirmis & fragilibus traherentur: neque fugam
meditabantur tamen, cùm facile effugere possent, si vel-
lent: neque aut toto corpore resistebant, aut pedibus
contrà nitebantur, in aliam partem, quam quod ducebantur,
se resupinantes: sed contrà libentes, laxi, & alacres
ducem sequebantur, quasi ei, qui ducebat, si modò id ex
pictura intelligi posset, gratulantes, quasi eum lau-
dantes, atque hortantes, ut ducere, quod vellet, perseue-

raret: studio sequendi ita vincula laxantes , vt & ducem
anteuertere velle, &c, si soluerentur , molestè laturi esse
viderentur. Sed ne id quidem prætereundum est, quod
in ea pictura absurdissimum erat. Nam cùm pictor nihil,
cui summam catenam annexeret, haberet, quoniā dex-
trum claua, lœuam arcus iam occupasset , extrema Hercu-
lis lingua perforata, fecit illos ex ea trahi, Hercules fa-
cie in eos obuersa, hilara, & subridente. Ac talis qui-
dem pictura fuit . Significabat autem primū vim ora-
tionis esse maximam, ac tanto viribus corporis maiore,
quanto Hercules Mercurio robore corporis antecellit:
deinde facundiam senilem solam eloquentiæ nomine
dignam esse, solāmque eloquentiæ vim obtinere: neque
id immerito. Ea enim demum vera est eloquentia , quæ
cum prudentia & sapientia coniuncta est. At prudentia
& grauitas, propria senectutis est, quemadmodū temeri-
tas & leuitas florētis ætatis: quod testatur his verbis etiā
poëtarum princeps Homerus, ὁ πλοτίπερ φέρεθοται,
iuuenum mens rana, leuisque. Itaque quantumuis licet nō
nulli iuuenes interdū flumine inaniū verborū admiratio-
nē multitudinis excitent, assensūmq; atque approbatio-
nem vulgi moueant, à prudentibus tamen existimatori-
bus neque oratores iudicari debent, neque eloquentes,
sed potius molesti rabulæ de foro, & inepti clamatores.
Hoc vidit idem ille poëta, qui seni Nestori orationem
melle dulciore in affingit, non illam iuuenibus visitatam,
hoc est prudentia vacuam, atque è labris nascentem, sed
planè senilem, id est, prudentiæ, consiliique plenam , &
grauissimas ex alto mētis recessu sententias elicientem,
atque explicantem. Quo nomine princeps ille Græciæ
Agamemnon optat ut decem habeat non Aiakis, sed
Nestoris simileis quod si cōtigerit, confidit se breui Tro-
ia potiturū. Idē Troianos oratores facit vocē λειχόεσσα
mittere: quasi quis dicat lilij instar candidam, & floridam:
quid aliud significans, quām orationem senilem non vnā

cum

cū corpore deflorescere, atq; exarescere, sed vñā cū prud-
entia, quā affert senectus, virescere ac florescere? Quid
quòd idem eosdem cicadis simileis esse dicit? nōnne
quamuis obscurius, & φιλοσοφικώτερος, sine controuersia
tamen innuit senum maximè propriam esse eloquétiam
naturā? Cicada enim eò quòd sit animal frigidum, tenuē,
macilentum, atque exsangue natura, senectutem desi-
gnat. itaque Tithonumi poëtæ fingunt diu viuendo in ci-
cadam esse conuersum, significantes eum ætate longissi-
mè processisse. longa enim ætas hominum corpora mi-
nuit atque extenuat. quod autem idem sit sonorum, vo-
cale, musicum, & canorum, senes esse suapte natura fa-
cundos ac disertos declarat. Itaque fidicini cuidam inte-
rea dum fidibus caneret, chorda vna, quam fortè pulsar-
uerat, rupta, aiunt cicadam, quasi citharoëdo illi subsidio
venisset, sonum, quem chorda rupta non reddiderat, stre-
pitū suo suppleuisse. Sed redeo ad Herculem. Num igitur
Galli nostri, illos dico indigenas, &, ut Græco verbo
dicam, ἀπόχθονας, existimabant sapientissimum & elo-
quentissimum quendam virum fuisse: & vel omnia, quæ
ab eo armis gesta & confecta esse fabulantur poëtæ, sa-
pientia, & oratione administrasse ac transfigisse, vimque
hominibus non claua, non iaculis, non viribus corporis,
sed dicendi facultate, verbis, persuadendo intulisse: (e-
rāt enim verba, celerrima illa, & acutissima tela scilicet,
quæ in animos hominum ferorum penetrabāt, quæ ani-
mos agrestium configebant, ac sauciabant:) vel, si quan-
do arma capere, atque expedire coactus sit, ea sic ratio-
ne, & consilio, & eloquentia temperasse ac rexisse, vt ne-
que vñquam ab humanitate recesserit, & semper belli
suscepti secundum, atque optatum exitum habuerit. Et
recte. Quid enim minus credibile est, quām, non dicam
Iouis filium, sed eum virum, quem posteritas propter singula-
ritati consecrauit, atque ad cælum extulit, solis corporis

viribus vsum, monstris, & talibus pestibus orbem terrarum liberasse? tyrannos , & iniustos , & maleficos homines armis & ferro subegisse? Nam si nihil præter id, quod lacertis, & corporis robore gestum sit, diuinos honores, & immortalem gloriam mereatur, multo præstabat Herculi gigantes illi Ηρόμενοι, & res longè maiores, atque admirabiliores confidere poterant. Sed non ita est. Illorum enim vim prudentiæ , atque eloquentiæ expertem, ira deorum, id est sapientium virorum prouidentia perculit atque affixit: Herculis autem vireis ratione & consilio temperatas, & cum eloquentia coniunctas, dij immortales adiuuerunt, eoque prouexerunt, vt & à feritate, atq; iniustitia orbem terrarum vindicarit , & immortalitatem sibi compararit. Ne multa, flexanima illa, omniumque rerum humanarum regina, eloquentia, præferit senilis , primorum illorum hominum vitam soliagam, iniustum, violentam, latrocinijs infestam, turbulentam , ac ferinam ad cultum ciuilem , iustum , legitimum, tutum, pacatum, tranquillum , atque humanum reuocauit, vrbeis condidit, iura descripsit, leges rogauit. Huius igitur tanti boni, ac propè diuini , Michaël Hospitalis, quod te videbam in Gallia nostra principatum obtine-re, Regique nostro Christianissimo Karolo nono , adolescenti optimo contigisse in consilio dando non modò Nestorem, sed Gallicum quendam Herculem , cuius sapientia diuina , eloquentiæ senili, & præterita reip. vulnera sanare, & præsentia incommoda leuare, & futura prouidere, ac propulsare possit , quodque mecum sa-pe recordabar quantum tibi bonarum litterarum , omniumque liberalium artium , & linguarum eruditarum doctores ac magistri , quos hæc schola Parisiensis innumerabileis habet, & maximè Regij, debeant: cùm vellem tibi meum erga te gratum animum declarare, neq; quicquam haberem te dignum , quod ad te mitterem : duas tamen inter se contrarias duorum totius Græciæ eloquentissimorum AEschinis & Demosthenis orationes

super-

superioribus diebus à me, dum eas meis auditōribus ex-
plico, in latinum sermonem conuersas, tibi donare, ac
dicare constitui, non ut tu homo occupatissimus eas le-
geres, qui, siquid tibi vacui temporis daretur, Græcas po-
tius, quam Latinas, præsertim meas, legeres: sed primūm
ut ex hoc qualicunque munere singularē meam referen-
dāe tibi gratiæ voluntatem perspiceres: deinde ut tuum
vetustum erga scholam Parisiensem studium, atq; amo-
rem omnibus notum, & testatum, non illum quidem è
memoria tua depositum, aut obliuione obrutum, sed oc-
cupationum tuarum magnitudine, ac multitudine non-
nunquam retardatum, atque interruptū renouarem, ac
refricarem: in qua aduenę quidam & peregrini homines,
qui omneis vias pecuniæ conciliandę norunt, cùm opor-
teat peregrinum in aliena rep. nō esse curiosum, nedum
alienum appetere, & parteis alienas sibi præripere, duo-
bus speciofis, & plausibilibus nominib; usurpati, reli-
gionis, & doctrinæ, Rectore huius nobilissimæ scholæ,
ijsque, qui gymnasij præsunt, inuitis, ludum discendi nu-
per aperuerunt: iuuētutem incautam, discendi cupidam,
litterarū que studio flagrantem blanditijs, & inanibus
promissis à gymnasij antiquis auocatam, atque auer-
sam ad se pelliciunt: quasi verò aut doctores & magistri
Lutetiæ desint, aut ij, qui sunt, non infinitis partibus sint
arrogantissimis istis & vanissimis hominibus doctiores:
aut Galli, qui omnium honestarum disciplinarū, bona-
rūmque artium gloria excellunt, nisi à peregrinis, & bar-
baris istis doceantur, indocti sint futuri: aut tutius sit Gal-
los, suos liberos tradere & committere docendos igno-
tis & alienigenis, quam notis & in eodem solo natis: aut
maiores nostri hæc tam multa, & sumtuosa litterarum
gymnasia eo consilio ædificarint, vt vel essent murium
domicilia, vel à peregrinis, ciuib; eiectis, occuparētur:
aut superiores Galliæ reges non eo animo tot singularia
iura, quæ priuilegia vulgo appellam⁹, in scholā Parisien-
sem contulerint, ut ea à quam maxima docentium ac di-

ſcentium multitudine celebrarentur, maximēque flo-
rent: aut clarissimi viri doctores Regij Adr . Turnebus,
Io. Auratus, P. Ramus, Io. Mercerus: ceteri, quos enu-
merare longum sit, fruſtrā à Rege docendi muneri præ-
positi ſint: multa præterea contra morem atque instituta
maiorum magno non ſolūm huius ſcholæ Parisiēſis, ſed
etiam totius vrbis detrimento moluntur, & committūt,
dum neſcio quo diplomate (quod theologi noſtri impro-
barunt) freti, vltro ingredi geſtiunt in ædeis alienas, vt
inquirant & explorēt quid quisque de cæremonijs anti-
quis & religione ſentiat, dum ſe neque legibus vllis te-
neri, neque magistratibus vllis obtemperare debere,
neq; à quo quam in ius vocari poſſe, & vt Græci dicunt,
δύναμις καὶ δύναμις esse prædicant: quaſi verò aut
alium habeamus in Gallia dominum , ſecundum deum,
quām Regem noſtrum, Karolum: aut princeps vllº exten-
nus nouas leges nobis imponere, & nouæ ſedē inuen-
tores in vrbibus Galliæ , atque adcō in ceruicibus noſtris
collocare ſuo iure poſſit: aut defint nobis probata, & iam
vſu recepta religioforum virorum collegia, & ſodalitia,
quæ quamuis magno oneri ſint populo , fuſtinentur ta-
mē à nobis, fouētur, atq; aluntur cùm proptervetuſtate,
tum propter pietatē, tum ob cognitionē , & generis cō-
munione: aut quos habet Lutetia theologos doctiſſi-
mos, & clarissimos, ij neſciāt quæ ſit vera & recta de pie-
tate ſentētia, quæque approbata Christiani hominis in-
ſtitutio . Sed hac de re nimis fortaffe multa , præſertim
hoc loco . Te pro tuo in ſcholā Parisienseim , & in totam
Galliam ſtudio , oro atq; obſecro, vt huic quoque cogi-
tationi in tuis maximis curiſ aliiquid impertiſias temporis,
vt prouideas, ne haec quondam celeberrima & florentiſ-
fima ſchola , in qua amplificanda atque ornanda reges
Galliæ ſuperiores tantopere elaborarunt, noſtra negli-
gentia vaſtetur, & deſtorescat. Vale.

A R-

ARGUMENTVM ORATIONIS
AESCHINIS RHETORIS IN CTE-
siphontem, incerto auctore, D.
Lambino interprete.

Tesiphon scitum fecit, ut Demosthenes Demo-
sthenis F. Pæanieuſ corona aurea donaretur, eiūſ-
que corona p̄dicatione in theatro fieret ludis Liberi
patris, tragœdis iamiam in scenam prodituris, & re-
citatūr: quia aſſiduē res populo Atheniensi opti-
mas atque utilissimas & diceret & ageret. Huius populi ſciti no-
mine Ctesiphontem in iudicium adduxit AESchines, tanquam con-
tra leges scripti. Affert autem ſumma capita, & cauſe firmamen-
ta tria: unum, quod Ctesiphon Demosthenem rationum referen-
darum iudicio obligatum corona donandum censuerit, cum lex
vetet, magistratum rationibus referendis obligatum corona donari:
atque hoc caput pertinet ad quæſtionem, an sit. Secundum, quod
coronam in theatro à p̄acone pronuntiandam censuerit, cum lex
vetet, quenquam in theatro coronari: & hoc pertinet ad quæſtionem
qualitatis. Tertium & poſtremum, quod falsa decreto comple-
xus sit. Non enim Demosthenem eſſe fortem, aut bonum vi-
rum, neque corona dignum. Referendum autem etiam hoc eſt ad cri-
men de decretis contra leges faciliſ, quoniam lex quædam eſt, quæ ve-
tat falsa in decretis perſcribere. Pertinet porro hoc ad quæſtionem
quale sit. Obiectiones autem occupat treis. Ad primum quidem
illud, duas: nempe dicturum Demosthenem, ſe non eſſe funelum ma-
gistratu: & murorum reficiendorum munus, non eſſe magistratum,
ſed ministerium quoddam & curationem. quod si demus, eſſe magi-
ſtratum: at quia de ſuo ſumtu fecerit. & id, quod impenderit, ex-
pensum non tulerit, neque à ciuitate recuperarit, non eſſe ſe rationi-
bus referendis obligatum. quod vtrunque ad quæſtionem an sit, perti-
ret. His autem opponit caput coniecturale, quod tamen non probat:
Demosthenem nihil de ſuo largitum eſſe, ſed à ſenatu decem talenta
attributa habuisse. hoc etiam pertinet ad quæſtionem an sit. Con-
tra ſecundum autem firmamentū AESchinis, cum Demosthenes le-
gem aliam proferat iubentem, aut certè permittentem, coronam pro-

nuntiari in theatro, si populus auctor fuerit: *A*Eschines negat, hæc legem esse de coronis urbanis aut ciuilibus, sed de externis. hoc & ad quæstionem an sit, pertinet. Ad tertium caput multa singillatim affert Demosthenes. Suspiciatur autem *A*Eschines, atque sibi nuntiatum esse, Demosthenem, defensione in quatuor tempora tribuisse, singulásque actiones atque administrationes reip. in hæc tempora partitum esse. Ac primum quidem tempus dicit esse belli primi tempus, quod bellum Athenienses cum Philippo de Amphipoli gerebat, à Demosthene, & Philocrate compositum ac sedatum: Secundū, tempus pacis usque ad illum diem, quo die Demosthenes pace directa belli auctor fuit: Tertium, belli secūdi, & cladis ad Chæronéam acceptæ: Quartum, præsens tempus, quod versatur in ijs rebus, quæ populo Atheniensi cum Alexandro intercedunt. In primo igitur illo tempore, ait eum pacis causam fuisse, quæ turpis esset & ignominiosa. causam præterea fuisse, quam obrem eam ciuitas in Græcorum communione confessi, consilioque non fecerit. In secundo, bellum aduersus Philippum confluisse. In tertio, belli sacri, & eorum, quæ Phocensibus acciderunt, & cladis ad Chæronéam acceptæ causam fuisse, adductis & impulsis Atheniensibus, ut bello aduersus Philippum susceppto, & societate belli cum Thebanis facta, coniunctis copijs proelio cum illo decertarent. In postremo tempore, quietuisse, tacuisse, ciuitati denique neque re, neque consilio profuisse, cum ei, si Alexandrum odio persequeretur, populūmque amaret, de patria bene merendi summa facultas daretur, absente Alexandro, & in Asia lögè gentium bellum gerente. Deinceps totam Demosthenis vitam insectatur & reprehendit: ipsius etiam Ctesiphontis, sed breuiter & paucis: in quibus postulat a iudicibus, ut ipse profese dicat, ne que Demosthenem patronum adhibeat. Summa igitur huius orationis hac est, præcipuaque, quibus est usus *A*Eschines, capita, hæc sunt. Causam autem obtinuit Demosthenes. Reprehenditur porro à quibusdam *A*Eschines, quod in criminibus de decretis contra leges scriptis non haferit, sed actiones, & res gestas Demosthenis vituperarit, & accusarit, cum ille remp. bene gesserit: hic tamen contra hac in re robur, & firmamentum sue cause collocat, his verbis: Restat autem mihi pars accusacionis, in qua multum studij, operæque pono. hæc autem pars, causa est, propter quam causam Demosthenes

nes se corona dignū esse dicit. Sed verendū est, ne hoc AE-
schines rectissimē atque utilissimē fecerit. Quoniam enim hæc erat
omnium de Demosthene existimatio atque opinio, eum lautissimē,
amplissimē, & magnificentissimē remp. administrasse, non imme-
ritò putauit frigidam, leuem, nulliusque ponderis omnem suam de
decreto contra leges scripto orationem futuram, nisi hanc hominum
opinionem in eorum animis insitam euelleret, & nouam insereret,
nempe Demosthenem ciuem esse maleuolo in populum Athen. ani-
mo, turpiterque & perdite remp. administrasse. Iccirco in hoc ma-
xime elaborauit, & in hac accusationis parte plurimum immoratus
est. Omnino reprehendere possit aliquis proœmīum, ut tragicum &
nimis elaboratum, & accuratum, & epilogi speciem præbens potius,
quam exordij.

Orationis status est negotialis in scripto positus, quemadmodum
& orationis pro Ctesiphonte. Capita autem & firmamenta causæ
habet eadem, que & illa, nempe legitimum: quod in treis leges diui-
ditur: & iustum, quod in tria tempora tribuitur. Vide autē ut ad epi-
logum accommodate potius, quam ad proœmīum orsus sit, ab aduer-
siorum infectione, & vituperatione, quemadmodū & Demo-
sthenes. Quidam dixerunt proœmīum expers esse rationis, seu
probationis: ideoque ne conclusionem quidem in eo esse quæren-
dam. Sed errant ibi enim est ratio: Nequid moderati, ne quid
visitati in ciuitate fiat. Nam si propositionis causa, ratio est: iccir-
co autem obsecrationes adhibentur, ne moderata, & visitata in ciu-
itate fiant, dicendum est hanc efferationem. Habet autem & con-
clusionem. Ego autē tum dijs immortalibus, tum legibus,
ac vobis fretus, &c. Usque ad illa, plus apud vos, quam le-
ges, &c.

ALIVD ARGUMENTVM
EX M. TULLO CICERONE.

Cum esset lex Athenis, ne quis populi scitum faceret, ut qui quam
corona donaretur in magistratu prius quam rationes retulisset: &
altera lex, eos, qui à populo donarentur, in cōtione donari debere: quia
in senatu Demosthenes curator muris reficiendis fuit, eosque refecit
pecunia sua, de hoc igitur Ctesiphon scitum fecit, nullis ab illo ratio-

nibus relatis, ut corona aurea donaretur, eaque donatio fieret in theatro, populo conuocato: qui locus non est contionis legitimæ: atque ita prædicaretur, eum donari virtutis ergo, benevolentia que, quamvis erga populum Atheniensem haberet. Hunc igitur Ctesiphontem in iudicium adduxit AEschines, quod contra leges scripsisset, ut orationibus non relatis corona donaretur, & ut in theatro: & quod de virtute eius & benevolentia falsa scripsisset, cum Demosthenes nec vir bonus esset, nec bene meritus de ciuitate. Causa ipsa abhorret illa quidem à formula consuetudinis nostræ, sed est magna. Habet enim & legum interpretationem satis acutam in tramque partem, & meritorum in rem publ. contentionem sanè grauem. Itaque causa fuit AEschini, cum ipse à Demosthene esset capitis accusatus, quod legationem ementitus esset: ut vlciscendi inimici causa nomine Ctesiphontis iudicium fieret de factis, famaque Demosthenis. Non enim tam multa dixit de rationibus non relatis, quam de eo, quod civis improbus, ut optimus laudatus esset. Hanc multam AEschines à Ctesiphonte petijt quadriennio ante Philippi Macedonis mortem: sed iudicium factum est aliquot annis post, Alexandro iam Asiam tenente: ad quod iudicium concursus dicitur è tota Gracia factus esse. Quid enim tam aut visendum, aut audiendum fuit, quam summorum oratorum in grauißima causa, accurrata & inimicitij incensa contentio? Quorum ego orationes si, ut spero, ita expressero, virtutibus utens illorum omnibus, id est, sententijs, & earum figuris, & rerum ordine, verba persequens eatenue, ut ea non abhorreant à more nostro: (qua si è Gracis omnia cōuersa non erunt, tamen ut generis eiusdem sint, elaborabimus) erit regula, ad quam eorum dirigantur orationes, qui Atticè volent dicere. Sed de nolis satis. Aliquando enim AEschinem ipsum Latinè dicentem audiamus.

O R A T I O

I

ORATIO AESCHINIS RHETO-
RIS IN CTESIPHONTE M, A DIO-
nysio Lambino Latina facta.

Vantæ copiæ comparatæ sint, quantaque acies instruta, quanta denique contentione certi homines vos orēt, atque obsecrent, Athenienses, nequid visitati, nequid moderati in ciuitate fiat, videtis. Ego autem tum dijs immortalibus, tum legibus ac vobis frētus, huc prodij, nullum studium, nullūmque apparatum plus apud vos, quam leges & iura valere existimās. Vellelēm porrō, Athenienses, & curia quingentū virūm, & contiones ab ijs, qui his pr̄funt, rectè administrarentur: vellem pr̄terea, leges, quas Solon de oratorum modestia, pudorēque tulit, valerent: primūm ut ei, qui ætate longissimē processisset, in contionem pudenter ac modestè prodeunti, sine strepitu, ac tumultu, pro eo rerum vsu, quem sibi comparasset, optima ciuitati consilia dare liceret: deinde ut cuiuis ex reliquis ciuibus separatim pro sua cuiusque ætate, suo que loco singulis de rebus, quæ propositæ sint, sententiæ dicendæ potestas daretur. sic enim mihi videtur & ciuitas optimē regi posse, & accusationes rarissimē futuræ. Sed quandoquidem res anteā sine cōtrouersia optimæ, nunc conuulsæ sunt, & certi homines nulla religione, nullōque pœnē metu deterriti, decreta contra leges perscribunt, atque hæc alij nescio qui confirmant, & rata faciunt, non qui iustissimis vijs ac rationibus principe in senatu locū sortitō ade-

A

pti sunt, sed qui coitione facta, dedita opera, & ex comparato in consilio sedent: ac si quis aliorum senatorum legitimè sortitione facta in principem senatus locū peruererit, vestrāque suffragia verè renuntiarit, ei isti, qui reip. moderationem non iam omnium communem, sed propriè suam ducunt esse, delationem nominis minitan-
tur, ac denuntiant, plebem in suam ditionem ac potesta-
tem redigentes, & dominationem, principatū que sibi
vendicantes: atque ea quidem iudicia, quæ ex legibus
oriuntur, labefactat: in ijs verò, quæ ex decretis profici-
scuntur, iracundiæ suæ seruiunt atque obtemperant: si-
let autem vox illa præconis, omnium, quæ in vrbe sunt,
& pulcherrima & modestissima, QVIS EX IIS, QVI
ANNOS AMPLIUS QVINQVAGINTA NATI-
SVNT: QVIS RVRSVS EX ALIIS ATHENI-
ENSIBVS SVO QVIS QVE LOCO SENTRN-
TIAM VVLT DICERE? Oratorum denique petu-
lantiam iam neque leges, neque ciuitatis moderatores,
neque principes senatus, neque tribus, quæ principem
locum obtinet, pars decima ciuitatis, continere potest:
Quādo igitur hæc ita se habent, eiusmodique sunt tem-
pora ciuitatis, cuiusmodi vos esse ipsi intelligitis: vna ge-
rendæ reip. via ac ratio reliqua est, siquid ego intelligo,
ut decretorū contra leges factorum iudicia retineamus.
quòd si hæc quoque vos vel tolletis, vel eorum, qui tol-
lere conantur, potestati permittetis: prædico vobis ac
multo antè denūtio, vos certis hominib⁹ vniuersæ reip.
statum imprudenteis tradituros. Scitis enim, Athenien-
ses, tria esse apud omnes homines reip. administrandæ
genera: regnum, paucorum principatum, populi domi-
nationem ac libertatem: Ac regnū quidem, paucorum
que principatus, eorum, qui præsunt arbitratu & modo
gubernantur: ciuitates autem eæ, quæ populi ditione ac
potestate reguntur, legibus latis obtemperant. Nemo i-
gitur vestrūm ignoret, immo verò sibi quisque persua-
sum habeat, quo die accusatio de decretis contra leges
factis

factis in iudicium deducta sit, illo die eum, qui causam sit cognitus, & iudicaturus, de sua ipsius libertate, descendique potestate sententiam esse laturum. Idcirco latore legis in iudicium iureiurando primo loco hoc posuit:

SECVNDVM LEGES SENTENTIAM FERAM,
 illud exploratum habens, ciuitatis legibus conseruatis,
 saluam quoque esse populi dominationem: quæ quidem
 vos memoria tenenteis oportet eos, qui decreta contra
 leges scribunt, acerbè & vehementer odisse, nullum de-
 niique horum criminum leue, immo verò & grauissimum
 & improbissimum esse existimare: postremò hoc ius ne-
 minem vobis hominem pati eripere, non imperatores
 patrocinio talium hominum suscipiendo, (qui dū se qui-
 busdam oratoribus ministros & adiutores præbent,
 remp. labefactant) non hospites orando atque obsecrā-
 do, (quos quidam producentes, rep. contra leges admi-
 nistrata, è iudicijs elabuntur.) Et vt vnumquemque ve-
 strūm, quo in præsidio ab imperatore constitutus esset,
 ab eo præsidio discedere puderet, ita & vos pudeat ab eo
 loco discedere, quo in loco à legibus hodie collocati
 estis, popularis dominationis vindices atq; custodes. Si-
 mul illud facite vt perpetuò recordemini, ciuitate apud
 vos deposita, & rep. vobis credita, alios ciueis adesse, at-
 que huic iudicio interesse, alios abesse, familiaribus &
 priuatis negotijs impeditos: quos vos, per deos immor-
 taleis, reuerentes, & iuris iurandi, quo obstricti estis, le-
 gūmque memores, si Ctesiphontem populi scitum fecis-
 se & contrarium legibus, & falsum, & inutile ciuitati o-
 stendemus: rescinditote Athenienses decreta legibus
 contraria, populi dominationem ciuitati cōstabilite: de
 ijs, qui reip. gerendæ rationem neque ad leges, neque
 ad ciuitatis, neque ad communem omnium vestrum vti-
 litatem referunt, poenas sumite. Qua quidem mente si
 ea, quæ dicturus sum, audieritis, certo scio, vos æquam,
 religiosam, vobis ipsis, totique ciuitati vehementer vti-
 lem sententiam esse laturos. Ac de vniuersa quidem ac-

Empositio,

cusatione satis multa à me dicta esse puto: de legibus autem, quæ ad eos, qui rationum referendarum iudicio tenentur, pertinent, contra quas hoc scirum fecit Cresiphon, paucis iam mihi esse dicendum videtur.

*Legis taci Tav*icervi*
vix inserviā causa.*

c v m maximis olim magistratibus nonnulli fungerentur, Athenienses, atque in vectigalibus administrandis quæstus turpissimos ac sordidissimos facerent, sibi porrò ad eam rem tum è plebe, tum è senatu oratores socios adiungerent, rationum referendarum iudicia laudibus & præconijs anteuerterebant, ita vt, quo tempore eos reddere rationes oporteret, accusatores, & multo quidem maximè iudices, quò se verterent, nescirent. Plerique enim eorum, qui referendarum rationum iudicio tenebantur, pecunia publicæ fures manifestò deprehēsi, iudicia tamen effugiebant. Neque id sanè mirum. iudices enim pudebat, opinor, eundem illum, de quo nuper iudis publicis prædicaretur, eū virtutis & iustitiæ causa aurea à populo corona donari, in eadē vrbe, eodē anno fortasse, non longo certe post intervallo, è iudicio furti causa repetundarum cōdemnatū discedere videri. ita in sententia sc̄reda iudices nō crimen notare, sed suo, populi que pudori consulere cogebantur. hoc cùm animaduertisset legislator quidam, legem tulit, præclaram illam mehercule, & vehementer vtilem, quæ aperte vetat, ne, qui rationes nondum retulerunt, corona donentur. Et cùm hæc tam prudenter à legislatore prouisa, & præoccupata sint, quorundam aucupia verborum tamen, legibus superiora ac potentiora reperta sunt: de quibus nisi quis vos admonebit, imprudentes fallemi. horū enim, qui referendarum rationum iudicio alligatos, coronandos censent, reperiuntur nonnulli modesti ac pudentes natura, (si quis eorum, qui decreta contra leges scribūt, modestus esse potest.) sed tamen existūt nonnulli, qui rei turpitudinem honesta oratione tegunt. Decretis enim quipiam huiusmodi ascribunt, eum se corona donandum censere, qui rationes referre debet, posteaquam ratio-

rationes eorum, quæ in magistratu gesserit, retulerit. At qui pari vtrobique iniuria ciuitas afficitur. laudibus enim & coronis rationum referendarum obligationes, iudiciaque præuertuntur. Veruntamen qui decretum scribit, ijs, qui audiunt, ostendit, nō negare se contra leges à se scriptum esse; nonnullo quidem certe se peccati pudore affici. Ctesiphon verò Atheniēses, & lege, quæ ad eos, qui rationes referre debent, pertinet, neglecta ac violata, & ea excusatione, quam ego vobis paullo antè exposui, prætermissa, decreuit ut Demosthenes priusquam rationum referendarum iudicio absolutus esset, etiam tum magistratum gerens, corona donaretur.

A L I A M porrò orationem, quæ aliquantūm cum superiore pugnat, afferēt: Siquis electus quippiam ex plebiscito gerat, id non magistratum, sed curatione. n atque administrationem quandam esse: magistratus autem esse dicēt & eos, quos thesmothetæ in Thesei fano sortitione facta mandant, & eos, quos populus Atheniensis suffragio in comitijs creare solet, nempe cùm imperatores, & magistros equitum, & magistratus cum his coniunctos creat: reliqua autem omnia, negotia esse duntaxat, ex populi scito iniuncta. Ego verò istorum orationi legem vestram opponam, quam eo cōfilio tulisti, vt huiusmodi causas ac defensiones discuteretis ac præcideretis: in qua disertè lator legis, **M A G I S T R A T V S** (inquit) **S V F F R A G I O C R E A T O S:** uno nomine omneis cōplexus: & omneis, opinor, magistratus appellans, quos populus Atheniēsis suffragijs & manu porrigenda creat. **E T P V B L I C I S** (inquit) **O P E R I B V S P R A E F E C T O S:** atqui curator est muris reficiendis Demosthenes, operi omnium maximo præfectus. **E T Q V I S Q V I S A L I Q V I D,** **Q V O D C I V I T A T I S S I E T, A M P L I V S T R I-**
G I N T A D I E S A D M I N I S T R A T: **E T Q V I-**
C V N Q V E I V R I S D I C E N D I, R E R V M Q V E
I V D I C A N D A R V M P O T E S T A T E M H A B E T

A P O P V L O D A T A M. (præfecti autem operibus, omnes iuris dicendi potestatem adepti sunt.) Quid hos iubet facere? non ministrare, sed spectatos, atque in iudicio probatos magistratum gerere. (nam ne ij quidem, quibus sorte magistratus obuénit, nisi bene cogniti, & re probati magistratum gerunt.) iubet rationem dare, iubet apud scribam, eósque, qui rationum referendarum iudicio præsunt, quemadmodum & alios magistratus, rationes in tabulas inferre. Atque ut me vera dicere cognoscere possitis, ipsæ vobis leges recitabuntur. L E G E S. Quando igitur quos legislator magistratus appellat, isti negotia & procurationes nominabunt, vestrū erit, legem commemorare, legem eorum impudentiæ opponere, subiçere eis denique, non probari vobis, neque audiri callidum verborum artificem, ac sophistam, sperantem se verbis leges euersurum. sed quanto quisque maiorem dicendi facultatem habeat, tanto vos in eum, siquod scitum contra leges fecerit, grauius iratos fore. Oportet enim, Athenienses, idem loqui legem, & oratorem. Vbi verò aliam vocem lex, aliam mittit orator, vobis cónuenit & quitatem legis impudentia dicentis in sententia ferenda esse potiorem. Sed pauca mihi antè dicēda sunt ad illud valde difficile, pñneque inexplicabile, quod dicturus est Demosthenes. Ego (inquit) muris reficiendis curator præfatus sum, fateor: sed ego idem minas centum largitus sum ciuitati, & opus mea opera curáque auctum atque amplificatum est. Cuius igitur rei rationem referre debeo? nisi forte aliqua benevolentiæ ratio referenda est. Ad hanc igitur causam & defensionem, quām iustum, quāmque vobis vtilem dissolutionem afferam, attēdite. In hac ciuitate tanta, & tam antiqua, nemo est eorum, qui ad remp. quomodocūque accesserit, referendarum rationum iudicio sit solutus. id quod vobis primū in ijs, quæ ab omniū opinione abhorrent, demonstrabo. Sacrificos & sacrificias iubet lex hoc iudicio teneri, & generatim omneis, & vnumquenque

que singillatim, qui duntaxat honorarium aliquod consequuntur, qui preces & vota pro vobis dijs immortalibus nuncupant. neque solum priuatim, sed etiam cōmunitate genera, Eumolpidas, præcones, & reliquos omnes. Rursus trierarchos rationes referre iubet, non qui publica tractarunt, neque qui è vestigalibus vestris multa substrahunt, pauca in ærario reponunt, largiri se de suo dicunt, cum vestra haud dubie vobis reddant: sed qui sine controversia paterna bona in studio laudis & gloriæ, quam ex sua erga vos liberalitate exspectant, consumunt, ac profundunt. Neque verò trierarchi soli, sed & maxima omnium, quæ in ciuitate sunt, consilia, iudiciorum auctoritatem ac sententiam subeunt. Primū enim senatus Ariopagiticum, apud ratiocinatores rationes referre iubet, eumque, qui illic tristis ac severas, rerumque maximarum dominus est, sententijs vestris subiicit. Quid? ergo non donabitur corona senatus Ariopagiticus? nō. neque enim hoc illis patrium aut visitatum est. An non laudis studio ducuntur? ducuntur sanè. Verum non est eis satis si quis apud eos non peccet: sed si quis peccet, eum suppicio afficiunt. At vestri oratores impunitate, licentiaque exsultant, luxuque diffluunt. Præterea curiam quingentum virum iudicio rationum referendarum subiecit lator legis, atque ita huic hominum generi, qui nondum rationes retulerunt, diffidit, ut statim in principio legum disertè vetet, ne magistratus, qui hoc iudicio tenetur, peregrè profiscatur. Deus bone, dicet aliquis, propterea quod magistratum gessi, mihi peregrè profisci non licebit? Non. ne scilicet capta antè pecunia ciuitatis, vel rebus & actionibus occupatis atque intercepitis, in fugam te conicias. Rursus eum, qui hoc iudicio non sit absolutus, vetat bona sua consecrare, vetat quicquam de suis bonis dijs dicatum in templis appendere, vetat adoptari, vetat facere testamentum, & alia pleraque: denique, ut uno verbo complectar, eorum, qui hoc iudicio tenentur, bona donec rationem retulerint, ciui-

tati pigneratur. Esto: sed reperitur aliquis, qui neq; quicquam pecuniæ publicæ cœpit, neque quicquam impendit: tantum ad aliquam reip. partem accessit. Etiam hūc rationes confetas ad ratiocinatores afferre iubet. Quo pacto qui nihil accepit, nullum que sumtum fecit, rationem ciuitati referet? Lex ipsa subiicit ac declarat, quæ scribenda sint. iubet enim hoc ipsum in tabulas referre, nihil ab eo publici acceptum esse, nihil expensum. Eorum enim, quæ in ciuitate sunt, nihil est, quod sub iudicium rationum referendarum non cadat, nihil quod anquisitione vacet, nihil denique, quod non seuerissime probandum, atque examinandum sit. Atque ut hæc ita esse intelligatis, leges ipsas audite. L E G E S.

Q V A R E cùm se Demosthenes insolentius iactabit, & magnopere confidere videbitur, dicetque se propter liberalitatem ac munificentiam suam, referendarum rationum iudicio non teneri, illud statim ei opponite: Ergo te, Demosthenes, sinere oportebat præconem rationibus præfectorum patrium illud & legitimum præconiū usurpare, Q V I S A C C V S A R E V V L T? pàtere, quemlibet è ciuibus tecum disceptare, & contédere, te nihil de tuo largitum esse: sed de multis, quæ accepta habes, in murorum refectionem pauca impendisse, cùm decem talenta hoc nomine tibi à ciuitate attributa acceperis: ne liberalitatis laudem præripi: ne tabelas iudicibus è manibus eripe: ne in administranda leges antecede, sed sequere. hæc enim populi dominationem, statumque reip. tuentur & conseruant. Hæc igitur ad inaneis ac futileis istorum causas & defensiones haetenus à nobis dicta sint. Istum autem hoc decretum interposuisse tum cùm Demosthenes re vera iudicio de rationibus referendis tenebatur, pecuniæ scilicet theatrales præpositus: & cùm muris reficiendis curator erat, neutriusque horum munerum rationem neque dederat neque retulerat, ego iam vos ex tabulis publicis docere conabor. Ac mihi recita quo prætore, quo mense, quo die,

die, qua in contione pecuniæ theatrali populi suffragijs præpositus fuerit Demosthenes, vt intelligere possitis, Demostheni in medio eius magistratu à Ctesiphonte coronam esse decretam. Recita. RATIO DIERV M. Etiam si non progressus fuero longius, nihilque vobis aliud, quād quod audiuitis, demonstraro, iure optimo damnare Ctesiphontem potestis. non enim eum accusatio mea, sed publicæ tabulæ coargunt & condemnant. Erat igitur olim, Athenienses, ciuitati custos populi suffragijs constitutus, qui singulis tribuum imperijs vectigalia in tabulas publicas ad ærarium perscribebat: verum propter summam illam fidem, quam Eubulo habuistis, iij, qui pecuniæ theatrali præerant, ante Hegemonis legem, custodis munere fungebantur: coactores & quæstores erant: naualibus erat præfecti: armamentarijs ædificandis præerant: postremò viarum quoque muniendarum curam gerebant: tota denique propemodum ciuitas ab ijs administrabatur. Neque hæc ego eorum accusandorū aut reprehendendorum causa dico, sed quo vobis illud ostendam, latorem legis, si quis vnius vel infimi magistratus rationes referredebeat, nolle eū priuè squam rationes reddiderit, atque in tabulas publicas intulerit, corona donari. At Ctesiphon Demostheni, qui omnibus vno tempore magistratus gerebat, coronam decernere non dubitauit. Muris igitur reficiendis fuisse tumcuratorem Demosthenem, cùm iste hoc populi scitū fecit, pecuniæ publicæ præfuisse, multarum constituendarum, vt & ceteros magistratus, ius habuisse, iurisque dicendi, & rerum iudicandarum potestate præditum fuisse, harum ego rerum testeis vobis ipsum Demosthenem & Ctesiphontem citabo. Charonda prætore III. Kalend. Maias contione aduocata, populi scitum fecit Demosthenes, vt sexto & quinto Nonas Maias, tribuum cœciliū haberetur, atque eo scito præscripsit, vt ex una quaque tribu certi homines deligerentur, qui operū publicorum, & murorum reficiendorum, & pecuniæ publi-

cæ tractandæ & cōdendæ curam haberent. Præclarè sanè, nimirum vt personas haberet ciuitas rationum referendarum iudicio obstrictas, à quibus esset sumtum factorum rationem repetitura. Recita mihi decreta. DECRETA. Esto. verūm hac statim defensione vtitur, murorum reficiēdorum curationem sibi neque sorte obuenisse, neque populi suffragijs mandatam esse. Atque hac sanè de re Demosthenes & Ctesiphon orationem bene longam habituri sunt: lex autem breuis atque aperta est, celeriterque istorum fallacias dissoluit, ac refellit. Sed pauca quædam vos priusquam huc veniā, vt reliqua facilius intelligere possitis, docere volo. Tria sunt, Athenienses, magistratum genera: vnum, idque notissimum, quod sorte obuenit: alterum est eorum, qui populi suffragijs mandantur: quo genere continētur & ij, qui amplius triginta dies quippiam corum, quæ ad ciuitatē pertinent, administrant, & ij, qui operibus publicis præpositi sunt: tertium verbis legis expreſsum est. ET SI QVI

ALII REBUS IVDICANDIS PRAESVNT, HI QVO
QVE SPHECTATI ET PROBATI MAGISTRATVM GE
RVNTO. Atquī demandantur magistratus populi suffragijs creati, & ij, quibus sortitò munus aliquod obuēnit, reliquum est, vt ij, quos tribus, tribuūmque trientes, & oppida Attica diligunt publicæ pecuniæ tractādæ gratia, lecti sint magistratus. Quod fit tum, cùm tribubus quippiā fuerit imperatum, quemadmodum hoc tempore, vt vel fossas ducendas, vel triremeis ædificandas current. Vera autem ea esse, quæ à me dicuntur, ex ipsis legibus cognoscetis. LEGES. Recordamini igitur legis verba paullo antè recitata, quibus præcipit lator legis, vt qui à tribubus editi & lecti sunt, spectati & probati in iudicio magistratum gerant. Atquī tribus Pandionis Demosthenem magistratum & curatorem muris reficiendis declarauit: qui administrationis nomine à ciuitate accepit in hunc sumtum decem circiter talenta. Iam verò lex altera vetat, ne is magistratus, qui rationum referendarum iudicio

cio tenetur, corona donetur: & iurastis vos secundū leges sententiam laturos: & orator præcisē decreuit, vt is, qui iudicio de rationibus referēdis tenetur, corona donaretur, his verbis non ascriptis. POSTEA QVAM RATIONES RETVLERIT, IVDICIO QVE DE RATIONIBVS REFERENDIS ABSOLVTVS FVERIT: ego denique crimen populi sciti contra leges factilegum, ac decretorum auctoritate, ipsorumque aduersariorum testimonio coarguo & conuinco. Potest quisquam aliquē contra leges decretum fecisse apertius demonstrare? At vobis illud quoque ostendam, eum prædicationem coronæ in decreto contra leges fieri iubere. Lex enim differtē iubet, si quem corona donet senatus, vt de eo in curia præco prædicet: sīn populus, vt in contione, nusquam autem alibi. ac mihi legem recita. LEX. Lex hæc, Athenienses, præclara & vehemēter vtilis est. Legislator enim non putauit (opinor) oratorem apud exterios gloriari, & insolenter se iactare oportere: sed satis cum habere debere, si in vrbe à populo ornetur, nō etiam ex præconijs mercatum instituere, quæstūmque facere. Atque ita quidem lator legis: Ctesiphō verò quomodo? Recita decretum. DECRETVM. Auditis, Athenienses, iubere legislatorē, vt, qui corona donetur à populo, de eo apud populum in Pnyce loco contionis legitimæ, contione aduocata, prædicetur: nusquam autem alibi. At Ctesiphon in theatro non modò legibus spretis ac violatis, sed etiā loco immutato: non Atheniensibus ad contionem concucatis, sed nouis tragœdis agentibus: non spectate populo, sed in conspectu Græcorum, vt illi nobis sint conscientij, qualem virum honore afficiamus. Iste igitur populi scito tam aperte contra leges facto cū Demosthene veluti in acie instructa collocatus, aduersus leges arteis & fallacias intendet: quas ego vobis aperiam, ac prædicā, ne imprudentes in fraudem inducamini. Non enim poterunt isti negare, quin leges vetent, de eo, qui à populo corona donatur, extra contionem prædicari. Sed legem

Dionysiacam, qua se defendere possint, afferēt, & parte quadam legis vtentur, ad aureis vestras insidiose sibi adi tum munientes: legem denique proferent nihil ad hoc iudicium pertinētem: dicēntque duas esse leges de præconijs ciuitati lata, vnam, quam ego profero disertē ve tantē, ne de eo, qui à populo corona donatur, extra con tione m prædicetur: alteram huic contrariam, quæ corona ñ donationem ac prædicationem in theatro, populo ad tragœdos spectandos coacto, fieri permittit, si modò populus sciuerit. Hanc se igitur legem secutū Ctesiphon suum illud decretum scripsisse dicet. Ego verò aduersus istorum arteis & captiones, leges vestras patronas pro feram: quod quidem tota mea accusatione summo stu dio facio, assiduēque obseruo. Nam si hoc verum est, si hæc consuetudo in remp. vestram inducta est, ut leges ir ritæ inter ratas scriptæ locū habeant, duæque de vna, ea démque re inter se pugnātes perscriptæ sint, quo nomine hanc remp. appellabimus, in qua leges eadē facere & non facere iubeant? Sed non ita est, & dij prohibeant ne vos vñquam in tantam legum cōfusionem ac perturba tionem incidatis. Neque verò hæc sunt à latore legis, qui populi dominationem ac potestatem constituit, neglecta: quin thesmothetis hoc negotij disertē datum est, ut quotannis leges in publico recognoscant, & corrigant, accuratēque videant, & considerent, sítne lex aliqua alteri legi aduersa, sítne aliqua abrogata inter approbatas, ac ratas: postremò sítne plures vna singulis de rebus perscriptæ. quòd si quid huiusmodi reperiant, iubet eas in tabulis descriptas pro decem heroū statuis proponi, ciuitatisque moderatores quinquaginta con tione m habere, nominibus eorum adscriptis, qui eas le ges tulerint: prætorem verò, præsidum magistrum suffragij potestatem populo dare, & leges alias tollere atque abrogare, alias intactas atque integras relinquere, ut lex vna sit ad vnamquamque rem actionēmque pertinens, non plures. Ac mihi leges recita. L E G I S. Si vera igitur essent,

essent, Athenienses, quæ ab his dicuntur, duæque de præconijs leges essent latæ: cùm eas & thesmothetæ deprehendissent, & ciuitatis moderatores ipsis latoribus legis reddidissent, arbitror illos alteram ex legibus necessariò sublaturos fuisse, vel eam, quæ prædicari extra conditionē permitteret, vel eam, quæ vetaret. Nunc verò cùm horum nihil factum sit, non modò in manifesto & impudenti mendacio deprehensi tenentur, sed ea confingere reperiuntur, quæ ne fieri quidem possunt. Sed vnde hoc mendacium, quo vestram fidem ac religionem labefactare conantur, depromserint, ego vos docebo, si prius quam ob rem leges de præconijs theatralibus latæ sunt, vobis exposuero. Cùm ludi tragicivi urbani fieret, alij à populo non impetrata prædicandum curabant, se à tribulibus suis corona donari, alij à popularibus, alij post reliquos omneis voce præconis conducta, seruos suos manumittebat, Græcos huius manumissionis testeis adhibentes: immò verò, quod erat omnium inuidiosissimū, hospitiij publici necessitudinem apud exterias ciuitates naëti perficiebant, vt de se præconis vox prædicaret, à populo, si forte ita caderet, Rhedio, vel Chio, vel alius cuiuspiam ciuitatis, ipsos virtutis ac fortitudinis ergo corona donari. Atque hæc non ita agebat quomodo ij, quibus à senatu vestro, aut à populo talis donatio fieri consuevit, re à vobis impetrata, cum decreto, ob multa denique in vos & magna merita, sed hoc iure vobis prærepto, decretóque vestro non adhibito, aut requisito. Hinc vsu veniebat, vt spectatores, & ludorum magistri, & actores interturbarentur: ij verò de quibus prædabatur in theatro, maiore honore afficeretur, quām quos popul' corona donabat. His enim locus erat certus constitutus, nempe contio, in qua hāc donationē fieri oportebat, nusquam alibi licebat: illi verò in omnium Græcorum conspectu, præconis voce laudabantur: & hi quidē cum decreto, re à vobis impetrata, illi sine decreto. Hæc cùm legislator quidam animaduertisset, legem rogat ni-

hil cum lege de ijs, qui à populo corona donantur com-
mune habétem: neque illa abrogata: (non enim contio,
sed theatrum turbabatur) neque prioribus legibus ad-
uersam, (non enim fas est.) sed legem de ijs, qui sine ve-
stro decreto à tribulibus, & popularibus corona donan-
tur: de ijs, qui seruos suos manumittunt: denique de co-
ronis externis ac peregrinis. Itaque dilucidè vetat, ne-
quis in theatro seruum libertate donet, ne quis præco-
nis voce prædicante à tribulibus aut popularibus, aut
alio quoquam corona donetur: alio qui præconem infa-
mia notari iubet. Cùm igitur lator legis definierit, vt de
ijs, qui à senatu corona donantur, in curia: qui à populo,
in contione prædicetur: qui autem à popularibus & tri-
bulib⁹, vetuerit ne ludis tragicis de ijs prædicetur, vt ne-
quis vndique coronas & præconia colligens & corro-
gās, falsam, minimēque debitam in remp. meritorū glo-
riā consequatur: vetuerit præterea in lege néue à tribulib⁹,
néue à popularibus, néue ab alio quoquam, absente
senatu & populo, prædicetur: his igitur detractis atque
exceptis, quid reliquum est præter coronas externas? Ac
me vera dicere, argumēto firmissimo ex ipsis legibus de-
prompto peruinca. Ipsam enim aureā coronā, quæ in thea-
tro, quæ in vrbe præconis voce pronuntiata fuerit, Mi-
neruæ sacram lex esse iubet, ei, cui donatio fit, ademtam.
Atqui quis vestrū audeat populū Atheniensēm tan-
tæ illiberalitatis condemnare? Nam non modò ciuitas,
sed ne priuatus quidem quisquam tam angusti ac pusilli
animi fuerit, vt, quam ipse coronam donarit, eam uno
tépore à præcone pronuntiari iubeat, adimat, consecret.
At ego arbitror, quòd externa corona est, idcirco conse-
crationē fieri, ne quis, dū alienā erga se beneuolētiā plu-
ris, quām patriam facit, animo deteriore euadat. Sed co-
ronam illam, que in contione prædicata est, nemo con-
secrat, sed ei, cui donata est, possidere licet, vt non ipse
solū, verū etiam eius posteri, hoc monumentum vir-
tutis domi habentes, nunquam iniquo, neque maleuolo

in

in populu sint animo. Et verò propterea adscripsit lator legis, ne in theatro à præcone pronuntietur externa corona, nisi populus sciuerit, vt ea ciuitas, quæ aliquem ciuium nostrorum corona donare velit, legatione missa, id à populo petat. quid ita? vt is, de quo prædicatur, vobis, qui prædicandi potestatem permittatis, coronæ nomine maiorem gratiam habeat, quām ijs, qui coronā donet. Atque vt hæc esse vera facilius intelligere possitis, leges ipsas audite. LEGIS. Cùm igitur vobis dicere incipient, oratione ad fallendum composita, scriptum esse in lege, corona donare licere, si populus auëtor fuerit, facite vobis in mentem veniat subijcere. Maximè, si quidē te alia ciuitas corona donet. sin autem populus Atheniensis, locus tibi certus constitutus est, quo loco eam donationem fieri oporteat: extra contionem prædicari vetitū est. Ea enim verba, NVSQYAM AVTEM ALIBI, quid sibi velint, totum diem dicas licet: certè nunquam ostendes te legitimū decretum scripsisse. Restat nunc mihi accusationis altera pars, in qua mihi plurimum studij atque operæ necessariò ponendum est. Est autem ea pars, Ctesiphōtis causa ac defensio, quam affert, quam obrem Demosthenem corona dignum esse existimarit. Hæc enim sunt decreti verba, ET PRÆCONEM APVD GRÆCOS PRONVNTIARE IN THEATRO, DEMOSTHENEM A POPVLO ATHENIensi CORONA DONARI VIRTVTIS AC FORTITUDINIS ERGO, ET, (quod est omnium maximum) QVOD ASSIDVE TVM DICIT, TVM AGIT RES POPVLO ATHENIensi VEHEMENTER VTILEIS AC SALVTAREIS. Cū igitur nobis simplex, tūm vobis ad cognoscendum, iudicandum que perfacilis reliqua oratio est. Me enim, qui accuso, scilicet, ostēdere oportet, laudes illas esse falsas, nec Demostheni cōuenire: nunquā illum neque antea res valdē vtileis dicere cœpisse, neque nunc in rebus agendis reip.

utilibus perseverare. Hoc si ostendero, iure, opinor, hoc
iudicio Ctesiphon damnabitur. Omnes enim leges ve-
tant, ne quis in decretis publicis falsum scribat. Eum au-
tem, qui causam dicit, huius contrarium ostendere oportet.
Vos nobis eritis eorum, quae utrinque dicentur, iudi-
ces. Atque ita quidem se res habet. ego ad vitam Demo-
sthenis explicandam longiore oratione opus esse puto.
Quid enim nunc ego commemorem illa, quae ei in iudi-
cio de vulnere acciderunt, quo die Demomeli patrueli
Pæanio apud Ariopagum diem dixit, & de capite inci-
so? aut quid ea refrecem, quae in Cephisodoti imperio,
& classe in Hellespontum profecta designauit? quo tem-
pore Demosthenes, cum unus esset è trierarchis, & impe-
ratorem in naui circumageret, vna cum eo vesceretur,
sacrificaret, libaret, quibus omnibus propterea quod ei
paternus amicus erat, dignus habebatur: non dubitauit
nomine eius delato, eoque in iudicium capitis adducto, le-
ge maiestatis accusatorem sese eius profiteri. quid ea ve-
rò, quae ei cum Midia intercesserunt? quid colaphos, quos
in orchestra chori magister cum esset, accepit? & vt con-
tumeliam acceptam, simulque populi sententiam contra
Midiam in æde Liberi patris suffragijs populi latam tri-
ginta minis vendidit? Hæc igitur & alia his similia recte
mihi videor esse silentio præteritus, non quod vos pro-
dere, aut reo gratificari & præuaricari cogite, sed quod
verear, ne mihi statim ita occurratis, me vera quidem
illa, sed peruetera, & obsoleta, & ab omnibus audita &
confessa dicere videri. Atqui Ctesiphon, cuius maxima
flagitia, ac dedecora ita certa & nota sunt ijs, qui audiuit,
vt accusator non falsa, fed antiqua, & omnium sermone
celebrata & confessa dicere videatur, utrum eum coro-
na donari, an vituperari conuenit? te verò, qui falsa & le-
gibus contraria scribere ausus sis, utrum iudicia contem-
nere, an ciuitati dare poenas oportet? De publicis autem
criminibus planius dicere conabor. Audio enim Demo-
sthenem, facta eis dicendi potestate, quatuor apud vos

tem-

tempora ciuitatis præterita, per quæ ipse remp. adminis-
trauit, enumeraturum: quorum illud, vt mihi quidem
nuntiatur, primo loco ponit, quo tempore de Amphi-
poli cum Philippo bellum geregamus, atque hoc tem-
pus pace facta, & ea societate, quam Philocrates Agnu-
sius, & iste ipse cum illo copulatus decreuit, vt ego osten-
dam, terminat ac definit. Secundum tempus ait fuisse,
quo tempore pacem habebamus, vsque ad eum diem vi-
delicet, quo die pace direpta, qua vtebatur ciuitas,
idem orator bellum persuasit ac decreuit. Tertium cum
bellum geregamus vsque ad cladem in Chæronea acce-
ptam. Quartum, hoc tempus, in quo nunc versamur. His
igitur temporibus enumeratis, me, vt audio appellatu-
rus & rogaturus est, quodnam ex his quattuor ipsius te-
poribus reprehendam: quando negem eum res populo
Atheniensi vtilissimas gessisse. ad quæ si nolim respon-
dere, & si faciem pudore affectus obtegā ac tergiuerser,
ait sese ad me proprius accessurum, & detractis mihi de
capite integumentis ad contionem & suggestum pertra-
cturum, respondere denique coacturum. Quare primùm
ne forte iste suis viribus tantopere cōfidat: deinde vt vos
præmuniti ac præmoniti sitis: postremo vt tibi, Demo-
sthenes, coram iudicibus, reliquisque ciuibus, qui foris
circumsistunt, & Græcis, quibus curæ fuit huic iudicio
interesse, respōdeam (video autē non paucos ad audi-
endum conuenisse, sed tantam multitudinem, quanta in
actione publica post hominum memoriā non interfuit)
respōdeo, me omnia ista quattuor, quæ tu partitione tua
complectaris, tempora, reprehēdere: magnāque mespes
tenet, tūm dijs immortalibus volentibus atque appro-
bātibus, tūm, si iudices pari nos æquitate ac beneullen-
tia audierint: postremo si ego ea, quæ te admisisse scio,
memoria consequi potuero, fore, vt iudicibus planum
facere possim, salutem ciuitati primū deos, deinde ho-
mines eos, qui sese erga nostram remp. æquos atque hu-
manos præbuerunt, attulisse: incommodorum verò &

calamitatum omnium acceptarum vnum Demosthenem causam atque auctorem extitisse. Statui autem eum ordinem seruare, quo ordine istum usurum esse audio, dicamque primum de primo tempore: deinde de secundo: tum vero de eo, quod superiori est proximum: postremo, de hoc rerum statu, in quo nunc versamur. Ad eam me igitur pacem refero, quam tu & Philocrates decreuistis. vobis enim licuisset, Athenieses, priorem illam pacem vnam cum vniuerso Graecorum confessu facere, si certi homines passi essent, vos legatos illo tempore in Graeciā missos, quibus Graecos hortabamini, ut aduersus Philippū communis illi Graecorum consilio interessent, exspectare: licuisset & ultiro vobis delatum à Graecis imperium si non statim, at aliquanto post recuperare. quibus rebus Demosthenis & Philocratis culpa, & propter istorum turpeis quaestus & nundinationes, quas fecerunt, coitione facta aduersus rem. vestram, plane spoliati estis. Quod si aliquibus vestrum statim ut audierunt, haec oratio incredibilis accidit, cetera sic attendite ut cum de pecunia expensa longo interuallo sedentes rationem repetere solemus: nonnunquam videlicet falsas domo opiniones de rationibus afferimus: verum posteaquam rationes subductae & putatae fuerint, nemo nostrum est tam acerbis natura, quin cum hac opinione discedat, ut, quicquid ipsa ratiocinatio, & calculi ratio coarguerit ac probaret, verum esse fateatur: ita vos quoque ad audiendum parati estote. si quis vestrum talem opinionem iandudum comprehensam domo detulit, nihil vnam Demosthenem cum Philocrate coitione facta pro Philippo dixisse: qui eo animo est (inquam) is mihi neque absoluat, neque condemnat, priusquam audierit. non enim iustum est: sed si vobis paucis & tempora commemoraro, & decretū, quod Philocrate socio scripsit Demosthenes protulero: si vox ipsa & ratiocinatio veritatis implicatum atque irretitum Demosthenem tenuerit & conuicerit, coplura cum Philocrate de prima illa pace decreta scripsisse:

se: per summum dedecus atque insignem turpitudinem
Philippo assentatum esse, legatos, qui è Græcia reuerte-
bantur, non exspectasse: quo minus populus Athenien-
sis in communi Græcorum consilio pacem cum Philip-
po faceret, per eum stetisse: postremò Cerobleptem re-
gem Thraciæ, socium nostræ ciuitatis atque amicū, Phi-
lippo dedidisse, atque in seruitutē tradidisse: Si hæc vo-
bis plana fecero, rem petam à vobis æquissimam, quam,
per deos immortaleis, finite me impetrare: date hoc mi-
hi, vt fateamini Demosthenē totum illud tempus, quod
è quattuor primum est, remp. non bene gessisse. Dicendi
autem initium inde ducam, vnde me dicentem facilli-
mè subsequi possitis. Decreuit Philocrates vt caducea-
tores & legatos de pace ac societate Philippo huc mit-
tere liceret. Hoc decretum tanquam contra leges scri-
ptum, die Philocrati dicta, in iudicium vocatum est. ve-
nit iudicij dies. Accusabat Licinius is, qui diem dixe-
rat, causam dicebat Philocrates. patronus erat Demo-
sthenes. absolutus est Philocrates. His rebus gestis, dein-
ceps secutus est annus, quo anno Themistocles, prætor
factus est, tum in curiā senator venit Demosthenes, neq;
sortitione, neque subsortitione facta locum illum cōse-
cutus, sed ambitione, & miris allegationibus, & magno
pretio mercatus, vt omnibus in rebus & dicendis & a-
gendis Philocrati subseruiret, & secundas ab eo parteis
ageret, quomodo res ipsa declarauit. Obtinet enim alte-
rum decretū Philocrates, quo iubet decem legatos de-
ligi, qui ad Philippum profecti postulent ab eo, vt lega-
tos summam potestatem ab eo acceptam habenteis huc
mitteret. In his erat Demosthenes: qui illinc reuersus
pacis laudator fuit, eadēisque atque alij legati, re-
nuntiauit: solus autem ex omnibus senatoribus decre-
uit, vt cum caduceatore, & legatis à Philippo missis fœ-
dera feriremus: similia in eo decernens ac planè gemina-
ijs, quæ à Philocrate decernebantur. Ille enim auctor
fuit, vt Philippo caduceatorem & legatos huc mittere

liceret: hic cum legatis foedera percusisit. Iam verò mihi ad ea, quæ sequuntur, quæso, diligenter attendite. Multa enim Philippus non iam cum ceteris legatis à Demosthene postea mutatione facta per improbissimam calumniam vexatis, sed cum Philocrate ac Demosthene transigebat: neque id mirum: vt pote qui vnà legationem obierant: qui vnà decreta illa tria fecerāt: quorum primum fuit, vt ne legatos, quos ad Græcos miseratis, eos, in Philippum cōcitantes, exspectaretis, neque communiter cum alijs Græcis, sed priuatum pacem cum eo faceretis: Alterum, vt nō pacem solum, sed etiam societatem cum Philippo scisceretis, vt, si qui forte attenitis ac propensis erga plebem vestram essent animis, fratri ac debilitati conciderent, ac desperarent, cùm viderent, vos sibi quidem bellicum canere, bellique suscipiendi hortatores atque impulsores esse: domi verò non modò pacem cum Philippo, sed etiam societatem decretis vestris confirmasse: Tertium, ne Cersobleptes rex Thraciæ foedere contineretur, néue societatis ac pacis esset particeps, cùm ei iam bellum indictum esset, instructusque in eum exercitus duceretur. Et mediussidius is, qui hæc redimebat, culpa vacabat, neque cuiquam iniuriam faciebat. Non enim erat ei criminis dandum, si nondum dato vtrinque iureiurando, nec foedere facto, suis rationibus consuleret. At qui firmamenta ac præsidia ciuitatis ei vendebant, & impertiebant, iij magno erant odio ac suppicio digni. Nam qui se nunc Alexandri, tūm Philosophi inimicum fuisse dicitat, Demosthenes: is, qui mihi **Alexandri** hospitium maledicti loco objicit, ciuitatis tempora suffurans, decernit ut ciuitatis moderatores contionem habeant sexto idus Februarias, quo tempore AEsculapio sacra fiebāt. Atque hac de re antequam cum populo ageretur, ad senatum relatum est die festo: quod nunquam post hominum memoriam factum erat. Sed quam causam afferebat? vt (inquit) simulat que aduenient legati Philippi, quam primum consultet populus

ijs de rebus, quæ nobis cum Philippo intercedunt, legatis, qui nondum venissent, contione in p^ræoccupans, & tempora vestra circumcidens atque amputans, cùm interim rem vrgeret, ne cum ceteris Græcis, vestris legatis iam reuersis, sed soli pacem faceretis. Aliquanto p^ost, Athenienses, venerunt legati Philippi, vestri verò aberant, Græcos (vt suprà dixi) ad bellum contra Philippum cohortantes. Hic obtinet atque adeo expugnat alterum decretum Demosthenes: in quo c^eset, vt vos non de pace solū, verū etiam de societate consilium capiat, vestris legatis non exspectatis, sed statim post Dionysia urbana, duodecimo, & vndecimo Kal. Martias. Atque vt hæc, quæ dico, vera esse intelligatis, diligenter dum recitantur decreta attendite. **D E C R E T A**. Exactis igitur Dionysijs contiones aduocatæ sunt duæ: quarum in priore recitatum est decretum duodecimo Kal. sociorum coⁿmune, cuius p^ræcipua vobis capita breuiter exponam. Primùm enim decreuerunt, vt de pace consultaretis, societatis nomen præterierunt, non quòd obliti fuerint, sed quòd pacem illam, necessariam magis, quā honestam esse existimarent: Deinde p^ræclare Demostheni occurrerunt, quæstus eius sordidos, & flagitosas nundinationes sanaturi, cùm adscripserūt decreto, vt cuius Græcorum licaret, tribus p^ost mensibus nomen suum vñà cum Atheniensibus in eadem columna incidere, eadēmque foederum & pactorum communione contineri: duas res maximas ea ratione anticipantes ac prouidentes: primùm enim trium mensium spatiū, quod Græcorum legationibus satis esset, sumserunt: deinde Græcorum benevolētiam huic ciuitati cum communi Græciæ confessu conciliarunt, vt si forte Philippus foedera negligenter ac violaret, nos neque soli, neque imparati bellum gerere cogeremur. quæ nunc opera & culpa Demosthenis acciderūt. Atque hæc esse vera, quæ à me dicuntur, ex ipso decreto cognoscetis. **D E C R E T U M S O C I O R V M**. Huic me decreto assensum esse fateor: assensi

funt & omnes oratores, qui in priore illa contione verba fecerunt: populus autem cum hac opinione discessit, pacem quidem futuram, sed de societate deliberare, propterea quod Græcos in Philippum concitabamus, reip. non expedire: pacem autem futuram communiter cum Græcis vniuersis. Una nos intercessit. Postridie in contionem venimus. Tum verò Demosthenes suggesto occupato atque obsesto, neminique dicēdi loco relicto, negauit, quæ verba pridie facta essent, eaverba quicquā profutura, nisi ea Philippi legati comprobarent. Nā quæ pax (inquit) sine societate constare queat, non intelligo. Non oportet enim (nam verbū, quod tū usurpauit, memoria teneo propter acerbitatē atque asperitatē tūm eius, qui dicebat, tūm nominis) non oportet (inquit) à societate pacem abrumpere, neque Græcorum tarditatem exspectare, sed vel ipsos bellum gerere, vel nos pacē priuatim facere. Deinde ad extremum Antipatro in suggestum vocato, quædam requirebat ex eo, multo antè certiore facto quid eum rogaturus esset, simūlque præmonito atq; instituto, quænām ille aduersus ciuitatem respōdere deberet. Postremò hæc valuerūt, cùm hinc Demosthenes dicendo vim attulisset: illinc Philocrates populi scitū scripsisset. Iam verò quod eis restabat, ut Cersobleptem, & agrum Thracium Philippo traderent, atque in potestatem eius redigeret, id quoque septimo Kal. Martias effeccrūt, priusquam posteriorem legationem accipiendi à Philippo iurisurandi causa institutam ac decretam Demosthenes obiret. Etenim acerrimus iste Alexandri ac Philippi inimicus, bis in Macedoniā legatus nobis profectus est, cùm liceret ne semel quidem proficiisci, is, qui nunc Macedones cōsputare & cōculcare iubet. Veruntamē in contione ea, quæ septimo Kal. Martias aduocata est, senator cùm esset, senatorium ordinem ex cōparato, & dedita opera cōsecutus, Cersobleptē administro atque adiutore Philocrate tradidit ac dedidit Philippo. Occulte enim atque insidiōsè Philocrates adscripsit de-

creto

creto præter alia in eo scripta, quod item Demosthenes
comprobauit & confirmauit, vt eo ipso die sociorū con-
filiarij & confessores, Philippi legatis iusurandū darent.
à Cersoblepte porro in consilio qui federet, aderat ne-
mo. Itaque cùm scripsit, vt ij, qui in consilio sedebāt, iu-
rarent: Cersobleptem, à quo consiliarius aderat nullus,
à födere exclusit. Sed nequishæc à me singi putet, recita
mihi quis hæc scripserit, quis publici consilij præses cō-
firmarit. **D E C R E T U M . P U B L I C I C O N S I L I I P R A E S E S .**
Præclara, Atheniæses, præclara, inquam, res est, tabula-
rum publicarū custodia. Immota enim permanet, neque
vnā cum reip. trāsfugis immutatur, sed facultatē dat po-
pulo, vbi commodum fuerit, hominū olim improborum
ac scelerorum, repente mutata volūtate, opinionē sibi
probitatis quærentiū, cognoscendi. Restat autem vt eius
assentationem vobis cōmemorem. Nam cùm Demosthe-
nes annū senatorio munere functus sit, nulos vnquā le-
gatos ad principem locum inuitasse reperietur. sed illo
duntaxat tempore, & tunc primū legatos Philippi pri-
mo loco collocauit: puluinos quoque adposuit, & con-
chyliatis peristromatis sedes instrauit, totūque illum
quoquo versus locū aulæis exornauit. cùm iam diluce-
sceret, ducē se legatis in theatrū præbebat, ita vt omniū
sibilis exciperetur, propter gestum hominis indecorum,
blanditiásq; deformis atq; ineptas: deinde cùm illi se se
Thebas contulerunt, tria cōduxit eis mulorū iuga, lega-
tōsque Thebas deducēdos curauit, ciuitatem nostrā na-
tionibus exteris deridendā propinans. Sed ne lōgius ab
instituto degrediar, sume mihi decretū de principe loco
legatis Philippi dato. **D E C R E T U M .** Iste igitur tantus as-
sentator cùm per Charidemi speculatores prim⁹ omniū
de interitu Philippi certior factus esset, somnio sibi con-
ficto in deos immortaleis emēitus est, proinde quasi nō
à Charidemo, sed à Ioue & Minervā nuntium accepis-
set, quos interdiu omni scelere ac periurio violans, no-
nū secum colloquia habere, futurāque sibi multo antè

prædicere gloriatur. At septimo die post filiæ mortem, prius quām eius funeri iusta soluisset, coronatus, & albatus bouem immolabat, morem maiorum negligebat, leges & instituta perfringebat, vnika filia miser, quæ prima eum patrem appellauerat, amissa. Neque verò calamitatem ei suam maledicti aut criminis loco obijciēdam puto, sed hominis mores perpendo & considero. Nunquam enim qui liberos odio habet, patérque improbus est, bonus erit populi moderator ac patronus: nunquam qui capita carissima, summāque necessitudine sibi coniuncta non complectitur amore illo paterno, vos pluris faciet alienos: nunquam qui priuatim nequam est, publicè frugi erit: nunquam qui domi ingenio leui ac vētoso, animoque molli & imbecillo fuit, in Macedonia fuit legationis tempore constans & fortis. Non enim ingenium, sed locum tantū mutauit. Vnde igitur tanta extiterit in eo mutatio (hoc enim secūdum tempus est) & cur tandem Philocrates quidem rebus ijsdem cum Demosthenē publicè gestis, perduellionis accusatus, exsulioque multatus sit, Demosthenes autem aliorum accusator nobis sit exortus: denique quónam pacto homo impurissimus tot incommodis & calamitatibus nos affecerit, hæc nunc audire operæ pretium est. Ut primū Philippus Pylas introijt, vrbeisque Phocēsque improviso aduentu cepit atque deleuit, Thebanos (quomodo tum quidem putabatis) potentiores, quām tempora, commodaque vestra ferebant, effecit: cùm vos perterriti, agris relictis vasa colligeretis, & supellestilem in urbem deportaretis, cùmque maxima tum inuidia flagrarēt, grauissimèque accusarentur legati, qui huius pacis auctores extiterant, atque in primis Philocrates & Demosthenes, propterea quod non solum legationem illam obierant, sed etiam decreta scripserant: accidit eodem tempore, ut Demosthenes & Philocrates inter se dissiderent ijs prope de rebus, de quibus etiam vos eos inter se dissentire suspicabamini. His igitur turbis excitatis, tantóque

tumul-

tumultu coorto , accedentibus & ceteris malis ac vitijs homini innatis, reliqua iam Demosthenes, quòd Philocratem nundinationum suarum, pecuniarumque captarum socium atque æmulum ferre non poterat , de se diffidenter, timidè, ac suspiciose consulebat . Itaque existimauit si eorum , quibuscum vnà legatus fuerat , ac Phillipi accusator existeret, Philocratem haud dubiè periturum: reliquos legatos magnum in discrimen venturos: de se vno ciueis suos bene existimaturos, & cùm amicos insigni improbitate, & singulari perfidia pro didisset, benevolentia erga populum Atheniensem , famam atque opinionem consecuturum. Cuius consilia cùm perspexissent communis otij , & publicæ tranquillitatis oppugnatores, eum cupidè, vltróque in contionem inuitabant, solum integrum, solum castum atque incorruptum in ciuitate nominantes. Ille verò cùm primùm in contionem ascenderat, tumultus ac belli semina , principiaque ministrabat. Hic ille est, Atheniēses, qui primus Serrium murum, Doriscum, Ergiscam, Murgiscam, Ganos, Ganidem reperit: loca, quorum ne nomina quidem ante noueramus. Celeriter autē rem eò loci deduxit, vt, si quidem Philippus legatos non mitteret, contemni ab eō ciuitatem ac pro nihilo putari: sin mitteret, exploratores, non legatos mitti diceret. Si vellet ille alicui ciuitati pari de controversijs nostris arbitrandi iudicandique potestatem permittere : negabat ullum nobis, & Philippo æquum iudicem reperiri posse. Dabat ille Halonesum: vetabat hic accipere si daret ac nō redderet, de syllabis scilicet dissidens ac litigans. Postremò corona donatis ijs, qui cum Aristodemo contra pacis conditiones ac foedera exercitum in Thessaliam & Magnesiam duixerant, pacem quidem diremit, calamitatem autem nobis importauit, bellumque suscitauit. Esto. At enim muris aheneis, atque adamantinis (vt ipse prædicat) fineis Atticos muniuit, Eubœorum, ac Thebanorum societe. Immò verò, Atheniēses, tribus hac in re iniurijs gra-

uissimis affecti estis, summāque in rerum omnium ignoratione versamini. Sed quoniam festinat animus de maxima Thebanorum societate disputare, vt suo quæque loco atque ordine persequar, de Eubœorum societate primū dicam. Multis vos ac magnis, Athenienses, iniurijs affecti, tūm à Mnesarcho Chalcidense Calliæ & Taurosthenis patre, quos iste nunc mercede accepta ciueis Athenienseis sententia sua decernere non dubitat: tūm à Themisone Eretrensi, qui vobis pacis tempore Oropum ademit: vos has iniurias obliuiscentes, cùm primū vobis renuntiatū est, Thebanos in Eubœam exercitum traduxisse eo animo, vt vrbeis Eubœæ in seruitutem redigerent: quinque diebus Eubœæ classe & pedestribus copijs opem tulistis: necdum triginta dies præterierant, cùm Thebanos födere à vobis suppliciter petito cum pace dimisistis, Eubœaque potiti, vrbeis, & reip. statum ijs, qui fidei vestræ commiserant, atque apud vos deposuerant, optima fide, summāque cum iustitiae laude reddidistis, neque iustum, neque fas esse ducentes, in eo, quod vobis creditum & commendatum esset, præteritas inimicitias meminisse. Atque his tot, tantisque beneficijs affecti Chalcidenses, nequaquam vobis parem gratiam retulerunt. Sed cùm in Eubœam copias traieceritis, auxilium Plutarcho laturi, primis quidem certè temporibus amicitiam simulabant: verū statim vt Tamynas transijmus, montémque Cotylæum, qui appellatur, transgressi sumus, tum Callias Chalcidensis, quem Demosthenes pretio accepto summis laudibus in cælum efferebat, cùm populi Atheniensis exercitum in quasdam locorum angustias compulsum ac redactum vide-ret, vnde neque se nisi parta victoria recipere poterat, neque auxiliij spes villa ostendebatur, non terra, non mari: is igitur coacto ex omni Eubœa exercitu, simûlque à Philippo copijs corrogatis, & vnâ cum eo frater ipsius Taurosthenes, is, qui nunc vnicuique nostrū comiter & officiosè dextram porrigit, atque arridet, militibus externis

externis Phocensibus trauectis, eo animo , eaque spe in nos inuaserunt, impetumque fecerunt, tāquam nos funditus deleturi atque euersuri. Quōd nisi primū deus aliquis exēcītum nostrum seruaslet, deinde nostri mili-tes, pedites atque equites, se viros forteis præbuissent, & apud Hippodromum, qui est in Tamynis, acie instructa, signisque collatis vicissent, hostibus supplicib⁹ cum pa-ce dimissis: propius nihil esset factum , quām vt ciuitas nostra summam turpitudinem subiret, summōque dede-core afficeretur . Non enim plagam in bello, detrimen-tūmque accipere, malum est maximum: sed vbi quis cum aduersarijs indignis congressus inferior discesserit, cala-mitatē altero tāto maiorem videri necesse est. Vosta-men talibus iniurijs acceptis, eos iterum in gratiam rece-pistis. Callias verò Chalcidensis cùm ei scelerum suorū veniam, impunitatēmque dedissetis, breui tempore in-teric̄to rursus ad ingenium redijt. Nam cùm Euboicum consilium verbo Chalcide cogeret, revera Eubœam aduersus vos muniret atque ornaret, & præcipuum sibi do-minatum compararet, huiusque fauorem atque adiu-torem sibi futurum Philippum speraret, in Macedoniam se contulit. Ibi cum Philippo deambulabat, & in amicis ac familiaribus eius numerabatur . verūm iniustē læso, atque offendō postea Philippo cùm inde profugisset, Thebanis vltro sese in potestatē tradidit. mox illis quo-que relictis cùm identidem huc & illuc issit ac redisset, plureisque quām Euripus, propter quem habitabat, cir-cuitions, & conuerstiones reciprocas fecisset, in medias Philippi ac Thebanorum inimicitias præceps actus est. Ad extreūm inops consilij cùm quid se faceret, nesci-ret, sibi que bellum denuntiatum videret, vnam spem sa-lutis reliquam esse animaduertit, si populum Athenien-sem sibi iureiurando deuinctum habere posset, cum so-cij nomine appellatum, auxilium sibi laturum, si quis for-tē ipsum bello laceßeret: quod sine dubio erat futurum, nisi vos prohiberetis. Cūm igitur in hac cogitatione

versatus esset, mittit hic legatos Glauctam, Empedonem, Diodorum, eum, qui cursum illum Doricum virginis stadia longū cucurrit, populo Atheniensi spes inaneis, Demostheni, & eius asseclis pecuniam afferenteis. Tria autem uno tempore redimebat: primū ne societatis vestræ spe decideret. nam si populus Atheniensis superiorum eius iniuriarum memor societatem non probaret, nihil erat medium, sed ei relinquebatur è duobus alterum, vel ut ex Chalcide profugeret, vel ut vindicetur circumuentus, atque implicatus mortem oppeteret, tot & tantæ Philippi ac Thebanorum copiæ in eum armatae irruebant. dabatur ei, qui societatem decreuisset, merces altera, ne Chalcidenses in conuentu confessuque communi, qui Athenis haberi solet, interesse cogerentur: tertia ne tributa conferrent. Et Calliam quidem nullius eorū, quæ sibi proposuerat, quæque expetebat, nec spes, nec opinio fefellit. Iste autem tyrannorum inimicus, (ut quidem simulat) Demosthenes, quem prædicat Ctesiphon perpetuò res optimas dicere ac suadere, cum tempora ciuitatis vendidit, tum in societate decernenda, censuit, ut Chalcidensibus opem ferremus, loquendi genere duntaxat commutato. nam ut rei iniquitatē honesta oratione tegeret, asperitatēmq; leniret, pro his adscripsit, ut Chalcidenses nobis opitularentur, si quis Atheniēsibus bellū inferre conaretur. Postremò cōuentus Græcorum communis Athenis agendi ius, & tributorum descriptorum, in quibus nerui belli erant positi, utilitatem funditus sustulit, ac vēdidi: honestissima nomina turpisimis actionibus imponens, vobisque oratione persuadens, ac pene dicam vim afferēs ad credendum, semper oportere ciuitatem nostram Græcis auxilio egentibus prius auxilium ferre: societates verò posteriore loco facere, beneficio demum accepto. Atque, ut me vera dicere intelligere possitis, sume mihi Calliae accusationem, & societatem, simūlque decretū recita.

C R E T V M.

Nondum igitur hoc graue aut indignum est,

tantas

tantas temporum, rerumque gerendarum opportunitates, ius conuentuum Græciæ Athenis agédorum, tributorum denique imperatorum vtilitates esse véditas, sed multo id, quod diðurus sum, indignius videbitur. Nam Callias quidem eò contumeliæ, iniuriæque prorupit, Demosthenes verò is, quem tātopere laudat Ctesiphon, in eam nundinationis, & pecuniarum turpiter capienda rum cupiditatēm processit, vt vestigalia tum ea, quæ ex Oreo, tum ea, quæ ab Eretria vobis pensitabātur, decem talenta, vobis videntibus, prudentibus, inspectantibus furtim ademerint: hos, qui à ciuitatibus mitti solebant, consiliarios, à vobis abduxerint, atque iterum in Chalcidem, & in Euboicum (quod appellatur) concilium trāstulerint. Sed quibus hoc vijs ac rationibus, quām flagitious atque improbis effecerint, nunc operæ pretium est audire. Venit tandem ad nos Callias non iam per nuntios aut legatos, sed ipse per se. & cùm in cōtionem prodijset, orationem habuit sibi à Demosthene compositam, summōque studio elaboratā. Dixit se ex Peloponneso venire, noua tributi descriptione facta centum cir- citer talentorum ad bellum Philippo inferēdum. rationēmque inibat quantū quosque populos conferre oportet: Achæos & Magarenseis omneis talenta sexaginta: Eubœæ ciuitates vniuersas quadraginta. Ex hac pecunia classem, & peditatum comparari atque ali facillime posse, esse & alios è Græcis complureis, qui huius tributi sic descripti partem ferre ac subire vellent: qua ex re spes esset neque pecuniam, neque milites defuturos. Atque hæc quidem esse nota & aperta. Alias autem res esse reconditas, quas occulte moliri atque agere cœpisset: quarum nonnullos ciuium nostrorum esse testeis: deinde ad extremum nominatim Demosthenem citabat, hortabatūque vt eadem de re vnā secum diceret. Hic verò grauiter & magnifice se ferens procedebat: Calliā laudibus in cælum tollebat: occultum illud denique ac reconditum se scire simulabat. Legationem autem à se

obitam tum in Peloponneso, tum in Acarnania velle se
vobis eo ipso tempore renuntiare dicebat. cuius orationis
haec capita fuerunt: Peloponnesios, & Acarnanas omneis
a se esse ad pecuniam conferendam aduersus Philippum
distributos ac descriptos: descriptionem pecuniae eam
esse factam, quae satis esset centum nauibus actuariis in-
struendis atque armatis, & stipendio decem millibus
peditum, & mille equitibus persoluendo: (his accessu-
ras urbanas & ciuileis copias) ex Peloponneso amplius
militum grauioris armaturae quinque millia: ex Acarna-
nia totidem altera. at que huius belli gerendi ab his om-
nibus ultro vobis esse delatum principatum. Neque ve-
rò longum fore cum haec perficeretur, sed a. d. decimum
sextum Kal. decembreis. singulis enim ciuitatibus se pre-
dixisse ac denuntiauisse, ut omnes Athenas plenilunio
conuenirent, & in communi sociorum concilio interef-
sent. Etenim, Athenienses, haec est istius hominis consuetudo,
non iam omnium communis, sed ipsius propria, &
peculiaris. Ceteri enim gloriosi & arrogantes ostentato-
res cum mentiuntur, dant operam nequid notatum ac
definitum temporibus, nequid certum ac perspicuum
eloquantur, verentes ne refelli & coargui possint. At
Demosthenes cum venit ei in mentem aliquid sibi im-
pudenter arrogare, de sequere gloriose praedicare, pri-
mum per iurio mendacium cumulat, pestem sibi exoptat,
exitiumque precatur: deinde quae certe scit nunquam
futura, non dubitat asseuerare futura: temporibusque no-
tatis, ac rationibus eorum subtiliter subductis, definit
quando quicque futurum sit. denique quos ne de facie
quidem nouit, eorum quasi notissimorum nomina com-
memorat, vestris auribus hac arte fallaciter allectis, atque
occupatis, eorumque, qui vera loquuntur, oratione imi-
tans. Quocirca acerbissimo odio dignus est, qui cum sit
improbus ac sceleratus, virorum bonorum notas, signa-
que adulterat atque corrumpt. His dictis decretum dat
scribae recitandum, primum longius Iliade: deinde verbis,
quae

quæ loqui consueuit, & vita, quam vixit, inanius: postremò spei fallacis, & exercituum, qui nunquam conficiendi essent, plenum. Cùm autem lōgissime vos à cognitione furtorum suorum abduxisset, spēque inani suspendisset, atque inflauisset, tum sese subito conuertens, scitum facit, in quo censem, ut legatos eligeremus, qui Eretrien- seis orarent, (erat enim valde necesse scilicet eos orare) ut tributum vſitatum quinque talētorum, ne iam vobis, sed Calliæ pensisarent. Rursus alteros ad Oritas, qui ab ijs peterent, ut eundem sibi atque Athenienses amicum, eundēmque inimicum haberent. Deinde integumenta illa, quibus furtum suum obtexerat, remouen- tur, nam repēte indicat, ac declarat, se ea omnia, de qui- bus in illo populi scito scriperat, ad furtum retulisse, censem ut legati ab Oritis postulent, ne vobis, sed Calliæ quinque talenta penderēt. quæ quidem esse vera ex de- creti lectione cognoscetis. Recita igitur decretum, detra- c̄tis ampullis, inaniq̄e iactatione verborū, detractis tri- remibus, detractis deniq̄; arrogantibus & glorioſis pro- missis. recita, & sume in manus furtū, quod homo impu- rus ac nefarius commisit: quem prædicat Ctesiphon etiā in hoc decreto assiduè & dicere & agere res populo Atheniensi valde vtileis & perquam salutareis. D E C R E- T U M. Audistis igitur, Athenienses, verbo triremeis, & pedestreis copias, & plenilunium, & confessores, sed re- tributa vnicuique ciuitati descripta, quæ vobis à socijs pendebantur, & decem talenta amisistis. Restat nunc ut ostendam, Demosthenem trium talentorum mercede ac- cepta, hoc decretum interposuisse: vno talento ex Chal- cide à Callia, altero ex Eretria à Clitarcho tyrāno, ter- tio ex Oreo. Nam, quoniām Oritarum libera ciuitas est, quoniāmque nihil agunt, quod non scisciat populus, eo facilius Demosthenis farta patefacta, atque illustrata sunt. illi enim eo bello, quod cum Philippo gesserant, exhausti, atque rei nummariae penuria laborantes, mir- tunt ad eum Gnosidamum Charigenis filium, eius, qui

quondam in Oreo principatum obtinuit, qui ab isto supplex petat, ut talentum ciuitati remitteret, promittat autem Oritas ei statuam æneam posituros. At iste Gnosidemo respondet, se pauxillulum æris nō desiderare: talentum quidem per Calliam exacturum. Cūm igitur solvere cogerentur Oritæ, neque haberent vnde sumerent, vectigalia publica talenti nomine ei opignerauerunt, huiusque pecuniæ turpiter conciliatae usuram Demostheni soluerunt, singulis mensibus in minam, drachmam vnam donec fortis reddiderunt. atque hæc acta sunt cum populi decreto. Sume hoc Oritarum decretum, vt ex eo omnes intelligant, ea, quæ dico, esse vera. D E C R E T V M. Hoc decretum, Athenienses, probrum ac dedecus est ciuitatis, argumentum rerum a Demosthene publicè gestarum certissimum, perspicua Ctesiphontis accusatio. Nam qui tam turpiter habuerit pretio addictam fidem, seséque muneribus labefactādum & corrumpendum præbuerit, fieri non potest vt vir bonus sit: quæ tamen iste ausus est in populi scito perscribere. Hic tādem locus est tertij temporis, atque adeò omnium miserrimi atque acerbissimi temporis: in quo & Græcorū, & ciuitatis nostræ remp. funditus euertit ac perdidit Demosthenes: primùm quod impius in templum Delphicum extitit, deinde quod iniustum, & prorsus imparem atque iniquam cum Thebanis societatem decreuit. sed à sceleribus, quæ in deos immortaleis suscepit, initium ducam.

Campus est, Athenienses, quem Cirrhæum nominant, portusque, qui hodiè sacer ac dirus appellatur. hunc locum olim Cirrhæi & Acragallidæ, barbaræ, & à legibus alienissimæ nationes incoluerunt, quæ templum Apollinis, donaque ei deo consecrata sceleratè atque impie diripuerunt, atque expilarunt. simûlque Amphiætyonum concilium & conuentum grauissimum ac sanctissimum nefariè violarunt. Cūm igitur eorum facta, maxime (vt accepimus) maiores vestri: secundo loco ceteri Amphiætyones iniquissimè, grauissimèque tulissent, oraculum consulue-

cōsuluerunt, quibus supplicijs in illos homines animaduertere conueniret. quibus respondit Pythia, vt cū Cirrhæis, & Acragallidis dies & nocteis bellū gererēt, agros eorā depopularentur, ipsos in seruitutem redigerent, Apollini Pythio, Diana, Latonæ, Mineruæ Prouidæ agros illos, vt in perpetuum inculti essent, consecrarent, eosq; neq; ipsi colerēt, neq; ab alio coli paterēt. Hoc oraculo accepto Amphiictyones decreuerunt, cūm in ea re Solō Athen. vir & legum scribendarū peritissimus, & in omni poëticæ ac sapientiæ studio multū diūque exercitatus ac versatus, sentētiā dixisset: vt populus Atheniensis dei oraculum secutus, conseleratis illis hominibus bellum inferret. Magno itaque ex Amphiictyonibus exercitu comparato, bellōque illato, eos in seruitutem redegerunt, portus eorum aggeribus excitatis obruerunt, urbem funditus euerterunt, agros oraculo obtēperantes consecrarunt: postremo præter illa omnia religioso se iureiurando obstrinxerunt, neque se terram sacram culturos, neque ab alio coli passuros, opem deo pedibus ac manibus, & omnibus neruis ac viribus laturos: neque hoc iureiurādo contenti fuerunt, sed sibi, certisque omnibus, si aliter fäcerent, omni exsecratione deuinctis pestem, exitiūmque precati sunt. Sic enim in ea exsecratione scriptum est. *SI QVIS HAE C MIGRAVERIT, SIVE CIVITAS, SIVE QVIS PRIVATVS, SIVE NATIO, APOLLINI, DIANA, LATONAE, MINERVÆ PROVIDÆ SACER ESTO. hoc præterea ijs imprecatur, vt neque ipsis terra fructū ferat, neque uxores eorum liberos parentibus simileis, sed monstra & portenta pariant: neque pecorum partus sint naturales: & vt è bello, è iudicijs, è foro victi discedant: denique vt funditus intereant ac deleantur & ipsi, & eorum domus, ac genus. NE QVE VNQVAM (inquit) APOLLINI, NE QVE DIANA, NE QVE LATONAE, NE QVE MINERVÆ PROVIDÆ PYRE LITANTO, NE QVE ACCEPTEAE SVNT O DIIS IMMORTALIBVS EORVM*

VICTIMAE. atque ut hæc esse vera luce ipsa clarius cernere possitis, recita mihi dei oraculum, audite exsecrationem, iurisurandique, quod cū Amphictyonibus vestri maiores iurauerunt, memoriam repetite.

ORACULVM. IVSIVRANDVM. EXSECratio.

Non prius hanc vrbis captam celebitis arcem,

Quam Phœbi templum fluctus grauis Amphitrita

Alluat, horrendum ad sacra tollens littora murmur. Hac exsecratione facta, hoc iureiurando concepto, hoc oraculo edito, quæ omnia in tabulas publicas relata adhuc extant, Locri, Amphissenses, immò verò eorum principes ac magistratus, iuris & legum contemtores, campum illum coluerunt: portum sacrum, dirum ac sceleratum rursus munierunt, ac celebrarunt, cùm portoria ab ijs, qui præter nauigabant, exigerent. nonnullos præterea pylagoros (sic enim appellatur concilij Pylæi oratores) qui Delphos venissent, pecunia corruerunt: quorum in numero fuit Demosthenes. Nā suffragio creatus à vobis Pylagorus mille drachmas ab Amphissensibus accepit, ne quā eorum apud Amphictyones mentionem faceret. Illi autē stipulatione interposita promiserūt se quotānis viginti minas ex pecunia illa nefaria ac scelerata refectas, Athenas missuros, vt in hac vrbe, summa cura, summōque studio Amphissensib⁹ opitularetur: qua quidem ex te hoc ei contigit, vt quemcunque vel priuatum, vel potestate præditum, vel liberam ciuitatem attingeret, vnumquemque horū sua contagione incommodis & calamitatibus insanabilibus & pestiferis afficeret. Videte igitur quemadmodum deus & fortuna Amphissensium impietate fuerint superiores ac potentiores. Theophrasto prætore, Diogneto Anaphlystio hieromnemone (sic enim appellat scribam Amphictyonicū) vos pylagoros legistis Midiam illum Anagryasium, qui vtinam multas ob causas viueret: & Thrasylem [Lesbium, & me vnā cū his tertium. Accidit autem vt cùm salui Delphos peruenissimus, continuò Diogenetus hieromnemon infibrim

brim incideret, itemque Midias. Alij Amphytyones in consilio aderant. Interea affertur ad nos ab ijs, qui suum in ciuitatem nostram studium ac benevolentiam declarare cuperent, Amphissenis tum valde demissos atque humileis, Thebanisque mirum in modum subseruientes, decretum aduersus nostram ciuitatem attulisse, quo decreto populus Atheniensis quinquaginta talatis multaretur, propterea quod nouo templo priusquam precibus sollennibus expiatum esset, nouos clypeos dicauissemus cum legitima illa & conuenienti inscriptione,

A THENIENSES DE MEDIS AC THEBANIS, QVO
TEMPORE HI CONTRA GRAECOS COMMISSO
PROELIO DECERTARVNT. Ego arcessitus ab hieromone, & in consilium introire iussus, ut apud Amphytyones pro ciuitate nostra dicerem: venio non inuitus, quippe qui mea sponte hoc ipsum facere constitutum in animo haberem. cum paullo cupidius ac studiosius ingressus essem, verbaque facere coepissem, alijs Pythagoris seductis, quidam ex Amphissenibus homo pertulantissimus, & (ut mihi quidem videtur) nullis artibus ingenuis eruditus, omnisque doctrinæ liberalis expers: fortasse etiam à deo aliquo irato in hanc amentiam impulsus: At si saperetis (inquit) vos Græci, ne nomen quidem populi Atheniensis his diebus commemorari sine retis, sed eos ut contaminatos atque exsecrabilis à templo arceretis: Et simul Phocensium societatem, quam Crobylus ille suaferat, commemorabat: multaque alia cötumeliosa, acerba, atque odiosa in ciuitatem nostram expromebat, cum ea diceret, quæ neque tunc aures meæ ferre poterant, neque nunc libenter oratione refrico. Itaque his auditis ita cōmotus ac perturbat⁹ sum, ut nūquam mihi antea quicquam in vita mea grauius ac molestius acciderit. Atque alia quidem, quæ tum locutus sum, prætermittam: hæc pauca de multis vobis exponam. Venit tum mihi in mentem, Amphissenium in terram sacram impietatis facere mentionem: quam terram eo-

dem è vestigio, in quo infistebā (nam campus Cirrhaeus templo Delphico subiacet, vnoque fere aspectu totus prospici potest) Amphictyonibus indicabā. Videtis (inquam) Amphictyones, campum hunc ab Amphisensibus vomere subactum & excultum, domos, figlinas, & villas inædificatas. cernitis oculis sceleratum & execrabilem portum munitum. Scitis ipsi (neque enim alijs testibus egetis) istos ex sacro portu vectigalia exigere, pecuniāmque cogere. Et simul dei oraculum, maiorum iusurandum, exsecrationem factam recitari iubebam, liquidò confirmans ac testificans, me pro populo Atheniensi, pro me, liberis, & domo mea, pedibus, manibus, voce, omnibus denique viribus, iuriuando obtemperantē, deo & terræ sacræ opitulari, ciuitatēmque nostrā religionē liberare. At vos, Athenienses, vobis ipsi consulte. Canistrorū dies festus agi iam coepitus est: ad mortæ sunt altaribus hostię ea petituri estis à diis immortalibus, quæ vobis priuatim, ac reip. sint profutura. Vobiscum igitur ipsi considerate, & cogitate, qua voce, qua mente, quibus oculis, qua spe freti & confisi vota, & supplicationes facietis, si vos consceleratos, atque omnibus exsecrationibus deuotos, inultos dimittetis. non enim obscurè, sed apertissime in exsecratione scriptum est, cùm in eos, qui impij in deum extiterint, tum in eos, qui non prohibuerint, quibus supplicijs utrosque affici oporteat: NE PVRE (inquit) LIBANTO, NE VE SACRIFICANTO, QVI APOLLINI, DIANA, LATONAE, MINERVAE PROVIDENTIAE AVXILIVM NON TULERINT, ET EORVM VICTIMAS DII IMMORTALES AVERSANTOR. Cùm hæc & alia huiusmodi multa præterea dixisse, tandem dicendi finem feci, atque è consilio discessi. Tum clamor ab Amphictyonibus factus est, tum strepitus editus, & Amphictyonum vociferatio consecuta: neque iam de clypeis, quos dicaueramus, sed de Amphisensibus poena afficiendis agebatur. Et cùm iam serum diei esset, prodit præco, ac prædicat,

dicat, ut quotquot è Delphis biennio pubertatem superassent, tum servi, tum liberi, hora diei prima cum falciis & ligonibus ad eum locum, quem indigenæ Thutéum nominat, conuenirét. Iterum idem præco prædicat, ut hieromnemones, & pylagori eodem venirent, deo, & terræ sacræ auxilium laturi: quæcunque ciuitas non adfuisse, templo Delphico arceretur, sc̄ elere atque exsecratione obstringeretur. Postridie manè in eum locum, quem suprà diximus, venimus, in campum Cirrhæum descendimus. deinde portu illo diruto ac deleto, ædificijs incensis rediimus. Interea dum hæc agimus, Locri, Amphissenses, quorum domicilia, septem circiter milia passuum Delphis aberant, vniuersi armati manu facta in nos impetum fecerunt. quòd nisi properè nos in fugam conieccissemus, ac vix tandem Delphos peruenissemus, nihil proprius actum esset, quam ut funditus periremus. Postride Cottyphus, qui sentētias ratas faciebat, Amphicyonum contionem habuit. (contionem autem nominant, quādo non solum pylagori, & hieromnemones, sed ij etiam, qui vnà sacra faciunt, & qui ad cōsulendum oraculum venerunt, conuocantur.) Hic iam grauius atque acerbe accusati sunt Amphissenses: nostra ciuitas cōtrà magnis laudibus ornata est. Totius autem orationis hæc fuit clausula: decernitur ut hieromnemones ante proximum Pylæum cōuentum pro dicta die ad Pylas venirent, decretūmque vnà illud afferrēt, quo decreto Amphissenses essent suorum in deum, terram sacram, Amphicyones scelerum poenas daturi. Atque ut nihil à me confitum esse perspicere possitis, decretum ipsum vobis scriba recitabit. DECRETVM. Hoc igitur decreto à nobis cùm in senatu recitato, tum in cōtione ad populu prolato, & actionibus nostris à populo comprobatis, & vniuersa ciuitate ad studiū pietatis vchemēter excitata atq; inflamata, cùm Demosthenes pro pecunia illa Amphissensi, pronūtiata iā, atq; apud sequestrē deposita cōtrà diceret, egōq; cū vobis inspectatibus atq; audien-

tibus in furto manifesto deprehensum tenerem, neque iam posset homo alio qui audacissimus apertè ciuitatem in fraudem inducere, ingressus in curiam, & summotis imperitis, auctoritatem senatus prescribendam curat, eamque mox in contionem defert, eius, qui scripserat, inscientia fatus. Et ut hæc ipsa senatus auctoritas in cōtione confirmaretur, ratāque fieret, & vt à populo scilicet retretur, perfecit, cùm surrexisset iam cōtio, egōque discessissem, (neque enim vñquam passus essem) multitudine denique dimissa. Cuius quidem sciti caput hoc fuit, vt hieromnemo Atheniensium, & pylagori, qui posthac hoc munere functuri essent, ad Thermopylas & Delphos proficerentur ijs temporibus, quæ à maioribus nostris constituta sunt, verbo præclarè, & honestè: re turpiter, & flagitiose. Prohibet enim quo minus ad conselsum illum Pylæum ad tempus occurrant, qui necessariò ante tempus à maioribus nostris constitutum & visitatum erat futurus. sed aliud ei scito adscriptum est multo & apertius & acerbius, vt Atheniensium hieromenoni, & pylagoris, qui post illa futuri essent, neque verborum, neque factorum, neque decretorum, neque vilius rei cū ijs, qui illuc cōuenirent, esset vlla cōunitas. At quid sibi verba illa volunt, NE SIT VLLA COMVNITAS? vtrum verum loquar, an id potius, quod vobis auditu iucundum futurum est? verum loquar. Nam quod ita semper ad voluptatem dicitur, hæc ciuitati nostræ mala, quæ videmus, inuexit. Non sinunt iurisurandi memores esse, quod maiores nostri iurauerunt, non execrationis, non oraculi. Nos igitur, Athenienses, propter hoc populi scitum in vrbe mansimus: alij Amphityones ad Thermopylas conuenerunt, præter vnam ciuitatem: cuius nomen reticere satius esse duco, & dij immortales prohibeant, ne cuiquam Græcorum similis accidat calamitas: & simul vt conuenerunt, bellum in Amphissensis, exercitūmque decreuerūt, Cottyphūmque Pharsalium, cum, qui tunc decreta confirmabat, im-

pera-

peratorem legerunt: quo tempore non erat in Macedonia Philippus, quin ne in Græcia quidem: sed lōginquis in locis in media Scythia versabatur: quem tamen mox audebit dicere Demosthenes, à me esse in Græcos incitatum atque immisum. Ac primo quidem illo exercitu victoriam consecuti, valde se clementeis ac moderatos in Amphissensis præbuerunt. Nam pro maximis eorum in deos immortaleis sceleribus, pecunia eos multarunt, eámque pecuniam ut die dicta deo soluerent, multo ante edixerunt: & sceleratos, commissorūmque facinorum auctores è ciuium numero segregarunt, atque exterminarūt: eos verò, quos sua pietas solum vertere coegerat, ab exsilio reuocarūt. Sed cùm illi neque pecuniam deo persoluerent, & sceleratos restituerēt, & pios de sententia Amphictyonum ab exsilio reuocatos, ejicerent, iam tum alterum contra Amphissensis exercitum duxerūt, cùm longo pòst interuallo, ex bello, quod cum Scythis gerebat, reuersus esset Philippus: cùmque dij immortales nobis huius pietatis imperium principatūmque detulissent, Demosthenis auaritia, prædāque obstitisset. At nónne vobis dij prædicebant, nónne præsignificabant, nónne præmonebant ut caueretis, propè humanam vocem mittentes? Nullam me Dius Fidius vnquā ciuitatem vidi apertius à dijs immortalibus conseruari, à quibusdam oratoribus perdi ac funditus euerti. Non satis valebat ad ostentum illud, quod mysteriorum diebus significatum fuerat, præcauendum, mystarum interitus? Non Amyniades prædixerat, ut & caueremus, & certos homines, qui ab Appolline requirerēt quid factō opus esset, Delphos mitteremus? non Demosthenes aduersabatur? cùm Pythiam cum Philippo facere diceret, homo omnis doctrinæ atque humanitatis expers, & hac, quam ei datis, licentia immoderatè perfruens, eaque se ad satietatem explens atque ingurgitans. Postremò nónne milites sacrī non litatis, non mactatis victimis ad perspicuum vitæ periculum misit? At nuper dicere ausus est,

Philippum iccirco in Atticam cum exercitu non inuasisse, quod exta fuissent ei minus læta. Quo igitur supplicio dignus es? o Græciæ labes & funus. Si enim ipse victor in eorum, qui victi erant, fineis non inuasit, propterea quod exta victimarum ei non erat læta, tu autem incertus quid esset omnino futurum, priusquam exta inspexisses, milites ex vrbe missisti: vtrum te corona donari propter cladeis & calamitates ciuitatis, an è ciuiū numero segregari, atq; in ultimas terras amadari oportet? Nā quid insperati, quid inexpectati nostra ætate non vidimus? non enim humanam vitam viximus, sed ut posteris sermonem de rebus inopinatis, & pæne dicam incredibilibus proderemus, in lucem editi sumus. Non rex Persarum, qui montem Athonem perfoderat, qui Hellefustum iunxerat, qui Græcos terram, aquamque potiebat, qui audebat in litteris scribere, se ab oriente sole ad occidentem, vnum esse omnium mortalium dominū, nonne ille ipse nunc non de principatu & imperio, sed de corporis salute dimicat? nonne eosdem cernimus tum hac gloria, tum bellum aduersus Persas suscepti principatu dignos esse habitos, qui templum Delphicum liberarunt? non Thebæ: Thebæ vrbs vicina & propinqua uno die ex media Græcia exscissa & sublata est? cui tametsi iure hæc calamitas acciderit, quippe quæ non recte de summa re consuluerat, non tamen humanitus, sed diuinatus in eam amentiam ac temeritatem fuerat impulsus. Iam Lacedæmonij miserrimi, qui initijs duntaxat interfuerant, remque illam cum templum primum occuparent, leuiter attigerant, illi illi, qui sibi Græciæ principatum quondam arrogabant, non propè adest cum, ut Macedonibus dent obfides, suamque calamitatē, insignem ad posteritatis memoriam sempiternam faciant, iterum ad eum legationem sint missuri, poenas ipsi cum sua patria Alexandri arbitratu daturi? denique, quod est miserium, & victoris & iniuria lacesiti iudicium æquitatemque subituri? Vrbs verò nostra, cōmune olim Græcorum

corum perfugium, ad quam anteā legationes ex singulis
Græciæ ciuitatibus ventitabant, singuli salutem à vobis
accepturi, nónne nunc non de Græcorum principatu,
sed de patriæ solo decertat? Atquî hæc nobis acciderūt
posteaquam Demosthenes ad remp. accessit. qua de re
præclarè Hesiodus. vetat enim quodam loco, populos
erudiens atque instituens, & ciuitatibus cōsulens, ne im-
probos oratores approbent, néue in eis acquiescant. da-
bitis autem mihi hanc veniam, Athenienses, vt ego ver-
sus vobis recitem. Arbitror enim nos ob eam cāusam
dum pueri sumus, poëtarum sententias ediscere, vt æta-
te iam corroborata ijs vtamur. Sic igitur canit Hesiodus.

At toti haud raro populi plecluntur ob vnum,

Qui scelera admittit, qui res molitur iniquas.

His autem exitium cœlo demittit ab alto

Iupiter, & letale malum, pestemque, famemque.

Sic pereunt miseri cives: s̄a pe ille cohortes

Interimit totas, s̄a pe altas diruit vrbes,

Et rapidis nauis iactatas obruit vndis. Si poëtæ senten-
tias demo numero perpendatis, puto vobis non Hesio-
di carmen, sed oraculum in administrationem reip. &
actiones Demosthenis visum iri. nam istius in rep. geren-
da rationibus & institutis classes, exercitus, vrbes dele-
tæ, ac funditus euersæ sunt. Quinetiam existimo neque
Phrynondam, neque Eurybatum, neque alium quen-
quam eorum, qui olim improbitate excelluerunt, talem
magum, aut planum, aut præstigiatorem extitisse; qualis
est Demosthenes: qui ausus est dicere, o terra, & vos, o
dij immortales, dæmones, atque homines, ausus est, in-
quam, dicere, vos rectis oculis aspiciens, Thebanos so-
cietatem nobiscum fecisse, non quòd temporibus co-
gerentur, non metu perte ritos, non vestra gloria fama-
que cōmotos, sed Demosthenis contionibus adductos.
Atqui multas ante istum legationes Thebas obierunt
homines illorum amantissimi: quorum primus fuit hic
Thrasybulus Collyteus, imperator, vir apud Thebanos,

si quis alias, multum auctoritate valens, valdeque apud illos gratiosus. Deinde Thraso Architus, cù quo Thebani hospitium publicè fecerūt: Leodamas Acharneus, cui non minor est, quām Demostheni, dicendi facultas: meo quidem iudicio, maior orationis suauitas: hic Archidamus Pelex, ipse quoque eloquens, & qui multa in rep. gerenda propter Thebanos pericula adiit: Aristophon Azenieus, contionator & populi magister, qui diutissime Boeoticis partibus studuisse insimulatus est: Pyrander Anaphlystius, orator, qui etiam nunc viuit. Nullus horum tamen Thebanos vobis conciliare, & vt vobis amici essent, flectere potuit. cuius rei causam cùm sciam, non necesse habeo propter eorum calamitates exponere: sed posteaquām (opinor) Philippus Nicæam ijs ademtam Thessalis tradidit, & quod bellum ex Boeotorum finibus depulerat, hoc idem bellum rursum per Phocidem in Thebas ipsas traduxit, atque ad extremum Elatéam occupatā vallo muniuit, in eāmq[ue] præsidium imposuit: hīc tum illi malorum propinquorum ac iam instantium metu excitati Atheniensium auxilium implorarunt. vos itaque exercitum eduxistis, Thebas introijstis armati, pedites & equites, priusquām Demosthenes vnam de societate syllabam scripsisset. Quæ res Thebas vos intromittebant? tempus, metus, societatis vtilitas ac necessitas, non Demosthenes. Namque his in rebus tria in vos vel grauiSSima peccauit Demosthenes: vnum quòd cùm Philippus verbo vobiscum bellum gereret, re vera longe acerbiore odio Thebanos perseque-
retur, quo modo res ipse declararunt: (quid enim pluribus opus est?) de his omnibus rebus tātis, tantique ponderis vos celauit: & societatem nobis cum Thebanis futuram simulans non quòd ita rationes & tempora Thebanorum postularent, sed quasi ea res consilijs & legationibus suis conficeretur: primū persuasit populo ne spectaret, néue magnopere attenderet quibus conditiōnibus societatem facere conueniret, sed satis haberet, sificeret

si fieret modo. Hoc autem occupato , & pæne dicam ex-
pugnato , vniuersam Bœotiam Thebanis deditid , cùm
decreuit, vt si qua ciuitas à Thebanis descisceret , Athe-
nienses Bœotis, qui Thebis essent, opitularentur, verbis
(vt solet) insidiosis res ipsas suffurans, & occultans, alió-
que transferens, quasi verò Bœoti re detimento, maló-
que accepto , verbis à Demosthene callidè & artificiosè
compositis contenti essent futuri , & non incommoda,
iniuriásque acceptas grauissimè laturi. Deinde sumtuū
belli parteis duas vobis adscripsit , qui longius à pericu-
lo aberatis: tertiam Thebanis, quorum præcipue res age-
batur: in his singulis turpissimè nundinatus ac prædatus:
imperium maritimum cum illis communicauit, impen-
sam propriè nostram esse voluit: terrestre (si nugis omis-
sis serio loqui volumus) totū prorsus ad Thebanos tran-
stulit, adeò, vt in eo bello, quod natum est, Stratocli, no-
stro imperatori de militum salute facta non sit statuendi
potestas. Atque hæc non & ego in iudicium voco, &
alij prætermittunt: sed & ego crebris sermonibus usurpo,
& omnes reprehendunt, & vos scitis, neque irascimini.
Sic enim in Demosthenem animati estis: vestræ iam au-
res audiendis eius facinoribus & flagitijs occalluerunt.
Itaque nihil noui quod miremini, vestrīs auribus acci-
dit, cùm de eius factis auditis. At longè aliter facere vos
oportet. oportet vos iniquo animo ferre , oportet in eū
animaduertere , siquidem reliquias reip. parteis incolu-
meis retinere, & conseruare vultis. Alterum Demosthe-
nis peccatum est longè superiore grauius, quod sena-
tum & consilium publicum ciuitatis, & populi domina-
tionem ac libertatem nobis insidiosè ademtam, Thebas
transtulit, atque in Thebanam curiam traduxit, rebus &
actionibus nostris cum principibus Bœotorum pactio-
ne facta communicatis . Tantam autem sibi iam poten-
tiā comparauit, vt contione occupata, atque adeò ob-
fessa, gloriector se quoquò velit, etiam si non mittatis, le-
gatum profecturum . Si quis verò imperatorum ei in di-

cendo aduersetur, prætoribus oppressis atque in seruitute redactis, & assuefactis nihil contra ipsius voluntatem dicere, minetur se suggesti nomine prætorium ius, iudiciumque vocaturum. Plura enim commoda, plurimque utilitates sua opera è suggesto, quām per imperatores è prætorio ad vos peruenisse. Iam in externo exercitu cūm integer non esset militum numerus, quæstūmque ex ea re faceret uberrimum, pecuniam militarem furaretur, decem millia externorum militum Amphissensibus mercede accepta locasset, abductis atque subreptis militibus, nōne me testante deos & homines, & dolenter in contionibus infelicem statum ciuitatis, & imminentem reip. casum deplorante, propemodum urbem imparatam in extremum discrimen adduxit? Quid enim putatis Philippum temporibus illis fuisse optatum non ut separatim cum urbanis copijs, separatim cum externis militib⁹ ad Amphissam præclum committeret? Græcos tanta plaga accepta omni spe salutis orbatos opprimeret? Et tamen Demosthenes postea quām tot malorum ciuitati causa extitit, impunitate non est contentus, sed nisi corona aurea donabitur, ferendū non putat, neque ei satis est præconisus cem de eo in conspectu vestro prædicare, sed nisi Græcis presentibus atque inspectib⁹ prædictatio fiet, indignabitur, ferendū nō putabit. Ita improba natura, ut apparet, magnā potestate adepta, populis ac ciuitatibus liberis insigneis calamitates importare solet. Venio iam ad tertium tempus, omnium, quæ suprà dicta sunt, multo maximum. Cūm Philippus Græcos minime contemneret, sciretque (non enim stolidus nec hebes erat) se de bonis, fortunisque omnibus breui temporis momēto decertaturum, atque iccirco pacem facere vellet, legatosque missurus esset: cūm altera ex parte magistratus ac principes Thebanorum periculum propinquum ac ceruicibus ciuitatis impendens pertimescerent, (neque iniuria: non enim eos orator, qui militiam subterfugisset, locūmque ab imperatore

ratore datum reliquisset, monuerat, sed bellum Phocense, decennium in Phocide versatum, documētum ijs dederat, cuius etiam tunc hæreret in eorum animis memoria sempiterna.) cùm igitur hæc ita se haberent, cùmque animaduerteret ac suspicaretur Demosthenes Bœotiae principes priuatim pacem facturos, auro sine se à Philippo accepto: non esse cur viuere vellet arbitratus, si qua quæstus & nundinationis societate excluderetur, repente in contionem prosiliij, neque dicente quoquam mortaliū, pacem cum Philippo facere oportere, neque negāte, sed quia existimabat se hoc veluti præconio, Bœotorum principibus multo ante prædicare ac denuntiare, vt sibi pecunia captae, prædeque partem referrent, per Mineruā iurabat, quam scilicet eò fabricat⁹ est Phidias, vt in ea quæstus faciēdi rationem quæreret, periurijsque fraudem susciperet Demosthenes: si quis pacem esse cum Philippo faciendam diceret, se eum capillo arreptum, in carcerem abduſturum, Cleophontis imitans in administrāda rep. rationem & institutum: qui bello Lacedæmonio (vt à maioribus nostris accepimus) ciuitatem fundit⁹ perdidit. Sed cùm principes Thebanorū, quid ille vellet non magnopere neque laborarent, neque attenderent, militésque vestros ex vrbe iam ad bellum egressos remisissent, vt vos de pace deliberaretis: tum iste de gradu ac potestate mentis deie&tus, & impotētia animi præceps, contionem occupat: ibi Bœotiae principes, Græcorum proditores nominabat, populi scitum se facturum dicebat is, qui hosteis nūquam rectis oculis ausus est intueri, quo vos Thebas legatos mitteretis, qui à Thebanis iter per eorum fineis aduersus Philippum postularent. Thebani principes autem summo pudore affecti, ac veriti, ne reuera Græcorum proditores esse viderentur, à pacis consilio refugerunt, atque ad exercitum compārandum, instruendūmque excitati sunt. Hoc loco, Athenienses, operæ pretium est fortium virorum meminisse, quos cùm iste non immolatis hostijs, & inauspicatō ad

certum, perspiculūmque vitæ discrimen compulisset, ausus est fugacibus, & loci desertoribus pedibus in mortuorum sepultra ascendere, eorumque virtutem laudare. O ad res magnas ac serias omnium hominum ineptissime, ad orationis cōfidentiam, verborūmque audaciam accōmodatissime ac paratissime: incipiēsne, audebisne dicere in ora horū intuens, tibi propter ciuitatis calamitates coronā debet? aut vos Atheniēses, si dixerit, patiemini? feretis? vt vñā cum ijs, qui mortem obierunt, vestra quoque memoria? (vt appāret) moriatur? Adeste mihi, quæso, Atheniēses, animis, ad exiguum spatiū temporis, non iam in iudicio, sed in theatro, & singite vos præconem antecedentem, prædicationēmque coronæ ex populi scito futuram recitantem intueri: & vobis cum ipsi considerate, vtrūm putetis mortuorum propinquos ob tragœdiarū spectacula, heroūmque grauissimos casus, & acerbissima incommoda, quæ postea exprimentur & referentur in scena, maiorem vim lacrymarum profusuros, an ob ciuitatis iniquitatem & demētiam? Quis enim non Græcus modò, sed homo liberaliter institutus non ingemiscat, si nihil aliud, illud saltem in theatro recordatus, hoc quondam die tragœdis, vt nunc, in scenam prodituris, quo tempore melius erat morata ciuitas, & à magistratibus melioribus gubernabatur resp. præconem, simulac prodijset, productis orbis filijs, quorū patres in bello occiderant, adolescentulis totius corporis armatura decoratis, pulcherrimum, & ad virtutem extendam acerrimum præconium pronuntiare solitum?

POPVLVM HOS ADOLESCENTVLOS, QVO
RVM PATRES IN BELEO FORTITER
PVGNANTES CECIDERVNT, VSQVE AD
PVBERTATEM ALVISSE, NVNC AV-
TEM HAC ARMATVRATECTOS AV-
PICATO, ET BONIS OMNIBVS, VT AD
RES SVAS REVERTANTVR, DIMITTE-
RE, ET AD SVVM QVEM QVE ORDINI-
NEM,

*NEM, IVS QVE OBTINENDÆ IN REP.
DIGNITATIS VOCARE.* Hæc igitur tum prædicabat: nunc verò non item. producto enim eo, qui liberis orbitatis ac solitudinis causa fuit, quid prædicabit, aut quid loquetur? Nam & si ea ipsa, ut præscripta & composita sunt, decreti verba recitabit, non tamen erit muta ea, quæ ex veritate nascitur, turpitudo: quin verba maximè repugnantia & contraria voci præconis loqui videbitur, *POPVLVM ATHENIENSSEM, HVNC VIRVM,* si quidem iste vir est, *CORONA DONARE VIRTUTIS ERGO,* nequissimum: *FORTITUDINIS,* timidissimum, locique desertorem. Obsecro vos, Athenienses, per Iouem, reliquosque deos immortaleis, ne tropæum de vobis ipsis in orchestra Liberi patris figite, ne populum Atheniensem in conspectu Græcorum furoris & amertiae condemnate, ne calamitosis atque infelicibus Thebanis insanabilium & desperatorum malorum memoriâ refricate: quos propter hunc fugere coactos in urbem vestram recepistis, quorum fana, sepulcra, liberos Demosthenis turpisimæ nundinæ, mercatûsque domesticus, & aurum regium perdiderunt. Sed quoniam corporibus tum adesse non potuistis, nunc adeste animis, & putate vos eorum calamitates intueri: singite cogitatione imaginem vrbis captæ, cuius moenia diruuntur, ædes incendio deflagrant, mulieres & pueri in seruitutem rapiuntur, viri ac mulieres grandes natu, exacta iam ætate, serò libertatis dulcedinem dediscunt, plorantes, vobis supplicantes, irascentes denique non ijs, qui à se tam crudeleis poenas expetierunt, sed ijs, qui tot ac tantorum sibi malorum autores & causæ extiterunt, orantes atque obtestantes, ne vos vlo modo in animum inducatis Græciæ procellam, pestemque corona donare, sed potius ut fatum ac fortunam, quæ hominem comitantur, summo studio vitetis. Nam neque vlla ciuitas, neque quisquam singularis & priuatus homo ex negotio

suscepto pulchrè vnquam discessit vsus Demosthenis consilio. Non pudet vos, Atheniēses, in portitores, qui Salaminem transuehunt, hāc legem tulisse, vt si quis eorum in transuēctione etiam inuitus & inconsultō nauigium euerterit, ne ei postea liceat esse portitori, ne quis in hominum Græcorum capitibus ac personis, subitis & ex tempore captis consilijs vsus inconsideratē negligenterque versetur: ei vero, qui Græciam, nostrāmque ciuitatem funditus euerterit ac perdiderit, reip. iterum gubernandæ facere potestatem? Sed vt ad quartum tempus veniamus, & de hoc rerum statu, in quo nunc versamur, dicere incipiamus, illud vos admonitos velim, Demosthenem non solum in castris atque in acie locum non tenuisse, verū etiam ciuitatis vestræ triremi vectū à Græcis pecunias exegisse: quem cùm insperata salus ex p̄celio in urbem reduxisset, primis temporibus paullum cōtremiscebat, atq; exsanguis & semimortuus in cōtionē prodibat, suadens vobis, vt se pacis custodē ac pacificatorem crearetis. Vos autem initò Demosthenis nomen ne adscribi quidem populi scitis sinebatis, sed hoc negotium Nausicli dabatis. & tamen nunc iam etiam coronam sibi deberi contendit. Mortuo postea Philippo, atque ad regni successionem vocato Alexandro, idem rursum monstra & portenta nobis edens, in Pausaniam sollennia sacra instituit, senatūmque scelere obstrinxit, quòd supplicationem & sacrificia dijs immortalibus obnuntium de Philippi interitu acceptum decreuisset: Alexandro Margitæ cognomen contumeliæ causa imponebat, nec confirmare dubitabat, eum nunquam se ex Macedonia commoturum: satis ei esse si Pellæ deambularet, & viscera paterna custodiret. Atque hæc se dicere prædicabat non coniectura ductum, sed quòd certò sciret virtutem non nisi sanguine comparari, homo alioqui exsanguis: qui Alexandrum non ex Alexandri ingenio ac natura, sed ex sua timiditate ignauiaque fingeret.

Cùm igitur censuissent iam Thessali ciuitati nostræ belum

lum inferendum, iuuenis tum primum offensus atque irritatus esset, neque iniuria, Thebæ iam ab Alexādro circumcessæ essent, castraque ad moenia posuisset: legatus à vobis suffragio creatus Demosthenes, è medio Cithærone sese in fugam coniecit, ac reuersus est, neque in pace, neque in bello ciuem se reip. vtilem præbés. Et quod est omnium grauissimum, cùm eum vos neque prodideritis, neque in Græcorum concilio condemnari passi sitis, iste vos planè prodidit, siquidem vera sunt, quæ dicuntur. Narrant enim Paralij, & qui legati ad Philippum profecti sunt, (neque verò quisquam est, cui res credibilis non videatur) Arictionem quendam esse Plataicum Aristobuli pharmacopolæ filium: (sicui forte vestrum notus est) hic iuuenis olim cùm suis æqualibus forma præstaret, diu apud Demosthenem cōmoratus est: quid ageret autem, quidue pateretur, cùm dubium atque incertum sit, tum res mihi nequaquam dictu honesta est: veruntamen cùm (vt ego audio) & quis sit, & quomodo antea vixerit, notum sit nemini, Alexandri benevolentiam blandimentis & assentatione collegit, in eius consuetudinem penitus sese immersit, in eius denique familiaribus & intimis numeratur. datis huic ad Alexādrum litteris Demosthenes metuendi finem fecit, securitatemque & cum eo in gratiam redeundi potestatem nactus est, multisque & varijs assentandi rationibus de integro aditum sibi ad eius amicitiam comparauit. Ex hoc iam mihi cognoscite quād valde res sit criminationi affinis & consentanea. Nam siquid horum sentiebat Demosthenes, si erat hostili in Alexandrum (vt nunc prædicat) animo, tria ei huius voluntatis declarandæ opportunissima tempora oblata sunt, quorū nullo reperitur usus: vnum cùm Alexander non ita pridem regni possessionem adeptus, rebus suis imparatis atque acerbis relictis, in Asiam penetrauit, quo tempore rex Persarum classe, pecunia, peditatu vigebat, ac florebat, idēmque libenter vobiscum societatem belli fecisset, propter ea pericula,

quæ sibi impendere præuidebat. Num tu verbum tunc
vnum fecisti, Demosthenes, yllumue decretum interpo-
suisti? Vnde te timuisse, tu quoque ingenio obsecutum esse
ponam & cōcedam? At qui timiditatem oratoriam reip.
tempora non exspectant. Verum simulac Darius cū vni-
uerso exercitu descendit, cū Alexander omniū rerum
difficultate atque inopia laborabat, in Cilicia interclusus
hærebat (vt tu ipse dicebas) cum illum continuò (cu-
ius tu quoque orationis auctor eras) Persicus equitatus
conculcaturus erat, iam tunc ciuitas non odium, non in-
solentiā, nō epistolas tuas capere poterat, quas tu extre-
mis digitis suspensas tenens in foro volitabas: nonnullis
etiam os meum indicabas tāquam hominis metu per-
territi, animoque debilitati & abiecti, me aurata fronte
iuuencum appellabas, & siquid offenderet ac titubaret
Alexander, iam iam insulatum & coronatum esse, ac
quām primum immolādum esse dicebas. Ne hic quidem
quicquam egisti, sed rem in aliud tempus nescio quod
magis idoneum distulisti. His igitur omnibus præter-
missis, de præsenti rerum statu dicam. Lacedæmonij, &
exercitus externus, secundum fecerant pœlum, Cor-
thagique imperatoris milites conciderant, fuderant, oc-
ciderant: Eléi vnā cum eis à Macedonibus defecerant,
Achæi præterea omnes præter Pelleneos: Arcadia tota
præter Megalopolim. ea autem à Lacedæmonijs obside-
batur, eratque hominū opinio primo quoque tempore
eam in Lacedæmoniorum potestatem venturam: Ale-
xander extra septentrionalem plagam, & pænè dicam
habitabilem terram discesserat: Antipater multum iam
temporis in cōparando exercitu consumserat, sed qua-
lis, & quantus esset futurus, erat obscurum. Hic nunc o-
stende, Demosthenes, quæ gesseris, quæ dixeris. ego ti-
bi, si tibi commodum est, contione cedim, quoad dicen-
di finem feceris. Taces. Et quidem tibi ignosco, si nihil
tibi, quod dicas in mentem venit. verum ego ipse nunc
quæ tu tum dicebas, commemorabo, atque exponam.

Excide-

Exciderunt ne vobis è memoria, Athenienses, verba illa dura, odiosa, obscena, intolerabilia, quæ miror vos, ò ferrei, patienter audire potuisse: cùm ita diceret è loco superiore, Sarmenta ciuitatis certi homines amputant: Quidam populi palmites exciderunt: Rerum nerui succisi sunt: Storearum instar in angustum cogimur: Quidam podicem quasi acubus aut mugilibus transfodiunt. Vtrum sunt hæc verba, ò bellua, an portenta? Quid cùm te in omnem partem versans in contione dicebas tanquam Alexandri rebus aduersans: Fateor, me Lacedæmonios ad consentiendum & conspirandum contra Alexandrum concitasse: fateor me Thessalos ac Perrhæbos ad defectionem impulisse. Túne vicum ullum ad defectionem impellas? Túne non dico ad urbem, sed domum ullam, ubi sit aliquis periculi metus, accedere atque aspirare audeas? minime, minime verò. Sed sicubi pecunia expendatur, adsidebis, atque hærebis, nihil viro dignum geres: siquid optatum ac lætum casu euenerit, id tibi vendicabis, teipsum ad res iam confeatas ac transactas auctorem adscribes: si quis metus alicunde oblatus sit, aufugies: si bene speremus, bonoque animo simus, præmium posces, & aureas coronas postulabis. Esto. At popularis est. Si vos compositum, cultum, & venustum dicendi genus, quo homo vtitur, spectabitis, decipiemini, vt & iam antea sæpe decepti estis: sin eius naturam, reique veritatem intuebimini, nunquam id quidem vobis accidet. Hoc igitur modo potius rationem ab eo reposite. Considerabo vobiscum quænam esse oporteat in ciuis popularis ac temperantis natura: & rursum altera ex parte constituam vobis ob oculos, qualem verisimile fit esse hominem paucorem dominationi studenter, ac fauentem, hominem nequam atque improbum: vos autem his duobus inter se comparatis, spectate iam mihi non vtro dicendi genere vtatur Demosthenes, sed vtrum viuendi institutum sit secutus. Vos igitur omnis arbitror mihi assensuros, hæc in homine populari in-

esse oportere: primùm vt à paterno, maternóque genere
liber sit, ne quis propter fortunam infiman atque infeli-
cem infensus sit legibus, quæ populi potestatem conti-
nent, in columé mque conseruant: deinde vt ab eius ma-
ioribus profecta sint aliqua in populum beneficia: vel,
quod est necessarium maximè, nullæ sint eis cum populo
inimicitæ susceptæ, ne, dum maiorum suorum casibus
aduersis & calamitatibus opitulari, eorūmque iniurias
vlicisci & persequi studet, eadem opera ciuitatem oppu-
gnare conetur: tertio loco, vt domi in quotidiani victus
cultúsque ratione frugi sit ac temperans, ne propter lu-
xuriā, sumtúsque immaneis in libidine & flagitio posi-
tos largitionib^z se corrumpi sinat, turpémque sibi quæ-
stum contra remp. instituat: deinde vt integratatem ac
probitatem habeat cum eloquentia coniunctam: præ-
clarum est enim oratorem confilio & ratione res opti-
mas suscipientem ac sequentem, easdem doctrina politum
dicendi que facultate instructum auditoribus expli-
care ac probare posse: sed si alterutro carendum sit, bo-
na mens anteponenda eloquentiae est: postremò eum
forti animo esse oportet, ne in rebus aduersis, & diffici-
libus reip. temporibus, & in bellis populum deserat. At
hominem paucorum dominationi studentem ac fauen-
tem, alijs omnibus, planéque contrarijs studijs deditum
esse cónuenit. Quid enim ea vobis iterare opus est? Vi-
dete igitur quid illorum, quæ suprà enumeraui, insit in
Demosthene. Atque hæc consideratio adhibeatur ad
illa omnia, quæ in homine populari diximus inesse de-
bere. Fuit isti pater Demosthenes Pæanicus, vir fortuna
liber (non enim mentiendum est) genus autem eius ma-
ternum, auíque materni quale sit dum vobis expono,
quæso, diligenter, vt adhuc fecistis, attendite. Gylo qui-
dam fuit Cerameicus. hic Nympharum templo, quod in
Ponto est, hostibus prodito, quo tempore locum illum
ciuitas in potestate, ditionéque sua tenebat, solum exsu-
lij causa vertit, cùm supplicium extremum, quo damna-

tus

tus erat, subire noluisset. Hinc in Bosporum proficisci-
tur. ibi cùm hortos, qui vulgò appellantur, à tyrannis
dono accepisset, vxorem dicit sanè diuitem, ac bene
nummatam, magnámque vim auri secum afferentem:
sed genere Scythidem: ex qua duas filias suscepit. Eas
huc cum grandi pecunia missas in matrimonium collo-
cauit, alteram vxorem duxit nescio quis, (neque enim
attinet me nominare quenquam, ne mihi multorum ini-
micitas conflem) alteram spretis ac neglectis legibus ci-
uitatis Demosthenes Péanieu, ex qua vobis homo re-
bus superuacaneis atque inanibus deditus, & calumnia-
tor Demosthenes natus est. Negari igitur non potest,
quin & ab auo materno populi Atheniensis hostis sit:
(eius enim maiores capit is damnauistis) & à materno ge-
nere, Scytha & barbarus, & voce duntaxat Græcus: quo
fit, vt improbitate non sit ciuis Atticus, neque Atheni-
ensis, sed aduena & peregrinus. Iam verò si eum ex quoti-
dianæ vitæ ratione spectare velitis, qui homo est? ex tri-
racho orationum scriptor & causidicus euasit, bonis
paternis ridiculè dissipatis, atque absumentis. Deinde cùm
in hoc negotio perfidiosus compertus & cognitus esset,
orationésque, quarum nomine pretium iam acceperat,
aduersarijs impertiret: repente in suggestum profiliit.
cùm ingentem à ciuitate pecuniam accepisset, perpusil-
lam sibi reliquam fecit. Nunc verò aurum regium sum-
tus eius effusos irrigauit atque alluit. sed ne hoc quidem
satis est. Nullæ enim vnquam diuitiæ præui ingenij vor-
ginem explere potuerunt. Denique, vt in summa dicam,
victum sibi non ex suis vectigalibus, sed ex incommodis
& periculis vestris quererit & comparat. De mentis verò
bonitate, dicendique facultate, videamus qualem eum
natura finxerit. verbo expediam. Oratione disertum, vi-
ta turpem. Sic enim corpore suo vsus est, sic liberis pro-
creandis operam dedit, vt flagitia, quæ in se admisit, cō-
memorare nolim. Vidi enim iam nonnumquam, qui al-
terius dedecus ac turpitudinem nimis aperte declaras-

sent, ac palam protulissent, eos nihil inde praeter odium atque inuidiam esse consecutos. Quid tum postea? quid ex hac præclara eloquētia queritur ciuitati? verba compta atque ornata, facta humilia atque abiecta. Iam de fortitudine per mihi breuis restat oratio. Nam si vel se ipse ignauum esse negaret, vel vos eum ignoraretis, diutius esset mihi in hoc loco commorandum. Nunc autem quando & ipse fatetur in contionibus, & vos ad unum scitis: reliquum est, ut leges, quae his de rebus latæ sunt, vobis in memoriam redigam. Solo scriptor legis antiquus iisdem pœnis oportere obstringi atque affici putabat, & eum, qui militiam subterfugisset, & eum, qui locum in acie non tenuisset, & eum, qui timidus miles fuisset. sunt enim etiam contra timidos atque ignauos iudicia constituta. At qui mirabitur fortasse quispiam vestrum, etiam propter ignauiam & naturam, questiones esse constitutas. Sunt. quid ita? ut unusquisque nostrum pœnas legibus irrogatas magis quam hostem extimescens, tanto fortius pro patria decertet. Lator legis igitur eum, qui militiam subterfugit, & eum, qui locum non tenuit, & eum, qui hostem extimuit, & lustralibus vasis prohibet, & foro arcet, & vetat corona donari, nec ad sacrificia universi populi nomine instituta admittit. Tu vero, quem per leges corona donare non licet, ei nostro decreto imponere coronam iubes: tuo decreto tragedis in orchestra hominem indignissimum vocas: ad Liberi patris sacrum, eum, qui sacra & fana omnia ignauia & timideitate coactus prodidit, inuitas. Sed ne vos ab instituto sermone longius abducam: facite vobis in mentem veniat, cum se dicit esse popularem, non orationem eius, sed vitam spectare: neque quem se esse prædicet, sed quis sit attedite. Verum quoniam iam de coronis & præmiis, quae dari solent à populo, mentionem feci, antequam mihi è memoria excidat, prædico vobis, ac multo ante denuntio, nisi haec multa & infinita dona ac præmia reprimetis, nisi has, quae temere & pessimè, nouoq[ue] exempli

plo à vobis tribuūtur, coronas tolletis, neque eos, quos
ornatis, præmióque atque honore afficitis, gratiam vo-
bis habituros, neque res ciuitatis fore meliores. impro-
bos enim nunquām hac ratione sanabitis: bonorum ani-
mos frangetis ac debilitabitis. Quæ quidem verè à me
dici, hoc vobis erit magno argumento. Si quis vos ro-
get, Atheniēses, vtrūm his temporibus rerum gestarum
gloria nostra ciuitas magis florere videatur, an maiorum
nostrorum: neminem vestrūm negaturum arbitror, quin
hanc ciuitatem maiores nostri longè florentiorem, &
gloriosiorem viderint. Vtrūm tunc, an nunc viri melio-
res? tunc quidem virtute præstantes, nunc verò multo
deteriores. At præmia, & coronæ, & præconia, & quoti-
dianus viētus in Prytanéo vtrūm tunc erant, an nunc,
crebriora? tunc quidem ea, quæ sunt apud nos præcla-
ra atque honesta, raro tribuebantur, & virtutis nomen
erat in magno honore ac pretio: nunc res ipsa sordibus
obsolefecit, atque adeò ludibrio est: denique coronas
donatis non consilio & iudicio adduēti, sed mala con-
suetudine deprauati. Hoc igitur rem ipsam attentius cō-
siderantibus meritò absurdum, minimèque consentaneum
esse videatur, præmia nunc increbruisse, ciuitatis
potentiā tum maiorem quām nunc fuisse: nunc homines
esse deteriores, tunc viros fuisse meliores. At ego vobis
quāobrem hoc ita accidat, ostēdere cōnabor. Putatisne,
Athenienses, futurum vnquam fuisse, vt quisquam vel
ad quinquatrus, vel ad aliud quodpiam certamen cor-
onarium, pancratium, aut aliud aliquod grauiorū luctæ
genū se exercere vellet, si non fortissimus quisque, sed
is, qui victoriam vel pacto aliquo interposito, vel gratia
consecutus esset, corona donaretur? Nunquam quisquā
se exerceceret. Nunc autem, opinor, propter certaminis
raritatem, & propter rei, de qua cōtenditur, dignitatem,
& pulchritudinem, propter nominis denique æternita-
tem atque immortalitatem, quæ ex victoria oritur, repe-
riuntur nonnulli, qui corporibus suis in discrimen obla-

tis, grauissimisque laboribus susceptis quoduis periculum adire non recusent. Fingite igitur, virtutis ciuilis præmia, à vobis ipsis esse constituta, yóisque huius certaminis sedere iudices, & simul illud considerate, si paucis ac dignis, & secundum leges præmia tribuatis, complureis vobis virtutis certatores exstituros: sin cuius, & ei qui pactus fuerit, gratificemini, etiam bona ingenia corrupturos. Quæ quidem à me rectè ac verè dicta esse intelligetis, si vos propositis exemplis paullo apertius docuero. Vter vobis vir melior fuisse videtur, Themistocles, qui tum classi exercituique præfuit, cùm proelio nauali ad Salaminem commisso Persas deuicistis, an Demosthenes, qui locum in acie reliquit? Miltiades, qui Marathonia pugna barbaros fudit, ac superauit, an iste, qui hostem nunquam ausus est rectis oculis intueri? ij, qui populum exsulantem à Phyla reduxerunt, an Demosthenis similis? postremò Aristides, cui iusto cognomen fuit, multum ei cognomini, quod Demosthenes habet, dissimile, an Demosthenes? Atqui nefas medius fidius esse puto ijsdem diebus de hac bellua, & de viris illis meminisse. Ostédat igitur Demosthenes in ea oratione, quam habiturus est, vbi decretum sit, vt quisquam illorum virorum corona donaretur. Ergo ingratus erat populus? minimè. immò & populus magni & excelsi animi, & illi, qui hoc honore affecti non sunt, hac ciuitate dignissimi. Non enim se litteris, sed eorum, qui beneficium acceperant, memoria, quæ quidem ex illo tempore usque ad hodiernum diem immortalis manet, ornari se putabant oportere. Sed operæ pretium est commemorare, quænam præmia, quæque munera consequebantur tum qui de rep. bene merebantur. Fuerunt temporibus illis, qui diuturno labore perfuncti, magnisque periculis aditis apud Strymonem fluuium Medos fortiter pugnando devicerunt. hi cùm viatores & incolumes huc reuertissent, præmium à populo petierunt. dedit eis populus magna (vt tum quidem videbantur) præmia, nempe vt in porti-

eu Mercuriali treis Mercurios lapideos statuerent, ea le-
ge tamen, ne sua nomina inscriberent, vt non imperato-
rum, sed populi inscriptio videretur. Esse autem vera ea,
quæ à me dicuntur, ex ipsis versibus cognoscetis. inscri-
ptum est autem hoc modo in primo Mercurio.

Ergo & erant illis fortissima pectora, quorum

Strymonis ad ripam gloria parta manet.

Primi etenim Medus ferrisque, fameque peremptis
Inuenere suis hostibus exitium.

Secundi hæc inscriptio est.

At populus gratus meritis pro talibus, atque

Fori i animo ducibus præmia digna dedit.

Pro re ut communi hæc cernens perferre labores

Audeat olim hominum post genitorum aliquis.

Tertius autem sic inscriptus est.

Ex hac vrbe olim Mnestheus comitatus Atridas,

Examen duxit Pergama ad alta virum.

Quem tum Meonides Danaorum bellipotentum

Præstantem cecinit Marte fuisse ducem.

Sic sibi Cecropidæ non ducunt esse in honestum

Virtutis dici, militiæque duces. Est ne hîc usquam

ducum nomen litteris expressum? nusquam. sed est po-
populi Atheniensis. Adite igitur animis & cogitatione ad
porticum Pœciliam. omnium enim rerum præclararum
extant vobis in foro monumenta. Quid igitur illud est,
Athenienses, quod ego dico? hîc Marathonia pugna de-
picta est. Quis erat imperator? Neminem sanè vestrum
esse puto, qui non hoc ita rogatus, Miltiadem respon-
deat. At illic nusquam eius nomen inscriptum est. quid ita?
non petiuit hoc præmij? petiuit quidem, sed populus nō
dedit. verum ei pro nominis inscriptione concessit, vt
primus milites cohortans pingueretur. In æde igitur Ma-
tris deorum ad curiam quod præmium ijs, qui exsulem
à Phyla populum reduxerunt, tribueritis, cernere pote-
stis. populifcitū scriperat, & obtinuerat Archinus Cœ-
leus, ynus ex ijs, qui populum reduxerunt. Decreuit au-

tem primūm vt eis in sacrificium, & donum, quod in tem
plis deorum immortalium suspenderetur, drachmæ mil-
le attribuerentur. At ex ea summa si viritim distribua-
tur, decem drachmæ ad vnumquenque non peruenient.
Deinde iubet vnumquenque oleagina, non aurea co-
rona donari. Erat enim tum oleagina corona, pretiosa:
nūc autem etiam aurea pro nihilo putatur. Neque verò
vt id senatus inconsideratè, temeréque facret, decer-
nit, sed vt diligenter, accuratèque videret, quām multi
ex ijs tum in Phyla fuissent obfessi, cùm Lacedæmonij,
& trīginta tyranni in eos inuaserunt, qui Phylam
occuparant, non quām multi locum ad Cheronēam re-
liquissent, quo tempore hostes exercitum aduersus nos
eduxerunt. Quæ quidem verissimè à me dicta esse, reci-
tato vobis decreto cognoscetis. Recita. D E C R E T U M
D E P R A E M I O I I S , Q V I A P H Y L A P O P V L V M R E D V-
X E R V N T P E R S O L V T O . Recita verò ex aduerso etiā
id populiscitum, quod Ctesiphon scripsit Demostheni,
grauissimorum malorum architecto atque auctori. P O-
P V L I S C I T U M I N D E M O S T H E N E M A C T E S I P H O N
T E S C R I P T U M . Hoc populiscito, eorum, qui populum
reducerunt, præmium deletur: si hoc honestum est, illud
turpe: si illi meritò honore affecti sunt, hic immeritò co-
rona donatur. Verùm ego audio, eum esse dicturum, me
facere iniustè, qui res à maioribus gestas cum suis actio-
nibus conferam. Non enim (inquit) Philemon pugil O-
lympico certamine coronam eò adeptus est, quòd pug-
ilum illum antiquissimum Glaucum, sed quòd suæ ætatis
certatores & pugiles superarit. Quasi verò nesciamus
pugilibus inter se propositum esse certamen: ijs autem,
qui coronam poscunt, cum ipsa virtute, cuius causa co-
rona donantur, certandum esse. Præconem enim, verum
esse, atque à mendacio longissime abesse oportet, cùm
apud omneis Græcos in theatro de quopiam prædicat.
Quare noli nobis pluribus verbis demonstrare, te remp-
melius, quām Patæcionem administrasse, sed hoc osten-

de

de te ex administratione reip. probitatis atque integratatis laudem esse consecutum: ita demum beneficij tui gratiam à populo repepe. Sed ne vos ab instituto sermone longius abducam, epigramma, quod in eos, qui populum à Phyla reduxerunt, scriptum est scrib, avobis recitatib.

EPIGRAMMA.

Virtutis causa hos populus vetus auxit honore,

Qui oppressis patriæ legibus imperium

Aggressos primi ex urbe eiecere, periclis

Offerre haud veriti corpora pro patria. Propterea

quòd eos, qui contra leges dominati fuerant, è ciuitate eiecerunt, omníque iure ciuitatis priuarunt, honore affectos esse dicit. Hærebat enim etiā tū in auribus atque in animis omniū, neque dum è memoria effluxerat, populum illo maximè tempore funditus euersum fuisse, postquam nonnulli iudicia de decretis contra leges factis sustulerunt. Nam, vt ego de patre meo audiebam, (qui anno ætatis suæ nonagesimo quinto excessit è vita, cùm quidem omnium in ciuitate laborum ac periculorū socius ac particeps fuisset) is igitur cùm vacuus esset, mecum sæpe loquebatur: dicebat autem primis illis temporibus, quibus populus fuerat reuocatus, si qua accusatio de decretis cōtra leges factis in iudicium deducta esset, nomē & factum apud eos planè fuisse similia. Nam quid eo, qui cōtra leges aliquid vel agit, vel dicit, sceleratius excogitari queat? Itaque, quemadmodum ille mihi narrabat, longè alia, quam nunc solent, ratione iudices audiebāt. Erant enim in eos, qui decreta contra leges scripsissent, acerbiores, atque infestiores, quam accusatores ipsi. sæpe numero scribam recitantem reuocabant, iubabant que legum, & decreti recitationem iterare: damnabantur denique ij, qui contra leges aliquid scripsissent, non si leges omneis transiliissent ac neglexissent, sed si vnam duntaxat syllabam immutassent, aut inuertissent. At perridiculum est, quod nunc fieri solet: scriba decre-

tum recitat contra leges factum: iudices proinde quasi carmen aliquod, & cantilenam, aut rem à iudicio alienam, nihilque ad id quod agitur, pertinentem, audiant, aliud agunt, eorumque aures peregrinantur. Iam verò Demosthenis artibus turpissimam cōsuetudinem in iudicia sensim irrepere passi estis: versa sunt & commutata in peiore partem iura ciuitatis. Accusator enim defendit: reus accusat: iudices quarum rerum iudices ac disceptatores sedeant, interdum obliuiscuntur: quarum rerum iudices non sunt, de ijs ipsis rebus sententiam ferre coguntur. reus si quando de re ipsa, causaque dicere cōperit, dicit non se legitima scripsisse, sed alium iam antea cum talia scripsisset, absolutum esse. quo quidem exemplo magnopere confidere, magnisque spiritus sumere Ctesiphontem audio. Atqui ausus est aliquando Aristophon ille Azenieus apud vos gloriari, se iudicia de decretis contra leges factis septuaginta quinque effugisse. Sed non ita priscus ille Cephalus, qui maximè popularis est habitus, non ita, inquam, sed planè contrarijs factis gloriabatur, cum diceret, se, cum plurima omnium decreta scripsisset, nunquam tamen de decretis contra leges factis reum factum esse: & præclarè, mea quidem sententia, meritó que gloriabatur. Nam de decretis contra leges factis nomina deferebant inter se non iij modo, qui in rep. versabantur, verùm etiam sodales & amici, si quid aduersus rem, commisissent. Cui quidem rei illud vobis erit testimonio. Archinus Coeleus Thrasybulum Stirium de decretis contra leges factis accusauit, cum hic quiddam contra leges decreuisset, videlicet ut unus ex ijs, qui secum è Phyla in urbem reuertissent, corona donaretur: & reum peregit, recentibus etiam tunc eius erga populum beneficijs: quorum tamen rationem nequam iudices habuerunt. Existimabāt enim quo modo tum ipsos exsulanteis à Phyla Thrasybulus reuocasset, ita & nunc se in urbe constitutos ab eo ejici, atque exturbari, cum aliquid contra leges decerneret. Sed nunc

non

non ita sit: quin planè aliter. Vestri enim præclarí impe-
ratores, & nonnulli ex ijs, qui victum quotidianū in Pry-
tanéo meruerunt, iudicia de decretis contra leges factis
pro alijs deprecátur: quos quidē vos meritò ingratos iu-
dicare debeatis. Siquis enim in ea rep. in qua penes po-
pulum est dominatio & potestas, honores & præmia cō-
secutus, in tali præsertim ciuitate, quam & dij, & leges
incolumē seruant, audet ijs, qui decreta contra leges fa-
ciunt, opitulari, eum ipsum reip. statum, à quo ornatus
est, funditus euertit. Quænam igitur defensionis ratio
patrono iusto ac modesto præscripta est? Dicam. In par-
teis treis diuiditur is dies, quo die accusatio de decretis
contra leges factis in iudicium deducitur. Infunditur
enim aqua prima accusatori, legibus, populi dominatio-
ni, ac maiestati: secunda reo, & eius defensoribus ac pa-
tronis, vbi crimen, quod in iudicium allatum est, prima
sentētia dissolutum non fuerit: tertia iam aqua litis æsti-
mationi, vestræque iræ, ac seueritati infunditur. Quis
quis igitur in æstimatione litis tabellam iudicialem pe-
tit, iram vestram deprecatur. At qui in priore actione à
iudicibus tabellam petit, iusiurandum petit, legem petit,
populi dominationē petit: quorū neque quicquā quem-
quā petere, neq; eum, à quo petitur, alteri condonare fas
est. Iubete igitur, vt finant vos secundum leges primam
sententiam ferre, atque ita demùm litis æstimationi oc-
currant: denique, vt uno verbo absoluam, Athenienses,
pænè dicam, in accusatione duntaxat de decretis contra
leges factis, lex hæc feratur oportet, ne liceat neque ac-
cusatores dicēdi adiutores ac subscriptores, neque reo
patronos adhibere. Non est enim ius incertum aut infi-
nitū, sed vestris legibus terminatum ac definitum. Nam
vt in arte fabricandi cùm quid rectum, quid non, scire
volumus, regulā adhibemus, qua rectum à prauo discer-
nitur: sic in accusationibus de decretis contra leges scri-
ptis, regula iuris, nempe hæc tabula, quæ leges receptas
& ratas cōtinet, ad decretum contra leges compositum,

& ad leges item contra legum veterum & probatarum
auctoritatem scriptas adhibetur, atque adponitur. Hæc
vbi inter se concinere & congruere ostenderis, tum de-
scende. Quid te Demosthenem aduocare attinet? Nónne
cùm iusta ac legitima defensione prætermissa, callidum
& versutum hominem, & artificem verborum ad-
uocas, auribus insidias comparas? ciuitatem detrimento
afficis? populi dominationem labefactas? Sed quæ tan-
dem ratio huiusmodi verborum vitandorum ac propul-
fandorum reperiri potest? Dicam. Simulatque hoc pro-
dierit Ctesiphon, & cùm hoc sibi compositum à Demo-
sthene proœmium pronuntiabit, tempusque dicendo
consumet, nihil denique ad iustum defensionem afferet:
vos eum admonete, vt sine clamore ac strepitu, tabulam,
quæ leges continet, in manus sumat, legesque cum de-
creto recitatas conferat, & contendat. Quod si dissimu-
labit se audire quid dicatis, ne vos quidem eum audite.
Non enim ad hoc iudicium delecti venistis, vt eos, qui
iustum ac legitimam defensionis rationem fugiunt, au-
diatis, sed eos, qui se rectè atque ordine defendere para-
ti sunt. Sin iusta defensione prætermissa, Demosthenem
vt pro se dicat, hortabitur, atque implorabit: primùm
nolite ferre veteratorem & versutum hominem, speran-
tem se leges verbis euersurum. Neque sibi quisquam ex
hac re virtutis laudem quærat, si rogitante Ctesiphonte,
liceat ne per vos Demosthenem aduocare, primus clara
voce respondebit, **VOCAT**. In teipsum vocas,
contra leges vocas, cōtra populi dominationem ac ma-
iestatem vocas. Sed si vobis Demosthenes audiendus
esset videatur, postulate vt eo modo Ctesiphontem de-
fendat, quo modo ego accusau. Quoniam pacto accusa-
ui hoc ferè pacto, vt vobis in memoriam redigam: Ego
non prius priuatam Demosthenis vitam explicau, non
ullius publici criminis mentionem feci, cùm huius gene-
ris magna mihi copia suppeteret, alioqui omnium homi-
num infantissimus, summāque dicendi inopia affectus
esset:

essem: sed primo loco ostendi, leges disertè vetare, ne corona donentur ijs, qui rationum referendarum iudicio teneantur: continuoque certissimis argumentis demonstravi, & peruci, oratorem Ctesiphontem decreuisse, ut Demosthenes, is, qui iudicio referendarum rationum tenetur, corona donaretur, nulla præfatione vsum, non aliqua honesta oratione præposita, nulla speciosa causa prætexta, non adscriptis denique verbis illis, POST A-
QVAM RATIONES RETULERIT: sed vobis, ac legibus planè despectis & contemtis. præterea causas, & recusationes, quibus ad hæc vsurus est, exposui: quas vt memoriam mandetis, etiam atque etiam à vobis peto & contendeo. Deinde leges de præconijs vobis recitandas curaui, quibus aperte cautum, & sancitum est, ne de eo, qui à populo corona donatur, extra contionem prædicetur. At orator, qui his legibus reus est, non solum leges neglexit, ac violauit, verum etiam tempus & locum prædicationi facienda constitutum perturbavit, vtpote qui decreuerit, vt non in contione, sed in theatro: non in contionem vocatis Atheniensibus, sed tragœdis iamiam in scenam prodituris prædicatio fieret. His expositis pauca de priuatis Demosthenis flagitijs & sceleribus attigi: magnam partem in publicis criminibus oratio mea versata est. Sic igitur & Demosthenem existimatote prof se & Ctesiphōte dicere debere: primū ad legem de ijs, qui rationum referendarum iudicio tenentur: deinde ad eam, quæ de præconijs lata est, respondere: tertio loco ad illud longe omnium maximum & grauitimum, ipsum præmio ne dignum quidem esse. Quod si vos oret, vt de ordine dicendi suo sibi arbitratu statuere liceat, promittens se in postrema defensionis parte, crimen de decreto contra leges factō dissoluturum, cauete hoc ei concedatis: neque vos fugiat, hanc esse veluti luctam ad eludendum ac supplantandum iudicium callide comparatam. Non vult enim postea ad crimen decretorum contra leges factorum respōdere: sed cùm habeat causam ab om-

ni iure & æquitate derelictam, alijs rebus interiectis in obliuionem totius accusationis vos adducere cogitat. Quemadmodum igitur in certaminibus gymnicis videotis, pugiles inter se de corporis statu decertare: sic & vos cum eo totum diem pro ciuitate, & de dicēdi ordine depugnate: ne que eum finite extra crimen decretorum cōtra leges factorum longè à re proposita euagāndo orationem producer e: sed toti in audiendo occupati, & huic veluti loco insidentes & inhārentes, eum ad orationem cum causa coniunctam, earūmque rerum, de quibus agitur, propriam reuocate: verborum denique ambages & declinationes à re proposita, quibus vti solet, diligenter obseruate. Meo autem officio non alienum esse puto vobis exponere ac prædicere quæ sint vobis euentura nisi Demosthenem hoc modo audietis. Producet enim hominem præstigiatorem, crumenarum sectorem, reip. vexatorem & carnificem. Hic enim facilius ad lacrymas & ploratum, quàm alij ad risum impellit: omnium verò facillimè ad periurium perducitur. neque mihi mirū acciderit, si repente sese immutans, & à ploratu ad conuicia transferens, in eos, qui foris circumsistunt, maledicta congeret, dicēque, homines paucorum dominationi studēteis, & hoc numero ab ipsa veritate habitos, ad accusatoris suggestum: populareis autem, & libertatis studiosos, ad rei subsellia venisse. Hæc igitur cùm dicet, illud ei ad orationem seditiosam ac turbulentam contrà opponite: Si, qui è Phyla populum reduxerunt, tui similes fuissent, Demosthenes, nunquàm populi dominatus esset constitutus. nunc autem illi difficillimis reip. temporibus, extremoque pæne discrimine ciuitatem cōseruarunt, pulcherrimo illo & ab humanitate, doctrināque profecto verbo usurpato, NE QVIS PRISTINARVM INIVRIARVM REMINISCERETVR. At tu præterita vulnera refricas, atque exulceras, maiórque tibi orationum in diem elaboratarū cura est, quàm ciuitatis. Cùm autem homo assidue in periurio versatus, ad fidem iure iurando.

iurando faciendam configuet, illud eum admonete, ei, qui peierare consueuit, semp̄que apud eosdem sibi fidem esse iurato postulat, duorum alterum suppeterere oportere, quorum neutrum consecutus est Demosthenes, aut deos nouos, aut nō eosdem auditores. Iam quod ad magnitudinem vocis & lacrymas attinet, cùm ita ē vobis quāret, Quò configiam, Athenienses? si me ex rep. circumscribetis, non est quò me recipiam. Hæc ei contrā referete: At populus Atheniensis, Demosthenes, quò configuet? ad quas sociorum opes & copias? ad quem apparatum? ad quam pecuniam? quod praesidium, quod propugnaculum per tuas actiones, & res gestas populo comparasti? Nam quibus rebus tibi consulueris ac prospexeris, omnes videmus. Vrbe enim felicita, non (vt hominum opinio est) in Piræo habitas, sed cō loci ex vrbe demigrasti, vt siquid aduersi accidat, ē portu fugam capessas. Ad sumtum autem itineris, nequitiæ atque ignauia tuæ aurum regium, pecuniāmque in perniciem reip. nefariè captam, & cōciliatam prouidisti ac præparasti. Denique quid sibi volunt tuæ lacrymæ? quid clamor? quid vocis magnitudo & cōtentio? Nónne reus est Ctesiphon? nónne causa certam litis æstimationem, certāmque pœnam non continet? tu autem neque de fortunis, neque de capite, neque de fama & existimatione tua decernis. Qua tandem igitur de re laborat? de coronis aureis, & de præconijs contra leges in theatro pronuntiandis. Quem, si populus aut furore præceps, aut qualia sint tempora ciuitatis, qualisque reip. status, oblīitus tam alieno tempore corona donare vellet, ipsum in contionem prodire, atque hanc orationem habere oportebat: Coronam, Athenienses, quam mihi decreuistis, non aspernor, neque reijcio: tempus, quo prædicatio coronæ facienda est, improbo. Non enim cōuenit propter quas res in luctu & squallore fuit, comāmq; totondit ciuitas, propter eas res me corona donari. Sed hac quidem oratione vteretur verè vir bonus, & qui vitā cum vera atque expressa vir-

tute cōiunctam vixisset. quæ tu dices verò, scelerati sunt hominis, virtuti obtrectatis, eiūsque inanem imaginem, vmbramque cōfendantis. Non enim me Dius Fidius metuendum est, ne Demosthenes magni scilicet vir animi, & rei militaris gloria excellens, præmiorum repulsa accepta, domum reuersus, mortem sibi ipse conciscat: qui usque adeò laudis & gloriæ apud vos studia deridet, ac pro nihilo putat, ut hoc pusillum caput rationum referendarum iudicio obstrictum atque obligatum, quod iste contra leges omneis coronandum decreuit, decies milles dissecuerit: cuius quidem rei uberrimam mercedem tulit, accusationibus de vulnere consultò illato institutis: colaphis denique à Midia contusus, pugnisque concisus est: quorum etiam nunc, opinor, extant in eius capite manifesta vestigia. habet enim homo non caput, sed vestigia. Iam porrò de Ctesiphonte, qui scitum scripsit, pauca mihi nunc arbitror esse dicēda. Multa autem præteribo, ut periculū faciam de vobis vtrum homines improbitatis notis insigneis, etiam si vos nemo admoneat, ipsi per vos internoscere possitis. id tantum, quod istorū vtriusque cōmune est, quodque de vtroque apud vos verè & meritò dici potest, vobis exponam. Isti igitur in foro inambulant, veram alter de altero opinionem habentes, vocésque minimè falsas iactantes. Negat se Ctesiphon de se quicquam timere: sperat enim, se idiotam, & imperitum visumiri: sed Demosthenis in administranda rep. quæstus flagitiosos, & pecunias turpissimè contra remp conciliatas, vesanum ac stupidum pauorem, timiditatem, atque ignauiam, ea verò se nō mediocriter per timescere confirmat. Demosthenes contrà cùm in se ipse intuetur, se bene sperare, bonoque animo esse prædicat: sed Ctesiphōtis improbitate, & vita in lenocinio versata vehementer commoueri ac perturbari. Quamobrem quando alter alterius opinione ac sententia, iniuriarum & flagitiorum contra leges admissorum condemnatus est, eos vos cōmunes vtriusque iudices nullo modo absoluere,

soliuere, aut criminē liberare potestis. Nunc autem pauca mihi de maledictis, quæ in me congesturi sunt, videntur esse prædicenda. Audio enim, Demosthenem dictum ex suis consilijs atque actionibus, maximas ad ciuitatem nostram utilitates peruenisse: à me verò eandem permultis damnis affectam, grauissimisque incommodis afflictam esse: & simul Philippi & Alexandri potentiam, eorumque malorum, quæ illi nobis inuexerūt, causas, & crimina mihi attributurum. Est enim (vt videtis) usque ad eō callidus verborum opifex, vt nō satis habeat vel ea, quæ ego in rep. gessi, vel orationes, quas apud vos habui, vituperare, sed etiam otium meum, & illud omne tempus, per quod negotia publica nō administraui, malitiosè criminetur, meumque silentium vituperet ac iudicio persequatur, ne quis ei locus scilicet à calunnia vacuus relinquatur. cœtus quoque ac sermones, quos in gymnasij habui, reprehendit. Postremò ne hoc quidem iudicium ei culpa vacat, qui statim initio dicendi ait me hāc accusationem non studio ciuitatis adductum suscepisse, atque in iudicium deduxisse, sed vt me Alessandro ostentarem propter inimicitias, quæ illi cum isto intercedunt. Et verò, vt ad me defertur, ex me quæsitus est, cur ego caput rerum à se gestarum reprehendam, atque in iudiciū vocem, singulis actionibus non obstatim, neque eas accusarim: sed longo interuallo, & cùm in rep. administranda non assiduè versatus essem, hanc causam in iudicium deduxerim. Ego verò neque Demosthenis victus, vitæque consuetudinem, & cœtus ab eo haberi solitos, imitari vñquam studui, neque me meorum institutorum pudet, neque eorum, quæ apud vos locutus sum, pœnitet, neque ea, quæ à me dicta sunt, non dicta velim, neque si easdem atque iste habuit, contiones habuisse, manendum mihi in vita putarem. silentium autem meum, Demosthenes, ex vitæ meæ cōtinencia, frugalitate, & moderatione natum est. Paruo enim contentus maiora turpiter non concupisco. Itaque & si:

lentio vtor, & ad dicendum venio consilio, iudicioque
adductus, non sumtibus effusis, & luxuria in animo, in-
genioque insita coactus. At tu pecunia accepta, opinor,
elinguis ac mutus fuisti: consumta autem ac profusa vo-
ciferatus es, clamoremque sustulisti. Dicis autem non
cum tibi videatur, neque ea, que velis, sed cum tui largi-
tores, tuarumq; operarum conductores tibi imperarint.
Neque ea te pudet & tibi arrogare, & alijs attribuere,
quibus in medium prolati continuo mendacij conuin-
ceris. Nanque haec accusatio, qua decretum tuum perse-
quor, quam me non ut ciuitati consularem, sed ut me A-
lexandro ostentarem, suscepisse & instituisse dicas, dedu-
cta est in iudicium Philippo etiam tum viuente, prius
quam Alexander regnum obtineret, quo tempore nondum
tuum illud de Pausania somnium videras: nondum
cum Minerua & Iunone nocturnos sermones habueras.
Cur me igitur Alexandro ante tempus ostentarem? nisi
forte ego ac tu idem somniauimus. At reprehendis me
quod non assidiue, sed spatio interposito, verser in rep. ar-
gâque cum populo: & nos ignorare existimas, te hanc
vitæ rationem, quam in me desideras, non ex populati
dominatione, & ciuitate libera, sed ex alia reip. admini-
strandæ forma longè diuersa, ac dissimili huc transfer-
re. Namque in ciuitatibus, quæ paucorum arbitratu, nu-
tûque reguntur, non is, qui vult, sed qui dominatur, alte-
rum accusat: in ciuitatibus verò liberis, & in quibus pe-
nes populum summa potestas est, is, cui commodum est,
& quandocunque ei videtur. Et verò cum aliqua inter-
missione temporis dicere, virum ex reip. temporibus, &
ex utilitate communi, muniberis publicis fungentem
indicat atque arguit: nullum verò tempus intermittere
dicendi, operari est, omnia quæstus ac mercedis causa
facientis. Cum autem ad hanc orationem cõfugis, non
dum te à me accusatum esse, nondum tuorum facinorum
pœnas dedisse, vel auditores obliuiosos esse existimas,
vel te ipsum falsis rationibus in fraudem inducis ac deci-
pis,

pis. Nam & eorū, quæ impiè sceleratéque in rebus Am-
phissensium commisisti, & pecuniarum in rebus Euboicis turpiter captarum, nūdinationūm que tuarum fortas-
se propter diuturnitatem & longinquitatem temporis,
quod intercessit posteaquam tu à me manifestò depre-
hensus & conuictus es, populum oblītum esse speras. Ra-
pinas verò tuas in triremibus & trierarchorum præfectu-
ris improbissimè atque impudentissimè versatas, quæ-
nam temporis diuturnitas obliuione obruere aut obliti-
terare queat? cùm tu lege de trecentis nauibus lata, per-
pulsóque tua oratione populo, vt te rei nauali præficeret,
deprehēsus es à me sexaginta quinque naueis actua-
rias trierarchis ademisse? quo facto maiorem ciuitati no-
stræ classem subripuisti, quam quæ tum supperebat cùm
Athenienses nauali p्रœlio, quod in Naxo commissum
est, Lacedæmonios, Pollimq; eorum ducem superarūt.
Sic autem criminibus in alijs inferendis poenas tibi de-
bitas obsepsisti, atque obuallasti, vt non tibi, qui omnia
iura diuina atque humana violasti, sed ijs, qui tuas iniu-
rias, tuaque facinora iudicio persequuntur, periculum
capitis & fortunarum impendeat, dum tu Philippum &
Alexandrum inter calumniandum crebris sermonibus
vsurpas, assiduèque in ore habes: dum certos homines
tempora ciuitatis ad rem bene gerendam idonea impe-
dire insimulas: ipse præsentem occasionem, atque in ma-
nibus positam perdis & profligas, futura, & in incerto e-
uentu collocata promittis, & venditas. Itaque ad extre-
num paucis ante diebus, quam ego tibi nomē deferrem,
tuo consilio, tuaque opera Anaxinus Orita comprehē-
sus est, is, qui Olympiadi rebus emundis operam dabat,
eundémque virum tua manu discruciasti ac distorsisti,
composito prius decreto, per quod eum extremo suppli-
cio afficiendum censeris, apud quem in Oreo deuersa-
bare: quocum ex eadem mensa cibum ceperas, biberas,
libaueras: cuius dexteræ dexteram iunxeras: cum quo a-
mititiam confirmaras, hospitiūmque feceras: quem ami-

cum atque hospitem appellaras, cum, inquam, interfeci-
sti: & cum tu huius sceleris ac perfidiae audiente atque in-
spectante vniuerso populo Atheniensi à me conuictus
tenereris, atque hospitis interfector nominatus es, es,
non factum impium negasti, sed ea respondisti, ad quæ
& populus, & quicunque aduenæ contionem circumsi-
stebant, clamorem sustulerunt: dixisti quippe, te ciuitatis
salem, hospitali mensē prætulisse. Falsas epistolas taceo,
speculatorum comprehensions, tormenta adhibita ob
crimina neque in quenquam conuenientia, neque vn-
quam in iudicium deducta, quasi ego in vrbe cum certis
hominibus rebus nouis studerem. Audio præterea, cum
ex me quæsiturum, qualis ille medicus habendus sit, qui
ægro interea dum ægrotet, nullum consilium det, nihil-
que præscribat, aut præcipiat, illo demum mortuo, no-
nōque post mortem die, cum ad sacrificia nouendialia
venerit, comminoret quædam mortui propinquis, quæ
si diligenter æger obseruasset, conualuisset. Ex te ipso
autem non quæreris, Demosthenes, qualis sit ille contio-
nator, populique magister, qui populum blanditijs & as-
sentatiunculis delinire & corrumpere sciat: tempora,
quibus ciuitas conseruari poterat, védiderit: ciueis optimè
sentienteis, improbissem calumniando à reip. admi-
nistratioне arceat, atque à consilio dando remoueat, ac
deterreat: è maximis periculis elapsus atque seruatus, &
detrimentis insanabilibus ciuitati importatis se virtutis
ergò corona donandum esse contendat: nihil vñquam
boni effecerit, omnium malorum atque incommodo-
rum nostrorū architectus & auctor fuerit: quorū res ge-
stas ijs temporibus, quibus ciuitatem seruari licebat, ca-
lumniatus sit, eos nunc interroget, cur se multa temere
in rep. molientem, & peccantem non compresserint, cur
talia committere non prohibuerint. Illi verò nunc deni-
que tibi ita responderint: Proelio iam commisso, Demo-
sthenes, otium nobis non erat de tuo suppicio cogitan-
di, sed de salute ciuitatis legatis huc & illuc missis age-
bamus,

bamus, atque in hac re vna toti eramus occupati. Verū enim verò quando tibi non satis est pœnas non dedisse, quin etiam præmia poscis, quo factō assequeris, vt ludibrio sit Græcis omnibus nostra ciuitas, hīc tibi obuiam ire, hīc te in iudicium adducere institui. Et mehercule eorum omnium, quæ dicturum esse Demosthenem audio, hoc quod iam vobis dicam, indignissimè fero. Ingenium meum cum Sirenibus comparat, si dijs placet: ab illis enim auditores non permulcentur, aut delectantur, (inquit) sed perduntur ac necantur. ex quo fit vt de eorum cantu male existiment homines: sic meām dicendi facultatem vsu & exercitatione comparatam, meāmque naturam, ijs, qui audiūt, damnosam, ac pernicioſam esse. Atqui cùm hanc de me orationem, neminem omnino decere putem: (turpe est enim accusatorem ea crimina, quæ cuiquam verbo obiecerit, re demōstrare non posse) tum, si quis hac oratione necessariò vti debeat, eam non Demostheni, sed imperatori alicui, & forti viro accōmodatam esse existimo: qui res magnas, & ciuitati vehemēter vtileis gesserit, à dicendi autem facultate deseratur: atque iccirco eloquentiam suis aduersarijs à natura tributam admiratione dignam & vehementer expetēdam iudicet: cùm intelligat, se nihil eorum, quæ fortiter & præclarè gesserit, oratione explicare posse: accusatōrē contrā videat, etiā ea, quæ ille non egerit, sic in eorū cōspectu ponere, oculisque subijcere, vt ab eo administrata & perfecta esse videātur. Nunc verò cùm homo totus ex verbis cōfatus atque cōcretus, hisque acerbis & molestis, odiosē accuratis ac putidis, ad orationis simplicitatem, & facta configuit, quis æquo animo ferat? cui si quis linguam, vt tibijs, demserit, nihil reliquum fecerit. Atque equidem vos demiror, Athenienses, cupiōque de vobis audire, quid nam sitis in hac accusatione vestris sententijs improbanda, & Ctesiphonte absoluendo securi, quid spectaturi. An quòd scitū legitimū est? at nullum fuit vñquam magis cōtra leges scriptū . an quòd

is, qui scitum fecit, est innocens, neque ullam pœnam meretur? Ergo nullæ sunt apud vos rationum vitæ referendarum leges, nulla iudicia, si hunc absoluatis. Atqui nōnne illud grauiter atq; acerbe ferri debet, si olim quidē coronis aureis, quib⁹ popul⁹ à Græcis donabatur, orchestra circūfluebat, quia hic dies coronis externis constitutus erat: nunc autem vos ex ijs consilijs atque institutis, quæ in administranda rep. secutus est Demosthenes, neque coronis donati, neque præconijs ornati estis: hunc vox præconis corona dignum prædicabit? Atqui si quis ex poëtis tragicis, qui paullo post histrio nes in sœnā producturi sunt, faceret in tragœdia Thersitam à Græcis corona donari, nemo vestrum ferret, quoniam dicit eum Homerus ignavum & sycophantam fuisse. Vos autem cùm tali homini coronam imponetis, non putatis vos tacita Græcorum opinione exsibilatum iri? Patres enim vestri res gloriofas, amplas, & præclaras populo adscribebant, humileis autem & abiectas, & vobis inferiores atque indignas, in malos oratores conferebant. At Ctesiphon arbitratur, quam ignominiae maculam Demostheni detraxeritis, eam vos populo inurere oportere. Et tamen dicitis vos fortunatos esse, vt & estis, & esse debetis. Atqui decernetis, vobis fortunam quidem defuisse, Demosthenem autem benignè fecisse. Iam, quod est omnium absurdissimum, in ijsdem iudicijs eos, qui de donis ac muneribus turpiter & flagitiose captis damnati sunt, infamia notatis: ei, quem ipsi scitis mercede remp. administrasse, coronam imponetis? Et iudices Dionysiacos, qui iniustam atque iniquam de choris in orbem circumactis, & tralatitijs, & communibus sententiā tulerint, multare soletis: vos ipsi, qui non tralatitorum & communium chororum, sed legum & virtutis ciuilis iudices sedetis, præmia non vt leges præscribunt, neque paucis ac dignis, sed ei, qui pactis & condicionibus interpositis, & per factionem obtinuerit, tribuetis? Et ex iudicio discedet talis iudex, qui seipsum infirmum, atque

atque imbecillum, rhetorem robustum ac potentem effecerit? Nam priuatus homo in ciuitate libera, & in ea rep. in qua populus dominatur, lege & tabella iudiciale dominatur, & regnat: vbi verò hæc alteri condonarit, ac tradiderit, primùm suam ipse dominationem euertit: deinde iurisurandi quidem religio, qua obstrictus iudicat, assidue eum comitans, & affectans angit & sollicitum habet: (nam propterea, opinor, quod iusfurandum violauit, culpa est commissa) beneficij verò gratia ei, à quo gratiam inire voluit, obscura est. Non enim sententia palam fertur, sed in tabellæ latebra delitescit. Mihi porro videmini, Athenienses, & consiliorum incautorū prosperos euentus habere, & in rep. administranda omnia fortunæ temeritati permettere: nihil consideratè faciētes. Nam quod vos multo maxima pars ciuitatis, præsertim his dubijs temporibus, neruos & firmamenta dominationis ac potestatis popularis paucis traditis ac proprieatis, laudare non possum: quod nostra ætate fætus oratorum non extitit, qui improbitatem habeant cum audacia coniunctam, felicitati nostræ assigno. Talia enim ingenia tulit quondam resp. quæ hoc modo populū facile perdiderunt. blanditijs enim & assentiunculis deletabatur. Ita illum non ijs, quos metuebat, sed ijs, quibus seipsum commiserat & crediderat, funditus euerterunt. Nonnulli verò ex ijs etiam ipsi in numero triginta tyranorum fuerunt, atque amplius mille quingentos ciueis indemnatos, ne criminibus quidem auditis, propter quæ erat vitam amissuri, necauerunt: non ad sepulturas mortuorum, non ad exsequias cohonestandas propinquos conuenire sinebant. Ergo eos, qui remp. administrant, in potestate vestra non habebitis? non hos, qui nunc rebus secundis elati & feroce insolescunt, perculso ac deiecto in alias terras amandabit? Non venit vobis in mentem, nunquam quemquam ad delendū populi principatum accessisse, prius quam opes iudiciorum auctoritate maiores sibi cōparasset? Libenter equidem, Ath-

nienses, vobis præsentibus, atque audientibus, cum isto,
qui decretum scripsit, perpendere & considerare velim,
propter quæ Demosthenis in remp. merita, ei coronam
deberi contendat. Nam si dicas (vnde tui decreti princi-
pium duxisti) propterea quòd fossas mœnibus obductas
pulchrè descripsit, ac perfecit: demiror te. Maiore enim
reprehensione dignum est, eum causam cur fossis egere-
mus, fuisse, quàm si opus minus rectè effectum esset. Nō
enim oportet eum, qui remp. bene gessisse dicatur, eò
præmium petere, quòd vrbis muros aggere & vallo mu-
nierit, quòd fossas obduxerit, quòd publica sepultra ex-
citarit, sed quòd magni alicuius boni auctor ciuitati fue-
rit. Quòd si venies ad secundam decreti partem, in qua
scribere ausus es, Demosthenem esse virum bonum, &
sine vlla intermissione eas res & dicere & agere, quæ po-
pulo Atheniensi sint vehementer vtiles, detracta arro-
gantia, ac iactatione verborum, facta ipsa in manus su-
me: declara nobis atque ostende quid dicas. Pecunias,
quas cōtra remp. cepisti, quæstusque sordidissimos, quos
in rebus Amphissensibüs, Euboicisque fecisti, præter-
mitto. Cùm autem societatis cum Thebanis factæ cau-
fas Demostheni attribuis, ignaros quidem totius rei ho-
mines fallis ac decipis: eos verò, qui sciunt & intelligunt,
contumelia afficis. omisso enim tempore, sublataque ho-
rum gloria & maiestate, propter quæ hæc societas facta
est, obscurū nobis esse existimas, te ciuitatis dignitatem
atque amplitudinem in Demosthenem transferre. Quan-
ta autem & quàm impudens sit hæc arrogantia, signo lu-
ce clariore vobis planum facere conabor. Rex Persa-
rum paullo antè, quàm Alexander in Asiam penetrasset,
misit ad populum Athenensem valde contumeliosam,
& planè barbarem epistolam: in qua cùm alia valde inhu-
manè, & insolenter loquebatur, tum illud in extrema
scripsit: E GO VOBIS AVRYM NON DABO: NOLITE A
ME PETERE. NON ENIM ACCIPIETIS. Hic idem
periculis, in quibus etiam nunc versatur, circumuentus
atque

atque oppressus, populo Atheniensi non petenti trecenta ipse vltro talenta misit: quæ tamen non accepit, summa in eo moderatione, & abstinentia vsus. Tempus igitur, metus, sociorum egestas, aurum ad nos pertulerunt. Eadem planè res Thebanorum societatem effecerunt. Atquî tu Thebanorum nomen in ore semper habes, & infelicissima illa societate commemoranda nos obtundis: sed septuaginta talenta ex auro regio, quæ tu præcepisti, atque auertisti, taces. Nónne ob difficultatem rei numerariae cùm quinque talenta duntaxat externi milites in stipendium poscerent, Thebanis arcem tradere noluerunt? Nónne cùm Arcades ab bellum excitati suas omnes copias eduxissent, ducésque eorū opem ferre parati essent, propter nouem talēta res confecta non est? At tu diues es, habésque vnde tuis voluptatibus sumtum suggestas & suppedites, &c. vt in summa dicam, aurum regium penes istum est, pericula vobis relicta sunt. Sed operæ pretium est eorum inscientiam, atque inhumanitatem considerare. Nam si Demosthenem aduocare audebit Ctesiphon, vt apud vos verba pro se faciat, & iste consenso suggesto se ipsum laudabit, factis ipsis, quæ vobis acciderunt, quæque pertulisti, grauior vobis erit oratio. Nam cùm eos, qui re vera sunt fortes & boni viri, quibúsque multarum ac præclararum rerum gestarum testes & conscientijs sumus, laudes ipsi suas prædicent, ferre non possimus: ubi is homo, quem totius ciuitatis dedecus ac propodium esse constat, seipsum laudibus efferre coeperit, quis eum patiēter audire poterit? Quapropter, Ctesiphon, si sapis, ab improbo atque impudenti negotio desistes, & causam tuam per te tueberis, ac defendes. Non enim hanc excusationem poteris afferre, te non esse instructum ad dicendum. Namque hoc tibi perabsurdum acciderit, si nuper quidem te legatum ad Cleopatram Philippi filiam populi suffragijs creari passus es, vt eam de Alexandri Molosorum regis morte consolareris, parique cum ea molestia afficereris, nunc autem te

vllam dicendi facultatē habere negabis. Et alienā mulierē lugētem oratione consolari potes, scripto autē abste mercenario plebiscito te ipse non defendes? An verò talis est is, quem corona aurea donandum censuisti, vt ab ijs, qui ab illo beneficium acceperūt, ignoretur, nisi quis se in dicendo tibi adiutorem præbeat? Quare ex iudicibus, noueránt ne Chabriam, Iphicratem, Timotheum, & simul ab ijsdem cognosce, quamobrē illis præmia derint, statuásque posuerint. Respondebunt omnes se Chabriam præmio affecisse propter pugnam naualem ad Naxum commissam: Iphicratem, quia Lacedæmoniorum legionem occidione occidit: Timotheum, propter nauigationem Corcyre obsidione liberandæ causa susceptam: ceteros denique propter multas cuiusque res ac præclaras in bello gestas. At si quis vos ita roget, Demostheni præmium cur negabitis? respōdeatis, quia pretio habuit addictam fidem, quia sese muneribus corrumpēdum præbuit, quia timidus atque ignauus est, quia locum in acie non tenuit. Vtrum igitur hunc honore, an potius & vos ipsos, & eos, qui pro vobis in prælio occubuerūt, ignominia afficietis? quos, per deos immortaleis, putate vos videre, deorum atq; hominum fidem imploranteis, suāque condicione lamentabili voce deplorenteis, si futurum est, vt à vobis homo iste corona donetur. Namq; acerbè atq; indignè, Athenienses, ferendum est, si cùm ligna, lapides, ferrum, res mutas denique, atq; inanimas, sensuque carenteis, si fortè in aliquem incidērint, eumque exanimarint, exterminare soleamus, eiisque, qui sibi necem cōcuerit, manum, quæ hoc cōmiserit, separatim à corpore sepeliamus: Demosthenem, cū, qui bellum hoc postremum sua sententia conflauit, qui exercitum ex vrbe educendum censuit, qui milites prodidit, honore afficietis. Ergo contumelia afficiuntur cineres, & ossa mortuorum: debilitantur, & frangūtur animi viuorum, cùm vidēt virtuti quidem pro præmio mortem esse propositam, memoriam autem sui nominis interire.

terire. Iam quod est omnium maximum, si rogent vos adolescentes, quodnam ipsi sibi vitæ exemplum ad imitandum proponere debeant, quid respondeatis? Scire enim vos arbitror non in palaestris, non in ludis litterarum, nō musica tantum, sed multo maximè publicis præconijs iuuenes institui atque eruditiri. De aliquo prædicitur in theatro his verbis: EVM VIRTUTIS AC FORTITUDINIS ERGO, BENEVOLENTIAE QVÆ, QVAM ERGA POPVLVM ATHENIENSEM HABET, CORONA DONARI, hominem vitæ turpitudine, & omni flagitorum genere contaminatum. Simulatque hæc vidit adolescens aliquis, corruptus, ac depravatus est. Poenas dedit aliquis improbus, in lenocinio, & dedecore versatus, ut Ctesiphon ceteri doctiores, meliorésque discedunt. Aliquis facto contra bonos mores, contráque leges, atque honestates omnēis decreto, domum reuersus filiū docere conatur. At huic surdo fabula narratur. Monere enim & præcipere, meritò hic obtundere nominatur. Quapropter non solum quasi iudicātes, sed quasi in theatro quodam constituti, atque omnium oculis obseruati, speciménque ingenij vestri præbentes, ita sententiam fert, vt habeatis quod ijs respondere possitis, qui huic iudicio non intersunt, si forte vos quid iudicaueritis, interrogabunt. Nolite enim dubitare, Athenienses, quin talis de ciuitate nostra opinio, atque existimatio futura sit, qualem esse constat eum, de quo prædicatur. At qui turpissimum sit, vos non cum maioribus vestris, sed cum Demosthenis ignavia, nequitiāque comparari. Quónam igitur modo huiusmodi dedecus ac turpitudinem effugere possitis? dicam. si eos, qui liberalibus, & humanitatis plenis nominibus præoccupatis atque usurpatis, ingenio, & moribus infidi sunt, caueatis. Benevolentia enim, & dominatio popularis in medio positæ sunt. vèrum ad eas plerunque properè configunt verbo, qui plurimum ab ijs remoti sunt facti. Itaque cùm oratorem cororum, & præconiorum externorum cupiditate affectum

naçifueritis,iubete eum orationem quemadmodum & præconiorum confirmationes lex fieri iubet , ad vitam probatam,omníquelaude dignissimam,ad mores castos ac tēperatos reuocare , atque exigere . Cui verò hæc testimonia defunt, ei suas laudes constabili re nolite: publi cæque libertatis , ac popularis dominationis curam habete; quæ vobis iam paullatim de manib^o elabitur . Quid enim? non indignum vobis esse videtur, Athenienses, se natum quidem, populūmque Atheniensem despici ac pro nihilo putari : litteras autem , & legationes non à contemtis, & fortè oblatis hominibus, sed ab ijs , qui in Asia atque Europa principatū obtinent, missas ad ædeis priuatas peruenire? & quibus facinoribus extreum legibus supplicium constitutum est, ea facinora quo sdam homines à se esse commissa non negare, sed palam apud populum cōfiteri, epistolásque à longinquis regibus acceptas inter se recitare? alios vos cohortari , vt à se tanquam publicæ libertatis custodibus oculos nusquam demoueatis? alios præmia poscere tanquam ciuitatis conseruatores, ac salutis communis auctores? populum autem tristem, ac demissum, eorumque incommodorum, quæ acciderunt, mærore tanquam senectute delirum, mente captum, ac dementiæ damnatum , nomen solum dominationis popularis usurpare, ac retinere : rem quidem ipsam alijs concessisse? deinde ex contionibus discedere non consilio capto, sed veluti conuiuij, in quod singuli collectā contulerint, reliquijs inter se distributis? Ac ne vobis desipere videar, id, quod dico ex his considerate . Fuit h̄ic quidem (magno equidem cum dolore miserias ciuitatis s̄epius commemoro) veruntamen fuit quidam homo priuatus, qui solum Samum nauigare conatus, tāquam proditor patriæ eo ipso die à senatu Ario pagitico capitis damnatus , & suppicio ultimo affectus est, alteri item priuato Rhodum naui profecto, eo quod metum publicū molliter & imbecillē tulisset , nuper tandem nomen delatum est: ci autem pares numero tabellæ,

quæ

quæ damnarent, & quæ absoluenter, contigerunt. Quod si vna duntaxat salutaris defuisse, vel de ciuitate exterminatus, vel morte multatus esset. Cum illis igitur id, quod nunc fit, cōferamus. Orator omnium ciuitatis malorum causa, qui locum in acie non tenuit, qui ex vrbe profūgit, is se aurea corona donari, ac virum bonum, forte mque voce præconis pronuntiari debere contendit: vos non vel hominem, vt communem Græcorū pestem & calamitatem amandabitis: vel de eo iam comprehenso, tanquam rerum quidem prædone ac pirata, in nominibus autem & vocabulis administrandæ reip. nauigante, pœnas sumetis? Præterea facite vobis huius temporis veniat in mentem, quo tempore sentētias ferre debetis. Paucis pōst diebus Pythia futura sunt, Græcorūmque conuentus: ciuitas nostra magna hoc ipso tempore inuidia, infamiaque laborat, ex ijs rebus, quæ à Demosthe ne publicè administratæ sunt, conflata. Itaque si istum corona aurea donabitis, cum ijs, qui communem pacem perfringunt, ac violāt, consentire videbimini: sin aliter, populum Atheniensem his criminibus leuabitis, omnique inuidia liberabitis. Quapropter nō vt de aliena, sed vt de vestra ciuitate deliberate: neque liberalitatē & magnificantiam in alios conferte, sed de aliorum liberalitate iudicate: & præmia beneficiaque vestra in personis melioribus, virisque magis probatis collocate: neque solū auribus exquirentes, sed etiam oculis obseruantes, atque alter alterum aspicientes, quinam vestrūm Demostheni auxilio futuri sint, considerate: utrumne qui cum eo vnā venabantur, an qui se cū eo, cūm adolescens esset, gymnico certamine exercebant. At medius fidius non in aprorum venatione, non in ceteris corroborādi corporis studijs versatus est, sed eas arteis assiduè coluit, atq; exercuit, quib⁹ aduersus locupletium fortunas vtere tur. Sed vos iactantiam hominis, arrogantiāmque spestantes, cūm dicet se Byzantium sua legatione Philippo ademisse, Acarnanas ad defectionem per pulisse, Theba-

nos contionibus suis perterrefecisse (vos enim vsque adèò stultos & credulos esse existimat, vt hæc credituri sitis, proinde quasi suadelā in vrbe vestra, non sycophantam alatis) cùm denique in extrema iam orationis parte prædarum suarum ac pecuniarum captarum socios sibi aduocabit, fingite vos intueri in hoc eodem pulpito, quo in loco ego nūc stās dico, ex altera parte instructos, atque istorum luxuriae, libidinique oppositos viros optimè de rep. meritos, Solonem, eum, qui pulcherrimis legibus publicæ libertatis, popularisque dominationis statum exornavit, virum & sapientiæ studio in primis deditum, & legum scriptorem præstantem, pudenter & modestè (vt eum decebat) vos orantem, atque obsecrātem, ne vlo modo Demosthenis verba pluris, quam iuris iurādi vestri religionē, legesque faciat: Aristidē, qui vestigia vobis pensitanda æquabili proportione Græcis descripsit, cuius mortui filias populus in matrimonium collocauit, de iustitia contumeliosissimè vexata, indignissimè que protrita & conculcata, lamentabili voce deplorantem, & conquerentem: à vobis denique quarentem, ecquid vos pudeat, cùm maiores vestri Arthmiū Zelitā, quod aurum à Medis acceptum in Græciam deportasset, in vrbe habitantem, cum quo populus Atheniensis hospitium publicè fecerat, pæne morte affecerint: eum quidem voce præconis prædicante ex vrbe, atque ex omnī terrarum solo, quod populi Atheniensis imperio, ditioneque tenetur, eiecerint: Demosthenem, eum, qui non aurum Medorum huc deportauit, sed qui se se auro corrumpi passus est: atque id etiam nunc domi conditum habet, ac possidet, aurea corona donare? Iam verò Themistoclem, eosque, qui in Marathonia pugna morte operiuerunt, & Plataenseis, ipsa denique maiorum sepulcra, non putatis grauia suspiria, tristeisque gemitus editura, si is, qui se se Græcis vnā cum barbaris consociatum aduersatum esse cōfitetur, aurea corona donabitur? Ego igitur o Terra, Sol, Virtus, Intelligētia, Doctrina, qua res honestas

honestas ab in honestis discernimus, vobis opem, auxiliūmque tuli, finēmque dicendi feci. Atque equidem si bene, & pro magnitudine & grauitate criminis accusauī, dixi quo modo volui: sin deterius, quām res postulabat, vt potui. Vos autem, Athenienses, cū ex ijs, quæ à me dicta sunt, tum ex ijs, quæ silentio prætermitto, videte ut pro ciuitate iustum, ac reip. vtilem sententiam feratis.

ARGUMENTVM ORATIONIS

DE CORONA, SEV PRO CTESIPHON

te, Libanio auctore, eodem Dionys. Lambino

Monstrolensi interprete.

MOENIA quidem orator opposuit Atheniensem hostibus, visitatis istis, & manufactis firmiora, & meliora, Græcorum in ciuitatem Atheniensium benevolentiam, & singularem dicendi facultatem pari prudentia coniunctam, ut ait ipse his verbis: Non lapidibus, & lateribus Athenas sepsi ac munivi, sed magnis copijs, & multorū Græciæ populorum societate, partim à terra, partim à mari. Veruntamen etiam ad urbis murum manufactum non parum studij atque opera contulit orator. Collapso enim multis partibus urbis muro Atheniensibus, posteaquām visum est populo, eum deintegro excitate ac reficere, electi sunt ad huius operis procurationem decemviri ex unaquaque tribu, qui huic operi faciendo præfessent. Nam sumtus de publico fiebat. Cum igitur Demosthenes ex his decemviris unus esset à sua tribu factus, non, ut alijs, solam curam ac diligentiam adhucuit, sed & opus omnibus suis numeris absoluendum curavit, ita ut nullus reprehensioni locus esset relictus, pecuniam autem domo de promtam in eo negotio administrando ad eam rem contulit. Laudavit hanc eius benevolentiam senatus, eiisque in rem p. studium & animum aurea corona remuneratus est. Erant enim prompti ac parati Athenienses ad gratiam bene de rep. meritis referendam. Fuit

L

autem Ctesiphon huius sententia auctor & princeps, Demosthenem esse corona donandum, quod ad tempus attinet, ludis Liberi patrum quod ad locum, in theatro: quod ad spectatores, Græcia omnibus inspectantibus, quos frequentissima Græcia celebritas coegerat: & his presentibus ita à precone prædicatum, Demosthenem Demosthenis filium Præanicum ciuitas corona donat omnis virtutis ergo, singularisque in eum benevolentia. Erat igitur hic honor omni ex parte admirabilis. Quapropter inuidiae impetum effugere non potuit, & Ctesiphontis scitum tanquam contra leges scriptum in iudicium vocatum est. AEschines enim Demosthenis inimicus, Ctesiphonti de decretis contra leges scriptis diem dixit, periculumque creauit, cum diceret, Demosthenem, qui magistratum gesisset, neque rationem retulisset, iudicio rationum referendarum etiamnum teneri: legem autem vetare, eos, qui rationum referendarum iudicio teneantur, corona donari. Præterea legem profert, quæ iubet, si quem populus Atheniensis corona donet, eius corona prædicationem in contione fieri: si senatus, in curia: alibi autem non licere. Postremo ait Demosthenis laudes esse falsas. Non enim oratorem remp. bene administrasse, sed & nummarium esse populi moderatorem, & multorum malorum atque incommodorum ciuitati causam fuisse. Hoc autem ordine in accusatione sua AEschines usus est. Primum de lege, quæ ad eos pertinet, qui referendarum rationum iudicio tenentur, disputauit: secundo loco, de preconis: postremo, de rebus gestis Demosthenis. Postulavit autem à iudicibus, ut cogant Demosthenem eundem ordinem servare. At Demosthenes & à suis rebus gestus initium duxit, & in eas desit, summa in eo arte usus. Nam faciendum initium est à firmioribus, & potentioribus, in eademque desinendum. Inculcauit autem ea, quæ posita sunt in legibus. Atque ei quidem legi, quæ de ipsis, qui referendarum rationum iudicio tenentur, lata est, sententiam & voluntatem opponit: ei, quæ ad præconia pertinet, aliam legem, seu portionis legis partem, ut ait ipse, per quam licet etiam in theatro prædicationem corona facere, si populus iuss erit, & senatus decreuerit.

ALIVD

ATHENIENSES & Thebani bellum cum
Philippo gerentes ad Chæroneam urbem Bœo-
tieæ victi sunt. Victoria igitur potitus Mace-
do, præsidium quidem Thebis imposuit: &
ita eam urbem in sua potestate habebat ingo-
seruitutis oppressam. Cum igitur timerent A-
thenienses ne idem sibi accideret, Philippumque cum infesto exer-
citu primo quoque tempore aduenturū putaret, constituerunt muri par-
teis vetustate corruptas & labefactatas excitare & reficere. At-
que ita ab unaquaque tribu curatores muris reficiendis nominatis
declarati sunt. Pandionis autem tribus suum ad eum usum curato-
rem è suo corpore Demosthenem sumvit. Cum igitur in manibus
esset huius operis procuratio, & præter eam pecuniam, quam De-
mosthenes à ciuitate acceperat, alia præterea desideraretur, neque il-
la satis esset, ipse de suo sumtum fecit, neque ciuitati expensum tu-
lit, sed gratificatus, ac largitus est. Hac occasione Ctesiphon unus
ex ijs, qui remp. administrabant, arrepta, scitum de eo fecit in sena-
tutale: Quoniam Demosthenes Demosthenis F. cum anteacta vita
singularem & perpetuam in ciuitatem benevolentiam declarasset,
cum hoc tempore curator muris reficiendis à sua tribuleatus, cum
pecunia ei de publico data exhausta esset, aliisque præterea egeret,
domo quantum opus erat, depromsit, & ciuitati largitus est: senatus,
populoque Athenensi placere, eum aurea corona donari in thea-
tro, dum tragœdia nouæ recitarentur: fortasse quo tempore multitu-
do vndique conuenire solet, nouarum fabularum spectandarum cu-
piditate affecta. Cum igitur hoc S. C. ad populum perferretur, ut eius
auctoritate confirmaretur, exoritur Ctesiphonis accusator AEschines, inimicitias cum Demosthene gerens ex dissimilitudine studio-
rum & institutorum in rep. administranda suscepas, cum diceret,
hoc scitum esse contra treis leges factum: unam eam, que vetat,
iudicio rationum referendarum obligatum corona donari, prius-
quam rationes retulerit. Non dum autem Demosthenem rationes re-
tulisse, cum pecuniam publicam & theatralem tractaret, & cu-

rator muris reficiendis præfectus esset. Exspectandum igitur esse, præmiūmque ad id tempus sustentandum, donec legibus solutus, atque integer re cognita reperiatur. Secundam legem recitat, quæ iubet coronæ donationem ac prædicationem in Pnyce, hoc est, in conione fieri, non in theatro, reprehendens eos, qui prædicationem corona Demostheni decretæ, in theatro fieri aequo animo ferunt, & approbant. Tertia lex ad totam vitæ Demosthenis, & rerum publicè gestarum anquisitionem spectat. Vt etiam falsas litteras in eadem Bonæ deæ deferri, qua in æde omnes litteræ publicæ, conditæ seruabantur. Falsum autem complexus est plebis cito, inquit, quia Demostheni benevolentia ac studij in remp. testimonium dedit. Nam malevolus potius, & hostili in patriam animo reperitur. Hanc legem tertiam sibi utilem arripiens & retinens tanquam ancoram orator, aduersarium perculit, ratione sollertia, artificiique plenissima in accusatorem usus. Hinc enim ansam & facultatem natus est aduersarij capiendi ac superandi. Alias enim duas leges, & eam, quæ pertinet ad obligatos iudicio rationum referendarum, & eam, quæ est de præconijs, in medium coniecit, imperatorum in morem, ignauos medios collocans firmissima autem & validissima in extremis posuit, aliorum infirmitatem ac debilitatem utroque extremo stabiliens & confirmans. Videtur autem etiam orationem ex utilitate potissimum tractare, neque admodum aperte artem ostentare. Nam cum videatur principio legitimum præterire, alia quadam ratione etiam legitimo usus est. Cum enim AEschines legem recitasset de falsis tabulis, ad eam respondens orator, occasionem natus est proferendarum in medium, atque explicandarum suarum publicarum actionum, rerumque gestarum, tanquam legitimo pugnâs. Tractatio igitur orationis talis est. Firmamentum autem cause, AEschini est legitimum, Demostheni iustum: utriusque & quæ commune, utile: quod tamen non admodum aperte enucleatur. Status est negotialis in scripto positus. De scripto enim questio est. Cum autem accusatio viuo etiam tum Philippo in iudicium deducta esset, Alexandro iam ad regni successionem vocato & oratio habita est, & iudicium commissum est. Nam simulatque interiit Philippus, & Thebani ex eius interitu suis viribus confisi, & fiducia pleni, præsidium, quod in urbem Thebas imposuerat Philippus, eiecent:

runt: primum Alexander iratus, tanquam ab ijs contemtus, Thebas funditus euerit: deinde cum eum facti poenituisse, è Græcia de migravit pudore affectus, & Barbaris bellum intulit. Athenienses autem occasionem sibi idoneam oblatam esse putauerunt, causæ proditorum, qui Græciam iniuste læserant, grauissimisque iniurijs & incommodis affecerant, iudicio permittendæ. Atque ita iudicium commissum est. Primum igitur proœmium precatione & voto constat per distributionem inductum, & benevolentiam parat, qua hic maximè Ctesiphonti & Demostheni opus est. Ex Homero autem sumptum atque imitatione quadam expressum est,

Diique, deæque omnes mea, quæso, attendite dicta.
Elucet etiam in eo significatio & declaratio fiduciae in auditorum benevolentia collocata. Non enim omne genus deorum appellaret atque imploraret, nisi hoc animo esset. Illud, quantam semper benevolentiam erga ciuitatem habui, &c. è Ctesiphontis decreto sumptum est. Declarat autem, se in omni vita anteacta benevolentiam in populum Athenensem præstítisse, eiisque curam semper habuisse, prius denique animam, quam talem in Athenienses mentem ac voluntatem profusurum, ac proiecturum.

DEMOSTHENIS ORATIO DE CORONA, SEV PRO CTE- siphonte, Dionys. Lambi- no interprete.

DRIMVM à dijs, deabúsque omnibus immortalibus precor, Athenienses, vt, quātam ego semper erga ciuitatem nostram, vósque vniuersos benevolentiam habui, tantam vos in me in hoc iudicio conferatis: dein de vt, quæ res vobis, vestræ' que religioni, & bonæ existimationi vehementer vtilis est, eius rei dijs ipsis ducibus mentem, voluntatémque suscipiat, vt ne aduersarium consulatis, quónam modo me audire debeatis: (esset enim hoc sanè miserabile atque

ingemiscendum) sed leges, & iusurandum in consilium adhibeatis: quo in iureiurando præter alia multa, quæ æquissimè descripta sunt, hoc etiam inest iustissimum, vt æqualiter vtrunque audiatis: quod non hanc solùm vim habet, ne iudicia iam facta domo deferatis, atque vt parem vtrique benevolentiam præstetis, sed vt suo vtrunque litigatorum arbitratu dicere, eoque, quo instituit ordine, eaque, qua vult defensione vti finatis.

Cùm multis igitur rebus AEschines in hoc iudicio meliore quam ego condicione est, Athenienses, tū duabus vel maximis: primùm quod non pari de re cum isto decerto. multum enim interest vtrum ego vestræ benevolentiae fructu spolier, an iste causam non obtineat: quin mihi quidem (sed nolo initio dicendi quicquam tristius dicere) isti verò superuacaneum est me accusare. Deinde quod omnibus hominibus natura attributum est, vt maledictis & vituperationibus libenter aureis patet faciant: eorum autem, qui se ipsi laudent, oratione grauiter offendantur. Horum igitur duorum id, quod afferre voluptatem solet, isti datum est: quod omnibus (pæne dicam) graue & molestum accidit, id mihi relictum est. Ac si dum hæc vito & fugio, res à me gestas non commemoro: neque ea, quæ mihi ab isto illata crimina fuerunt, refellere ac dissoluere, neque res eas, pro quibus præmia mihi deberi dico, posse ostendere videbor: si me ad ea, quæ feci, quæ que gessi in rep. conferam, sæp numero cogar ipse de me dicere. Quapropter vt id quam modestissimè & moderatissimè faciā, dabitur à me opera diligenter. quicquid verò res ipsa, necessitasque flagitauerit, huius iste, qui mihi tale periculum creauit, merito culpam sustinebit. Arbitror autem, iudices, vos omnes confessuros, mihi cum Ctesiphonte hanc liteim esse communem, atque eiusmodi, vt me in ea non minus studij atque operæ consumere, quam Ctesiphontem, oporteat. Nam cùm rebus omnibus priuari graue, & acerbum sit, præsertim ab inimico, tum verò benevolentia atque

atq; humanitate vestra spoliari tāto est miserius , quan-
to est eam colligere & cōsequi maius atque optabilius.
Cūm sit igitur hisce de rebus hoc iudicium constitutum,
peto à vobis omnibus , vehementerque contendō , vt
me pro me dicentem , criminibꝫque aduersarij respon-
dentem , iustē & æqualiter , quo modo leges iubent , au-
diatis quas is , qui ab initio tulit Solo , vir vestri aman-
tissimus , & maxime popularis , non perscriptione solūm
& litteris ratas ac sanctas esse putauit oportere : sed ve-
stro etiam omnium , qui res iudicaretis , iureiurando cō-
firmauit , nequaquam vobis ille (mea quidem sententia)
diffidens , sed cernens iam animo , quibus criminibus &
maledictis accusator quōd priore loco dicat , superior
est , ea crimina reum præuertere aut declinare non pos-
se , nisi vñusquisque vestrūm , qui rebus iudicandis præ
estis , pietatem erga deos immortaleis colens ac retinēs ,
tum eius , qui posteriore loco dicat , defensionem bene-
uolè accipiet , tum posteaquam se parem , communēm-
que vtrique præbuerit auditorē , quid sibi de rebus om-
nibus statuendum sit , accuratē cogitabit . Verūm quan-
do mihi hodierno die (vt video) & vitę priuatim actæ , &
rerum publicè gestarum reddenda ratio est , placet rur-
sus (vt initio dicendi feci) deos immortaleis appellare
atque implorare . Precor igitur palām , vobisque inspe-
ctantibus atque audientibus , iudices , primūm vt quan-
tam ego erga remp . & erga vos omneis benevolentiam
semper habui , tātam mihi in hoc iudicio tribuatis : dein-
de vt dent vobis eam mentem dij immortaleis , vt , quod
& ad communem omnium existimationem , & ad singu-
lorum religionem conseruandam magnopere pertinet ,
id in hac causa iudicetis . Atque accusationem suam
si ijsdem finibus AEschines , quibus lis cōtinebatur , ter-
minasset , ego quoque de ipso senatus consulto statim
respondisse: sed quādo in alijs rebus , quæ nihil ad cau-
sam pertinerent , exponendis , non minus multam ora-
tionem consumsīt : & simul de me plurima impudenter

ementitus est , necessarium esse existimo atque adeò iustum , pauca prius ijsdem de rebus dicere , vt ne quis vestrum verbis illis , quæ à causa remota sunt , adductus , alieniore , atque infestiore animo quam iura causæ postulant , me pro Ctesiphonte dicentem audiat . Atque ad eas quidem contumelias , quibus me propriè & priuatim petulantissimè vexauit , quam simplicem , quémque iustum orationem referam , videte . Si me eum cognouisti , quem iste esse me criminatus est : (nusquam enim alibi quam vobiscum vixi) ne vocem quidem mittere me conantem patimini , quamuis res omnino præclaras , maximèque laudabileis publicè gesserim : quin surgite , meque iamiam condemnate : si in isto multo & meliorem , & à melioribus ortum , nullo denique eorum , qui mediocri sunt loco , (ne quid grauius dicam) deteriorem me , meosque & existimatis , & nouisti , nec alijs de rebus isti creditote : (Perspicuum est enim omnia ab eo similiter esse conficta) mihi verò quam benevolentiam omni superiore tempore multis in iudicijs ostendistis , nunc quoque præstate . Sed cum sis vsque eo callidus atque improbus Aeschina , hoc tibi omnino stultè venit in mentem , putare me prætermissa illa de meis actionibus & rebus gestis oratione , maledictis tuis responsurum . Non faciam : non ita insanio : sed ijs de rebus primùm , quas tu vel in me falso , vt à me gestas , contulisti , vel à me prudenter ac sapiēter cogitatas atque administratas reprehendi & calumniatus es , considerabo . Post ad impudentem istam & furiosam maledicendi , ac debacchandi licentiam , (si modo hi non grauabuntur audire) me conferam . Crimina igitur mihi illata sunt multorum atque atrocium facinorum , quibúsque poenæ sunt acerbissimæ legibus cōstitutæ . Sed tota hęc accusatio nihil aliud habet propositi , quam improbam inimici calumniam , petulantiam , conuicium , probrum , & contumeliam , ceteraque generis eiusdem . De ijs autem , quæ mihi crimi ni data sunt , etiam si vera essent , nostræ ciuitati poenas

me-

meritas sumere. per AEschinem non liceret: quod medius fidius, Athenienses, neque rectum, neque ciuile, neque iustum est, ne vlla quidem ex parte. Non enim ius adeundi ad populum, causæque dicendæ potestatem cuiquā eripere, nō in ea re dolori suo seruire, neq; male-dicendi & petulanter alterum insectandi occasionem ex ea querere oportet. Sed quæ me facinora commit-tere in remp. videbat, cùm præsertim essent tanta, quan-ta modò voce pæne tragica clamabat, eorum pœnas à legibus constitutas, recentibus etiam tum maleficijs, ex-petere, iudicioque persequi debebat: si res delatione no-minis dignas admittere viderer, nomen meum deferre: & hac via me in iudicium vocare: si quid cōtra leges scri-bere ac decernere, accusationem mihi de decretis con-tra leges factis intentare. Non enim Ctesiphontem pro-pter me iudicio persequi potest: mihi, si me coargui pos-se consideret, periculum non creasset. Atqui si quid eo-ruim, quæ falso in me conferebat, & quæ commemo-rabat, aut aliquid aliud sceleratè me aduersus vos commit-tere animaduertebat, sunt leges de omnibus constitu-tæ, sunt multæ, sunt supplicia, sunt accusationes, sunt iu-dicia, quæ magnas atque acerbas pœnas continent: his omnibus ei vti licebat. Atque hæc cùm fecisse, se sé que hoc modo aduersus me gessisse videretur, cum eius fa-cto consentiret accusatio. Nunc autem posteaquam de iusta, rectaque accusandi via deflexit, mé que re recenti coarguere vitauit, criminibus & cauillationibus, & ma-ledictis tanto pòst interuallo in vnum collectis & con-gestis, histriionem se quendā nobis præbet. Deinde cùm me verbo accuset, hunc re in iudicium vocat, atque huic toti accusationi & causæ inimicitias mecum susceptas prætexit: cùmque mihi nusquam iudicium denuntiae-rit, nusquam mecum confixerit, nunquam mecum in cer-tamen descenderit, alteri suam existimationem & inco-lumitatem eripere conari reperitur. Atqui præter alia omnia, quæ quiuis dicere pro Ctesiphonte possit, hoc

etiam mihi quidem commodissimè atque aptissime dicere posse videatur, & quum esse, ut inimicitias nostras ipsi inter nos geramus, non prætermisssis nostris inter nos contentionibus, alterum quæramus, cui calamitatē afferamus. hoc enim iniuriæ genus extra modum prodit. Omnium igitur criminum, quæ mihi oblata sunt, vnam, eandemque planè esse rationem, nihilque in ijs peraequè inesse neque veri, neque iusti, ex ijs, quæ diximus, quiuis intelligere possit. Verumtamen cùm vnumquodque singillatim suis ponderibus examinare volo, tum ea maximè, quæ mihi de pace, & legatione falso attribuitur ab ipso vnà cum Philocrate administratas ac transactas, impudenter in me conferens. Est autem fortasse necessariū, & ad ea, quæ dicturus sum, vehementer pertinet, quo tunc temporis res essent loco, vobis in memoriam redigere, ut cum illo tempore, in quo ciuitas versabatur, singula comparantes, facilius ea perspicere possitis. Bello igitur Phocensi nato nulla mea culpa (non dum enim ad remp. accesseram) primùm sic vos animis affecti eratis, ut Phocenseis saluos esse velletis, quamvis eos res nefarias atque iniustas fecisse videretis. Thebanorum verò casu quātumuis graui atque acerbo, siquid forte incommodi eis accideret, lætaturi essetis. neque verò immerito illis succensebatis. Victoria enim Leuctrica eorum animos effecerat insolenteis, etiamque felicitatē immoderatè tulerant atque intemperanter. Deinde vero vniuersa Peloponnesus dissidijs intestinis laborabat, nec qui Lacedæmonios oderant, tantum poterat, ut eos euertere ac delere possent: neque qui antea illorum opera ac beneficio imperabant, ciuitates in sua potestate habebant: sed erat quædam tum apud hos, tum apud illos contentio ac perturbatio, quæ non facile dijudicari sedarique posse videbatur. Hæc cùm videret Philippus (neque enim erant obscura) primū gradi pecunia singularum ciuitatū proditoribus effusa, eas omnes offenditionum ac simultatum seminibus sparsis inter se

se concitabat, mutuusque discordijs exasperabat atque irritabat. Deinde, quibus in rebus alij grauiter peccabat, maléque sentiebat, in ijs se ipse ad bellum comparabat, in omnium perniciem, opes ac potentiam acquirebat, in omnium denique fortunas imminebat. Posteaquam vero perspicuum omnibus esse cœpit, necesse futurum, Thebanos diurno iam bello defessos ac fractos, tum feroceis quidem illos & odiosè insolenteis, nunc graui fortunæ casu percussos atque afflitos, ad vos confugere: id ut ne fieret, neque ciuitates consentirent & conspirarent, Philippus vobis pacem, illis auxilium pollicitus est. Quæ res igitur ei fuit maximo adiumento, ut vos, pæne dicam, vestra voluntate inductos, ac deceptos oppimeret? Reliquorum Græcorum siue improbitas, siue ignorantia, siue vtrunque: qui, cum assiduum ac diuturnum bellum gereretis, idque pro communi Græcorum omnium utilitate, quemadmodum res ipsa declarauit, neque pecunia, neque viris, neque re vlla omnino alia vos iuuerunt. Quapropter vos eis merito, iustisque de causis irascentes, pacem petenti Philippo non inuiti auscultauistis. Ea igitur pax, quæ tum illi cōcessa fuit, propter has, quas dixi causas, non quo modo iste insimulauit, mea opera conciliata & constituta est. Istorum vero peccata atque iniurias, simûlque turpisimos quæstus in ea pace institutos, pecuniásque nefariè captas, si quis recte veréque perpendat, horum malorum, in quibus nūc versamur, causas esse reperiet. Atque ego hæc omnia studio veritatis adductus, accuratius persequor, ac subtilius dispuco. Nam siqua in his rebus peccata maximè inesse videantur, omni tamen culpa vaco, nihilque illa ad me omnino pertinet. Quin is, qui primo de pace sententiam dixit, qui pacis mentionem fecit, Aristodamus histrio fuit: qui secundas parteis egit, qui populi scitum fecit, denique qui se ipse cum isto ad hæc confiendâ Philippo mercede accepta locauit, Philocrates Agnus fuit, tuus, AEschina, sodalis, omniūmque tuorum.

consiliorum particeps ac socius , non meus, mentiendo
disrumpare licet. Eius autem sententiæ approbatores &
suasores fuerunt (causam in præsentia omitto dicere)
Eubulus, & Cephisophon. Ego verò nusquam quicquam.
Ettamen cùm hæc ita se habeant , pænèque ipsius veri-
tatis voce ita esse demonstrentur , vsque eò fuit impud-
dens, vt ausus sit hoc in loco dicere, me non modò pacis
auctorem fuisse , sed etiam ne ea ipsa pax in communi
Græcorum concilio à nostra ciuitate fieret, prohibuisse.
Et ô, quo te quis nomine rectè appellat, nescio: tûne vs-
quam, cùm me tantam rem, tantamque societatem, quâ-
tam nunc commemorabas , vocéque pæne tragica con-
tendebas, ciuitati detrahere videres, tûne mihi vñquam
præstòfueristi? tûne grauiter atque indignè tulisti? aut, vt
hæc, quæ nunc arguis, doceres, ac proferres, in hunc lo-
cum processisti? At qui si decretum illud, quo reliqui
Græci pacis communione excluderentur, Philippo ven-
dideram, reliquum erat tibi non vt taceres, sed vt clama-
res, testificarere, rem his aperires ac demonstrares. Attu
nusquam hoc fecisti, nusquam hæc tua vox audita est.
Neque verò ad quæquam omnino Græcorum tum mis-
fa erat legatio: sed erant omnium voluntates iandudum
patefactæ , certisque argumentis perspectæ: neque iste
quicquam his de rebus verè, sincerèque locut' est. Præ-
terea huius ciuitatis splendorem & gloriā insignibus
infamiae notis inquinat. Nam si vos vno tempore & re-
liquos Græcos ad bellum vocabatis, & ad Philippum le-
gatos de pace mittebatis, rem neque ciuitati vestræ, ne-
que viris bonis consentaneam ac decoram, sed planè
Eurybata dignam faciebatis. Verùm non ita est, Athe-
nienses, non ita est, inquam. Quorsum enim eos tali tem-
pore vocaretis? Ad pacem? At habebant omnes. Ad bel-
lum? At ipsi de pace deliberabatis. Perspicuum igitur est,
me pacis eius, quæ ab initio constituta est, neque ducem,
neque auctorem aut suasorem fuisse , neque quicquam
eorum omnium , quæ in me falso contulit Aeschines,

verum

verum esse. Iam igitur postquam nostra ciuitas pacem cum Philippo fecit, quid vterq; nostrū agere instituerit, quodque in rep. gerenda consilium ceperit, rursus ipsi cum animis vestris considerate. Ex his enim cognoscetis quis ille sit, qui omnibus in rebus operam Philippo nauabat, qui Philippi causa laborabat : quis altera ex parte, qui omnes suas actiones ad vestrā utilitatem referebat, qui summo studio reip. commodis inseriebat. Ego igitur cùm senator essem, decreui vt quām primū legati eò nauigarent, vbi Philippum esse audiret, vt fidem ac iusurandum ab eo acciperent. Isti autem ne hoc quidem à me decreto hæc facere voluerunt. Quām vim porro, Athenienses, hæc res haberet, ego vobis ostendam. Intererat Philippi, inter nostrum & ipsius iusurandum, longissimum tempus intercedere : vestra, breuiissimum. Quid ita? quia non ab eo tantū die, quo iurauistis, sed à quo pacem vos habituros sperauistis, omnem bellī curam atque apparatum remisistis. ille autem ex omni tempore hoc maximè moliebatur & agebat, in eoque totus erat occupatus, existimans (id quod erat) quascunque res ciuitati nostræ præripuisset antēquām iuraret, stabileis & fixas sibi haud dubiè mansuras, neminemque earum rerum causa pacem diremturū. Quæ cùm ego, Athenienses, animo prouiderem, mecumque reputarem, hoc decretum feci, vt in ea loca, quibus in locis esset Philippus, legati nauigarent, & iusurandum fidemque ab eo confessim acciperent, vt Thracibus socijs vestris ea oppida, quæ nunc iste insectabatur atque irridebat, Serrium, Myrtion, Ergiscam etiam tunc tenetibus, pacis fœdera ferirentur: neque ille locis opportunitatis occupatis, Thracia potiretur: neque ex his, cùm pecunia abundaret, magnumque militum numerum coactum haberet, magnam ad reliquas res aggrediendi facultatem haberet. Et tamen hoc decretum non commemorat, neque recitat Aeschines: sed quod, cùm senator essem, Philippo legatos introducēdos putauerim, id mi-

hi loco criminis ponit, meumque factum malitiosē calumniatur & reprehēdit. At quid me facere oportebat? an, ne illis aditus esset in contionem, decernere, qui idcirco venerant, ut vobiscum loqueretur? an ne locus eis ab architecto spectandi gratia daretur, vetare? At duobus obolis, nisi hoc decretū fuisset, spectare potuissent. An me parua ciuitatis commoda seruare ac tueri, summa rem, quod isti fecerunt, Philippo vēdere oportebat? minimē verò. Sume igitur hoc decretum & recita, quo d iste prudens & sciens præteriuit. DEC RETVM.

Mnesiphilo prætore pridie Kal. Quintileis, tribu Pandionide summam rerum potestatem obtinente, Demosthenes Demosthenis filius Pæanicus hanc sententiam dixit: Quod Philippus, qui legatos de pace misit, cum Atheniensibus rata fœderā percussit, senatu, populōque Athenensi placere, quo pax suffragijs populi prima contione comprobata confirmetur ac trāsigatur: legatos ex omni Atheniensium numero quinque legi: qui ubi populi suffragijs fuerint approbati, sineulla dilatione temporis, quoquo loco Philippum esse cognoverint, eo proficiscantur, & iusfirandum ab eo primo quoque tempore accipiāt, vici, imque dent super fœderibus, quæ inter illum & populum Athenensem conuenerunt: eoque fœdere ac iureiurando vtrorumque socios complectantur. Electi sunt legati Eubulus Anaphlystius, Aeschines Cothocides, Ctesiphon Rhamnusius, Democrates Phlyeus, Cleon Cothocides. Hæc ego temporib⁹ illis cùm scripsisse, cùmque id vnum spectarem, non vt Philippo, sed vt ciuitati nostræ commodarem ac prodeßsem, boni isti & præclari legati, abiecta omni pæne reip. cura, treis menseis continuos in Macedonia confederunt, vñque eo dum veniret ē Thracia Philippus, omnibus illius regni oppidis in suam potestatem redactis, cùm decem diebus, immò tribus, aut quattuor quidem certè, in Hellespontum peruenire, & oppida iureiurando accepto priusquam ea ab illo expugnarentur atque euerteretur, seruare liceret. Vobis enim præsentibus nunquam ea attigisset, aut iusfirandum profectò ab eo non accepsemus: ita pace decidisset, neque vtraque, & pacem, &

Thra-

Thraciae oppida teneret. Primus igitur Philippi dolus, hominumq; istorum iniustorū, ac dijs ipsis immortalibus iniquorū quæstus improbissim⁹, & mercatus turpissim⁹ legatione talis fuit, propter quē & illo tempore, & nunc, & semper posthac me cum ijs bellum, atque inimicitias implacabileis gesturum profiteor. Iam m ihi alterū deinceps longè illo grauius flagitium attendite. Postea quām promisit Philippus se nobiscum pacem obseruaturum, Thracia iam istorum culpa(vt dixi) qui decreto meo nō paruissent, occupata: hoc rursus ab istis redimit, ne ex Macedonia decederent, quo ad eum exercitum, quem contra Phocenseis comparabat, instructum atque ornatum haberet: veritus ne si vobis renuntiassent, eum breui tempore exercitum in expeditionem educturum, exiretis ipsi, & cum triremibus ad Thermopylas, quemadmodum antea, nauigaretis, locique illius angustias clauderetis: sed vno tempore & renuntiantibus istis hæc audiaretis, & ille iam intra Thermopylas ingressus esset, neque huic rei mederi possetis. Tanto autem Philippus in metu versabatur, adeoque anxius & sollicitus erat, ne vos etiam si loca illa præoccupasset, ea de re antequām Phocenses perijssent, certiores facti, mittendum ijs auxilium decerneretis, atque ita res sibi de manibus elaborentur, vt impurissimum istum iterum non iam communiter cum ceteris legatis, sed ipsum separatim conduceret, quo ea vobis diceret ac renuntiaret, per quæ omnia funditus perierunt. A vobis autem, Athenienses, etiam atque etiam peto, vehementerque contendō, vt in hoc toto iudicio memineritis, si AEschines Ctesiphontem solum accusasset, nihilque extra causam dixisset, me quoque hoc tempore nihil aliud acturum fuisse, nisi vt eum, qui accusatus esset, defendarem; sed cùm iste tota sua oratione intemperanter in me fuerit inuectus, meque falsis criminibus, probris, ac maledicis vexarit, ac lacerarit: mihi de memetipso tā multa dicendi, atque ad ea, quæ mihi obiecit, pauca respondendi necessitatem

ab eo impositam esse. Quæ sunt igitur verba illa, tum ab isto usurpata, quæ summam rem perdiderunt? Quod Philippus, inquit, Thermopylas intravit, tumultuari nemine vestrum oportet. Omnia enim vobis ex animi sententia procedent, si quiescatis. Et biduo, aut summum triduo illum ijs, quibus inimicus venit, amicum: contra ijs, quibus amicus, inimicum esse factum audietis. Non enim verbis, inquit, sed utilitatum similitudine & communitate amicitias conglutinari & confirmari solere, grauiter & magnificè pronuntians. Expedit autem Philippo, Phocensibus, & vobis perquam, Thebanorum immanni stupore, intolerabilique arrogantia defungi. Quæ quidem iucunda nonnullorum auribus accidebant propter odium illud in Thebanos illo tempore penitus in omniū animis insitum atque infixum. Sed quid est postea consecutum? ut non longo post tempore infelices ac miseri Phocenses interirent, vrbes eorum funditus delerentur: vos dum quiescitis, istique obtemperatis, paullo post vasa, & omnem suppellectilem ex agris in urbem comportaretis, iste aurum acciperet: denique præter illa omnia, illud in Thebanos ac Thessalos acerbissimum odium in ciuitatem vestram redundaret: rerum gestarum gratia, Philippo quereretur. Atque haec ita esse, cognoscite & ex Callisthenis decreto, & ex epistola Philippi. ex vtriusque enim lectione vobis haec omnia plana fiant. Recita decretū.

D E C R E T U M
 Prætore Mnesphilo, contione subito atque ex tempore ab imperatoribus aduocata, de moderatorum ciuitatis ac senatus sententia, undecimo Kalendas Octobreis, Callisthenes Eteonici filius Phalereus hanc sententiam dixit, placere, Ne quis Atheniensium, quaunque excusationem afferat, in agro pernoctet: sed in urbe, & Piræo, præter eos, qui sunt in praesidijs collocati, ac distributi: quem autem quisque horum locum atque ordinem nactus est, eum ad extremum seruato, ita ut neque diem, neque noctem extra praesidium suum traducat. Qui huic decreto non paruerit, cum contra remp. fecisse indicatum iri, & proditionis poenas daturum, nisi se vi aliqua maiore, ac necessitate, cui obfisti non potuit, impeditum esse docuerit. De ijs autem, quæ vim ac necessitatem attulisse dicentur, & imperator,

qui

qui exercitui, rei que militari præest, & is, cui ciuitatis procurati
com missa & commendata est, & scriba senatus cognoscunt. Ex
agris autem primo quoque tempore omnia, quæ sunt intra quindecim
millia passuum, in urbem, & Piræum deportantur: quæ his finibus
non continebuntur, in Eleusinem, Phylam, Aphydnam, Rhamnum
tem, Sunium conuehunctor. Dixit Callisthenes Phalereus. Nun-
quid vos hac spe ducti pacem faciebatis? aut hunc vobis
exitum mercenarius iste pollicitus est? Recita nunc epi-
stolam Philippi, subactis Phocensibus missam. EPISTO-
LA PHILIPPI. Rex Macedonum Philippus, senatui, popu-
loque Atheniensi S.D. Scitis, nos Thermopylas ingressos esse, Pho-
cidem sub imperium, ditionemque nostram subiunxit: & in eas
quidem urbess, quæ se se nobis adiunxerunt ac dediderunt, præsidia
imposuit: quæ verò cedere noluerunt, eas vi & virtute captas, at-
que in servitutem redactas, deleuisset. Cum igitur audirem vos exer-
citum comparare, quem Phocensibus auxilio mitteretis, visum est
mihi ad vos scribere, ne diutius laboretis, néue trepidetis. Nam om-
nino cum arma capit, nihil mihi moderatè facere videmini, qui
cum pacem mecum feceritis, exercitum tamen contra me ducere pa-
retis, idque Phocensibus nobiscum federum communione non con-
iunctis. Quare si pacis cōditionibus stare nolueritis, nulla re alia no-
bis eritis superiores, nihilque aliud assequemini, nisi quod priores in-
iuriam feceritis. Auditis quam apertè ostendat ac decla-
ret socijs suis in hac, quam ad nos misit, epistola, & pæne
ita loquatur Philippus, Ego haec iniuit, & iniquo animo feren-
tibus Atheniensibus feci. Quapropter si vos Thebani, & Thessali-
sapitis, hos quidem in hostium numero ducetis, mihi autem fidem
habebitis. quibus verbis litteratè quidem non est vsus, ve-
rumtamen hæc significare atque ostendere voluit. Ita-
que illos his captos eo pellexit ac perpulit, vt nihil fu-
turi prouiderent, nihil præsentirent, sed eum res omneis
in potestatem suam redigere paterentur: vnde infelices
Thebani in has calamitates inciderunt. Atque huius fi-
dei apud illos comparandæ administer Philippo atque
adiutor iste est AEschines, is, qui falsa vobis renuntia-
vit, qui vos in fraudem atque in errorem induxit: is, qui

modò Thebanorum casus & calamitates miserabiliter
deplorabat: quàm graues, quàm luctuosí essent, multis
verbis persequebatur atque exponebat: in cuius per-
sona, & horum, & eorum, quæ Phocensibus acciderunt,
& illorum omnium malorum, quæ Græci pertulerunt,
causa consistit. Scilicet enim, A Eschina, tu ijs, quæ The-
banis acciderunt, grauiter angeris, & Thebanorum mi-
sericordia commoueris, qui tot bona in Bœotia possi-
deas, tot illorum agros colas: ego verò lætor, is, qui sta-
tim ab eo, qui hæc effecerat, ad supplicium deposcebar.
Sed in eam orationem íncidi, qua me posterius vti for-
tasse magis conueniet. Ad illa igitur reuertor, quibus o-
stendere cœperam, istorum quæstus nefarios, & nundi-
nationes flagitiosas, & iniustè facta, & scelera, horum
malorū esse causas. Nam postea quàm à Philippo & vos
decepti estis istorum culpa, qui suas operas in legationi-
bus obeundis ei locauerant, quique nihil verè vobis re-
nuntiauerant, & miseri Phocenses, eorūque vrbes de-
letæ sunt, quid accidit? Contemtissimi omnium hominū
Thessali, insolētissimi atque omnis sensus expertes The-
bani, amicum, optimè de se meritum, seruatorem suum
denique Philippum ducebāt. Erat his ille omnia. Quòd
siquis aliud quippam dicere conaretur, ne vocem quidē
eum mittere sinebant. Vos autem, qui omnia, quæ à Phi-
lippo gesta erāt, suspecta habebatis, atque adeò inquisi-
fimo animo ferebatis: pacem tamen vobis studiosè reti-
nēdam putabatis. nihil enim soli efficere poteratis. Græ-
ci item reliqui consimili vobiscum ratione in fraudem
atque in errorem impulsī, & sua spe deturbati, libentissi-
mè otio, pacēque fruebantur, tametsi essent ipsi quo-
dammodo iandudum bello laceſſiti. Nam cùm quoquo-
uersus grassans, & circumiēs Philippus, Illyrios, Tribal-
los, nonnullos etiam Græciæ populos in seruitutem re-
digebat, cùm multos ac magnos exercitus suo imperio
subiiciebat, ac subigebat: cùm quidam homines è Græ-
ciæ vrribus profecti, pacis auctoritate & licētia freti, eō

se conferebant, ibique à Philippo corrumpebantur, in quibus iste numerabatur, cùm hæc, inquam, fiebant, tum iij omnes, in quos hæc comparabantur, bello lacescebāt. quòd si non sentiebant, alia ista oratio est, nihilque ad me pertinet. Ego enim prædicebā, & testificabar tum apud vos, tum ad quoscunque missus essem. Ciuitates autem graui & periculo so morbo erāt affectæ, dum partim magistratus, iijque, qui rebus gerendis præerant, pecuniarum turpiter capiendarum studio ducerentur, seseque pretio corrumpi paterentur: partim plebs & multitudo neque futura prouideret, & vitæ tranquillitate, & quotidiano otio inescaretur: denique sic omnes animis essent affecti, vt quanuis hæc in Græcia mala versarentur, singuli tamen se incommodorum experteis fore, ac periculis alienis res suas, quandocunque vellent, in tuto futuras, arbitrarentur. Itaque multitudini, opinor, hoc ysu venit, vt pro infinita illa, & intempestiuæ desidia atque ignauia, libertatem amitteret: magistratibus verò ac principibus, qui se cetera, præter seipso, vendere putabant, vt ipsi sese primos omnium venditos esse sentirēt. Nam qui amici atque hospites tum cùm donis ac munieribus corrumpebantur, nominari solebant, nunc assentatores, & dijs immortalibus iniqui atque iniusti, & alijs id genus nominibus, quibus digni sunt, appellantur. Nemo enim, Athenienses, eo animo pecuniam consumit, vt proditorum commodis consulat: neque quisquam posteaquam ea, quæ redemit, obtinuerit, atque in potestate sua habuerit, proditorem reliquis de rebus in consilium adhibet: (nihil enim proditore beatius esset:) quam ob causam tanti fieret proditor? longe aliter est. Sed simulatque is, qui principatum & dominationem cōcupisicit, fuerit rerum potitus, etiam eorum, qui vendiderūt, dominus efficitur. Itaque illorum improbitate perspecta & cognita, tum eos profectò, tum odio habet, tum ijs diffidit, tum eos vexat & conculcat, nullumque in eos contumeliae genus prætermittit. Quod vt ita esse per-

N 2

spicere possitis, attēdite, quæſo, quæ dicturus sum, & vobis
bicum ipſi cōſiderate. Nam tametſi rerum occasionem
amiseritis, cognoscendi tamen opportunitas sapienti-
bus ac prudentibus eadem manet. Tātisperdum prode-
bat Olynthum Lasthenes, amic⁹ Philippi nominabatur:
Timolaus quoad Thebas perdidit, vsque eō Philippo
carus habitus est: vsque eo Eudicus, & Simus Larissæi,
quoad Thessaliam Philippo emāciparunt ac tradiderūt.
Deinde cùm eiſcerentur, cōtumelijs omnibus afficeren-
tur, quoduis turpitudinis, atq; indignitatis genus subi-
rent, orbis terrarū proditoribus completus est. Quid? A-
ristratus Sicyone: quid? Perilaus Megaris non contemti
atq; abieſti. Ex quib⁹ intelligere quiuis facillimè possit,
qui patriā ſuā tuetur ac defendit maximè, quíq; plurimis
in rebus, iſtis dicendo rēſiſtit, eū vobis, Aſchīna prodi-
toribus, & nummarijs, mercenarijsque ciuitatū guberna-
toribus, vnde pretiū accipiatis, & quæſtum faciatis, ſup-
peditare maximè, vósque beneficio populi, & eorum,
qui contra voluntates vestrarū dicunt, ſaluos eſſe, merce-
dēnq; accipere. Nā me Dius Fidius, quantū invobis fuit,
iandudū periſſetis. Ac de ijs quidem, quę tum gesta ſunt,
tametſi multo plura habeam dicere, hęc tamē nimis mul-
ta dicta eſſe puto. Cuius rei iſte culpam ſuſtinet, qui in
me ſuorum flagitiorū ac ſcelerū veluti crapulam heſter-
nam euomuit: quam quidem mihi neceſſarium fuit apud
eos, quorum memoria res illæ ſunt antiquiores, dilue-
re. Fortaffe verò etiā vobis hęc oratio grauis ac moleſta
fuit, qui etiā antequām verbū facerē, atq; adeo hiscerē,
omneis iſtius actiones mercenarijas, operāſque venaleis
noueratis. Quas tamē ſpeciosis atque honestis amicitiis,
hospitiisque nominibus appellabat. hęc enim verba quo-
dam loco orationis ſuæ poſuit: *Qui mihi Alexandri hospitiū
maledicti loco obiecit, atq; exprobrauit.* Ego tibi Alexādri ho-
ſpiſiū? vnde cōſecuto, aut quīnam merito? Nec Philippi
hospitem te, nec Alexandri amicum ego vñquā appella-
rim. non ita iſianio: niſi forte mēſſores, & ceteros, qui
ſuas

suas operas mercede locare cōsueuerunt, eorū, à quibus
conducti sunt, amicos, atq; hospites appellare debemus.
Non ita est. At ego te cùm antea Philippi, tū hoc tempo-
re Alexandri mercenarium dico, item hi omnes, quos ad
hoc iudiciū conuenisse vides. Quòd si non credis, eos in-
terrogato, sodes. Quin egomet pro te hoc faciā. Vtrūm
vobis, Atheniēses, videtur AEschines Alexādri merce-
narius esse, an hospes? Audis quid dicāt? Nunc igitur tā-
dem isti de accusatione respondere, & pro Ctesiphonte
dicere: simūlq; res meas gestas exponere volo, vt, tametq;
præclarè intelligat AEschines, audiat tamē quas ob cau-
fas ego non ijs solūm, quæ à senatu decreta sunt, verūm
etia longè maioribus præmijs dignū me esse contendam.
Sume igitur accusationis ipsius libellum & rēcita.

A C-
C V S A T I O N I S L I B E L L U S. Charond a prætore VIII. idus
Februarii, AEschines Atrometi filius Cothocides iudicium de
cretis contra leges factis in Ctesiphontem Leosthenis filiū ad præto-
rē detulit, quia scitum contra leges fecit: quo censuit Demosthenem
Demosthenis filiū Peanicum aurea corona donandum a populo vir-
tutis & benevolentiae, quā perpetuò habuit in Græcos vniuersos, tum
in populu Atheniensem, & fortitudinis ergo, & quòd res dicit agit-
que populo utilissimas, omnique studio, cura, opera, labore reip. prodes-
se conatur. Que omnia falsa sunt, & cōtra leges scripta, cùm leges
vetent, primum falsa decreta in tabulas publicas referri: deinde eū,
qui iudicio referendarum rationum teneatur, priusquam rationes re-
tulerit, corona donari. (Est autem Demosthenes curator muris refi-
ciendis, & theatrali pecuniae præfectus.) postremò eam donationem
ac predicationem Dionysis, tragœdis nouis fieri: sed siquem senatus
corona donet, iubeant in curia: sin ciuitas, in Pnyce populo cōvocato,
de eo, qui coronatur, prædicari. Multa, talenta quinquaginta. Via-
tores, Cephisophō Cephisophōtis filius Rhamnusius, Cleon Cleonis fi-
lius Cothocida. Hæc sunt, Atheniēses, quæ ex toto decre-
to in iudicium vocat AEschines. Ego verò primū his
ipsis planū me facturū confido, iustissimā eam esse defen-
sionē, qua vſur⁹ sum. Scrutato enim eodē ordine, quē iste
in scribēdo & cōponēdo accusationis libello secut⁹ est,

singillatim de omnibus dicam, nihilque sciens præteribo. Quod igitur scripsit Ctesiphon, me perpetuo eas res & dicere, & agere, quæ populo sunt vtilissimæ, omnique opera ac studio, quantum in me situm sit, ei consulere atque prodesse: quodque his nominibus me laudavit, eius rei iudicium in meis reb^o gestis positum esse puto. Ex his enim, cum erunt diligenter considerata, & persensa, verane sint ea, quæ de me scripsit Ctesiphon, an fallsa, perspicuum erit. Quod autem censuit me corona donandum, his verbis non adscriptis, Posteaquam rationes retulerit, coronæque donationem & prædicationem in theatro faciendam: cum hoc ad ea quoque, quæ in rep. gessi, pertinere puto, videre vtrum sim corona dignus, necne: & vtrum prædicatio fieri in theatro debeat, necne: tum præterea leges mihi proferendas esse existimo, per quas hæc Ctesiphonti scribere licuerit. Atque equidem hanc in defendendo Ctesiphonte orationis æquitatem ac simplicitatem adhibere constitui. Aggrediar autem primùm ad ea, quæ gessi: neque est quod quisquā putet, me longè ab accusatione rationem defensionis auocare atque abducere, si in hunc de Græcanicis meis actionibus sermonem incidero. Nam qui eam decreti partem reprehendit, atque in iudicium vocat, in qua ego res populo Atheniensi vtilissimas & dicere & agere dicor, quique hæc tanquam minime vera iudicio perse- quitur, hic est, qui hanc de meis in rep. institutis, rebūlque gestis orationem cum hac causa ita coniunxit, vt non solum propria, sed etiam prorsus necessaria videatur. Deinde cum multa sint administrandæ reip. consilia, multæque voluntates & sectæ, eam potissimum sectam, quæ ad Græcanicas actions pertinebat, secutus sum. Quapropter non immerito ex his totius mæ vitæ superioris ducenda sunt argumenta. Ea igitur, quæ Philip- pus antequam remp. attigisset, atque ad populum verba facere, & contionari cœpisset, anteuerterat, atque occuparat, præteribo. (nam nihil horum ad me arbitror pertinere.)

pertinere.) Quæ verò, posteaquam ad remp. administrādam me contuli , prohibitus est à me facere Philippus, eorum vobis memoriam refricabo , neque de his rationem reddere recusabo , si hoc vnum prius vobis exposuero. Philippus tunc Athenienses, vna re nobis longè superior erat , quòd non apud nos, aut illos tantum, sed apud omneis peræquè Græcos tanta proditorum, & nummariorum magistratum, & impiorum hominum vbertas atque annona versabatur, quanta post hominū memoriam non fuit : quos ille suorum consiliorum ministros & adiutores nactus , Græcos antea grauibus, & acerbis odijs inter se dissidenteis, maioribus etiā discordijs ac seditionibus concitauit, cùm alias falleret, alijs effusè largiretur, alias quavis ratione corrumperet: postremò multas in parteis eos discerpit ac distraxit, cùm hæc vna res omnibus pariter conduceret, ne ille cresceret, prohibere. Cùm esset igitur hic omnium Græcorum status, cùmque in summa mali nascētis, & in dies latius manantis ignoratione versarentur, vobiscum ipsi considerate, Athenienses, quid sequi, quid agere , quid efficere decuerit ciuitatem: horumque à me rationem reposcite. Ego enim is sum , qui me in hoc reip. gubernandæ munere ac loco, & in hac quasi custodia & vigilia collocaui. Vtrum igitur eam conueniebat , AEschina, suos illos spiritus deponentem, suæque amplitudinis ac dignitatis oblītam, in eodem atque Thessalos & Dolopes ordine ac numero, Philippo Græcorum dominatum appetenti studere ac fauere, maiorumque suorum ornamēta & iura euertere? an hoc quidem non facere (grauë enim hoc mehercule fuisset, graue) sed quæ futura, nisi quis prohiberet, videbat , & iampridem (vt verisimile est) præsentiebat, ea negligere, nihilque, ne acciderent, laborare? Atqui libenter ex eo, qui res meas gestas tantopere reprehendit, quæsierim : quarum partium ciuitatem nostram fuisse velit: vtrum earum, quæ malorum ac dedecorum, quæ Græci subierunt , adiutrices Philippo

fuerunt: in quibus Thessalos, eorumque socios possis dicere fuisse versatos: an earum, quem spe amplificadarum opum suarum priuatarum, haec fieri passae sunt ac neglexerunt: in quibus Arcadas, & Messenios, & Argiuos numerare possumus. At multi horum, immo verò omnes maiore detimento accepto, quam nos, ex hoc negotio discesserunt. Nam si Philippus statim ut vicit, se in Macedonia recipiisset, & postea quietusset, nemine neque ex socijs suis, neque ex ceteris Graecis laeso, aut offenso, eos tamen, qui conatibus eius non restitissent, aliqua ex parte reprehendere & accusare possemus. Sed si perquam omnibus dignitatem, principatum, libertatem, immo verò reip. statum quibuscumque potuit, ademit, nonne vos, qui mihi credidistis ac parvistis, glorioissimo & præclarissimo consilio vobis estis? sed illuc reuertor. Quid ciuitatem nostram, AEschina, tu facere conueniebat, cum Philippum videret imperium sibi in Graecos, ac regnum comparare: aut quid me suasorem & consiliarium dicere, quid scribere oportebat: præsertim Athenis? (Nam hoc plurimum ref.) qui sciebam, patriam meam à primis temporibus usque ad illum diem, quo die in contionem ascendi, semper de principatu, ac principe loco, semper de honore, ac de gloria decertasse? plureisque viros, & maiores pecuniae vim pro studio laudis & honoris, omniumque Graecorum commodis consumfisse, quam ceteri Graeciae populi pro se impenderunt? Philippum autem, cum quo vobis omne certamen institutum erat, videbam pro imperio ac dominatione oculo sibi effosso, iugulo confracto, manu debilitata, crure comminuto à suis inceptis non desistere: denique quamcumque corporis partem fortuna voluerit ei adimere, eam libenter & cupidè amittere, ut reliquo corpore mutilato, cum honore & gloria vitam traduceret? Atqui ne hoc quidem quisquam dicere audeat, homini Pellæ educato, in urbe humili tunc atque obscura, tantam animi magnitudinem meritò ingeneratam esse, ut imperium Graecorum

rum concupisceret, atque hoc in animum induceret: in vobis autem, qui Athenienses estis, quique quotidie in omnibus litteris ac disciplinis maiorum vestrorum monumenta cernitis, tam ignauiam atque inertiam inesse debuisse, ut libertate Græcorum ultra, & vestra sponte Philippo cederetis. Nemo (inquam) hæc dixerit. Vnū igitur erat reliquum simul & necessarium: ijs omnibus, quæ ille moliebatur, cum iniustè vos laderet, iuste obfistere, atque obuiam ire. Ergo vos quidem ab initio hoc faciebatis, ut æquum erat, ut decebat: ego autem decernebam, & suadebam quibus temporibus in rep. versabar: fateor. At quid me facere oportebat? Iam enim ex te quæro, reliquaque omnia prætermitto, Amphipolim, Pydnam, Potidæam, Halonesum: hæc omnia obliuiscor, nihil horum memini: Serrion, Doriscus, Peparethi expugnatio, & cetera id genus, in quibus & iniuriam, & detrimentum accepit ciuitas, fuerintne vnquam, nescio. Et tamen dixisti me horum locorum commemoratione ciuitatem nostram in odium Philippi adduxisse, cum ea decreta, quæ ad has res pertinent, sint Eubuli, Aristophontis, Diopithis, non mea. O ad dicendum quicquid tibi libeat, omnium hominum promptissime, atque expeditissime. nihil igitur ego de his nunc quicquam dicam. Verum ille, qui Eubœam sibi vendicabat: qui aggerem Atticæ oppugnandæ excitabat: qui Megaris inferre bellum cogitabat: Oréum occupabat, Porthmum subruebat, Philistidem Oréo, Clitarchum Eretriae tyrrannos imponebat, qui Helleponsum sub imperiumditionemque suam subiungebat, qui Byzantium obsidebat, qui vrbeis Græciae alias funditus euertebat, in alias exsules ab exsilio reducebat: vtrum cum hæc faceret, iniuriam faciebat, & fœdera rumpebat, & pacem violabat, necne? Deinde vtrum è Græcis aliquem existere oportebat, qui hæc eum facere prohiberet, necne? Nam si non oportebat, sed illam, quæ Græcia est, Mysorum prædā, ut appellatur, viuetibus & stantibus Atheniensib⁹, videri

Q.

conueniebat: frustra sunt mei tot suscepti labores cùm
detalibus rebus dixi: inanem quoque & superuacaneam
operam sumvit ciuitas, quæ consilio meo paruit: fuerint
denique peccata & scelera omnia contra ius admissa,
mea. Sin autem opus erat aliquem existere, qui hæc pro-
hiberet: quem alium, quām populum Athen. fuisse con-
ueniebat? Has igitur res ego tum gerebam, & cùm illum
omnium mortalium ceruicibus iugum seruitutis impo-
nere videbam, aduersabar ego, & resistebam, tūm prædi-
cendo, tūm monendo, ne hæc Philippo condonaretis ac
proderetis. Atqui pacem ille profectò captis nauibus,
non nostra ciuitas, AEschina, violauit atque infirmauit.
Profer igitur ipsa decreta, & epistolam Philippi, & ex or-
dine recita. Nam cui quisque culpæ sit affinis, ex his pla-
num fiet, si diligēter attendantur, & cum re, de qua quæ-
ritur, comparabuntur. Recita. **D E C R E T A.** Ne cle pre-
tore, mense sextili, contione ab imperatoribus extra ordinem advo-
cata, Eubulus Mnesithei filius Cyprius verba fecit. Quod impera-
tores in cōtione nūtiarunt Leodamantem nauarchum cum viginti,
que vna missæ fuerant, exportandi ex Hellestante in Lemnum
frumenti causa, nauibus, ab Amynta Philippi imperatore in Ma-
cedoniam deductum, atque in custodiam datum retineri: placere vt
ciuitatis moderatores, & imperatores dent operam, vt cogatur sena-
tus, legati que ad Philippum deligantur, qui cùm primum ad eum
peruenerint, agant cum eo de dimittendo nauarcho, & nauibus, &
militibus. Et si imprudens fecit Amyntas, dicant nihil de eo queri
populum Atheniensem: si Leodamantem in aliquo maleficio depre-
hendit, cùm aliquid præter ea, quæ fuerant ei à populo Atheniensi
mandata, moliretur, Atheniensis re cognita, pro eius negligentia
& contumacia, in eum animaduersuros. Quod si neutrū horū est,
sed priuatim fidem & equitatē violat aut is, qui nauis misit, aut is,
qui cum nauibus missus est, placere, vt petant legati à Philippo, vt
hac de re faciat nos per litteras certiores, vt populus Atheniensis
cùm hec comperta habuerit, quid factō opus sit, deliberet. Hoc i-
gitur populi scitum fecit Eubulus, non ego. Alterum,
quod deinceps sequitur, Aristophon: deinde tertium

Hegeſippus: deinde aliud Aristophon: deinde aliud Philocrates: poſtremò Cephisophon, & ceteri omnes. Ego quidem nullū vñquā hifce de rebus verbum feci. Recita decretum. DECРЕТУМ. Nicocle prætore, pridie Kal. ſeptembreis, de ſententia totius ſenatus, ciuitatis moderatores, & imperatores, cùm de ijs, quæ in contione acta eſſent, ad ſenatum re- tuliffent, decreuerum populo placere, ut legati ad Philippum de nauibus recuperandis deligantur, n̄que ad illum mandata dentur: etiā populi ſcita in contionibus facta tradantur. Leclī ſunt hi, Cephisophon Cleonis filius, Anaphlyſiu: Democritus Demophontis filius, Anagyraſius: Polycritus Apemantii filius, Cothocides. tribu Hippo hoontide ſi mmam rerum poteflarem obtinente. Aristophon Colyteus præſes, & consiliū publici princeps ſententiam dixit.

Quo modo igitur ego hæc populi ſcita profero atque oſterdo, ita & tu Aſchina oſtende, quali ego decreto ſcripto, bellī ſuſcipiendo auctor fuerim. At non potes. ſi enim poſſes, nihil tibi nunc prius proferendum duxiſſes. Atqui ne Philippus quidem in me bellī culpam confert, cùm alios inſimulet, & criminetur. Recita verò ipſam Philippi epistolam. ЕPISTOLA PHILIPPI. Rex Ma- cedonum Philippus, ſenatui populōque Atheniensi S. D. Venerunt ad me legati vestri Cephisophon, Democritus, Polycritus: egerunt que mecum de nauibus, quibus præerat Leodamas, dimittendis. Ut igitur uno verbo dicam quod ſentio, ſtultiſſimi mihi eſſe videmini, ſi me ignorare putatis, hæc nauigia per simulationem frumenti ex Hellesponto in Lemnum exportandi, eo consilio eſſe missa, ut Selymbrianis, qui à me obſidentur, nec communibus amicitia & fœderibus continentur, auxilium ferrent: atque hæc nauarcho mandata eſſe non à populo, ſed à quibusdam magistratibus, & ab alijs, qui nūc priuati cùm ſint, vehementer cupiunt, populum, ſpreta & violata amicitia, quæ mihi cum eo intercedit, bellum redintegrare: idque ut fiat, maiore studio contendunt, quam ut Selymbrianis opitulentur, existimantes ſibi hoc facinus rectigalis instar futurum. Verumta- men non arbitror nec mihi, nec vobis hoc quicquam profuturum. Quapropter primū hæc nauigia, quæ ad nos delata ſunt, vobis re- mitto, & condono: deinde peto à vobis, ne magistratibus vestris per-

mittatis, & rep. malitiosè, & improbè administrare: sed cōrceatis, & castigetis. quod quidem si facietis, ego quoque omni studio pacem tueri & conservare conabor. Valete. Nusquam hīc Demosthenis nomen posuit, nullius me culpæ affinem esse scriptit. Cur igitur cūm alios criminetur, nullam de meis rebus gestis mentionem facit? quia de suis in nos iniurijs mentionem fecisset, siquid de me scripsisset. His enim affixus hærebam: ab his nusquam oculos demouebam: his denique aduersabar. Ac primū legatio in Peloponnesum me auctore decreta est, quo tempore ille in Peloponnesum occultis itineribus irrepebat: deinde in Eubœam, cūm Eubœam apperebat: deinde exercitus in Oréum à me decretus est, non iam legatio: alter item exercitus in Eretriam, posteaquām tyrannos in his vrbibus constituerat: postremò classeis eas omneis misi, quibus & Cheronesus, & Byzantium, & socij omnes seruati sunt: ex quibus vobis pulcherrima illa nata sunt, laudes, gloria, corona, gratiae ab ijs, qui beneficium à vobis acceperant. Ita factum est, vt eorum, quibus iniuriam faciebat Philippus, lōgē dissimilis esset fortuna. Nam qui vobis tum fidem habuerunt, ac paruerunt, salutem adepti sunt: qui neglexerunt, hoc sunt assecuti, vt & ea, quæ prædixerat, sæpe recordarentur: & vos non solùm optima erga se voluntate, sed etiam singulari prudentia præditos, & vates fuisse iudicarent. Omnia enim quæcumque eis prædictis, acciderūt. Atqui cūm fugiat omnino neminem, tū tu omniū hominū minimè ignoras, AEschina, magno emturū fuisse Philistidem, vt Oréu haberet: magno Clitarchum, vt Eretriam teneret: magno Philippum ipsum, vt hæ sibi aduersum vos facultates suppeterent, nec de ceteris rebus coargueretur: denique ne quis iniurias, quibus Græciam vbi que afficiebat, magnopere attenderet, aut acrioribus oculis obseruaret. Legati enīa, qui tum à Clitarcho & Philistide huc veniebant, apud te aduersabantur, AEschina, tūque eis hospitium publicum comparabas: quos ciuitas tanquam hosteis, & res neque iustas,

iustas, neque recip. utileis persuadere dicendo conanteis, exire ex vrbe iussit, atque eiecit. Tibi autem erant amici. Nihilne igitur horum actum est? o, te appello, qui me maledictis infectaris: qui dicas me pretio accepto taceare, cōsumto vociferari. Tu verò non item: quin tum maxime vociferaris cùm habes, neque vñquam vociferari desines, nisi hi tibi clamorem istum compresserint, inusta infamia nota sempiterna. Cùm igitur vostum propter has causas me corona donassetis, ijsdémq; ie, quibus hic Ctesiphon, syllabis Aristonicus decretum conscripsisset, corona in theatro voce præconis pronuntiata esset: hoc secundum denique mihi iam præconium obtigerit: neque tum contrà dixit AEschines cùm præstò esset, neque eum, qui sententiam dixerat, in iudicium vocauit. Ac mihi hoc quoque decretum recita.
 DECRETV. Cheronida Hegemonis filio prætore, septimo Kal. Februariorum, tribu Leontide summum imperium obtinente, Aristonicus Phrearrius ita censuit. Quoniam Demosthenes Demosthenis filius Peanius, cùm multas & magnas populo Atheniensi vtilitates attulit, tum multis populi Atheniensis socijs & antea, & item hoc tempore suis decretis præsidio atque auxilio fuit: quodque nonnullas urbes Eubœa liberavit: postremò quod perpetuam erga populum Atheniensem benevolentiam præstat, & tum agendo, tum dicendo, quantum potest, cùm ipsis Atheniensibus, tum alijs Græcis consulit: Placere senatui, populoque Atheniensi, vt Demosthenes Demosthenis filius, meritis ac veris laudibus ornetur, aureaque corona donetur. Atque hæc donatio in theatro Dionysis, tragedis nouis pronuntiatur. Huius autem pronunciationis procurationem habeat & tribus ea, penes quam summa sit rerum potestas, & certaminum scenicorum curator ac præfectus. Dicit Aristonicus Phrearrius. Est'ne igitur quisquam, qui dedecore aliquo affectam, aut ludibrio habitam, aut derisam, propter hoc decretum, nostram ciuitatem esse sciat, quæ omnia nunc iste, si ego corona donatus fuero, futura confirmat? Atqui cùm res sunt recentes, & omnibus notæ, si quidem honestæ & præclaræ sint, earum auctoribus habetur gratia: si ali-

ter, pœna in eos constituitur. At enim tum mihi grātia
relata, non pœna irrogata est. Quare vsque ad illa tem-
pora, in quibus hēc gesta sunt, nemo est, qui non me res
& optimas, & ciuitati vtilissimas gessisse fateatur: hōe-
que ita esse id erit maximo documento, quōd cūm ali-
qua de re deliberabatis, siue dicerem, siue decernerem,
omnes sententiam meam probabatis, omnes auctori-
tatem meam sequebamini: quōd ea, quæ à me decreta
essent, fieri iubebatis, quōd ex eis coronæ ciuitati, mihi,
vobis omnibus comparabantur: quōd sacrificia, & sup-
plicationes dijs immortalibus, propter actiones illas tan-
quam vtileis & salutareis, constituebatis. Postea quām
igitur ex Eubœa Philippus depulsus ac deiectus est, ar-
mis quidem à vobis, ratione autem & scientia reip. bene-
gerendæ, & decretis (disrumpantur quidam istorum li-
cet,) à me: alteram ciuitatis nostræ oppugnandæ viam
quærebat. Cūm videret autem, nos magnam partem fru-
mento importato, aliundéque aduecto vti, totius rei fru-
mentariæ exportandæ potestatem concupiuit: & cūm in
Thraciam venisset, à Byzantijs socijs suis primū pete-
re cœpit, vt communibus opibus, copiisque coniunctis,
vnā secum bellum nobis inferrent. quod cūm recusaret
Byzantij, negaréntque se his condicionibus cum eo so-
cietatem iniuisse (neque in eo sane mentiebantur) agge-
ribus excitatis, vallo circumiecto, machinis admotis vr-
bem oppugnabat. Hæc cūm fierent, quid nos facere con-
ueniret, non iam amplius quenquam rogabo: (omnibus
enim perspicuum est) sed quis ille fuit, qui Byzantijs o-
pem tulit? qui saluti fuit? quis prohibuit, ne Helleponstus
temporibus illis à nobis alienaretur? Vos, Athenienses.
vos autem cūm dico, ciuitatem nostram dico. sed quis e-
rat ille, qui ciuitati hoc suadebat? qui decernebat? qui
agebat, qui denique seipsum nullius periculi metu deter-
ritus, non pecuniæ, non vitæ suæ parcens, rebus omni-
bus offerebat? Ego. Neque verò vos oportet oratione
doceri quantū hæc omnibus profuerint, cūm re sitis ex-
pertis.

perti. Bellū enim, quod tum suscepimus est, præter quām
quod magnā ex eo gloriā cōsecuti estis, fecit ut omnium
rerū, quæ ad vitam degēdā necessariæ sunt, maior vobis
cum incredibili annoñ vilitate suppeteret vbertas & co-
pia, quām in hac pace, quam isti viri boni contra patriam
tuentur ac retinent, rerum quarundam futurarū spe du-
cti: qua vt décidant, neque earum rerum, quæ vos opti-
marum partium ac rectissimarum voluntatum ciues à
dijs expeditis, sint participes, neque ipsi vobis ea, quæ se-
cuti sunt, quæque sibi proposuerunt, impertiant, fa-
xint dij immortales. Recita verò Byzantiorum & Pe-
rinthiorum coronas, quibus harum actionū nomine ci-
uitas nostra donabatur. D E C R E T A B Y Z A N T I O R V M .

Hieromnemone Bosporicho, Damaget⁹ Entealīa & filius, facta sibi
à senatu dicendi potestate, verba fecit. Quod populus Atheniensis
cū superioribus temporibus perpetuam erga Byzantios, & socios,
cognatōsque Perinthios benevolentiam habuit, tum hoc tempore cū
Philippus Macedo bellū huic agro, & huic urbi calamitosūm infer-
ret, eo consilio atque animo ut Byzantios, & Perinthios funditus
deleret, atque euerteret: cūmque omnia partim incendio flammisque
vastaret, partim cæsis arboribus ferro popularetur, magno nobis v-
sui, utilitatique fuit, auxiliisque lato centum & viginti nauibus, re-
frumentaria, armis, viris, magnis periculis nos liberauit, & anti-
quum nobis reip. statum, leges, sepulcra maiorum restituit: Populo
Byzantio, & Perinthio placere, ius matrimonij nobiscum contra-
hendi, & ciuitatis, ac reip. nostræ communionem, agrorum & fun-
dorum emendorum ac possidendorum potestatē Atheniensibus
concedi: in ludis ac certaminibus principem locum, ac proprium, in
Prytanéo, in curia, apud populum, apud eos, qui sacris prepositi sunt,
tribui: tum si qui volent in urbe nostra domicilium suarum for-
tunarum collocare, omnium rerum immunitatem dari: statuas
autem treis sexdecim cubitorum in Bosporo poni, quæ significant,
populum Athenensem à populo Byzantio, & Perinthio corona do-
nari: mitti autem munera ac præmia ad celeberrimos totius Græciae
cōuentus, Isthmia, Némea, Olympia, Pythia: ilīque prædicationem
coronæ, qua corona populus Athenensis à nobis donatus sit, fieri, ut

Atheniensum Virtus, & Byzantiorum, Perinthiorumque gratus
animus Gracis omnibus perspectus sit & cognitus. Recita &
coronas à Cherrhoneitis ciuitati nostræ decretas ac
donatas. DEC R E T V M C H E R R H O N E S I T A R V M.

Qui ex Cherrhoneitis Sestum, Eleuntem, Madytum, Halope-
connesum incolunt, iū senatum, populūmque Atheniensem corona
aurea donant ducentorum & viginti sex pondo: aram Gratiae, &
populi Atheniensis excitant & consecrant, quoniam sibi maximi
& singularis boni, incredibilisque felicitatis causa fuit, ut pote qui
se exercitu Philippi liberarit, qui sibi sedes suas patrias, suas leges,
libertatem, sacra restituerit, neque illa saeculorum aeternitate ei
gratias agere, & quantum consequi poterunt, de eo bene mereri, &
quicquid poterunt in eum beneficij conferre, desinent. Hæc de com-
muni consilio in curia decreuerint. Verum non solùm ut
Cherronesus, & Byzantium seruarentur, Philippus
Helleponsum in potestatem suam redigere prohibe-
tur, nostra ciuitas his de causis, maximis honoribus affi-
ceretur, mea instituta, meaque in administranda rep. ra-
tiones perfecerunt: sed etiam omnibus mortalibus no-
stræ ciuitatis bonitatem, fidem atque animi magnitudi-
nem, Philippi improbitatem, malitiam, ac perfidiā, per-
spicuam, claramque reddiderunt. Hic enim Byzantio-
rum amicus, & socius eos ipsos, quos tueri debebat, cir-
cum sedere atque oppugnare ab omnibus conspicieba-
tur: (quo quid turpius aut sceleratius esse possit?) vos
qui multa, & quidem meritò de illis queri poteratis, pro-
pterea quod se in vos antea iniquos atque ingratos pre-
buerant, non modò præteritas iniurias non recordari,
neque homines miseris, quibus à Philippo fiebat iniuria
prodere ac deserere, sed etiam tueri ac seruare cer-
nebamini. Quibus ex rebus gloriam, omniūque erga
vos benevolentiam comparabatis. Atqui nemo est, qui
nesciat, multos iam ex ijs, qui in rep. versati sunt, à vobis
esse corona donatos. sed cuius aliis opera ciuitas no-
stra honorem coronæ consecuta sit, consiliarij, inquam,
& oratoris, præterquam mea, nemo est, qui proferre queat.

Vt igitur ea maledicta, quæ iste in Eubœos, Byzantioſ-
que congeſſit, cùm ſiquid forteasperius ab illis atque
acerbius contra nos actum fit, commémorabat, meras
calumnias eſſe oſtendam, non eò ſolū quòd falſa ſunt,
(ſcire enim vos arbitror ita eſſe) ſed quòd, vt maximè
vera eſſent, res illas tamē ita traſtaui, ac moderat⁹ ſum,
vt ciuitati noſtræ eſſent utiles: vnum atque alterum ē
præclaris facinoribus, ac ciuitati noſtræ glorioſis, quæ
apud vos facta ſunt, exponere volo, atque ea paucis.
Nam & vnumquenque priuatim, & ciuitatē publicē ad
omniū, quæ extant, pulcherrima, & præclarissima exem-
pla reliquas actiones oportet dirigere conari. Vos igi-
tur, Athenienses, cùm Lacedæmonij terræ, marisque im-
perium obtinerent, & totam Atticam quoquo versus,
præfectis, ac præſidijs deuinctam, obſeſſamque teneret,
Eubœam, Tanagram, omnem Bœotiam, Megaram, A-E-
ginam, Cleonas, ceteras iſſulas haberent: cùm ciuitati
noſtræ non moenia, non naues eſſent: ad Haliartum ex-
erxitum eduxiſtis, iterūmque paucis pōſt diebus Corin-
thum, quo tempore multas à Corinthijs ac Thebanis
acceptas iniurias, ob ea, quæ bello Decelico, ab illis acta
fuerāt, memoria repetere poterant iij, qui tum viuebant
Atheniēſes maiores vestri: quod tamē non fecerūt: nihil
minus. Atqui hoc vtrumque, AEſchina, Athenienses
neque pro benē meritis faciebant, neque à periculō va-
cuum cernebant: ſed non idcirco tamen eos, qui ad ſe
confugiebant, deserere in animum inducebant, iminō
verò pro honore & gloria, terrores omneis ſubire, om-
neisque dolores & cruciatus corporis excipere ac per-
ferre cupiebant: qua in re nihil fallebantur, quin prudē-
tissime rectissimēque ſentiebāt. Namque omnibus ho-
minibus vitæ terminus mors eſt, etiam ſiquis ſe domi in-
clusum contineat & custodiat. Sed viros forteis ſemper
oportet res laudabileis atque honestas uſcipere & co-
nari, bona ſpe in posterum fretos, & quaſi armis quibus-
dam tectos: quicquid autem deorum immortalium

voluntate euenerit, fortiter ac moderatè ferre. Hæc faciebant nostri maiores, hæc qui è vobis sunt ætate grandiores: qui simulatque Thebani victoriam in Leuctris consecuti, Lacedæmonios neque vobis amicos, neque de vobis bene meritos, immo verò propter multas & graueis in nostram ciuitatem iniurias odio acerbissimo dignos, de medio tollere, ac funditus delere conati sunt, prohibuistis, non eorum potentia, non viribus, non opibus, non gloria bello parta deterriti: postremò non agitantes animis, neque reputantes cuiusmodi vos illi in rebus iniustè læsisserent, neque pro quibus hominibus essetis vitæ periculum adituri. Ita his factis, Græcis omnibus declarasti, vos si quis eorum in vos quantumuis grauerit deliquerit, iras atque inimicitias aduersus eum suscepfas, ad alias res, aliisque tempora reseruare. quod si aliquod in discrimen salutis aut libertatis venerint, iniuria acceptæ neque memores futuros, neque rationem habituros. Neque verò in his rebus solum ita animati fuisti: sed cum sibi iterum Thebani Eubœam vendicarent, neq; vos neglexisti, neque iniurias, quibus à Themisone, & Theodoro ad Oropum affecti fueratis, memoria tenuisti, sed his quoque succurristi: quo quidem tempore primùm trierarchi voluntarij ciuitati extiterunt, in quibus ego fui. Sed nondum ad eum locum veni, ubi mihi his de rebus dicendum sit. At qui cum clara in hoc vestra virtus enituerit, quod insulam illam seruauisti: tum verò multo præclarissimum vestrum illud factum extitit, quod cum & virorum, & vrbium Euboïcarum compotes essetis, ijs, qui vos læserant, vtraque redidistis, nulla iniuriarum vobis factarum in ijs, quæ vestræ fidei commendata, & credita fuissent, ratione ducta. Alia sexcēta, quæ commemorare possum, prætermitto: naualeis pugnas, exercitus in expeditionem eductos, pedestreis copias tum antea, tum vestra memoria comparatas: quæ quidem omnia pro ceterorum Græcorum salute ac libertate ciuitas nostra suscepit. Cum igitur animaduer-

animaduertissem, & cognouissem, ciuitatem nostram in tot ac talibus rebus pro commodis alienis nullam dimicacionem recusasse, cum res ipsius ageretur, consiliumque & certamen quodammodo de ea iniaretur, quid ego ei suadere, quid consilij dare debui? Vtrum ut præteritas iniurias recordaretur in eos, qui præsidium nostrum implorabant, qui seruari cupiebant? an ut excusationum latebras quereret, quibus utilitatem Græcorum communem proderemus? Et quis me non merito necaret, si quod ornamentum, decusque ciuitatis verbis duntaxat contaminare conarer? Nam rem quidem vos non fuisse facturos ego certo scio. si enim voluissetis, quid vobis obstitisset? non licebat? non vobis præstò aderant isti homines, qui hæc dicturi ac suasuri essent? Iam igitur ad ea, quæ deinceps publicè gessi, reuertor, atque in his mihi rursum spectate, & considerate, quid esset optimum factu ciuitati. Cum enim viderem, Athenienses, classem vestram dilabi atque euanescere, diuites impensa modica facta immunitatem esse consecutos, mediocrium aut tenuium facultatum homines ad egestatem esse redactos, ciuitatem ob has causas nihil suo tempore facere, sed amissa iam occasione ad resagendas aggredi: legem tuli, qua diuites officium facere coëgi, pauperes ab iniuria vindicauit: deniq; perfeci, ut omnis commeatus, omnis belli apparatus (quod erat utilissimum) suo tempore ciuitati suppeteret: atque ob hanc actionem, de legibus contra leges rogatis in iudicium vocatus, vestram me potestati, sententiæque permisi, in conspectum vestrum veni, & absolutus sum: accusator autem ne quintam quidem tabellarum partem pro se obtinuit. Atqui quanti classium magistros aut primos, aut secundos, aut tertios à me fuisse putatis emturos, primùm ne hæc lex à me ferretur: secundo loco ut ego tota re inchoata relicta atque abiecta eis iurandi in litem, & iureiurando interposito, recusandi, aut prorogandi iudicij potestatem facerem, atq; ita eos elabi sinerem? tanti profectò, Ath-

nientes, quanti apud vos dicere non ausim. Atque hæc non immerito faceré. Licebat enim illis per leges priores senis denis inter se copulatis, munéribus publicis fungí, cùm ipsi paruam, ac propè nullam impensam singuli fácerent, tenuium atque in opum rem familiarem contérent atque exhaúrēt: mea autem lege pro suis quæ facultatibus pecuniam conferre oportebat. ita duabus triremibus præfectus mea lege exortus est is, qui vnius sumtum decimus sextus antea sustinebat. Non enim se tunc trierarchos, sed tributi conferendi socios nominabant. Quare ut hæc tollerentur, atque ut ne officium facere cogerentur, nihil est, quod mihi daturi non fuerint. Ac mihi primùm plebiscitum illud, propter quod in iudicium adductus sum de legibus contra leges superiores rogatis: deinde censum descriptiones, & eam, quæ priore lege obseruabatur, & eam, quam ego mea lege induxi, recita.

PLEBISCITVM A DEMOSTHENE FACTVM. Prætore Polycle, decimo sexto Kal. septembres, tribu Hippothoontide summam rem obtinente, ciuitatemque moderante, Demosthenes Demosthenis filius Pæanius legem tulit ad natum præfecturas pertinentem, superiore abrogata, qua trierarchi tributorum conferendorum partitio concedebatur. Atque hanc Demosthenis legem senatus sententia sua, populusque Atheniensis suffragio suo comprobavit. Itaque hoc nomine, Demosthenem Patrocles Phlyeus iudicio de legibus non legi imè rogatis reum fecit. Qui, Demosthene omnibus sententijs absoluto, cùm quintam tabellarum iudicialium partem nō obtinuisse, quingētis drachmis multatus est.

Profer verò & egregiam illam census descriptionem lege superiori institutam. **DESCRIPTIO TRIBVTI CONFERENDI EX LEGE ANTIQVA.** Trierarchi ad unius triremis sumtus vocantur seni deni, ad rationem earum tributi collationum, quæ in centurijs, aut manipulis militum obseruari solet, ab etatis anno viceximo quinto usque ad quadragesimum: atque hi parem & æquabilem inter se sumtum in triremeis faciunto.

Age iam mihi descriptionem quoque ex mea lege inductam profer ac recita.

DESCRIPTIO EX LEGE DE-

MOSTHENIS. Singuli trierarchi delecti singulis triremibus attribuuntur pro suis qui sive facultatibus, quorum census sit decem talentorum. quod si sit pluris: pro proportione usque ad tria nauigia, cum nauicula actuaria, conferendi munere funguntur. eadem proportione, si bona sint minoris, quam decem talentorum, consociantur, & coenunto inter se ad muneris perfunctionem, usque ad decem talenta. Vtrum vobis videor tenuibus mediocriter subuenisse? Vtrum diuites paruo fuisse videntur emturi, ut ne officium facere cogerentur? Non solum igitur his non minibus glorior ac triumpho, quod haec diuitibus non remisi, neque condonauit: & quod in iudicium vocatus, absolvitur sum: sed quod legem vtilem reip. tuli, idque re, atque euentu probauit. Cum enim toto belli tempore, mea lege classes nauigarent, nullus unquam trierarchus ad vos supplex confugit, tamquam meae legis iniuria oppressus atque afflitus: nullus in Munychia ad aram Dianae sedens, onus sibi lege impositum deprecatus est: nullus a magistratibus classicis in vincula coniectus est, quod legi meae parere noluisset: nulla triremis neque foris comprehensa perire nostrae ciuitati, neque hic remansit cum in altum deduci non posset. Atqui prioribus legibus haec omnia accidebant. Causa autem in pauperibus consistebat, quippe qui munere publico fungi propter egestatem non possent. Ex hoc igitur multarum rerum gerendarum impedimenta, multaque difficultates inexplicabiles nascebantur. Ego vero ab ipsis, quibus angusta res familiaris, tenuisq; facultates erant, ad locupleteis & copiosos nauium praefecturas transtuli. Ita quae ratio postulabat, quaeque tempora reip. desiderabant, recte atque ordine agi coepita sunt. Atqui etiam hoc nomine laus mihi debetur, quod hanc reip. administrandae viam, rationemque secutus sum, ex qua uno tempore gloria, honores, opes, & copiae ciuitati quarebantur. Nulla autem mea reip. gerendae ratio neque inuida, neque maligna, neque acerba, neque malitiosa, neque humiliis aut abiecta, neque ciuitate nostra indigna reperietur. Atque ean-

dem planè mentem, ingenijque indolem in ciuitate nostra gubernanda præstissee videbor, quam in toti^o Græciæ rebus procurandis atque administrandis adhibui. Nam neque in ciuitate nostra gratiam diuitum pluris, quam multitudinis iura feci, neque in rebus Græcorum, Philippi hospitium ac munera, communibus totius Græciæ commodis ac rationibus antiquiora mihi fuerunt. Iam igitur mihi reliquum esse arbitror de præconio, ac de iudicio rationum referendarum dicere. Nam me res optimas, & populo vehementer utileis egisse, benevolentiamq; erga vos perpetuò habuisse, omniq; opera ac studio reip. profuisse, satis ex ijs, quæ dicta sunt, constare existimo. Atqui partem maximam rerum à me publicè institutarum & actarum prætermitto, quod arbitrer primùm mihi de crimine ipso decretorum contra leges factorum esse differendum, rationemque reddendam: deinde etiam si nihil de reliquis actionibus, & rebus meis gestis dicam, nihilo minus tamen vestram mihi cōscientiam testem esse earum locupletem. Iam quę iste sursum ac deorsum omnia permiscens ac perturbans, & oratione longo anfractu verborum circumacta, de legibus disputauit, contra quas hoc decretum scriptum esse arguit: neque mehercule quenquam vestrum esse puto, qui, quid diceret, intellexerit, neque ego intelligere potui. Mibi autem deliberatum est, rectam ac simpli- cem defensionis viam sequi. Tantum abest enim, vt dicam, me iudicio referendarum rationū non teneri (quod iste mihi crebro obijciebat, falso, & ita esse asseuerabat) vt eorū, quę per omnem vitā publicè vel tractauī, vel ad ministrauī, rationē me apud vos referre debere cōfitear: sed quę de meis bonis populo vltro largitus sum, eorum rationem neq; à me referri vlo tempore oportere dico: (audis AEschina?) neq; ab vlo alio, ne si ex nouē quidē sit prætoribus. Nam quæ tam iniusta, quæ hominum generi tam inimica atque infesta lex, vt, qui de suo sit largitus, quiq; humanitate adductus benignum se, & munificum,

ficum, & liberalem re præbuerit, eum gratiæ quidem fru-
ctu priuet, calumniatoribus autem & sycophantis con-
strictum tradat: hos ad reposendas eorum, quæ illæ de-
dit, rationes, iudices constituantur Nulla profectio est: aut
siquam iste esse contendat, ostendat, atque ego & quo a-
nimō ferā, & tacebo. Verūm, Athenienses, omnino nul-
la reperietur. Itaque calumniatur iste me, & quod, cùm
ego theatricali pecunia præfector essem, pecuniam de meo
largitus sum, senatus (inquit) eum laudauit, quo tempore
referendarum rationum iudicio tenebatur. Non ob vl-
lam rem, cuius rationē reddere debebam, perditissime
sycophanta, sed propter meam largitionem ac liberali-
tatem. At muris reficiendis curator eras (inquit). Etiam
ob id ipsum meritò laudabar, propterea quod quæ in
eorum refectionem insumsi, donauī, neq; in tabulas re-
tuli, expensumue tuli. Nam expensi latio sanè, iudicium
referendarum rationum, & iudices, qui rationes diligen-
ter expendāt, desiderat: donatio verò ac liberalitas, lau-
dem, gratiāque promeretur. Hanc igitur ob causam
Ctesiphon hoc de me scitum fecit. Atque hæc ita esse, &
nō solū legibus esse definita, verūm etiam institutis ac
moribus nostris esse comparata, multis argumentis & te-
stimonijis vobis demonstrabo. Nam primū Nausicles
cùm esset imperator, sæpe ob ea, quæ de suo largitus est,
à vobis corona donat⁹ est. Deinde Diotimus, quod cly-
peos dederat: & rursum Charidemus, coronis donati
sunt. Tum Neoptolemus iste multis operibus præfectus,
propter ea, quæ de suo largitus est, honorem coronæ est
consecutus. Esset enim hoc miserabile sanè atque inge-
misdendum, si magistratum aliquem gerenti, vel sua lar-
giri propter magistratum non licaret, vel eorum, quæ lar-
gitus sit, non gratiam vllam consequeretur, sed iudicium
referendarum rationum subire cogeretur. Atque hæc
ita esse, Athenienses, ex ijs ipsis, quæ his decreta sunt,
cognoscite. Recita mihi decreta. DECRETVM. Prætore
Demonicō Phlyeo, sexto Kal. septembreis, verba fecit Callias

Phrearrius de sententia senatus, populiisque Atheniensis, Placere senatui, populique Athenensi, Nausiclem armis praefectum corona donari, quod cum duo millia peditum Atheniensium grauioris armaturae essent in Imbro, ut Atheniensibus eam insulam incolentibus auxilium ferrent, neque posset Phialo, cui suffragio populi huic muneri administratio delata fuerat, propter hiemem ac tempestatem aduersam nauigare, neque stipendum militibus personare, de suo ultro erogauit, nec tamen a populo repetit: placere præterea coronæ donationem Dionysij, tragœdis nouis, præconis voce pronuntiari.

ALTERVM DECRETVM.

Callias Phrearrius, moderatoribus ciuitatis de sententia senatus conuocatis, verba fecit: Quid Charidemus militibus grauioris armaturae praefectus, cum classe Salaminem missus, & Diotimus magister equitum, nonnullos milites in eo proelio, quod ad flumen Elissum commissum est, spoliatos ab hostibus, suis sumtibus, clypeis octigenis armaverunt: placere senati, populique Athenensi, Charidemum & Diotimum aurea corona donari, eamque coronam Quinquatribus magnis, in gymnico certamine, & Dionysij, tragœdis nouis, præconis voce pronuntiari.

Atque huius præconiū curam habere thesmothetas, & ciuitatis moderatores, penes quos est summa rerum potestas, & certaminum scenicorum curatores ac magistros. Vterque horum, AEschina, eius quidem muneri, quod administrabat, rationes referre debebat: sed eorum, propter quæ corona donabatur, minimè. Ne ego quidem igitur. Eodem enim iure scilicet, quo alij, fretus sum. Largitus sum de meo: propterea laude afficiar, cum eorum, quæ de meis bonis dedi, rationes referre non debeam. Magistratus gessi, eorumque rationes retuli, non eorum, quæ liberalitate ad ductus dedi. Esto. At magistratus perperam gessi. Si ita est verò, cur cum apud rationum præfectos, quorum de ea re notio erat, rationem referebam, præsertim cum adesses, non me accusabas? Ut igitur sciatis, istum ipsum mihi testem esse, me ob ea, de quibus rationes referre non debebam, corona esse donatum: sume mihi totum scitum de me factum, & recita. Ex ijs enim, quæ de senatus consulto in iudicium non vocauit, se ipse aperiet &

indicabit, atq; in ijs, quæ iudicio persequitur, improbis-
simus calumniator reperietur. Recita. DECRETVM.

Prætore Euthycle, Undecimo Kal. Nouembreis, tribu Oeneide
summam rem obtinente, & ciuitatem moderante, Ctesphon Leo-
stenis filius Anaphlystius verba fecit. Quoniam Demosthenes De-
mosthenis filius Pæanieu[m] muris reficiendis curator, præter id, quod
ei de publico fuerat attributum, tria talenta de suo in opus publicum
à se insimta populo condonavit, ac remisit, neque exigere curauit:
quoniāmq; pecunia & theatra[li] p[re]fectus, omnium tribuum pecuniā
theatralem centum minis auxit in sacrificia: placere senatui, popu-
lōque Atheniensi, Demosthenem Demosthenis filium Pæanieum,
virtutis ergo, benevolentiae & que perpetua, quam erga populum Athe-
niensem habet, laudari, coronaque aurea donari, eiusque coronae do-
nationem, ac prædicationem in theatro, Dionysis, tragœdis nouis
fieri. Prædicationis autem curam ad ludorum curatorem deferri.

Hæc sunt igitur quæ largitus sum, quorum nihil est,
quod in iudicium vocaris: sed quæ iubet senatus mihi
pro his persolui, ac tribui, hæc sunt, quæ tu reprehendis,
atque insectaris. Tûne igitur cùm ea, quæ dantur, acci-
pere legitimum esse concedas, pro eisdem gratiam re-
ferre, de decretis contra leges factis persequeris? Si ho-
minem insigniter improbum, & dijs inuisum, & germanum
sycophantam ac malevolum natura describere ve-
limus, qualis per deos immortaleis fuerit? non huiusmo-
di? Atqui quod attinet ad prædicationem in theatro fa-
ciendam, non dico de sexcenties sexcentis hominibus
illuc esse prædicatum: prætermitto meipsum ibidem sæ-
penumero esse corona donatum: sed per deos immorta-
leis, ita ne stolidus, hebes, ac stupidus es, AEschina, vt
nunquā cogitare & considerare tecū ipse potueris, corc-
nā, vbiq; ei⁹ prædicatio fiat, semper eandem laudem,
eandemque gloriā ei, qui donetur, afferre: sed eorū, qui
coronam donat, vtilitatis gratia, prædicationē in thea-
tro fieri? Omnes enim, qui vocem præconis audierunt,
cū ad bene merendum de ciuitate excitantur, tūn ve-
rō eos, qui gratiam referunt, maioribus laudibus, quām

cum, qui corona donatur, efferunt. Iccirco hanc legem tulit ciuitas, quam recita. LEX. Quoscunque aliqua municipia, aut oppida Attica donat corona, coronarii prædicationes apud suos quæque populos faciunt: nisi quos popul⁹ aut senatus Atheniensis corona donabit. De his autem liceat in theatro Dionysij prædicare.

Audis AEschina legem dilucidè loquétem? *Nisi quos populus, aut senatus corona donabit. De his autem prædicationem in theatro fieri fas esto.* Quid igitur, infelix, calumniaris? quid verba fingis? cur te ipsum tandem veratro non purgas? Non te pudet alterum capit is arcessere, non quod ei crimen alicuius iniusti facinoris inferre possis, sed quod eius laudi ac virtuti inuideas, atque obtreces? non pudet alias leges commutare, alijs parteis detrahere, quas æquum erat totas recitari, præsertim ijs, qui se secundum leges sententiam laturos iurauerunt? Et tamen cum talia facias, quibus virtutibus virum popularem præditum esse oporteat, exponis, non aliter atque si statuam præscriptis verbis, & ex syngrapha faciendam locauisses: deinde cum tibi traderetur, esset aliter facta, quam syngrapha cœtum esset: aut proinde quasi homines populares verbis, non factis, ac rebus gestis spectentur, & cognoscantur. Atque interea vociferaris, & dicenda tacenda tanquam è plaustro loqueris, quæ in te, genūsque tuum conueniunt, non in me: quibus inusta vita tua est, non mea. Atqui, Athenienses, hoc ego inter accusationem, & maledictionem interesse putò, quod in accusazione crima insint oportet, ea, quib⁹ poenæ sint legibus constituta: maledictio autem nihil habeat propositi, praeter conuicia, & cōtumeliam, quæ ab inimicis inter ipsos configi, & iaci solent. Verum hæc iudicia maiores nostros eo consilio ædificasse arbitror, non ut yobis à refiliari vestrâ abductis, atque in hunc locum coactis, maledicta inter nos dictu atque auditu fœda, ac nefaria iaceremus: sed ut si quis fortè in ciuitatem peccauerit, iniuriāmque reip. fecerit, eum coarguamus, & conuinca-
mus. Hæc cum sciret AEschines æquè atque ego, nihilo minus

Iominus me maledictis insectari, quām accusare maluit.
Verumtamen ne hac quidem re æquum est eum posteriores ferre, atq; inferiorem discedere . Sed iam me ad hæc conferam , si hoc tantum ab eo quæsiuero . Vtrum te vis, AEschina, ciuitatis, an meum inimicum appellari? Meum scilicet : hoc enim gestu significas. Et tu vbitibi licebat, siquid iniustè in Athenienses commiseram, pœnas à me legibus pro his expetere, neglexisti : in iudicijs referendarum rationum , in accusationibus de ijs , quæ contra leges scripta sunt, in alijs iudicijs : vbiverò integer & innocens eram, omnique culpa vacabam , omni ex parte, rebusque omnibus, legibus, tempore, diei præscriptione , multis iudicijs antea his de rebus factis , eō denique quod nunquam ullius in vos peccati conuidus sum: cùm ciuitas ex ijs rebº, quæ publicè benè gestæ sunt, necessariò alias plus , alias minus gloriæ consequatur: híc mihi occurristi? híc tu te mihi aduersarium obtulisti? Vide ne germanus ac verus horum sis inimicus , meus verò fīctus ac simulatus. Postea quām igitur vobis omnibus , religiosæ ac iustæ sententiæ ferendæ via monstrata est, oportet me (vt video) tametsi me natura finxerit à maledicendi studio remotissimum , tamen propter eius in me maledicta, pro multis, & falsis criminibus, quæ in me congeſſit, ea quæ veriſſima, & maximè necessaria sunt, in istum regerere : & simul ostendere , quis, & à quibus ortus AEschines, tam sit ad alterum maledictis laceſſendum proclivius ac paratus: & verba quædam mia exagitent, cùm ea ipſe locutus sit, quæ nemo pudens ac modestus usurpare non magnopere vereatur, ac reformidet. Nam si AEacus, aut Rhadamanthus, aut Minos effet is, qui accusat, non clamator odiosus, ac molestus , rabula de foro, cantor formularum, perditus scriba , non arbitrator eum talia fuisse dicturum, nō tam grauia, & insolentiaverba conquisitum & congeſlatum: qui tanquam in tragœdia , clamabat, O Terra, Sol, Virtus, & cetera huiusmodi: & rursus Intelligentiam, & Doctrinam, qua

res honestæ ab inhonestis internoscuntur, tragica voce
implorabat. Audistis enim cùm hæc diceret, scilicet. Ti-
bi verò, aut tuis, o coenam, ecqua virtutis communitas
est ecqua rerum honestarum, aut contrariarum internos-
cendarum nota? vnde nacto, aut quomodo consecuto?
Vbi tibi doctrinæ mentionem facere fas est? quam qui
verè consecuti sunt, nemo tamen eorum est, qui quic-
quam tale audeat de se prædicare: quin etiam si quis al-
ter de ipso prædicet, erubescat. ij verò, qui cùm ea ca-
reant, qualis es tu, præ stupore cordis tamen, & duritia
animi, habere se simulant, hunc fructum ex orationis suę
vanitate capiunt, quod auditores obtundunt atque ene-
cant, non autem talem de se apud eos opinionem con-
sequuntur. Sed cùm mihi non desit quod de te, & de tuis
dici possit ac debeat, vnde potissimum dicendi initium
faciam, deest. vtrum ab eo, quod pater tu? Tromes apud
Elpiam, eum, qui propter ædem Thesei docebat litteras,
seruiebat, crassis pedicis, & ligneis compedibus vin-
ctus an quod mater tua cùm diurnis nuptijs in caula, que
est ad heroëm Calamitā operā daret, te pulcherrimam
statuam, & summum ac præstantem tertiarum partium
histrionem educabit? an quod eam contemtus & classi-
cus tibicen Phormio Dionis Phrearrij seruus ab hoc ho-
nestissimo quæstu excitatam abduxit? At mehercule ve-
reor, ne, dum de te ea dico, quæ in te conueniant, quæ
que te deceat audire, ea mihi dicenda suscepisse videar,
quæ à meis moribus abhorreant, quæ que me dedeceat
dicere. Quamobrem hæc quidem missa faciam: ab eius
autem factis & vita anteacta incipiām. Non enim unus
de multis, non fortè fortuna oblatus homo, sed ex eoru-
numero est, quos populus exsacrati solet. serò enim tan-
dem, serò, inquam, immò verò heri & nuper Athenien-
sis simul & orator factus est, & duabus syllabis additis,
patrem, qui Tromes nominabatur, Atrometum fecit:
matrem graui sanè, & honorifico nomine Glaucoteam
appellauit, quam sciunt omnes Empusam antea fuisse
nomi-

nominatam : tracto videlicet ex contumelia cognomine, ob id, quod omnia & faceret & pateretur. Vnde enim potius? Ita tamen ingratus es, improbusque natura, ut, cum liber ex seruo, diues ex paupere atque egente horum beneficio factus sis, non modo gratiam eis non habeas, sed tuis operis mercede locatis, contra hos rempereras. Atque ea quidem, quae in dubium & contentio nem venire possunt, vtrum sint ab isto pro ciuitatis utilitate dicta, necne, praeteribo. Quae autem sine controversia pro reip. hostibus agere compertus est, haec commemorabo atque exponam. Quis vestrum nescit, Antiphontem è tribu motum, atque è numero ciuium segregatum, quod se vestra naualia incensurum promisisset, in urbem venisse? quem cum ego in Piræo delitescentem comprehendissem, & in aspectum vestrum, contionemque produxissem, improbissimus iste sycophanta clamans & vociferans me in ciuitate libera res non ferendas atque indignas facere, qui ciueis calamitosos atque afflictos contumelijs insequerer, atque vexarem, eorumque domos introirem, sine populi scito dimittendum curauit. Quod nisi senatus Ariopagiticus re intellecta, cum videret, vos alienissimo tempore, imprudentia, ignorantiaque labi, hominem perquisiuisset, comprehensumque ad vos reduxisset, vobis eruptus esset homo nocentissimus, & pœnis iustis ac debitibus elusis, ab isto grandiloquo ostetatore dimissus. Nunc autem quæstione de eo habita cruciatum necauistis, vt item istum morte affici oportebat. Itaque cum haec sciret senatus Ariopagiticus, ea dico, quæ tu ab isto nefariè commissa sunt, cumque eum vos eodem errore, eadémque ignoratione decepti, qua multa iam in rep. de manibus amisistis, auctorem & patronum templi Apollinis, quod in Delo est, suffragijs vestris creauissetis : simulatq; grauissimum illum fenatum adhibuistis, eiisque totius rei potestatem permisistis, istum quidem cōtinuò vt proditorem exegit atque expulit: Hyperidem autem huic causæ agendæ

præesse voluit. Atque hæc gesta sunt, cùm tabellæ ex ara ferrentur: neque vlla omnino tabella isti impuro suffragata est. Quæ ut esse vera perspicere possitis, testeis vobis in hanc rem locupleteis producam. Euoca testeis.

T R S T E S . Dicūt hi omnibus de rebus testimonium Demostheni, Callias Sunieus, Zeno Phlyeus, Cleo Phalereus, Demonicus Marathonius. Cùm populus olim aëtorē ac patronū causæ pro rēplo Delia-co apud Amphictyones dicendæ AEschinem suffragio suo creasset, nos in consilium missi iudicavimus, Hyperidem dignorem esse, qui personam ciuitatis sustinceret: arque ita missus est Hyperides.

Cùm igitur istum spe iam certa, atq; opinione sua illius causæ auctorem senatus repudiauit, & alteri negotiū dedi: tunc & proditorem, & maleuolo in vos esse animo pronuntiauit. Vnam rem habetis ab isto fortissimo viro gestam, ijs rebus, quas in me reprehendit, valde similem, nonne? Accipite nunc alteram: & memoriam verstram ad ea, quæ dicturus sum excitate. Quo tempore Philippus Pythonem Byzantium misit, atque ab omnibus socijs suis legatos vna cùm eo mittédos curauit, tanquam ciuitatem nostram dedecore atque ignominia affecturus, & ius gentium ab ea lædi planum facturus: ego tum Pythoni insolentius se iactanti, & multitudine verborum nos perfundere atque obruere torrentis instar cogitanti, non cessi, neque pedem retuli, aut tergaveri, sed surrexi, ac restiti: neque iura ciuitatis tacui, aut prodidi, sed Philippum nobis iniuriam facere usque adeò firmis ac certis argumentis ostédi, & peruci, vt ipsi illius socij subito exsurerent, ac palam fateréntur. At iste Philippi patrocinium suscepérat, testimoniumque contra patriam dicebat, idque adeo falsum: neque his fuit contentus, sed iterum postea, non longo pōst tempore vna cum Anaxino exploratore in Thraconis ædeis ingrediens, & sermones conferens deprehensus est. Atqui qui cum eo, qui ab hoste missus erat, solus cum solo versabatur, & consilia, sermonesque conferebat, iste ipse explorator erat, & hostis patriæ natura. Atque hæc ve-

ra esse ex testibus cognoscetis. Citentur testes. TESTES.
Menedemus Cleonis filius, Hyperides Callæschri, Nico machus
Diophanti, denuntiato a Demosthene testimonio, testificantur, idque
apud imperatores iurarunt, se scire AEschinam Atrometi filium
Corhocidem noctu in ædeis Thrasonis introisse, & cum Anaxino
comunicasse, eo, qui explorator à Philippo missus iudicatus est. Hæc
testimonia dicta sunt prætore Nicias, tertio nonas Iunias. Cùm
sexcenta alia habeam, quæ de isto dicam, prætermitto.
Namque ita quodammodo se res habet. Multa huius
generis præterea possim vobis ostendere, in quibus iste
per illa tempora & hostibus inseruisse, & mihi per impro
bissimam calumniam, malitiāmque obstituisse perspectus
est. Sed neque hæc vobis digna videntur, quæ memoriae
mandetis, neque cùm auditis, pro magnitudine & graui
tate facinorum satiis acrem vobis iram commouēt. Quin
pessimo quodam iam more cuilibet è populo potestate,
licentiāmque permittitis eum supplantandi, & calum
niandi, qui dicat aliquid è re vestra, ciuitatis commoda
cum ea voluptate, quæ ex maledicentia percipitur, com
mutantes. Quapropter facilius semper & tutius est ho
stibus inseruentem, mercedem accipere, quām eas par
teis, quæ vobiscum faciant, sequētem, remp. administra
re. Atque ante quām apertè cum Philippo bellum gere
rem⁹, ei studuisse, operamque dedisse: sceleratum ac ne
farium est, ô terra, ô cælum, dijque immortales. quis ne
get? contra patriam? sed tamen hoc ei date, si vultis, da
te. Verūm cùm spoliatæ iam & captæ naues erant, cùm
Cherronesus euertebatur, cùm in Atticam inuadebat
Philippus, neque iam res erat dubia, sed bellum exarce
rat: nihil quicquam ostendere potest maledic⁹ iste syco
phanta, iam beorum scriptor, quod pro yestrīs commo
dis gesserit: non vllum ab AEschina scitum factum est,
neque magnum, neque paruum, quod ad reip. vtilitatem
pertineat. Quòd si vsque eò impudens est, vt aliquod ex
tare dicat, iam nunc ostendat sanè, meisque horis vta
tur. Sed nullum est. Atqui necesse est alterum è duobus

esse verum, vt aut quòd ea, quæ à me agebantur, reprehendere non posset, idcirco alia, quæ à meis discreparerent, non decreuerit, ac scripserit: aut quòd hostium rationibus consulere cogitaret, ea, quæ meis cogitatis sci-
ret esse meliora, in medium proferre noluerit. At cùm aliqua in re vobis noceri posse sperabat, tum nihilne dicebat? nihilne decernebat? Immo verò non relinqueba-
tur alteri quicquam dicendi locus. Ac cetera quidem,
quæ iste occultè fecit, poterat sanè ferre ciuitas, vt opini-
nor. Sed vnum superioribus suis facinoribus addidit,
Athenienses, eiusmodi, quo admisso ceteris fastigium imposuit, quodque aliorum tāquam extremus actus esse
videri queat: de quo longam sanè orationem consum-
fit, cùm Amphissium decreta presequeretur: quasi ve-
rò hac ratione rei veritatē inuertere, ac deprauare pos-
set. Sed non ita est. Cur enim inuerteretur à mēdacio ve-
ritas? Longe aliter est. Neque vñquam tam multa dices,
vt eorum scelerum, quæ in ea re commisisti, maculas eluere possis. Sed vobis præsentibus atque audientibus,
Athenienses, deos, deásque omnes appello, qui huic
terræ Atticæ præsident, & Apollinem Pythium, huius
ciuitatis patrium, atque auitum custodem, precórque ab
ijs omnibus, vt si quidem apud vos vera dixero, & dixi
apud populum tum, cùm primū istum impurissimum
hanc rem attingere animaduerti: (cognoui enim statim,
cognoui) dent mihi salutem cum optato vitæ cursu, per-
petuaque felicitate coniunctam. Sin odio priuato addu-
ctus, & contentionis studio elatus, falsum isti crimen in-
feram, omnium me rerum bonarum ac secundarum fru-
ctu priuent. Cur igitur hæc mihi precat⁹ sum, aut cur tam
vehemēter contendis? Quia quamuis & tabulas habeam
in tabulario publico cōditas, quibus confido me hæc
vobis plana facturum, & sciam vos eius actiones memo-
ria tenere, illud tamen vereor, ne istius persona humili-
lor ac leuior existimetur, quam vt tanta scelera ab eo
admissa esse videantur: quod antea contigit, cùm infeli-
cis.

cissimis Phocensibus causa fuit cur funditus interirent, rebus falsis huc ex legatione renuntiatis. Iste est enim, qui bellum Amphissense excitauit, propter quod Elatéam inuasit, & Amphyctyonum dux ac princeps lectus est Philippus, is, qui res vniuersas Græcorum euertit, atque affixit: iste deniq; vnuis est ex omnibus, qui Græciæ calamitatum, acerbissimorumque malorum causa fuit. Et cùm illo ipso temporis puncto testarer, & clamarem in contione: *Bellum in Atticam inuehis, Aeschina, bellum Amphyctyonicum concitas, Aeschina:* alij multo ante dedita opera comparati, atque ad eam rem compositi, ac subornati, mihi dicendi potestatem non faciebant: alij mirabantur, & me ei falsum crimen propter inimicitias priuatas imponere arbitrabâtur. Quæ autem harum rerum conditio, Athenienses, fuerit, quam ob causam hæ res comparatae atq; instruæ, quomodo gestæ fuerint, nunc denique, quoniam tunc prohibiti estis, attendite. Nam hinc & rem callidè compositâ fuisse intelligetis, & simul magno vobis ea, quæ dicturus sum, ad cognitionem rerum communium erunt vsui atque adiumento: & quanta Philippi sollertia, quantum ingenij acumen fuerit, cognoscetis. Philippus quomodo se bello, quod nobiscum gerebat, explicaret, quóue pæto eius belli molestia defungeretur, nō reperiebat, nisi Thebanos, ac Thefalos, iniquos atque infenos nostræ ciuitati redderet: quin etiam, vt cum eo infeliciter, & minus strenuè nostri pugnarent imperatores, ab ipsius belli vi tamen, & à predonibus, maximis & innumeris detrimentis afficiebatur. Nam neque quicquam eorum, quæ terra gignebat, foras exportabatur, neque ea, quibus egebatur, importabantur. Iam verò neque in mari superior vobis erat, neque in Atticam venire poterat, si neque Theffali eum sequebantur, neque Thebani per suos fineis ei aditum patefacerent. In eum autem locum rationes eius erant deductæ, vt quamvis prælrium secundum faceret, superiörq; è bello discederet, qualeuscunque imperatores mittere-

tis(hoc enim nihil ad ea, quæ nunc agimus, pertinet) ipsa
tamen loci, rerumque, quæ vtrisque suppeterant, natu-
ra, maximis incommodis conflictaretur. Quod si vel
Thessalis, vel Thebanis persuadere conaretur, ut priua-
tarum ipsius inimicitarum causa vobis bellum inferreret,
eorum neminem auditurum putabat: sin communibus
illorum causis susceptis efficeret, ut ad se belli principa-
tus deferretur, facilius se partim fallendo, partim persua-
dendo, id, quod optaret, consecuturum sperabat. Quid
igitur molitur? videte quam callide atque astutè. Bellum
aduersus Amphytyones conflare, tumultumque apud
confessum illum Pylæum concitare. Existimabat enim,
eos statim ad has res auxiliū suum desideraturos. Si quis
autem vel ex consilii Amphytyonici scribis, (hiero-
mnemonas appellam⁹) quos ipse mitteret, vel ex eius so-
cijs, hoc bellum suasisset, Thebanis ac Thessalis rem su-
spectam futuram, omnesque sibi diligenter cauturos ar-
bitrabatur: sin huius belli auctor ac suasor, Atheniensis
atq; à vobis aduersarijs profectus esset, se se nullo nego-
tio consilia sua tecta habiturum: quod ita euénit. Quó-
nam igitur modo hæc asseditus est? nimirum istum con-
ducit. Deinde cùm hac de re nemo, opinor, vel tenuissi-
mam antea auditionem accepisset, nemo prospiceret,
nemo caueret: iste, quemadmodum talia apud vos fieri
cōsueuerunt, pylagoras nominatus, tribus aut quatuor
suffragium ferentibus, renuntiatus ac declaratus est. Ac
cùm primum ciuitatis dignitate atque auctoritate fret⁹,
ad Amphytyonas peruenit, rebus alijs omnibus spretis
ac prætermisssis, ad ea conficienda omni cura & studio
incumbebat, propter quæ conductus erat. Ita verbis
in speciem honestis, sermonib⁹que fabulosis adorna-
tis, comparatis atque expositis, homines rerum ac ver-
borum imperitos, incautos, & quid esset futurum mini-
mè prouidenteis, ad decernendum adducit, ut totā illam
regionem obirent ac perlustrarent, quam Amphisenses,
vt suam, à se arari atque obseri fatebantur: iste ad ter-
ram

ram sacram pertinere arguebat, cùm Locri neque vllam nobis multam irrogarent, neque ea, quæ iste suo sceleri prætexit, multum à veritate disiuncta, cogitarent. Quòd ita esse, hinc cognoscere potestis. Non licebat Locris, nisi iudicio nobis denūtiato, vllā nostræ ciuitati multam irrogare. Quis vos igitur reos citauit? cuius imperij aut magistratus auctoritate? cedò hominem qui sciat: ostende. At non potes, sed tota illa causa abs te temere & falso conficta est. Cùm igitur Amphictyones istius hortatu, agros illos obijssent, Locri impetu facto, omneis pæne iaculis confixerunt: nonnullos etiam hieromnemos comprehéderunt, & discerpserunt. Atque vt semel ex his similitates, atque offensiones ortæ, bellumque aduersus Amphissenseis natum est: primùm Cottynhus Amphictyonum exercitui præfectus est: deinde cùm alijs non venirent, alijs venissent quidem, sed nullam operam nauarent, Pylæo consilio, eo, quod proximè cōsecutum est, nonnulli partim ex Thessalis ad eam rem compositi, & iampridem improbi, partim ex alijs ciuitatibus causas probabileis, & speciosas nocti, totam rem ad Philippum detulerunt. dicebant enim aut ipsos pecuniam conferre oportere, externosque milites alere, & qui hæc recusarent, multare: aut illum belli ducem esse diligendum. Quid multa? factum est, vt huius belli principatus ad Philippum deferretur. Ille autem postea breui tempore exercitu comparato, cùm per simulationem belli Cirrheo campo inferendi aduenisset, Cirrhæis & Locris longum valere iussis, Elatéam occupat. Quòd si non statim consilium mutassent Thebani, seseque nobiscū mature coniunxisserint, totius huius belli impetus veluti torrens quidam in ciuitatem nostram irruisset. Nunc autem illi confessim eius conatum represserūt: maximè quidem, Athenienses, dei alicuius benignitate erga vos & beneuolentia: secundo loco, quantum vnius hominis virtus præstare potest, mea opera. Cedò mihi hæc decreta, & tempora, quibus vnumquicque gestum est, vt sciatis quot &

quantis turbis impurissimum caput excitatis, poenastamen nondum persoluerit. Recita decreta.

D E C R E T U M

A M P H I C Y T O N V M. Sacerdote Clinagora, Pylæo concilio verno, pylagoræ, Amphictyonumque consiliarij decreuerunt: Quoniam Amphissenses in agrum sacrum ingrediuntur, eū colunt, cōserunt, pecore immisso depascūt, ut pylagoræ, & consiliarij eō se conferat, terminos cippis & columnis distinguant, & Amphissensibus in posterum tempus eius agri aditu interdicant.

A L T E R U M D E C R E T U M.

Sacerdote Clinagora, concilio Pylæo verno, pylagoræ, & Amphictyonum consiliarij, & commune Amphictyonum, ita censuerūt: Quoniam Amphissenses agrum sacrum à se occupatum, viritimque possēssum ac diuisum arant, & pecore immisso depascunt: & cum hoc facere varentur, manufacta, & armatis hominibus, commune Græcorum consilium vi propulsarūt, nonnullos etiam vulnerarunt: placere ut Cottynhus Arcas Amphictyonum delectus imperator ad Philippum Macedonem legatus proficiatur, ab eoque petat, ut Apollini, & Amphictyonibus opem, auxiliūmque ferat, nec sinat ab impijs Amphissensibus deum nefarie violari, iniuriāque affici: postremo doceat, idcirco eum imperatorem summa potestate præditum à Græcis constitui omnibus, qui consilij Amphictyonici sunt participes.

Recita verò & tempora, quibus hæc gesta sunt, ea enim ipsa sunt. quibus iste fuit pylagoras.

T E M P O R A. Mnesithida prætore, decimo sexto Kal. decembreis.

Cedò mihi etiam epistolam Philippi, quam cùm ei iam non obtemperarent Thebani, ad socios, qui sunt in Peloponneso misit, ut ex hac quoque intelligatis & illum veram rerum suscepturn causam, nempe se hæc contra Græciam, contra Thebanos, contra vos ipsos agere ac moliri, occultasse, & res ad communem Græcorū utilitatem pertinentes, atque ab Amphictyonibus decretas facere se simulasse, & istum has ei rerum gerendarum opportunitates, & facultates, & causas subministrasse. Recita.

E P I S T O L A P H I L I P P I.

Rex Macedonum Philippus Peloponnesiorum, eorum, qui communi societatis vinculo & fœdere continentur, magistratibus, & consiliarijs, reliquaque socijs omnibus. S. D. Quoniam Locri Ozole,

læ, qui nominantur, Amphissæ habitantes, in templum Apollinis Delphicum nefaria sceleræ committunt, sacram terram vi Gar-
mis populantur, diripiunt, ac spoliant, habeo in animo vobiscum deo
subuenire, atque opitulari: eosque, qui aliquid religione apud homi-
nes consecratum violare audent, armis persequi, atque vlcisci. Qua-
propter facite, ut mihi cū armis ad Phocidem occuratis, ibique præ-
stò mili sitis comeatu, & re frumentaria in dies quadraginta instru-
cti, mense proximo sextili, aut, ut nos vtimur, Loo: ut Atheniæses,
Boëdromione: ut Corinthij, Pánemo. Eorum igitur, qui non manu
facta, & multitudine armata, se tamen nobis adiunxerint, consilio
vtemur: qui verò ab hac societate refugerint, eos male multabimus.
Valete. Videte ut veras huius incepti causas dissimu-
let atque occultet, & ad Amphyctyonicas confugiat, in
eisque delitescat. Quis igitur ei fuit harum rerum admini-
nister atque adiutor? quis has ei causas & latebras præ-
buit? quis malorū, quæ acciderunt, maximè architectus?
quis auctor? quis caput? non iste est? Nolite igitur, Athe-
nienses, inter deambulandum dicere, Græciam ab uno
homine his calamitatibus affectam esse. non ab uno, sed
à multis & improbis, quos habent singulæ Græciæ ciui-
tates: ò terra, ò dij immortales: in quorum iste numero
est: quem, si me nulla re deterritum verum dicere oportet,
non dubitem communem omnium, quæ postea pe-
rierunt, labem, perniciem, ac procellam nominare, ho-
minum, locorum, ciuitatum. Nam ut in seminibus causa
ineft arborū & stirpium, sic tu, qui horum omnium ma-
lorum, quæ orta sunt, semen præbuisti, eorum causa
meritò dici debes: quem statim ut aspernasti, quo tandem
pacto, ò ferrei, non auersati, atque aspernati fueritis, e-
quidem demiror. Sed immensæ quedam scilicet, densæ
que tenebræ vobis veritatis lucem obscurant. Factum
igitur est nunc denique, ut, dum eas res tracto, quas iste
contra patriam gessit, ad meas tandem in rep. admini-
stranda actiones peruerterim, in quibus ego istorum con-
filijs restiti: quas cùm multis de causis meritò ex me au-
detis, tū ob eam causam maximè, quod turpe est, Athe-

nientes, quarum ego actionum, rerumque gestarum laborem pro vobis subierim ac pertulerim, earum vos ne verba quidem æquis auribus, atque attentis animis audire. Cùm igitur viderem, Thebanos, ac pæne dicā, vos ipsos, Athenienses, eorum consilijs, atque insidijs, qui Philippi rationibus consulebant, quique apud vrosque pretio corrupti erant: quod erat & vobis & illis pertime scendum, ac magnopere prouidendum & cauendum, ne Philippum crescere fineretis, id negligere, nullaque in re vobis præcauere: ad mutuas autem inimicitias, ad offensiones ac discordias procliveis promtos ac paratos esse: ego assidue in speculis eram, & id ne accideret, prouidebam, non quod meo solū ingenio, & consilio freatus hæc nobis conducere putarem, sed quia sciebam Aristophontem, & item Eubulum, semper hanc inter vos concordiam, atque amicitiam conciliare & constituere studuisse: & cùm alijs in rebus inter se sæpenumero dissentirent, & concertarent, in hac vnum & idem semper sensisse: quos tu viuos, ô bellua, officij causa deducebas & affectabar, quos summa obseruātia colebas, quibus assentabar: mortuos non te pudet accusare. Nam quæ mihi de Thebanis criminidas, in ijs multo magis illos, qui hanc societatem ante me approbarunt, quam me, reprehendis & accusas. Verum ad illa reuertor, de quibus dicere cœperam. Cùm igitur iste quidem bellum Amphissense excitasset, alij autem eius adiutores Thebanos à vobis alienassent, accidit, vt Philippus bellum nobis inferret: cuius rei gratia isti ciuitates inter se mutuis offensionibus exasperabant, quod nisi paullo priores ex perrecti essemus, ne colligendi quidem nostri, aut respirandi data nobis facultas esset: adeò longè istorum studio atque opera res processerat. Quo animo autem tum inter vos affecti essetis, ex his decretis, Philippique responsis cognoscetis: quæ mihi recita.

DECRETA.
Hropytho prætore, septimo Kal. Martias, tribu Erechtheide summan rerum potestatem obtinente, de senatus, imperatorumque sententia:

tentia: Quoniam Philippus finitimus urbeis alias occupauit, alias
delet atque euertit: denique omnino in Atticam inuadere parat, fœ-
dera inter nos percussa pro nihilo putans: iusurandumque utrinque
interpositum, & pacem factam infirmare instituit, fidem datam,
acceptamque negligens: placuit senatui, populisque Atheniensi, vt
ad eum legati mittantur, qui cum eo agant, orentque, maximè, vt
concordiam mutuam, pactionesque nobiscum factas tueatur, atque
obseruet: secundo loco si hoc nobis minus cōcedendum esse existimet,
deliberandi tempus & spatum det ciuitati, indutiasque nobiscum
usque ad mensem Aprilē faciat. Lecti sunt ē senatu Simus An-
gyrasius, Euthydemus Phlyasius, Bulagoras Alopecensis. AL-
TERVM DECRETVM. Prætore Heropytho, pridie Kal. Apri-
leis, de eius, qui rei militari præst, sententia: Quoniam Philippus
Thebanos à nobis alienare conatur, & cum vniuerso exercitu in lo-
ca Attice maximè vicina irrumperet, fœdera inter nos
icta negligens, decrevit senatus, populusque Atheniensis ius sit, vt
ad eum caduceator & legati mittantur, qui ab eo postulent, eumque
hortentur, vt nobiscum indutias faciat, quo populus, quo ad eius fieri
poterit, pro re nata, deliberet, & statuat, quid sibi agendum sit. Nam
nunc quidem non censuit, ne mediocre quidem auxilium esse mit-
tendū. Lecti sunt ē senatu, Nearch⁹ Sosinomi fil. Polycrates Epiphro-
nis fil. fetialis Eunomus Anaphlystius priuatus & de plebe. Reci-
taverò & Philippi responsa. RESPONSVUM PHILIP-
PI ATHENIENSIBVS DATVM. Rex Macedonum Phi-
lippus senatui, populisque Atheniensi S. D. Qua ab initio fueritis
erga me voluntate, quantoque studio elaboraueritis, vt Thessalos,
Thebanos, atque etiam Boeotos aliceretis, non ignoro. Verum cùm
cepissent illi consilia cautoria, & saniora, neque iudicium ac vo-
luntatem suam vestre potestati tradere, aut summittere voluisse:
sed se ad parteis utiliores applicuissent, vos nunc sententia muta-
ta, missis ad me legatis ac fetialibus, facitis mihi de fœderibus men-
tionem, à meque, vt ego indutias vobiscum pacificar, petitis, nulla
prorsus in re a nobis iniuste læsi. Ego igitur, vestris legatis auditus,
assentior vestris postulatis, indutiasque vobiscum facere paratus
sum, ea lege si eos, qui vobis minus recta consilia dederunt, ē ciuium
numero ejiciendos atque ignominia afficiendos curaueritis. Valete.

EIVS DEM RESPONSVM THEBANIS DATVM. Rex Macedonū Philippus, senatu, populōque Thebano S.D. Epistolā veſtrā accepi, qua mihi concordiam nostram, pacēmque inter nos conſtitutā renovatis, Audio porrò Atheniensis omnia erga vos studia vobis deferre, ac polliceri, eo consilio, ut ea, quæ à vobis postularunt, approbetis. Atque euidem antea existimabam fore, ut ſpem vobis ab illis oſtentatam, eorumque institutum ac voluntatem ſequermi- ni. Nunc verò poſtequam cognoui, vos pacem mecum colere ac tue- ri, quam aliorum consilijs & ſententijs morem gerere maluiffe, ma- gnopere laetus sum: immò verò cùm multis nominibus vobis gratu- tor, iū ob id maximè vos laudo, quod & melius vobis consuluiſis, & veſtram erga me benevolentia declarasti. Quam quidem rem ſpero vobis magno adiumento ad omnia futuram, ſi modò in hac ſen- tia maneat. Valete. Cùm ciuitates his artibus ac rationi- bus inter ſe ſic affecifſet Philippus, his decretis & re- ſponsis elatus, venit cum exercitu, Elatéamque occupa- uit, proinde quaſi ſiquid rerum nouarum moliretur, ne tum quidem vos & Thebani conſensuri eſſetis. Quam- uis autem qui tum in vrbe motus ac tumultus fuerit ex- citatus, meminifſis: vos tamen, dum ea, quæ huic cauſa coniuncta ac necessaria ſunt, expoно, quæſo diligenter attendite. Cùm iam veſper eſlet, venit quidam ad ciui- tatis moderatores, qui nuntiaret Elatéam eſſe occu- tam. Ibi continuò alij, his inter cenandum auditis, surre- xerunt, opifices ex tabernis, quæ in foro ſunt, exturba- runt, pelleis & tabernacula viminibus obducta incende- runt: alij, imperatores arceſebant, & tubicinem euoca- bant: vrbs denique plena turbarum, plena clamoris ac ſtrepitū, plena tumultus erat. Poſtridie hora diei prima, ciuitatis moderatores, ſenatum in curiam vocabāt. Vos in contionem concurrebatis, & prius quam quicquam in ſenatu actum, vllumque ſenatus consultum factum eſ- ſet, populus vniuersus in locis superioribus conſede- rat. Deinde statim ut ſenatus in contionem venit, expo- fuerūt ciuitatis moderatores ea, quæ ad ſe delata eſſent, cūmque, qui veneſat, produxerunt: qui cùm ea, quæ au- diſtis,

distis, locutus esset: interrogabat præco, quis verba facere vellet. nemo prodibat. Cùm iterum ac sæpius illud idem interrogaret præco, nihilo magis quisquam ad dicendum surgebat, cùm adessent omnes imperatores, omnésque oratores: cùm denique communis patriæ vox audiretur, quæ aliquem, qui pro communi salute diceret, euocabat, atque inuitabat. Nam, quam vocem præco ex legum præscripto mittit, hæc communis patriæ vox haberi debet. Atqui si eos, qui ciuitatē saluam esse volebant, in medium prodire, atque in suggestum ascendere oportebat, vos omnes, & ceteri Athenienses surrexissetis, atque in contionem ascendissetis: omnes enim, sat scio, cōseruari volebatis: si locupletissimos, trecenti viri, qui censu reliquis ciuibus antecellunt: si eos, quibus utrumque suppetit, & optimus in rem. animus, & res familiaris ampla & lauta, eos, qui postea eximiam liberalitatem & munificentiam in populum cōtulerunt. Nam & benevolentia adducti, & diuitijs freti, munifici fuerunt & liberales. Verū, vt apparet, tempus illud, atque ille dies non virum in ciuitatem beneuolum & diuitem tantum requirebat, sed eum, qui ab initio ita se comparasset, vt rerum ordinem ac progressum v̄su doctus, animo penitus comprehensum haberet, & apud se rationibus omnib⁹ subductis cogitatione explicasset, quid si bi vellet, quid spectaret, quam ob rem hæc ageret Philippus. Nam qui hæc nesciret, neque ea diligenter expendisset, quantumuis esset reip. beneuolus atque amicus, quantumuis locuples & pecuniosus, nihilo magis tamen quid faciendam esset, sciret, aut, vt sciret, consilij vobis dandi facultatem haberet. Ego igitur illo die is exortus sum, quem patrie salus requirebat: ego surrexi, & in contionem ascendi, eaque apud vos locutus sum, quæ nunc peto à vobis, duabus de causis vt diligenter, & erectis animis ex me audiatis: primū vt intelligatis, me vnum ex ijs, qui contionari solent, quique in rep̄versantur, benevolentiae erga patriam præsidium & lo-

cum, in asperis ac formidolosis reip. temporibus non reliquisse, sed in ipso discrimine, atque in ipsis rebus aduersis ea perspectum esse tum dicere, tum decernere, quæ tempora reip. postulabāt. deinde quia breui tempore in his audiendis cōsumto maiorē totius reip. status cognitionem cōsecuturi estis. Dixi igitur tū, eos, qui sic trepidarent ac tumultuarentur, quasi Thebani essent amici Philippo, totius rerum præsentium status ignaros mihi videri. Nam si ita esset, inquam, non iam eum Elatéæ, sed in nostris finibus esse audirem: venisse autem illū certō scio, vt ea, quæ iampridem molitur in Thebanos, composita, parata, atque expedita habeat. Atque, vt intelligatis quomodo hæc se habeant, diligenter attendite. Quotquot illic ex Thebanis vel pecunia inducere, vel dolis capere potuit, omnes habet sibi pulchrè instructos ac paratos. Eos autem, qui & ab initio sibi restituerunt, & nunc etiam aduersantur, nulla ratione vt sibi obtemperent, flectere potest. Quid igitur sibi vult? aut cur Elatéam occupauit? copijs suis proximè illorum urbem ostentatis, armisque in eorum conspectu positis & constitutis, cogitat amicis quidem animos augere, eosque erigere, & spe optima cōfirmare: aduersarios autem perterrere, vt vel metu perculsi, vel vi ac necessitate coacti, ea concedant quæ nunc renuunt ac pernegant. Si nos igitur hoc tempore statutum in animis habebimus, si quid forte à Thebanis grauius ac durius in nos antea commissum est, id meminisse, illisque diffidere, illos deniq; in hostium numero ac loco ducere: primū ea ipsa, quæ Philippus audissimè expetit, ac vehementer exoptat, faciemus: deinde vereor, ne cùm eum in amicitiam receperint iij, qui nunc ei aduersantur, atq; ita uno animo omnes cum Philippo fecerint, ac steterint, utriusque iunctis copijs in Atticam inuadant. Quare si consilium meum atque auctoritatem secuti fueritis, si que ad prudenter ac sapienter cogitandum, non ad contendendum his de rebus, de quibus nunc dissero, omni studio, cura-

que

que incubueritis, spero me & opinionem fidelis ac prudenter monitoris apud vos consecuturum, & periculum, quod impendet ciuitati, depulsurum. Quid igitur dico? Primùm vos à metu, in quo nunc versamur, liberos ac solutos esse oportere: deinde illum ipsum metum aliò deriuare, & omnes Thebanis timere: (multo enim proprius absunt à malis: periculóque, quod Græcis imminet, maximè sunt omnium propinquui.) deinde & vos, qui per ætatem arma ferre potestis, & vos equites Eleusinem instructa acie profectos, Græcis omnibus ostendere, vos in armis esse, ut iij, qui Thebis vobiscum & sentiunt, & faciunt, æquè vt vobis, liceat de communi Græcorum iure liberè sentire, & liberè loqui, cùm exploratum habuerint, quemadmodum ij, qui patriam Philippo vendiderunt, habent copias Elatæ instructas ac paratas, auxilio sibi, vbi opus erit, futuras: ita ijs, qui pro libertate decertare volunt, vos præstò esse, alacreis, promtos, ac paratos, præsidioque eis futuros, si quis eos bello lacessat. Deinde decem legatos suffragijs creandos esse censeo, atque his pariter cum imperatoribus summam potestate permittendam & statuendi, quo tempore milites illuc proficiisci debeant, & exercitus sub signis educendi. Posteaquam verò legati Thebas peruenient, quónam modo hanc rem tractandam & administrandam censem, quæso diligenter attendite. Nihil quicquam à Thebanis supplices petite, nihil eos rogate. turpe enim tempus est. sed vos auxiliū eis laturos, si vt levint, promittite, tanquā illi quidem summo in discrimine versentur: nos autem acrioribus oculis, quam illi, rerum euentum prospiciamus, vt, siquidem hęc approbent, nobisque assentiantur, primùm lætemur nos ea, quæ volumus, esse consecutos, & ex sententia res esse administratas: deinde in his rebus agendis, antiquam nostræ ciuitatis dignitatem & amplitudinem retineamus: sin nihil profecerimus, illi quidem seipsi accusent, & de se querantur, siquid nunc titubarint, atque offenderint: à no-

bis autem nihil turpe, nihilque humile admissum esse
gaudeamus. Hæc & quædam alia his similia cùm dixi.
sem, descendit. quæ cùm essent ab omnibus comproba-
ta, nemóque quicquam contrà dixisset, non & ea dixi, &
non decreui: neque verò decreui, & non legationē obi-
neq; legatione obita, Thebanis non persuasi: sed à prin-
cipio progressus rem totam gradatim ac singillatim ad
exitum perduxi, mèque planè totum in periculis & dif-
ficillimus reip. temporib^o vobis patefeci, obtuli, ac per-
mis. Cedò mihi decretum, quod tum factum est. Atqui
quem te vis AEschina, quem meipsum fuisse illo die fa-
ciam? An me quidem, quem tu maledicti & contume-
liæ causa appellaueris, Batalum fuisse vis: te autem non
fortè fortuna oblatum heroa, sed aliquem ex his de sce-
na Cresphontem, aut Creontem, aut, quem tu olim in
Colytto cùm eum malus malè ageres, obtriuisti Oeno-
maum? Tunc igitur, illo, in quam tempore, ego ille Bata-
lus Pæanieus, te Oenomao Cothocida melior, & lauda-
bilior patriæ ciuiis extiti. Nam tu quidem nulla ex parte
vñsquā vtilis eras ciuitati: ego autem omnia optimo at-
que vtilissimo ciue digna & præstabam, & gerebam. Re-
cita decretum.

D E C R E T U M D E M O S T H E N I S. *N*au-
ficle prætore, tribu A Eantide summam rerum potestate obtinen-
te, decimo sexto Kal. Iunias, Demosthenes Demosthenis filius Pæ-
nieus verba fecit: *Quoniam Philippus Rex Macedorum cùm su-
perioribus temporibus pacis fœdera, quæ cum eo populus Athenien-
sis percussit, aperte neglexisse, insurandum, iuraque omnia, qua a-
pud omneis peraque Grecos sancta sunt, deflexisse, ac pro nihilo pa-
tasse: urbeis, in quibus nihil omnino iurus habet, intercepisse, ac sibi
vendicasse: nonnullas, quæ sunt Atheniensum, vi & armis cepisse
reperitur, nulla accepta à populo Athenensi iniuria: tum hoc tempo-
re vi & crudelitate longius in dies progreditur: nam ex Gracie
urbibus alias præsidijs devincit, & liberorum populorum statum
reip. labefactat, alias in seruitutem redigit, & diruit: in alijs colo-
nos barbaros, Grecis electis, collocat, sacroru ac sepulcrorum vñ-
cis impertiens, nihil alienum neque patria, neque ingenio suo facies,*

rebus secundis intemperanter & immoderatè perfruens atque ex-sultans: denique oblitus se ex humili & contento Macedone magnum insperato factum esse: quandiu enim populus Atheniensis videbat eum urbeis barbaras, quasi peculiareis ac propriis interciperet, leuius id esse & tolerabilius arbitrabatur, cum ipse in se peccaret: nūc autem cùm cernat oculis, urbeis Græciae partim ignominia affici, partim deleri, ac funditus euerti: & graue, & maiorum suorum gloria indignum esse putat, se conniuete ac paciente Græcos opprimenti atque in servitutē abduci: Propter hūs igitur causas, decreuit senatus, populusque Atheniensis, ut ciues deos immortaleis, atque heroes, huīs urbis, solique Attici custodes ac præsides comprecati, sacrificiisque solennibꝫ ritè factis, & maiorum nostrorum virtutem animis agentes, memoriāque repetentes, quibus multo optabilius erat, Græcorum libertatem, quā n patriam suam, conseruare, ducentus nauis in mare deducant, nauarchus ad Thermopylas nauiget, imperator & magister equitum pedestris & equestris copias Eleusinem educat: ad ceteros Græcos præterea legati mittantur, sed omnium primum ad Thebanos, quia Philippus in eorum fineis maximè imminet: qui legati eos hortentur, & orent, ut nullo Philippi metu territi, tueantur, ac retineant suam, aliorūque Græcorum libertatem: polliceantur, & confirment, populum Athenensem, præterit arum iniuriarum memoria deposita, & siquid fortè ante haec duas ciuitates durius inter se fecerunt, oblitum opem, auxiliumque eis latetur copijs, pecunia, telis, armis, præclarè intelligentem, ipsos inter se Græcos de imperio ac principatu decertare honestum esse: sed exter hominis & alienigenæ dominatum subire ac perpeti, principatique ab eo spoliari, hoc verò & Græcorum gloria, & maiorum suorum virtute esse indignum. Præterea populum Athenensem non arbitrari Thebanos neque cognatione generis, neque gentis conjunctione à se alienos esse. Recordari verò & maiorū suorum magna in Thebanorum maiores & proauos merita ac beneficia. Herculis enim liberos, qui à Peloponnesis imperio paterno spoliabantur, ijs, qui cum illis acie instructa prælium committere ausi fuerant, bello superatis, in possessionem imperij restituisse: nos eti am Oedipum, eiūque socios è patria eiectos excepsisse, aliisque multa nostræ erga Thebanos humanitatis & benignitatis gloria monumenta

extare: Itaque ne nunc quidem populum Atheniensem à suo pristino more, Thebanis, reliquisque Græcis consulendi & commodandi destitutum. Postremò pactionem cum ijs faciant, societatem ineant, ius eis connubij tribuant, dent iusurandum, viciissimque accipient. Legati Demosthenes Demosthenus filius Pæanicus, Hyperides Cleandri fil. Sphettius, Mnesithides Anthiphanis fil. Phrearrius, Democrates Sophili fil. Phlyeus, Callæschrus Diotimi fil. Cothocida.

Hoc rerum Thebanarum principium, hic primus status fuit. Antea enim ciuitates omnes istorum opera nobis erant infensa atque inimicæ, antea dissidebant. Hoc decretum, illud, quod tum ciuitati periculum impendebat, tanquam nimbum aut procellam depulit, atq; auerit. Erat igitur boni ciuis ac iusti, siquid his melius haberet, tunc omnibus ostendere ac declarare, non nunc maledictis insequi ac reprehendere. Suasor enim, siue consiliarius, & sycophanta cùm omnibus in rebus valde sint inter se dissimiles, tum in hac plurimum discrepat, quod ille qua de re agitur, ea de re quid sentiat, ante rerum euentum exponit ac pronuntiat, simulque se ipse reum de rationibus referendis offert ijs, qui eius consilium sequi sint, fortunæ, temporibus, cuius denique, qui ab eo rationem repetere voluerit. hic verò cùm eo tempore tacuerit, quo tempore eum maximè verba facere oportebat, siquid durius ac tristius acciderit, hoc per improbisimam calumniam insectatur, carpit, ac lacerat. Quare, quod dicere cœperam, tempus illud virum de patria magnopere laborantem, sollicitum, atque animo excubantem requirebat: tempus illud iustas ac veras pro rep. voces desiderabat. At ego quod descendā, quóue progradientur, videte. si quis docere potest, melius aliquod tum consilium, ac rectius potuisse ciuitati dari, atque adeò siquid omnino aliud suaderi potuit, præterquam quo d ego suadendum esse iudicau, me grauiter peccasse fateor. Nam siquid est, quod nūc quisquam profuturum fuisse, si tunc à vobis actum esset, dispexit: id me ignorare non debuisse concedo: sin neque est, neque fuit quicquam, neque quis.

quisquam ne hodie quidem melius afferre potest, quid eum, qui consilium dabat, facere oportebat? nō eorum, quae in promtu erant, quæque facultatem habere videbantur, optima sumere ac deligere? Hoc igitur feci, interrogātē p̄ccone, AEschina, *Quis verba facere vult?* non, *Quis de præteritis accusare*, neque, *Quis de rebus futuris sp̄sponſor esse veller?* At cūm tu temporibus illis mutus & elinguis in contionibus sederes, ego in medium procedebam, & ea de re, quæ proponebatur, orationem habebam. Verū quandoquidem tunc siluisti, at nunc certè lóquere: ostende, quæ oratio, quam me excogitare atque explicare conuenerit: quæ temporis opportunitas reip. vtilis: quæ societas, quæ actio, ad quam potius hos cohortari, atque impellere debuerim, à me fuerit prætermissa. At qui præterita semper apud omnes homines negliguntur, neque ea quisquam vsquam ad deliberandum proponit. Præsentia autem & futura, suasoris parteis, munūsque postulant. Tum igitur rerum incommodarum, atq; aduersarum, aliæ imminebant, atque instabant, (vt erat opinio) aliæ iamiam aderant & vrgebant: in quibus meam administrandæ reip. rationem, meaque consilia specta, non euenta calumniare. Omnia enim rerum exit⁹ talis esse solet, qualem esse fortuna voluerit. Consilium autem ipsum, suasoris & consiliarij mentem indicat ac declarat. Quare ne sit hoc meum crimen, ne mihi hanc culpam attribue, si Philippus in acie victoria potitus est. nam prœlij euentus atque exitus in deo, non in me positus erat. sed me aut nō omnia, quæ humano consilio prouideri potuerunt, prouidisse ac secutum esse, neque recte, neque diligenter, neque vigiláter, & laboriose, ac pæne dicam, supra quām meæ vires possent, egisse: aut res minus honestas, ac ciuitate indignas, minimeq; necessarias instituisse: hęc mihi ostendito, & iam tunc sānè me accusato, ac reprehendito. Nunc verò si fulminis cuiusdam, aut procellæ, aut tempestatis illius, quæ tum coorta est, tanta vis fuit, vt non vos solum, verū etiam

reliquos omneis Græcos perculerit atq; afflixerit, quid
facto opus est? egóne accusandus sum? vt si quis nauicu-
larium, qui ea omnia, quæ ad vectorum salutem pertine-
rent, adhibuisset, nauemq; rebus omnibus, quibus eam
seruari posse confideret, instruxisset, graui postea tempe-
state iactatum, armamentis nauis comminutis & collisis,
aut etiam prorsus contritis ac perfractis, naufragij cri-
mine in iudicium vocet. At ego nauem non gubernabam,
dixerit ille, quemadmodum, neque ego exercitum
ducebam, neq; fortunam in mea potestate habebam: sed
illa contrà rerum omnium erat domina. Verùm illud mihi
vide & considera. Si nobis, etiam Thebanis nobiscum
in acie stātibus, iunctisque amborum copijs, ita rem ge-
rere, quomodo gessemus, erat fatale, quid exspectare,
aut quid sperare deberemus, si hos socios non habere-
mus, sed iij se cum Philippo cōiunxissent: quod vt asse-
queretur, omnia faciebat, omnia loquebatur, omneisq;
voces mittebat? Et si nūc proelio tridui itinere ab Attica
cōmisso, tāto in periculo fuit ciuitas, tātoq; timore per-
culsa est, quid si qua in parte soli Attici eadem calamitas
accidisset, euenturum nobis esse sperandum esset? puta-
tis nos nunc standi, congregandi, respirandi denique fa-
cultatem habituros fuisse? Multas nobis dies vñus, & al-
ter, & treis expediendæ salutis vias ac rationes dederūt.
Neque verò ea me commemorare attinet, quæ tunc no-
stra ciuitas, dei alicius erga nos benevolentia ac beni-
gnitate v̄sa, huiusque societatis, quam tu maledictis in-
sectoris, præsidio munita, & veluti propugnaculo defen-
sa, ne experta quidem est. Sed vos admonitos velim, iu-
dices, tam longam hac de re disputationem ad vos habe-
ri, & ad ceteros, qui audiunt, quique hoc iudicium foris
circumstunt. Nam ad istum ipsum contemtissimum &
contaminatissimum hominem breuis & aperta oratio
fatis erat longa? Si enim tibi vni ex alijs omnibus, AES-
china, futura, explorata erat & cognita, cùm de his con-
sultabat ciuitas, tum ea te prædicere oportebat. Sin erat
tibi

tivi quoque incerta & incognita : eiusdem tu, atque alij
ignoratiæ iudicium subire, rationemque referre debes.
Cur igitur de his tu me potius reprehendis atque accu-
fas, quām ego te? ego enim ciuis tanto melior, quām tu,
fui, in his ipsis, quæ dico, (de ceteris enim nondum dispu-
to) quòd ego in ijs, quæ omnium sententia ac iudicio è
rep. esse videbantur, vltò ciuitati mei copiam feci, vltò
me ad omnia obtuli, nullum periculū priuatum perhor-
rui, nullius aduersi casus rationem habui. Tu verò, neq;
alia dixisti his meliora (non enim hi meam auctoritatem
secuti, neque meis consilijs vñ essent) neque te ipsum ad
hæc vlla ex parte vilē præbuisti: sed, quod nequissimus
& malevolentissimus quisque in ciuitatem fecisset, hoc
tu post rerum euentum facere reperiris. Et uno tempore
Aristratus in Naxo, Aristolaus in Thaso, homines, vt se-
mel dicam, infestissimi atque inimicissimi huic ciuitati,
Atheniensium amicos in iudicium vocant, & Athenis
Æschines Demosthenem accusat. Atqui is, qui apud se
Græcorum calamitates ad laudem & gloriam recondi-
tas seruabat, perire potius & morte affici, quām alterum
accusare debet. & cui eadem, quæ reip. hostibus, tempo-
ra profuerunt, fieri non potest, vt ei patria sit cara. Deni-
que quo sis in ciuitatem animo, tu ex ea vita, quam vi-
uis: ex ijs, quæ facis: ex ijs rebus, quas geris, & quas non
geris, ostendis ac declaras. Bene rem vestram geritis, &
aliquid vobis ex sententia procedit? mutus est Æschines.
reflauit vobis atque aduersata est vspiam fortuna,
& aliquid, quod opus non erat, vobis accidit? præstò est
Æschines, vt rupta & conuulsa vbi corpus morbo ali-
quo fuerit affectum, commoventur, & acrem dolorem
præbent. Et quoniam euenta crebrò exagitat & insecta-
tur, libet mihi quiddam dicere, quod à cōmuni omnium
opinione fortassis abhorrere videatur. Nequis autem
miretur, obsecro vos per deos immortaleis, me ita rem
amplificare verbis, & orationem propemodum supra fi-
dem augere, sed beneuolo animo ea, quæ dico, audiat,

T

& audita cōsidereret. Si futura antē quām euenissent, explorata omnibus fuissent: si ea omnes præsciuisserent: si tu, AEschina, prædixisses, & sublato clamore testificatus essem, qui ne locutus quidem es: ne sic quidem nostræ ciuitati ab his consilijs desistendum, aut refugiendum fuit: siquidem aut gloriae, aut maiorum, aut posteritatis aliquam ratione in duceret. Nunc enim nihil aliud dici potest, quām eius consilijs fortunam non respondisse, eāmque spe sua decidisse, quod omnibus mortalibus commune est, vbi ita deo visum fuerit. Tunc verò ea, quæ se imperio ac principatu dignam putaret, deinde ab hoc descisceret: culpam totius Græciæ Philippo proditè meritò sustineret. Nam si hæc sine dimicatione essent à nobis deserta ac prodata, pro quibus nullum periculum nostri maiores recusassent, quis te non consputaret? quis te non acerbissimo odio dignum existimaret? (nō enim me dicam, neq; ciuitatem) quibus verò oculis, per deos immortaleis, eos intueremur, qui in hāc vrbem veniret, si, cùm res in eum locū, quo in loco hodie sunt, deuenissent: dux, princepsque Græcorum sumtus esset Philippus cum summa omnium rerum potestate, alij autem fine nobis ne hæc fierent, omni contentione pugnassent? idque cùm ciuitas nostra numquam antea tranquillitatem securam gloriae expertem, pluris quām periculum pro rebus honestis susceptum fecerit? Nam quem Græcorum, quem verò barbarorum fugit, & Thebanos, & eos, qui ante hos potentissimi fuerunt, Lacedæmonios, & regem Persarum, quietam illam & otiosam vitam nostræ ciuitati libenter fuisse concessuros, magnamque gratiam habituros cum eo, vt & quicquid aliud vellet, acciperet, & sua obtineret, si imperio parere vellet, alterumque Græciæ principatu potiri sineret? sed non erant hæc, vt apparet, Atheniensibus patria, neque auita, neque ferenda, neq; in eorum animis insita: neq; vñquam quisquam ab omni eternitate ciuitati persuadere potuit, vt cum potētioribus, ijsdémque ad iniuriam faciendam instru-

instructis atque exercitatis conspirans, & consociata,
tranquille, otiosè, tutòque seruiret: quin de principatu,
de honore, de gloria sese periculis omnibus non dubi-
tanter offerens, perpetuò, & per omnem ætatem decer-
tauit. Atque hæc tam ampla, tam magnifica, tam nostris
moribus consentanea esse ducitis, vt maiores nostros,
eos, qui hæc gesserunt, maximis laudibus efferre soleat-
is: neque iniuria. *Quis enim virtutem illorum virorum*
non admiretur, qui & patriæ solum, & urbem relinquere
non dubitarunt, nauisque concenderunt, ne imperio
parerent, imperatūmque facerent? Themistoclem, hu-
ius consilij auctorem, huiusq; sententię principem atq;
auctore, imperatorem delegerunt? eum verò, qui barba-
rorum legibus, imperioque parentum censuerat, Cyrsi-
lum lapidibus obruerunt? neque eum solum sic vlti sunt
viri, sed etiam illorum vxores de eius vxore eisdem pœ-
nas sumserunt? Non enim quærebant ij, qui tum viue-
bant, Athenienses, maiores vestri, neque rhetorem, ne-
que imperatorem, propter quem feliciter seruirent: im-
mo verò, ne causam quidem esse, cur viuere vellent; iu-
dicabant, nisi sibi cum libertate viuere liceret. Existima-
bat enim quisque eorum se non solùm patri& matri, sed
etiam patriæ natum esse. Quæret aliquis quid intersit.
Quod is, qui arbitratur se parentibus solùm natum esse,
mortem, quam vel fatum, vel casus afferat, exspectat:
qui verò etiam patriæ se natum putat, ne eam seruire
videat, æquo animo excedit è vita: & contumelias, at-
que ignominias, quas in vrbe subacta, superbissimóque
dominatu oppressa, ac seruiente perferre necesse est,
morte horribiliores esse dicit. Itaque si hoc conarer,
aut inciperem dicere, me vobis auctorem fuisse, vt spiri-
tus vestris maioribus dignos sumeretis, nemo profectò
est, qui me iure reprehendat. Nunc verò, & semper antea
talia vestra consilia atque instituta fuisse asseuero, & an-
tequam natus essem, hos fuisse spiritus ac sensus ciuita-
tis ostendo: me autem pro mea virili parte singularum

rerum gerendarum administrum atque adiutorem fuisse dico. At iste dum summam rem insectatur ac reprehendit, vosque cohortatur, ut mihi inimici infestique sitis, proinde acsi timoris & periculorum causa fuerim ciuitati, cum in praesens laudis & honoris fructu me priuare cupit, tum in omne reliquum tempus vestrarum virtutum laudationes & præconia vobis eripere conatur. Si enim Ctesiphontem damnabitis, quasi rep. à me non optimè gesta: non fortunæ culpa & iniquitate calamitatem, quæ vobis accidit, accepisse, sed deliquisse videbimini. At nihil deliquistis, Athenienses, nihil peccatis, cum pro omnium Græcorum libertate ac salute periculum adjistis: non, inquam, peccatis, per maiores nostros iuro & eos, qui in Marathone sese in discriminem obtulerunt, & eos, qui ad Platæas acie instructa confixerunt, & eos, qui ad Salaminam, & ad Artemisiū prælio nauali decertarunt, multosque alios, qui in monumentis publicis conditi sunt, viros forteis: quos omnes peræquæ ciuitas singularibus affectos honoribus, sepelijuit, non eos solos, AEschina, qui rem bene gesserant: neque eos solos, qui vicerat: & meritò. Nam quod fuit fortium virorum, id omnes re præstiterunt: fortuna autem vñi sunt ea, quam cuique dij immortales tribuerūt. Et hoc loco, ò cœnum, ò scribarum omnium postreme, dum studes efficere, ne me hi merito honore afficiat, néue se humanos ac liberaleis erga me præbeant, tropæa, & pugnas, & antiqua maiorum nostrorum facinora commemorabas. quorum omnium, quæso, quidnam hæc causa desiderabat? me verò, ò histriorum omniū deterrime, qui in publicum prodibam ciuitati suasurus, auctórque futurus, ut de principatu contenderet, cuius hominis mente suscepta, cuius spiritu sumto, cuius induita persona, in conditionem ascendere oportebat? an eius, qui his indigna dicaret? Tum verò iure optimo interfactus essem. Præterea non eodem animo, eademe mente, priuata iudicia, atque publicas quæstiones exercere debetis. Sed cum de ho-

hominum contractibus, qui in vita quotidiana versantur, disceptatis, vos priuatas leges, hominumque actiones, & facta spectare conuenit: cum de communibus ac publicis populi Atheniensis consilijs atque institutis iudicatis, maiorum nostrorum gloriam ac dignitatem vos oportet intueri, & cogitare: unde cum virga & insigni iudiciali vnumquemque vestrum sumere speciem ac spiritum ciuitatis, ubi de rebus ad reip. statum pertinentibus coneneritis iudicaturi, siquidem res illis dignas vos agere oportere existimatis. Sed ad eas res, quae a maioribus vestris gestae sunt, studio proiectus, nonnulla decreta, actaque præterij. Ad ea igitur, unde degressus sum, reuertor. Ut Thebas peruenimus, ibi Philippi, & Thessalorum, & aliorum sociorum legatos offendimus: nostros amicos metu perterritos, tristeis ac demissos: illius alacres, laetos ac feroceis. Atque ut intelligatis, me haec neque mei temporis, neque commodi causa dicere: eam mihi epistolam recita, quam tum nos legati statim misimus. Atqui usque eò iste calumniando progressus est, ut siquid bene, & è rep. gestum sit, non mihi, sed temporibus ascribendum atque assignandum dicat: aliarum autem rerum omnium, quae secus acciderunt, in me, atque in fortunam meam, culpam conferat. Atque, ut apparet, suus & orator ego, nullius earum rerum, quae oratione, & consilio actae sunt, adiutor ei fuisse videor: earum, quae in acie, & castris, & imperio minus feliciter gestae sunt, solus auctor, & causa fuisse reperior. Ecquis immannior, ecquis omni execratione dignior sycophanta fingi potest? Recita epistolam. EPISTOLA. Contione igitur aduocata, Thebani legatos Philippi priores introduxerunt, propterea quod illi sociorum locum apud eos obtinebant. Producti itaque contionabantur, ac Philipum quidem multis laudibus in cælum ferebant: vos autem multis nominibus vituperabant, & accusabant, omnium, quæcumque vos umquam aduersus Thebanos fecistis, memoriam refricantes: quorum haec summa fuit:

A Equum esse illos pro maximis Philippi in eos beneficijs sibi gratiam referrere: earum verò iniuriarum, quas à vobis accepissent, poenas vtrocunque modo vellent, expetere aut per eorū fineis aditu sibi patefacto & transitu concessio, aut bello communiter, & coniunctiscopijs in Atticam inferendo. Ad extremum ostendebant (vt si bi quidem videbantur) ex ijs, quæ suaderent, pecora mancipia, aliisque, quibus abundat Attica, in Bœotiam peruentura: contrà ex ijs, quæ essemus dicturi, Bœotia fructus omnis & copias à bello direptum iri: multaque alia præterea dicebant: sed huc tamen omnis eorum speatabat oratio. Quæ autem contrà dixerimus, e quidem tota re mea familiari, meisque facultatibus omnibus esti marim, singillatim vobis exponere atque explicare lice-re. Sed vereor, ne vos, præteritis iam temporibus, existi-mantes eliuionem tum quandam rerum in Græcia acci-disse, inanem & molestum verborum strepitum esse putetis, omnē eam, quæ his de rebus habeatur, orationem. Quæ igitur persuaserimus nos, & quæ nobis illi respôde-rint, attendite. Recita. **R E S P O N S I O T H E B A N O R V M.** His igitur actis & transactis, illi vos arcessebant: vos-ducebatis exercitum, opemque ferebatis. Et, vt media prætermittam, illi vos ita familiariter & comiter acce-perunt, vt absentibus suis grauis armaturæ militibus, & equitibus, exercitum vestrum in urbem, & in suas domos recipierent, vbi erant liberi, vbi vxores, vbi ceteræ res ca-rissimæ. At qui treis illo die vestrum laudationes The-bani pulcherrimas omnibus mortalibus ostenderunt: vnam fortitudinis, alteram iustitiae, tertiam temperatia. Nam cum vos pugnandi socios habere, quam vobiscum pugnare maluerunt: duo de vobis præclara iudicia fece-runt. Nam & vos meliores esse Philippo, & vestra postu-lata Philippi postulatis æquiora iudicarunt: cum autem ea, quæ cum apud ipsos, tum apud omnes homines di-ligentissime custodiri solent, liberos, & coniuges potestati vestræ permiserunt, fideique commiserunt, certissi-

mam se de vobis temperantiae opinionem habere declararunt. In quibus omnibus, Athenienses, quod ad vos attinet, eos recte sensisse, res ipsae comprobarunt. Nam neque ingresso in oppidum exercitu quisquam Thebanorum de vobis ne iniuria quidem questus est, ita vos ipsos temperanteis praebuistis: & cum bis coniunctis viribus, & copijs in prima acie stantes pugnaueritis, semel in eo proelio, quod ad fluuium * commissum est: iterum in hiberno, quod nominatur: non modo reprehensione iusta, criminèque caruistis, verum etiam hominum summam admirationem excitaistis, ornatu, apparatu, alacritate animi, & studio: propter quæ laudes vobis ab alijs tributa comparabantur: à nobis vero sacrificia, & supplicationes ad omnia deorum puluinaria constituebantur. Atque hoc loco libenter ab AEschina quæsierim, cum hæc agerentur, cum gloriæ, cum lætitiae, cum laudum plena esset ciuitas, utrum vna cum populo sacrificaret, & in communi omnium lætitia ipse quoque lætaretur: an tristis, & mestus, & ingemiscens, & ægritudine confessus ob communem ciuitatis felicitatem domi federet, aut etiam iaceret. Nam si aderat, si cum alijs comparebat, nonne importunus atque improbus, immo vero nonne impurus atque impius est, qui, quarum rerum tanquam optimarum ipse deos immortaleis testeis adhibuerit, eas à vobis, sanctissimo iureiurando obstrictis, postulet ut sententijs vestris non optimas iudicetis? si non aderat, non dignus est, qui millies pereat, si ea, ex quibus alij maximam lætitiam capiebāt, sine summo animi dolore aspicere non poterat? Recita igitur hæc quoque populi scita.

POPVL SCITA SACRIFICIORVM.

Ergo nos quidem in sacrificijs eramus occupati: Thebani vero inibi erant, ut se per nos salutem consecutos esse existimarent. res denique huc reciderant, ut, qui auxilium alienum ex istorum actionibus imploraturi ac desideraturi videbantur, iij ipsi alijs auxilium ferrent, ex ijs reb⁹, quas me auctore suscepistis. Qualeis porro tunc

propter hæc ipsa voces mitteret Philippus , quibus in turbis versaretur, quām trepidaret, ex illius ad Peloponnesum missis epistolis cognoscetis : quas mihi recita, vt intelligatis , quid ego mea assiduitate , meis itineribus, meis cursibus, meis laboribus, multisque decretis, quæ nūc iste maledictis insecatabatur, profecerim. At qui multi apud vos, Athenienses, magni & clari ante me oratores extiterunt, Callistratus ille, Aristophon , Cephalus, Thrasybulus, sexcenti alij: nemo ex his tamen vñquām vlla in re , à principio vsque ad extremum fese utilem præbuit ciuitati. Sed si quis fortè scitum faceret, legationem non obibat: qui legationem obiret , populi scitum non faciebat. Sibi enim vñusquisque eorum quietis ali quid & laxamenti relinquebat, simulque siquid fortè accideret , transferendi in alium criminis locum ac facultatem reseruabat. Quid ergo? dicet aliquis , túne tanto audacior, aut fortior es, quām ceteri, vt solus omnia conficias ac transigas? Non equidem tantum mihi arrogo, vt hæc de me prædicem: verūm ita mihi persuaseram magno in discrimine versari ciuitatem , vt mihi neque locum, neque spatium de priuatarū rerum mearū stabilitate cogitandi dare videretur: sed præclarè nobiscū actum iri existimarem, si quis nulla re necessaria prætermissa, negotia, quæ erant in manibus , ex sententia explicare posset. Mihi autem in animum induxeram, stultè fortasse, sed tamen induxeram , neminem neque qui decerneret, melius quām me fuisse decreturum , neque qui ageret, commodius acturum, neque qui legationem obiret, studio acriore , aut fide maiore legationem obituru. Propter has causas mihi ipse omneis reip. administrandæ parteis, omniāque munera deposcebam. Recita epistolæ Philippi. **EPISTOLÆ PHILIPPI.** Huc rededit Philippum mea reip. gerendæ ratio, AEschina: hanc illum vocem mittere coëgi , eum, qui ante ea voces feroceis , voces audaciæ & confidentiæ plenas in ciuitatem iaciebat. Pro quibus ego ab his meritò corona donabar:

neque

neque tu cùm adesses, contrà dicebas. Et qui me accusauit Diondas, quintam tabellarum partem non obtinuit. Ac mihi hæc populi scita recita, quæ tum sententijs iudicium absoluta, ab hoc ne in iudiciū quidem vocata sunt.

POPVL SCITA. Hæc populi scita, Athenienses, ijsdem syllabis, ijsdémque verbis perscripta sunt, quibus ea, quæ antè Aristonicus, nunc iste Ctesiphon scripsit. Atque hæc AEschines neque ipse iudicio persecutus est, neque ei, qui in iudicium adduxisset, subscriptor vllus exitit. Atqui Democlelm, & Hyperidem, qui hæc decernebāt, siquidem me nunc iste veris criminibus arcesseret, iustius ac probabilius accusaret, quām Ctesiphontem. Quid ita? quia huic licet recusare, se sèque rebus iudicatis tegere ac tueri, & his exceptionibus vti, istum ipsum illos reos non fecisse, qui eadem, quæ hic nūc scripsit, scripserunt, & leges non amplius finere de rebus ita transactis in iudicium quenquā vocare: multāq; alia dicere potest. Ac tūc quidem res ipsa per se perpēdere-
tur, & disceptaretur, priusquam quicquam horum ante-
cessisset, priusquam vllum præiudicium factū esset. Ve-
rum tunc non poterat, opinor, quod nunc facit, ab vlti-
mis temporibus, & ex multis decretis ea ad calumnian-
dum excerpere, quæ neq; quisquam antea nouerat, neq;
hodie recitatum iri suspicatus esset: non poterat inuerso
ac perturbato temporum ordine, falsis rerum anteacta-
rum causis prolatis, verisque dissimulatis ac celatis ali-
quid dicere videri: tunc, inquam, hæc non poterat: sed
ipsa veritate propter adstante, & præsente: recenti etiam
apud vos omnium rerum memoria, vobis denique pæne
manu ynam quamque rem tractantibus ac tenentibus
omnis haberetur oratio. Itaque his argumentationibus
ac probationibus declinatis ac vitatis, quæ è rebus ipsis
duci poterant, nunc denique venit, existimans vos certa-
men aliquod oratorum proposituros (vt mihi quidem
videtur) non rerum publicè gestarum disceptationem fa-
cturos: & iudicium de verbis, non de vtilitate reip. futu-

rum. Deinde grauis auctor sapietium orationem imitatur & sententias loquitur : aitque oportere vos eam de nobis opinionem, quam huc domo detulistis, negligere, ac pro nihilo putare. Nam quemadmodum (inquit) cum rationes cum aliquo subducitis, aliqua esse apud eum reliqua existimantes, si accepta expensis quadrarint, si calculi sint puri & puti, nihilque sit reliqui, manus datis & conceditis: sic & vos nunc ijs, quae vtriusque oratione demonstrata & plana facta fuerunt, conuenit assentire. Videte, obsecro, quam imbecillum, & fragile sit natura, ut par est, quicquid iniustè sit actum, atq; ab iniuria profectum. Namque hac ipsa similitudine, tam acuta, tamq; erudita, vos iam nunc statuisse confitetur, me meis orationibus consulere patriæ, se suis Philippo. Non enim vos de hac sententia demouere conaretur, nisi talis esset, eaque inueterata, vestra de vtroq; nostrum existimatio. At ego vos iam facile docebo, eius orationem, qua ex animis vestris hanc de nobis opinionem euellere conatur, vehementer esse iniustum, non adhibitis calculis (non enim ita rerum subducuntur rationes) sed primùm singularū actionum memoria breuiter à vobis repetita: deinde vobis, qui auditis, rationum iudicibus sumtis, simul & testibus productis. Mea enim reip. administratio, quam iste reprehendit, effectum est, vt pro eo vt Thebani vnā cum Philippo in fineis nostros inuaderēt, quod omnes futurum existimabant, illi coniunctis nobiscum copijs, vnāque in acie stantes illum prohiberent: pro eo vt bellum in Attica versaretur, octoginta circiter millia passuum longè ab vrbe in Boeotorum finibus gereretur: pro eo vt prædones ex Eubœa profecti vestros agros populareretur, diriperent ac vastarent: pace maritima per omne belli tempus frueremini: pro eo vt Philippus Helle spontum teneret Byzantio occupato, societate coniuncti vobiscum Byzantij, bellum ei inferrent. Ecquid tibi videtur, Aeschina, ea, quae de rebus gestis initur, ratio, calculatorum similis esse? aut tu has contrario iudicio de-

lere

lere, ac de medio tollere putas oportere, & non quomo-
do earum memoria posteris prodatur sempiterna, vide-
re? Mitto quod crudelitatem, quam ijs in rebus animad-
uertere potuistis, in quibus potestatem in aliquos na^d^o
est Philippus, alij experti sunt, ac pertulerunt: humanita-
tis autem ac mansuetudinis, quam ille cum cetera con-
cupisceret, atq; amplectetur, vobis simulatè ostenta-
bat, fructus vos merito vestro percepistis: hæc, inquam,
missa facio. verumtamen audebo hoc dicere, eum, qui
in oratorem & contionatorem verè ac iustè velit anqui-
rere, neque illum calumniari: ea, quæ tu modò com-
memorabas, non esse criminis daturum, atque obiecturum,
exempla fingentem, verba irridentem, habitum, gestum,
que loquentis imitantem: (in hoc enim positæ sunt for-
tunæ Græciæ, scilicet, vtrum hoc, an illud verbū in oratio-
ne posuerim: huc an illuc manum porrexerim) sed ab re-
bus ipsis longius non discedentem, spectaturum quas fa-
cultates, quas copias tum haberet ciuitas, cum ad remp.
accesisti: quas ego ei postea, cum rebus gerendis præf-
sem, compararim: quo loco essent res aduersariorum, &
quomodo sese haberent: deinde siquidem copias reip.
imminuissim, deterioresque fecisset: meum crimen es-
se ostenderes. si auxisset, non calumniareris. Quoniā
igitur tu hoc tibi faciendum esse nō putasti: ego faciam:
vos, vtrum vera ac iusta fuerit mea oratio, nēcne, iudica-
bitis. Erant igitur hæc vires & copiæ ciuitatis: insulareis
non omnes habebamus (nam neque Chius, neq; Rho-
dus, neque Corcyra nobiscum faciebant) vctigal erat
in singulas ciuitates descriptum circiter quater millies
centies: atque hæc pecunia iam erat redacta: grauis ar-
maturæ militem, aut equitem, præterquæ nostrum, &
urbanum habebamus neminem. Et quod erat & nobis
omnium formidolosissimum, & hostibus utilissimum,
perfecerant isti, vt omnes finitimi, Megarenses, Theba-
ni, Eubœi in odium, quæ in amicitiam nostram pronio-
res ac prop̄siores essent. Res igitur nostræ ciuitatis hoc

erant loco, neq; quicquam aliud est præterea, quod dicere quisquā possit. Philippi verò , cum quo nobis erat certamen, rationes quales essent, & quomodo sese habarent, videte. Primùm in eos, qui eum sequebantur, imperium habebat, & quod omnium est maximum, earum rerum, quæ ad bellum pertinent, penes eum summa potestas erat: deinde hi numquam ponebant arma de manibus: deinde pecunia abundabat: tum quę ipsi visa essent, agebat: neque verò decretis propositis quid vellet, denuntiabat, aut prædicebat, neq; palam deliberabat, neque à calumniatoribus in iudicium vocabatur, neq; de decretis contra leges factis accusabatur, neq; cuiquam mortalium iudicio de rationibus referendis tenebatur: sed planè (vt semel dicam) solus erat ipse dominus, solus dux, solus imperator: denique omnia in vnius potestate vertebantur. Ego autem cum hoc ad certandum compitus (nam hoc perpendendum & considerandum est) cuiusnam rei potestatem habebam? nullius. Nam primùm hoc ipsum contionari, cuius solius eram compos, seu potius particeps, in medio erat positum, & mihi commune cum ijs, qui ab illo mercedem accipiebant: & quibuscum que in rebus ego ab istis victus essem (multa autem accidebant huiusmodi, aliud alijs de causis, quascunq; fors tulisset) his ex vsu hostium deliberatis & consultis discedebatis. Verumtamen ego tot rebus inferior, tot incommodis ac difficultatibus affectus, socios vobis Eubœos, Achæos, Corinthios, Thebanos, Megarenseis, Leucadios, Corcyrenseis ascui & comparaui. ex quibus exterorum militum quindecim millia, equitum duo millia extra urbanas copias coëgisti. pecuniam autem tātam à socijs conferendam descripsi, quantam potui maximam. Quod si iura nostra cum Thebanorum iuribus comparas AEschina, aut cū Byzantiorū, aut cum Eubœorum, aut si de rata & equabili parte nunc disputas: primùm visideris ignorare, cum & antea trecentæ triremes essent ille, quæ pro Græcis decertarunt, earum ducentas ciuitatem

tem nostram præbuisse: neque tunc eam quisquam sic affectam vidit, ut aut se idcirco deteriore condicione esse, damnōque affici putaret: aut eos, qui hoc consilij dedissent, in iudicium vocaret, aut hæc grauiter, molestèque ferret: (turpe enim, mehercule, turpe) sed dijs immortibus gratiam haberet, si Græcis in commune discrimen adductis, ipsa duplo plus quam, alij ad omnium salutem contulisset. deinde inanem ac falsam horum gratiam aucuparis, cum me calumniaris. quid enim nunc ea commemoras, quæ facere oportebat, ac non tum cum in urbe essem, & cum rebus omnibus interesses, hæc decernebas, si licebat per illa tempora: in quibus non quod vellemus, sed quod res ipsæ darent ac ferrent, æquo animo accipere oportebat? Nam paratus erat, qui cōtrà liceretur & emeret: qui eos, quos expulsiemus, exciperet: qui pecuniam adderet. Sed si nunc propter illa, quæ sic à me gesta sunt, accusor, quid futurum fuisse censem, si, cum ego hæc subtiliter & exigue ad calculos reuocarem, ciuitates illæ à vobis desciuissent, & sese cum Philippo cōiunxit, & vno tempore Eubœæ, Thebarum, Byzantij compos factus esset Philippus? quid, inquam, impios istos homines fuisse facturos, aut dicturos putatis? Non, illos esse traditos? non, spretos ac reiectos, cum societate nobiscū cōiungi cuperet? nō Philippū Hellesponto per Byzantios esse potitum? cōmeatus, & frumenti, quod ad Græcos supportabatur, dominū esse factum? bellū finitimum, & graue per Thebanos in Atticam inuestum? mare latrocinij infestum esse factū, & propter prædonum ex Eubœa eruptiones, mercatoribus esse clausum? nonne hæc, & alia multa præterea dicent? Improba, Athenienses, improba res est omni tempore calumniator, & vndique inuido dente petens, vndiq; criminandi ansam arripiēs. Talis autem est homunculus iste, seu potius belua natura: qui nihil vñquam à prima ætate sinceri, nihil recti, nihil libero aut ingenuo dignum fecit: simia planè tragica, rusticus Oenomaus, adulterinus orator. Quid

enim tua dicendi facultas patriam iuuit? quid ex tua eloquentia ad ciuitatem vtilitatis peruenit? nunc denique nobis de præteritis verba facis: vt si quis medicus ægris, interea dum ægrotent, domum ingressus, non exponat, neque afferat rationes, quibus morbus depellere, & conualescere queant: postea quam aliquis ex eis excesserit è vita, quo tempore ei parentetur, iustaque funeris soluat, sequatur ipse, & ad sepulcrum veniat: & tum deniq; pluribus verbis disputet, hominem istum si hoc, & illud fecisset, moriturū non fuisse. Et ô fanaticæ, nunc demum dicas? Iam verò ne cladem quidem illam, quam nostra ciuitas accepit, quando tibi hæc animos attollit, propter quam te dolore affici atque ingemiscere, ô scelus, oportebat, in ijs, quæ in mea potestate sita fuerūt, fuisse repetitis: quod facite, vt sic mecum consideretis. Quocunque ego legatus à vobis missus sum, nusquam à Philippi legatis victus discessi: non ex Thessalia, non ex Ambracia, non ex Illyrico, non à Thraciæ regibus, non Byzantio, non vlo alio ex loco, non postremò nuper Thebis: sed quibus in rebus eius legati à me victi fuerant verbo, has ille armis, & impetu factō subigebat. Hæc igitur à me repetis, & flagitas? neq; te pudet ab eo, in quem ob molitiem dicta dixeris, postulare, vt vnuis omneis Philippi copias superaret, idque verbis? quid enim aliud in mea potestate positū erat? non enim anima, non fortuna cuiusquam eorum, qui in acie steterant, non imperatoris partes, cuius tu rationes à me repetis: ita stolidus es & vecors. At quorum rationem lege referre debet orator, de ijs quo minus in me acerrime anquiras, non recuso. Quænam sunt hæc? principia rerum cernere, futura multo antè videre ac præsentire, eaque alijs prædicere. Hæc mea sunt: hæc ego gessi. Quid tum præterea? populorum tarditatē, moram, cunctationē, desidiam, ignorantiam, inscientiam, contentiones, quæ ciuitatibus omnibus viitia & peccata sunt visitata, insita, ac necessaria, hæc coerere & comprimere: & contrā, discordiam sedare, cōcor-

diamque

diāmque constituere, amicitiam confirmare, ad studium agendi, quæ reip. tempora postulant, cohortari & excitare: hæc omnia à me facta sunt: neque mortalium quisquam est, qui, quantum in me fuit, aliquid à me prætermisum reperire possit. Siquis igitur quemuis roget, quibus rebus magnam partem eorum, quæ gessit Philippus, administrauerit, respondebunt omnes castris, exercitu, largitione, corrumpendis ijs, qui in singulis Græciæ vrbibus rebus gerendis erant præfeti. At qui neque exercitum in mea potestate habebam, neque dux exercitus eram. Quare neq; ex res, quæ castris, & ferro gestæ sunt, ad me pertinent, neq; earum rerum rationes referre debeo. At hoc certe Philippo superior fui, quod me ab eo pecunia corrumpi non sum passus. Nam vt is, qui licet, si emerit, vicit eum, qui pretium accepit: sic qui nec accepit, nec corruptus est, licitatem vicit. Ita quod ad me attinet, ciuitas manet inuicta. Hæc igitur sunt, & his similia, vt alia multa præteream, quæ ego præstiti, quam obrem hic talia de me scribere merito ac iure posset. Verum quæ vobis omnibus nota sunt, hæc iam commemo- rare mihi non videtur alienum. Statim post pugnam populus, qui sciret, ac vidisset quot ego res, quantasq; ges- sissem, dum per terrores ipsos, ac per discrimina omnia medius incedo, quo tempore mirum nemini esse debe- ret, si offensa multitudo, se mihi iniquiorem atque infestiorem præbuisset: eo ipso tempore primùm meas de salute ciuitatis sententias suo suffragio comprobabat, & omnia quæcunque communis custodiæ causa ageban- tur, dilectus militum, præsidij distributio, pccuniæ ad murorum refectionem, & munitionem vrbis eroga- tio, hæc me auctore fiebant. deinde cum rei frumenta- riæ curatorem, publicumque frumenti emtorem crearet, mihi vni hanc prourationem ac potestatem suffragio suo detulit: postremò cum coissent, & cōspirassent inter se ij, qui in hanc curam incumbebant, vt mihi negotium facesserent, ac nocerent, cum me de decretis cōtra leges

factis reum faciebant, cùm mihi iudicia rationum referendarum, & perduellionis, & maiestatis denuntiabant: cùm hæc omnia mihi intentabat, non per se illi quidem initio, sed per quos maximè suas in me insidias occultas fore putabant: (scitis enim & meministis scilicet me primis illis temporibus in iudicium quotidie vocari, neque audaciam atque amentiam Sosiclis, neque Polycratis calumniam, neque Diondæ, & Melani insaniam, neque aliud quicquam ab istis esse contra me inexpertum relictum) ex his igitur omnibus periculis maximè deorū immortalium benignitate, secundo loco, vestro & aliorum omnium Atheniensium beneficio integer & in columis seruatus sum: neq; iniuria. hoc enim & verum est, & cùm iuratis iudicibus, tum ijs, qui religiosè iudicarunt, honestum & gloriosum. Cùm igitur, me perduellionis accusatum omnibus sententijs absoluebatis, ita vt ne quintam quidem tabellarum partem accusatores mei obtineret, tum statuebatis, me res optimas, & rep. perutileis agere. cùm de decretis contra leges factis reum factum, absoluistis, declarastis omnia me legitimè & dicere, & decernere solere. cùm rationes meas comprobabatis atque ob signabatis, omnia me sine pretio ac mercede, integrè & incorruptè gessisse fatebamini. Cùm hæc igitur ita se habeant, quod nomen rebus meis gestis Ctesiphontem imponere æquum & verum erat, aut conueniebat? non id ipsum, quod à populo impositum esse videbat? non quod à iuratis iudicibus tributum, non quod ab ipsa veritate apud omneis homines comprobatum? Certe (inquit) sed illud Cephalii præclarum, nullo vñquam eum iudicio cauſam dixisse. Et mehercule fortunatum. Sed num idcirco is, qui sæpe in iudicium vocatus, nunquam ullius criminis conuictus sit, meritò in culpa ponatur? Atqui quod ad istum quidem attinet, Athenienses, illud Cephalii præclarum verè mihi de memetipso prædicare licet. Nunquam enim me Aeschinesvlla lege accusauit, nunquam vlo iudicio reū fecit. Itaque tua quidem confessione

fessione nihil Cephalo deterior ciuis sum ego. Cum multis igitur ex rebus quis iniuriam istius, & singularem inuidiae coniunctam calumniam perspexerit, tum ex ijs maxime, quae de fortuna disputauit. Omnino quisquis homini cum ipse homo sit, fortunam exprobrat, ego eum stolidum prorsus & mente captum esse puto. Nam cum is, qui sibi ipse videtur esse fortunatissimus, qui que se fortuna maxime propitia, & perbenigna vti arbitrat, exploratum non habeat, eam, talem usque ad vesperum esse permansuram, aut de hac dicere, & gloriari, aut eam alteri maledicti loco obijcere, summam dementiam est. Verum quoniam praeter alia multa, que sibi iste arrogauit, etiam his de rebus orationem habuit insolentiae atque intolerantiae plenam, videte, quæso, Athenienses, & vobiscum ipsi considerate, quanto ego verius isto, quantoque modestius atque humanius de fortuna disputem. Ego fortunam ciuitatis bonam, secundam, ac propitiam esse arbitror atque hoc video & Iouem Dodonæum, & Apollinem Pythium vobis vaticinatum esse: omnium vero hominum, eam quidem, que nunc urget, aduersam, iniquam, atque acerbam. Nam quis Græcorum, aut quis barbarorum hoc tempore non multa incommoda, graueisque casus expertus est? Quod igitur honestissima & præclarissima voluerimus, eaq; ipsa nobis ad agendum proposuerimus, &, quod, cum Græci sperauissent, se, si nos deseruissent, ac prodidissent, beatè victuros, melius, quam cum eis, nobiscum agatur, hoc bonæ fortunæ nostræ ciuitatis acceptum fero: quod nos titubauerimus atque offenderimus, neque omnia nobis ex animi nostri sententia processerint, in eo aliorum hominum fortunam pro rata parte suo iure in ciuitatem nostram usam esse existimo. Fortunam autem meam, & cuiusque vestrum propriam in priuatis rebus expendendam & considerandam esse duco. Ego igitur sic de fortuna querendum esse censeo, recte sane & iuste, mea quidem sententia: quod idem vobis videri puto. Iste autem fortunam meam pri-

uatam, maiorem dominatum habere, quām publicam & communem ciuitatis ait: humilem, aduersam, atque afflictam plus posse, quām magnam, secundam, ac florentem. quomodo hoc fieri potest? Atqui si meam fortunā, Aeschina, perpendere, & omnibus spectandam propnere, constitutum in animo habes, confer eam cum tua: &, si meam competeris esse tua meliorem, eam definito maledictis insectari. Iam mihi igitur vsque à principio eam cōtemplare. Sed ne me quisquam, per deos immortaleis, ineptum esse iudicet. Nam neq; si quis vllijs paupertatem contumeliosè vexat atque exagitat, neque si quis in multa copia, rerūmq; omniū affluentia natus atque educatus hoc nomine gloriatur, cum sanx mentis esse puto. Verū ego istius sœui atque importuni hominis maledicētia & calumnijs compulsus, in hanc orationem incidere cogor: cui tamen ita moderabor, vt natura rerum, de quibus agitur, feret, & quo ad eius maximē fieri poterit. Contigit igitur mihi cùm puer essem, vt ad ludos discendi illi aetati accommodatos, atque vslitatos frequens irem, eaque mihi suppeterent, quibus instrūctum eum esse oportet, qui nihil sit in opia coactus turpiter facturus: postea quām verò è pueris excessi, vt his cōsentanea agerem, meis sumtibus ludos facerem, trierarchus essem, pecuniam in ciuitatem conferrem, nullam neque priuatam, neque publicam liberalitatem ac munificentiam prætermitterem: sed me & ciuitati publice, & amicis priuatim vtilem præberem. Postquām autem ad remp. accessi, visum est mihi tales reip. administrande rationem sequi, vt sèpenumero & à patria mea, & à reliquis Græcis corona donatus sim, vt ne vos quidem inimici mei sitis vnquam dicere conati, consilia, & instituta mea non fuisse honesta atque præclara. Talis igitur mihi perpetua meę vitę comes fortuna contigit. Nam cùm alia multa de hac possim dicere, sciens prætermitto: veritus ne cuiusquam animum his rebus offendam, quibus glorior. Tu verò vir amplus & grauis, qui ceteros despiciens,

cis, vide quali tandem ad hanc meam fortuna sis usus:
propter quam puer magna in egestate educatus es: cum
vna cum patre ludo litterarum affixus es, illaque assi-
deres, atramentum tereres, scamna spongijs purgares,
gymnasium puerile verreres, vernae, non pueri ingenui
parteis ageres. sumta autem virili toga, matri initianti li-
bros recitabas, vocéque præibas: & reliqua, quæ ad mu-
nus illud pertinent, concinnabas, & comparabas: noctu
eos, qui initiantur, ceruina pelle succingebas, vasa vi-
naria circumferebas, vinumque ministrabas, ac defun-
debas: illos expiabas, centonibus & furfure defricabas
ac detergebas. Expiatione autem facta surgebas, eosque
dicere iubebas. **E F F V G I M A L A, N A C T V S S V M M E-**
L I O R A: gloriabare denique quod nunquam quisquam
tam clara voce vulnasset. **Q u o d** quidem ita esse arbitror.
Nolite enim existimare, eum, qui tam clarè loquatur, v-
latus non clarissimos edere. Interdiu verò præclaros
illos bacchantim choros per vias agitabas: angueis, quos
Parias nominant, fœniculo, & populeis frondibus coro-
natos comprimebas, & supra caput attollebas: & cum
clamares, Euoë Saboë, & carmen illud saltares, Hyas
Attas, Attas Hyas, ab aniculis præsultor & princeps
chori, thyrsiger, ederifer, yannifer, & huiusmodi nomi-
nibus appellabar. Atque huius quidem operæ ac mini-
sterij egregiam sanè mercedem ferebas, lagana, frustula,
scriblitas, liba, placentas. Quibus rebus quis non eum
verè beatum iudicet? quis non eius fortunam omnium
regum copijs & voluptatibus anteponat? Posteaquam
autem in popularium, ciuiumque numerum adscriptus
es: quoquo id modo asservatus sis: (nam hoc omitto di-
cere) verùm postquam adscriptus es, statim munus pul-
cherrimum suscepisti, vt infimis magistratibus subserui-
res, & secundarum partium scriba es. Deinde ut hoc
tandem munere defunctus es, ea omnia, quæ alijs male-
dicti loco obiicis, facere instituisti. Itaque nihil eorum
mehercule, quæ tibi tua virtute parta suppeterant, po-

steriore vita dedecorasti. Sed cùm te ipsum histrionibus illis, qui cognomen ex grauitate vocis, & gemitus consecuti, barytoni nominantur, Simmycæ, & Socrati mercede locauisses, tertiarū partium actor eras: ficus, vuas, oliuas, tanquam pomorum redenitor, ex alienis fundis decerpebas & colligebas: cùm quidem tu plura in his vulnera, quām in eis certaminibus, in quibus vos de vita decernebatis, acciperes. Erat enim vobis cum spectatoribus bellum implacabile, & sine ylla denuntiatione susceptum, à quibus cùm multa vulnera acceperis, meritò in eos, qui in talibus periculis non sunt exercitati, ac versati, tanquam timidos dicta dicis. Sed prætermissis ijs, quorum culpam quiuis in paupertatem cōferre possit, ad ea crimina venia, quæ propriè in mores tuos quadrant. Talem enim reip. administranda rationem secutus es, posteaquām tibi tandem remp. administrare ve nit in mentem, vt in rebus secundis ciuitatis, léporis vitam viueres, omnia circumspectares, quicquid increpūset, pertimesceres, horreres, tremeres, plágas & verbera ob ea, quorum tibi conscius eras, flagitia & scelera, semper exspectares: in aliorum ciuium casibus aduersis, audax, ferox, & alacer ab omnibus cernereris. Atqui per deos immortaleis, qui mille ciueis imperfectos lātē atq; insolēter tulit, quibus pœnis ab ijs, qui viuunt, affici debet? Cùm multa igitur alia habeam, quæ de isto dicere possim, præteribo. Non enim quæcumque probra ac decora in isto inesse possum ostendere, puto me facile proferre debere: sed ea demum, quæ mihi turpia dictu non sunt. Quare, A Eschina, primūm vtriusque nostrū vitam, & quæ ab vtroque in ea instituta & acta sunt, inter se contendito leniter & clementer, non asperè neque acerbè: deinde ex his quærito, vtrius sibi quisque fortunam dari malit. Tu litteras docebas: ego in ludum frequens veniebam: tu initiabas, ego initiabar: tu cum choro saltabas, ego chori, & ludorum sumtum suppeditabam: tu scribæ munere fungebaris, ego contionabar: tu

tertia-

tertiarum partium histrio in scenam prodibas, ego ludos spectabam: te vox deficiebat, ego exsibilabam: tu in rep. administranda hostibus consulisti, ego patriæ. mitto cetera. nunc quidem hodie, propterea quod corona donatus sum, vita mea in iudicio spectatur, & explicatur: omnium autem voce & confessione nulla in re iniuste rép. lēssisse declaror: tu autem cum hoc assecutus es, vt calumniator habearis, tum in discriminē venisti, vtrūm te amplius calumniari homines innocentis oporteat, an desinere, & coērceti, ne quintam quidem tabellarum partem à iudicibus consecutum. Iāmne vides, A Eschīna, quām propitia & secunda per omnem vitam fortuna v̄sus, meam tanquam iratam atque aduersam crimineris? Age verò liceat mihi publicorum munerū, quæ ego cumulatè & prolixè obij, quibūsque amplissimè & magnificientissimè functus sum, testimonia recitare. tu verò contrà versus nobis recita, quos tu malè agendo inuerterebas ac deprauabas.

Orci relicta ianua, & latebra inferūm. &

Malascito non volentem nuntiare me. At te omnium hominum profligatissime ac perditissime, primū dij immortales, deinde hi omnes male perdant, malum ciuem, patriæque proditorem, malūmque tertiarum partium histriōnem. Recita testimonia. TESTIMONIA.

In ijs igitur, quæ ad ciuitatem pertinent, talis extiri. In priuatis autem, si nescitis me commodum, liberalēm, & humanū, atque in egenteis munificum fuisse, non est quod quicquam ipse de me dicam, neque vñquam adducar, vt vllūm vobis hac de re testimonium afferam: non si quos ab hostibus redemi, non si aliquorum filias in matrimonium collocaui, non quicquam horum tale. Namque hæc mea sententia est: eum qui beneficium acciperit, omni tempore beneficū memoria tenere oportere existimo: eum uero, qui dederit, de memoria statim deponere, si modo vult ille viri boni, hic non illiberalis, neque ieiuni hominis officio fungi: sua certè beneficia

commemorare & prædicare, propemodum reprobrare est. Quare nihil sum tale fakturus, neque ullius vñquam oratione, aut maledicto ad hoc faciendum adducar. sed qualisunque hominum in his rebus de me opinio est, ea mihi satis est. Volo autem fine mihi facto de rebus domesticis ac priuatis dicendi, de forēsibus ac publicis pauca etiam quādam apud vos explicare. Siquidem igitur mortalium, quos hic sol videt, AEschina, proferre potes, siue Græcorum, siue barbarorum, qui integer, intactus, atque incolumis antea à Philippi, nunc ab Alexandri dominatu discesserit: sit ita sanè, do tibi & concedo, meam siue fortunam, siue infelicitatem nominare voles, omnium malorum publicorum causam fuisse: si & eorum multi, qui neque me vñquam viderunt, neque vñquam vocem meam audierunt, multis & grauibus incōmodis affecti sunt, non solum singulares homines, sed & totæ ciuitates, & nationes: quanto verius & æquius est, communem omnium hominum (vt credibile est) fortunam, & sœuam quandam rerum tempestatem ac procellam reip. infestam ac perniciosem, horum causam fuisse existimare? At tu his omissis me, qui apud hos remp. gerō, criminaris, idque cùm scias si non totam, at certè ratam partē tui criminis ac maledicti cùm ad omneis, tum ad te maximè redundare. Nam si cùm penes me summa rerum potestas esset, ego per me de rebus consulerem ac statuerem: possetis vos alij oratores ea, quæ acciderunt, mihi criminis dare: si vos semper in omnibus concionibus aderatis, si ciuitas communiter omnibus ad liberandū quid expediret, proponebat: & hæc cùm omnibus optima videbantur, tum maximè tibi: (non enim benevolentia adductus, spem præmiorum, laudem, honorem, que omnia inerant in ijs, que tunc à me gerebantur, mihi concedebas, sed partim scilicet veritate vixtus, partim quia nihil melius, quod diceres, haberet) non tu iniuste facis? non tu importunus & improbus es, qui ea nunc reprehendas, quibus tum afferre meliora non poteras?

teras? Equidem apud omneis alios homines hæc quodammodo video iura esse definita , atq; aptè descripta. Facit aliquis iniuriam prudens? iratæ leges , infesti iudices, poenæ in eum constitutæ. Peccauit aliquis imprudens & inuitus? huic venia datur , non supplicium queritur. Neque iniuriam fecit alius , neque peccauit: sed cum in ijs, quæ omnium opinione recip. vtilia esse videbantur, egregiam operam nauasset , minus feliciter rem gessit, minùsque optabilem suorum consiliorum exitum habuit . huic tali non euentum criminis dare atque exporbrare, & propter eam causam ei maledicere, sed pari potius cum eo molestia affici conuenit . Atque hæc omnia non solùm in legibus ita se habere reperientur , verùm etiam ipsa natura legibus non scriptis , & communibus hominum sensibus sanxit ac definiuit. Itaque Aeschines usque adeò omneis mortales acerbitate, & calumnian- di studio superauit, vt etiam ea, de quibus ipse , tanquam de casibus aduersis, ludibriisque fortunæ disserebat, mihi criminis loco ponat. Et præter alias eius in me iniurias , proinde quasi sincerè , simpliciter , & optimo erga vos animo omnia dixerit , vos hortabatur & monebat, vt, me diligenter obseruetis, & caueatis, ne ego vobis faciam, ne vos verbis insidiosis inducam, & circumueniam, cum me callidum ac versutum, planum, magum, sophistam, & alijs nominibus per contumeliam nomina- ret: quasi verò si quis ea prior alteri obiecerit, quib⁹ ipse sit a finis, ita re vera sit futurum, quasi que auditores iam, quis sit is, qui dicat, attēdere sint desituri. Ego verò cum sciam, istum vobis omnib⁹ esse notum, tum mihi nequam dubium est, quin hæc multo magis in istum, quam in me conuenire existimetis. Neque illud me fugit, quæcumque in me est dicendi facultas: (demus enim esse aliquam : quanquam video equidem magna ex parte , eorum, qui dicunt, dicendi facultatis & eloquentiæ, auditores esse dominos, & moderatores: nam ut cuiusque orationem libenter auditis, & quali quenque bencuolen-

tia complectimini , talis de eius, qui dicit, prudentia, & eloquentia existimatio est.) siqua igitur & mihi huiusmodi dicendi exercitatio facultasque suppetit , hāc vōs profectō reperietis omnes in rebus communib⁹ procurandis semper esse versatam: semper omnium iudicio expositam vobis publicē profuisse , nunquam ne priuatim quidem cuiquam obfuisse: istius autem eloquentiam contrā semper vobis perniciōsam fuisse , non eō solum, quod causam hostiū agere cōsuevit: sed quod si quis aliqua in revolutatē, aut animū eius aliquo loco offendit, hos omni dicendi ratione oppugnare conatur . ita neq; iustē, neque ex v̄su ciuitatis eloquentia vtitur. Non enim virum fortē , & bonum ciuem cōuenit à iudicibus, qui de rep. disceptaturi conuenerunt, postulare, vt odiū, aut inimicitias cum aliquo suscep̄tas , aut alium quempiam animi affectū sua sibi sentētia expleant, atq; confirmēt: neq; ira, ac dolore animi impulsū, quenquā in iudiciū vocare, sed primū operā dare, vt ingenio sit præditus his affectib⁹ libero ac soluto: deinde, si necessitate talis esse cogatur, enīti, & cōtendere, vt naturē acerbitatē cōsilio & ratione mitigasse, atq; ad mediocritatē quādam reuocasse videatur. Quibus igitur in rebus oratorem, & reip. moderatorem, vehementer atque asperum esse oportet? in ijs, in quibus ali quid , quod ad summam remp. pertinet, in discrimen venit: in ijs, in quibus ali quid rēi populo cum aduersarijs intercedit: in ijs, inquā. hēc enim sunt viri fortis, & generosi, bonique ciuis. Eum autem, qui nullius vñquam publici criminis , addam ne priuati quidem, neque nomine ciuitatis, neque suo , sibi putauerit à me pœnas esse repetendas, nunc venire paratum atque instructum , vt coronam & laudem criminibus falsis inferendis, mihi adimat, & idcirco tot iam verba consumisse: priuatarum inimicitarum, & inuidiæ, & angusti paruique animi, nullius quidem certē probitatis signum est. omissa verò mecum contentionē, in hunc incurrere, hoc vno genere profectō, cetera omnia vitia in-

clu.

dusa continentur. Ac mihi vidēris, AEschina, istorum verborum multitudine cùm laterum tuorum firmitatem ostentare, vocisque tuæ specimen edere velles, idcirco hanc accusationem suscepisse, non quòd vllijs criminis pœnas expetere in animo haberet. verùm non oratoris oratio, AEschina, neque vocis magnitudo & contentio magni aestimanda est, sed iudicio ac voluntate cum populo consentire, & conspirare, eosdémque odiisse atque amare, quos patria: hæc magna sunt, hæc quantius facienda sunt, hæc quantouis pretio atque honore digna sunt. Nam qui hoc animo est, is omnem dicēdi rationem ad bencuolentiam & caritatem ciuium conferet. At qui eos, à quibus sibi periculum aliquod ciuitas prospicit im pendere, colit, & omni officiorum, obsequiorūmque genere deuincire conatur, non eadem naui, atq; populus, vehitur: non eundem portum, quem populus petit: neq; igitur eandem spem salutis, & incolumitatis, quam populus, habet. Vides quām longè alia mea sit ratio? Ego enim easdem utilitates, atq; hi, mihi proposui: nihil mihi eximium, nihil præcipuum asciui, aut quæsiui. Túne idem de te prædicare potes? quomodo? qui statim post pugnam legatus ad Philippum proficisci baris: cuius in persona calamitatum, quæ temporibus illis patriæ nostræ acciderunt, causa consistebat: idque cùm superiore omni tempore, hoc, vt omnes sciunt, munus recusasses, aë subterfugisses. At qui, quis fucum facit? nō qui aliud sentit, aliud loquitur? Cui verò præco malè precatur merito, iuréque optimo? non tali homini? quod porrò crimen grauius oratori obijcere quisquam potest, quām quòd non eadem loquatur, atque sentiat? Tu igitur talis repertus es. Et tu cum ipsis factis audes vocem mittere? Audes horum ora intueri? Vtrum existimas hos nescire qui sis? an vsque adeò somnolentos atque obliuiosos esse censes, vt non meminerint, quæ tu inter contionandum, apud populum olim loquebare, cùm tibi exitium prebaris, cùm omni execratione caput tuum deuouebas,

cum deierabas nihil tibi rei esse cum Philippo: sed me
hoc tibi falsum crimen inferre, priuatis inimicitijs impul-
sum, odioque incitatum? Allato autem de pugna nütio,
jis, quæ antè dixeras, neglectis, subito amicitiam & ho-
spitium tibi cū Philippo intercedere profitebaris ac præ-
te ferebas, mercede accepta hæc nomina transferens &
commutans. Nam quæ nam potest afferri æqua, aut iusta
causa, propter quam AEschinæ Glaucotheæ tympani-
striæ filio, vel hospes, vel amicus, vel omnino notus es-
set Philippus? Evidē non video: sed ei tuas operas ideo
locauisti, ut horum cōmoda labefactares. Et tamē cùm
ita manifestò ab his proditor deprehensus tenearis, cùm
in te ipsum post euenta rerum index extiteris, mihi ma-
ledicis, eaque obijcis, quorum culpam in quemuis poti-
tius, quam in me conferendam esse reperies. Multas sa-
nè res, & magnas, & præclaras, me duce atque auctore,
& gerēdas suscepit, & feliciter gessit nostra ciuitas: qua-
rum eam non esse oblītam, hoc argumento est, quod
cùm populus aliquē suffragijs creare vellet, qui oratio-
nem de laudibus mortuorū haberet: ijs ipsis diebus, qui-
bus recens erat cladis acceptæ memoria: non te creauit,
quamuis delatus, ac nominatus essem, quamuis vocis ma-
gnitudine præstares: non Demadem, qui modò pacem
fecerat, non Hegemonem, non quenquā denique alium
vestrūm, sed me. Et cùm tu in medium prodijsses, & vna
Pythocles, quo ore, dij immortales, quo aspectu, quo
spiritu, qua immanitate? & cùm his ipsis criminibus, qui-
bus nunc tu solus, vos tum communī studio me insimul-
laretis, cùm eadem maledicta in me congereretis: tanto
etiam cupidius me illi muneri suis suffragijs præfecit. cu-
ius rei causam tametsi tibi minimè obscuram, ego tamen
breuiter explicabo. Nouerat ille meam in se beneullen-
tiā, meūmque, quod in rebus agendis adhibebam, stu-
dium: nouerat idem scelus, improbitatem, atque iniusti-
tiam vestram. Nam quæ bonis & optatis reip. tempori-
bus iurati negabatis, hæc eadem vbi quid offenderat ci-
uitas

uitas, profitebamini. Eos igitur, qui in communibus omnium incommodis, & rebus aduersis arbitrabantur se suarum nefariarum cogitationum ac sententiarum licentiam, impunitatemque esse consecutos, re iandudum hosteis fuisse, tunc quidem denique scipios aperuisse atque indicasse existimauit: simulque conuenire putauit, cum, qui de mortuorum laudibus dicturus, eorumque virtutem verbis ornatus esset, neque contubernalem, neque foederatum ijs, qui aduersus illos instructa acie depugnasset, fuisse: neque cum illic vnà cum ijs, quorum manibus Græciæ propugnatores essent imperfecti, ob Græcorum calamitatem intemperanter epulatus & commissatus esset, laudesque deorum cecinisset, huc reversum honore affici: neque inflexa voce, & fictis lacrymis, simulatōque dolore illorum fortunam deplorare, sed ex animo cum populo vniuerso verè dolere: quod quidem cum in se, tum in me esse videbat, in te verò minime. Neque porrò ita fecit populus: mortuorum autem parentes & fratres ad funus procurandum, exsequiasque cohonestandas à populo electi, secus: sed cum eos epulum dare oporteret, hoc ipsum tanquam apud eū, qui mortuos summa necessitudine attingeret, quemadmodū alia fieri solent, apud me fecerūt. Neq; iniuria. Genere enim singuli singulis erāt me propinquiores: cōmuniter autem vniuersis nemo certè fuit coniunctior. Nam, cuius intererat maximè illos benè rem gerere, & saluos esse: is postea quām tristem illum casum subierūt, (quem vtinam effugissent,) doloris omnium interitu suscepti partem maximam tulit. Recita verò isti hoc epigramma, quod eis ciuitas inscribi voluit, ut ex hoc etiam intelligas, A Eschina, te calumniatorem importunum, & fascinatorem sceleratum esse.

RECITA.

*Pro patria hi tellure sua quondam arma tulere,**Protinus hostileis & repulere manus.**Dum inter se certant de virtute, atque timore,**Proiecere animas, iudice morte, suas:*

Ne Graci seruile iugum ceruice ferentes,

Regum se gementem sceptra superba pati.

Patria sed gremio caſorum amplectitur offa:

Nam legem humanis hanc deus imposuit.

Nil peccare deūm est, neque falli in rebus agendis.

Sed fati legem non licet effugere. Audis, AEſchīna,

etiam in hoc ipso epigrammate, nihil peccare, neque fal-
li in rebus agendis, deorum esse? potestatem rei bene ge-
rendæ ab ijs, qui dimicant, ac decertant, non suasori, sed
dijs immortalibus ascripsit. Quid igitur mihi, ò ſcelus,
his de causis maledicis, eaque loqueris, quæ dij immor-
tales in tuum caput conuertant? Ex multis igitur alijs,
quæ mihi criminis dedit, & quæ in me mentitus est AE-
ſchines, vñ summopere demiratus sum, quòd, cùm ea,
quæ tum ciuitati nostræ acciderunt, memoria repeteret,
non ea mente fuit, quam vir bonus, ac iustus, amansque
patriæ ciuiis præstisſet: non illacrymauit, non ingemuit,
non ullo tali dolore commotum animum habuit, sed
cùm lætitia exultans vocem contuleret, inflatōque &
quād maximē laxato gutture clamorem tolleret, putab-
bat ſe videlicet, magnam mihi oratione ſua inuidiam
conflare: verū ſuo ipſius indicio declarabat, ſe non ſi-
milem, atque alij, ex rebus aduersis molestiam capere.
Atquī is, qui ſibi leges, & remp. curæ eſſe dicit, quemad-
modum iſte nunc, ſi nihil aliud, hoc certè habere debet,
vt iſdem rebus doleat, ac lætetur, quibus populus: neq;
id reip. administrandæ consilium capiat, institutūmque
sequatur, propter quod ſe in aduersariorum præſidijs ac
partibus collocasse videatur: quod tu nunc aperte feciſ-
ſe videris, qui me omnium, quæ acciderunt, causam eſſe:
qui ciuitatem, me suasore & impulſore, in has molestias
incidisse criminariſ, cùm vos Atheniēſes, neq; mea ad-
ministrandæ reip. ratione adducti, neq; meum cōſilium,
aut institutum ſecuti, ſed vefra ſponte Græcis auxilium
ferre cœperitis. Nam ſi mihi hoc à vobis daretur, vos me
ſuasore atque auctore toties ei dominationi reſtitiffe,

quæ

quæ in Græcos comparabatur, maius mihi à vobis præ-
mium, quām quæ vniuersa ceteris olim dedistis, tribue-
retur. sed neque ego hæc vnquam de me prædicarim (vo-
bis enim iniuriam facerem) neque vos, sat scio, si dice-
rem, concederetis: & si iste iustum se erga vos præbere
vellet, nunquam inimicitijs, quas mecum gerit, impulsus,
laudes omnium laudum vestrarum maximas, & orna-
menta vestra omnium prima, eximia, ac præcipua, immi-
nueret, detereret, maledictis calumnijsque vexaret.
Sed quid ego hæc in eo de isto queror, cùm alia multo
atrociora, & propter quæ iustius meam vicem deplorare
debeam, crimina, eaque falsa mihi intulerit? Nam qui mi-
hi studium Philippi, ò terra, ò dij immortales, obijcit,
quid hic dicere non audeat? At qui per Herculem, reli-
quosque omneis deos immortaleis iuro, si falsis, confi-
ctisque criminacionibus, & contumeliosis vocibus, quæ
ab inimicitijs proficiscuntur, de medio sublatis, spectare
verè oporteat, qui sint ij re vera, quibus ea, quæ accide-
runt, meritò, atq; optimo iure omnes attribuere debeat:
homines istius similes, non mei, in unaquaque ciuitate
huic culpæ affines fuisse reperientur: qui quo tempore
res Philippi erant adhuc infirmæ, & admodum humiles,
ac pusillæ, vobis sæpe prædacentibus, hortantibus, deni-
que docentibus quid esset optimum factu, turpis sui que-
stus gratia, utilitatem Græcorum communem prodide-
runt, cùm suos ciueis singuli dolo circumuenirent, deci-
perent, corrumperet, eò vsque quoad eos in seruitutem
redegerunt, Thessalos Daochus, Cinea, Thrasydaeus:
Arcadas Cercida, Hieronymus, Eucalpida: Argiuos
Myrtis, Teladamus, Mnasea: Eléos Euxitheus, Cleotimus,
Aristechmus: Messenios Neo, & Thrasyllochus, Phi-
liadæ dijs iniqui, & impij hominis filij: Sicyonios Aristra-
tus, Epichares: Corinthios Dinarchus, Demaratus: Me-
garenseis Ptoeodorus, Elixus, Perilaus: Thebanos Ti-
molaus, Theogiton, Anemœta: Eubœos Hipparchus,
Clitarchus, Sosistratus: dies me deficiat, si velim omnia

proditorum nomina persequi. Hi omnes, quos dixi, Athenienses, ijsdem sensibus ac voluntatibus prædicti, ijsdemque consilijs in suis patrijs vñi, quibus apud vos isti, scelerati homines, atque impuri adulatores, Græciae pestes ac furiae, qui suas singuli patrias mutilarunt, libertatem suam antea Philippo, nunc Alexandro, auro accepto propinarunt, ventre, & abdomen, & obscenis voluptatibus vitam beatam metientes. Libertatem vero, & nulli domino parere, qui prioribus illis Græcis erant fines bonorum, & regulæ, quibus suas actiones dirigebat, funditus euerterunt. Huius igitur tam turpis, & flagitiosa, omniumque sermone celebratae conspiracys, & improbitatis, immò vero, Athenienses, (si nugis omisissi serio loqui volumus) proditæ Græcorum libertatis, cum ciuitas nostra apud omneis homines culpa vacat, quod quidem ad meam reip. administrandæ rationem attinet: tum ego apud vos omni iusta reprehensione careo. Et tu à me quæris, cuius virtutis ergo præmium postulem. Ego igitur tibi respondeo, quia cum omnes omnium Græcorum magistratus, & reip. gubernatores, quos quidem àte numerare potes, corrupti fuerint antea à Philippo, nunc ab Alexandro, me neque inclinatio temporum, neque verborum blanditiæ, neque promissorum magnitudo, neque spes, neque metus, neque gratia, neq; aliud quipiam excitauit, neque impulit, neque induxit, ut quicquam eorum, quæ statuisse vel ad ius, vel ad utilitatem patriæ pertinere, proderem: neque quæ unquam his suis, quemadmodum vos, ad lucrum, quasi in trutina, vergens ac propendens suasis: sed quæcumque à me gesta sunt, à recto, iusto, integro, incorrupto iudicio, animoq; profecta sunt. & cum omnium mortalium, qui mea ætate viixerunt, maximis rebus præfuerim, has omneis salutatiter, & iuste administravui: propter has causas præmium mihi deberi dico. Hos autem muros, has fossas, quibus vñbē cinxii ac muniui, quæ tu maledico dente appetebas, ac lacerabas, gratia quidem ac laude digna esse iudico. quid

nisi sed tamen hæc ipsa in meis rebus gestis non numero. Non enim lapidibus, neque lateribus vrbem muniui, neque ob has res maximos mihi spiritus sumo: sed si munitiones meas iustè & attentè considerare velis, arma, castella, portus, vrbeis, naueis, cōplureis equos, & qui pro his propugnarent, milites, reperies à me esse ciuitati comparatos. His ego propugnaculis Atticam sep̄si, atq; armaui, quāta maxima, humana ratio ex cogitare & conse- qui potuit: his totius Atticæ fineis vltimos, non Piræi, aut vrbis ambitum tantūm communiui. Neque verò cō- filijs aut cogitatis Philippi victus sum (longè aliter est) neque copijs, neque apparatu, sed sociorum nostrorum duces, & copiæ fortuna fuerunt inferiores. Quibus argu- mentis hæc demonstrare possum? illustribus, & luculentis: quæ, obsecro, sic vobiscum ipsi considerate. Quid be- neuolum & amantem patriæ ciuem facere oportebat? quid eum, qui omni prouidentia, cura, studio, ac iustitia in administranda rep. patriæ consuleret? non à mari At- ticam Eubœa tegere ac munire? à mediterraneis regio- nibus, Bœotia? ab ijs locis, quæ ad Peloponnesum spe- ctant, nationibus huic finitimi? non quemadmodum res frumentaria usque ad Piræum, mari vndique pacato, subueheretur, prouidere? & alia quidem iam antea quæ- sita & parta tueri & conseruare, auxilijs mittendis, dicen- do, decernēdo, Proconnesum, Cherronesum, Tenedū? alia ut nobiscum pacem & amicitiam confirmarent, no- biscumque societate coniungerentur, efficere, Byzantium, Abydus, Eubœa? & maximas hostium opes, ac vi- reis, maximâque robora ijs demere ac detrahere? quæ deessent nostræ ciuitati, ea acquirere, atque adiungere? Hæc igitur omnia meis decretis, atque institutis, quæ in rep. gubernanda tenui, perfecta sunt: quæ si quis, Athe- nienses, sincere, ac sine inuidia ponderare, & considera- re volet, recte ac sapienter à me esse cogitata, & summa cum fide ac iustitia administrata reperiet: nulli' rei tem- pus à me neque prætermissum, neque ignoratum, neque

proditum, & quæcunque in vnius hominis potestatem, mentemque venire potuerunt, omnia à me esse summa diligentia, curaque præstata. Quod si aut dei alicuius potentia, aut fortunæ vis, aut imperatorum vitium, aut eorum, qui vestras vrbeis prodiderunt, nequitia & improbitas, aut hęc simul omnia summam rem profigarunt ac labefactarunt, vsque eò donec funditus euerterut, quodnam Demosthenis crimen est? At si qualis ego erā apud vos, pro eo gradu ac loco, in quo fueram à vobis colloca tus, talis vir vñus in vnaquaque Græcarum vrbiū extitisset, immò verò si vnum solum Thessalia, vnum Arcadia habuisset, qui idem, quod ego, sentiret: nullus neque eorum Græcorum, qui sunt extra Thermopylas, neque eorum, qui sunt intra, his calamitatibus, in quibus nunc versatur, affectus esset, sed omnes essent liberi, suisque legibus vt erentur, ab omni denique metu vacui, securi, otiosi, ac beati tutò suas ipsorum patrias incolerent, tantorumque ac talium bonorum gratiam, propter me, vobis & ceteris Atheniensibus haberent. Atque vt intelligatis facta verbis, quibus vtor, multo esse grandiora atque ampliora, ideo quod inuidiam pertimescam: tolle hos libellos, & recita numerum auxiliorum, quæ me auctore, ac suasore, meis decretis ciuitati quæ sita sunt. Recita.

N V M E R U S A V X I L I O R V M E X D E M O S T H E N I S
D E C R E T I S . Hæc & talia, AEschina, virum fortem & bonum ciuem agere oportet: quæ si benè ac feliciter cesissent, ô dij immortales: nobis haud dubie esse maximis ac potentissimis licuisset, idque sine cuiusquam iniuria: sed quando secus accidit, at certè hoc nobis reliquum est, quod bene de nobis omnes homines existimat, quod nemo neque ciuitatem nostram, neque eius institutum, consiliūque reprehendere potest, sed fortunam duntat vituperare, quæ talem rerum exitum esse voluerit. Hæc igitur bonus ciuis agere debet, non, cùm à commodiis & rationibus ciuitatis desciuerit, seque aduersarijs mercede locauerit, pretioque fidem suam addixerit,

hostium potius, quam patriæ temporibus operam nauare atque inservire: neque cum, qui res ciuitate dignas tum dicere, tum decernere instituerit, atque ausus sit, & quod caput est, in his cōstanter permanferit, in inuidiam vocare, & calumnijs onerare: si priuatim ab aliquo læsus sit, hoc meminisse, animōque penitus infixum tenere, neque otio ac silentio iniusto, infido, atque infidioso delectari: quod tu s̄æpenumerò facis. est enim, si nescitis, Athenienses, est aliquid otium iustum, & vtile ciuitati, quod vos plerique ciues sincere & simpliciter amplectimini. Sed non hoc iste otium adamauit: nihil minus. verū remouens se, vbi ei commodum fuerit, (s̄æpe autem commodum est) ab administratiōne reip. speculatur & obseruat, quo tempore aut vos alicuius oratoris assidue dicentis ceperit satietas, aut aliquid aduersi, fortuna reflante atque aduersante, acciderit, aut aliunde denique quippiam durius ac tristius euenerit: (multa autem huius modi fert vita) deinde hoc ipso tempore ex otio repente, tanquam ventus ac turbo coortus, orator existit, & voce exercitata, magnōque nominum ac verborū acerbo congesto & collecto, hæc ipsa connectit & contexit, & articulatè, ac distincṭè, vnoque spiritu pronuntiat: que neque vñquam prodesse, neque cuiusquam rei bonæ frāctum cuiquam ferre, sed contrā calamitatem cuilibet ciui importare, turpitudinēmque ac dedecus inurere consueuerunt. Atqui commentationum ac studiorum tuorum, AEschina, si quidē ab animo casto, integro, ac pio, & eo, qui vtilitatem patriæ sibi propositam habeat, nascerentur, fructus lētos atque vberes, & generosos, & omnibus vtileis extare oportebat: ciuitatum societates, pecuniae facultates, & vectigalia, mercatum structuras, legum salutarium rogationes, cum certis atque apertis patriæ hostibus susceptas inimicitias, & contentiones, hæc enim superioribus illis temporibus exquiri, spectarique solebant: & præteritum tempus viro forti, & bono ciui suæ virtutis declarandæ ac probandæ s̄æpe facul-

tatem dedit : quo in numero nusquam tu reperieris esse
versatus : non primus , non secundus , non tertius , non
quartus . quid tempus frustra contero ? nō quintum , non
sextum , non millesimum locum in eis obtines . non , in-
quam . Nam si ita esset , tuis rebus gestis , tuaque opera o-
pibus , copijs , honore , dignitate , ciuitas aucta esset : quod
de te prædicare non potes . Quæ enim societas te aucto-
re ciuitati comparata est ? quod auxilium ? quæ benevo-
lentiæ , gloriæ , ue possesso quæsita ? quæ tua legatio , quæ
procuratio , aut administratio abs te commemorari po-
test , propter quam ciuitatis gloria sit propagata ? quæ res
vrbana ; & domestica : quæ forensis , & externa , cui tu pre-
fueris , tua opera correcta , aut sanata est ? quæ triremes ,
quæ tela , quæ naualia , quæ vrbis munitio , qui muri , quis
equitatus abs te quæsitus est ? quam ad rem denique usui
es ? quando vel locupleteis , vel tenueis , atque egenteis
communi in ciueis studio & amore prouectus , pecunia
iuuisti ? nunquam . Verum , dicet aliquis , si nihil eorum ab
AESchine re præstitum est , at non deest ei studium , & be-
nevolentia , & animus in patriam munificus ac liberalis .
Vbi ? quando ? qui , ô omnium mortalium iniustissime , ne-
tum quidem cum iij omnes , qui aliquando è loco supe-
riore verba fecerunt , ad salutem publicam pecunias ero-
gabant : & postremò Aristonicus pecuniam incolumentis
amissæ recuperandæ gratia coactam effundebat : ne-
tum quidem prodi sti , neque quicquam erogasti . non
quod egeres : quid minus credibile ? cui hereditas testa-
mento Philonis socii amplius quinque talentorum ve-
nit : qui duo talenta habebas tibi à decuriarum magistris
dono data , eò quod legē de triremium præfecturis abro-
garas ac sustuleras . Verum ne , dum mihi noua ex supe-
riore semper nascitur oratio , ab instituto sermone lon-
gius degrediar , hæc missa faciam . sed ex his certè perspi-
ciuum est , non tibi rei nummariae difficultatem , aut rei
familiaris inopiam , quominus liberalitatem in rem p. cō-
ferres , impedimento fuisse : sed quod tuum illud institu-

tum

tū tenere ac seruare studebas, ne quid abs te fieret, quod
ijs obesiet, quorum arbitratu temp. administras. Quibus
igitur in rebus acer & fortis es? quando magnificus ac
splendidus es? vbi in hos aliquid dicere oportet, hīc tu
clarissimè vociferaris, hīc magnopere vocem conten-
dis, hīc acerrima memoria prædictus es, hīc actor es optimus
tragicus, & germanus Theocrines. Et verò etiam
hoc loco de præstantibus in rep. viris, qui olim fuerunt,
mentionem facis: & rectè facis, neque reprehendo. Ve-
rum tamen iniquum est, Athenienses, AEschinem sibi
assumpta, atque in se deriuata ea, quam in mortuos habe-
tis, benevolentia, me, qui vobiscum viuo, cum illis com-
ponere & comparare. Quis enim omnium mortaliū ne-
scit, viuos omneis inuidia fere aliqua laborare, alios ma-
iore, alios minore? in mortuos autem, ne eorum quidem,
qui inimici fuerunt, ullum odium remanere? Cùm hæc
igitur ita sint comparata natura, cum ijs, qui ante me vi-
xerunt, spectabor & comparabor? Minime. Nam neque
iustum, neque æquum est, AEschine, sed tecum & cum
alio, quem voles, eorum, qui eadem, atq; tu, reip. admi-
nistrandæ consilia ceperunt, idémque vitæ genus secuti
sunt. Iam mihi illud quoque vide & considera, vtrum ho-
nestius ac melius sit ciuitati, propter antiquorum bene-
ficia, quæ sunt ingentia atq; immensa: (nemo enim con-
sequi dicendo possit, quanta sint) eorum, quæ hac ætate
in patriam conferuntur, nullam gratiam referre, eaque
cötumeliosè vexare, ac vituperare, an ijs omnibus, quo-
rum benevolentia in rebus agendis claruerit, honorem,
& humanitatis fructum populum Athenensem imper-
tire. Atqui, Athenienses, si mihi hoc quoque dicendum
est, mea reip. administrandæ ratio, meum consilium, atq;
institutum (siquis diligenter & rectè attenderit) illorum,
qui tum laudabantur, rationibus, ac voluntatibus simil-
limum esse, idémque spectare reperiatur: tuū autem, eo-
rum, qui tunc taleis viros calumniabantur, amentia max-
imè geminum. Perspicuum est enim nonnullos fuisse

etiam temporibus illis, qui cum suorum etatis homines male-
dictis insequeretur, & vituperarent, veteres laudabant
rem malevolentie, & liuoris, & calumnię plenam, & ean-
dem, quam tu facis, facientes. Et tamen audes dicere, me
nulla ex parte illorum esse similem. At tu similis es, AE-
schina? at frater tuus? at aliquis ex ijs, qui nunc sunt, ora-
toribus? Ego enim prorsus nego esse quenquam. verum
cum ijs, qui viuunt, & meis aequalibus, ô vir bone, ut nihil
aliud grauius dicam, me viuentem compara, quemad-
modum & alia omnia, poëtæ, chori, palæstritæ conferri
inter se consueuerunt. Philammo non quia Glauco Ca-
rystio, & nonnullis alijs athletis, qui antea fuerunt, erat
inferior, atque infirmior, idcirco ex Olympico certami-
ne sine præmio, coronaque discessit: sed quia eorum, qui
certamen cum ipso iniefant, optimè pugnauerat, & coro-
na donabatur, & voce præconis viator pronuntiabatur.
Tu quoque me cum his, qui nunc sunt, oratoribus com-
pone, & specta, tecum, & cum quo alio voles ex omni-
bus. Nulli cedo: quorum omnium cum quod ciuitati ma-
xime expediret, diligere ac sumere licebat, cumque omni-
bus in medio positum certamen erat, quis beneullen-
tia erga patriam ceteris præstare videretur: ego opinio-
ne ac iudicio totius populi res optimas dicebam, ac de-
cernebam: meis decretis, meis legibus, meis legationi-
bus omnia agebantur, & transigebantur: nemo vestrum
vñquam comparebat, nisi si forte his insultare, atque ob-
trectare oporteret. sed posteaquam ea euenerunt, que
vitinam prohibuissent atque auertissent dij immortales,
& cum iam non suasores, sed homines, qui imperata fa-
cerent, ac seruirent, homines contra patriam mercedem
accipere parati, homines assentadi studio dediti, quære-
bantur: tum tu, & istorum tui similium vñusquisque suo
loco atque ordine magni, & splendidi, & magnifici diui-
tiarum ostentatores volitabatis. Ego vero tenuis, atque
infirmus eram, fateor. At certe benevolentia erga popu-
lum vobis superior. Hæc autem duo ciuem moderatum

ac temperatum natura habere oportet: (sic enim maximè mihi de memetipso dicere posse sine inuidia videor) in potestate & imperio, voluntatem & consilium animi magnitudinis, & primi gradus in Græcia ciuitati tueri & conseruare: in omni tempore, omnique actione benevolentiam erga ciueis retinere. In hac enim, natura: in potentia autem, opibus, & viribus fortuna dominatur. Hac igitur, quam dico, benevolentiam apud me perpetuò mansisse reperietis. Cui rei hoc erit testimonio, quod neque cum ad supplicium deposcebar, neque cum in iudicia Amphictyonica vocabar, neque cum hostes minis me terrebant, neque cum promissis inuitabant, neque cum sceleratos istos in me tanquam feras immaneis immittebat, meam erga vos benevolentiam villo modo deserui. Nam statim ab initio hanc iustum ac rectam reip. gerendæ rationem, ac viam secutus sum, ut honoribus, potentiae, gloriæ ciuitatis seruirem, haec augerem, cum his starem, pro his propugnarem. Neque vero aliorum rebus secundis elatus, hilarius, atque alacer in foro inambulo, dexteram tendens, & istis læta nuntians, quos illuc perlatus sperem: secundis aliquibus rebus ciuitatis auditis cohoresco, ingemisco, tristis capite demisso terram intueor, quemadmodum impij isti, qui ciuitati nostræ obrectant, quasi vero non sibi ipsi, cum hoc faciunt, obrectent: deinde foras spectant, aliisque respectum habent: & ubi Græcis fortuna duriore conflictatis, aliquis alter fortunæ benignitatem expertus, rem suam bengessit, haec collaudat, bene factum exclamant, & ut propria ac perpetua sit haec felicitas, aiunt operâ dare oportere. Nolite vos, obsecro, o dij omnes immortales, nolite haec numine, nutique vestro comprobare: sed potius maximè quidem istis meliorem mentem date: sin autem eorum insanabilis amentia est, istos quidem ipsos separatim terra, marique funditus, & immatura morte delete ac perdite: nobis vero reliquis ciuibus, & in præsens tempus impendentium ceruicibus nostris terrorum, ac peri-

culorum celerrimam liberationem: & in posterum, secundum vitæ sine vlla offensione cursum, stabilémque salutem date.

DION. L A M B I N I I N I M A G V N.
C V L A M A R I S T O T E L I S A R G E N T E A M,
quæ eadem Michaelis Hospitalis Galliæ
cancellarii effigies videtur.

*A*Ecine Aristotelis magni, clarique figura
Illi⁹ est, cui sererum natura creatrix
Nudavit totam, talos à vertice ad imos?
Principia, & causas rerum qui p̄e omnibus vnu
Perspectuque, & perspectas miro ordine princeps
Tradidit, & docta ratione, & tramite prono?
Qui ingenia, & mores hominum, affectusque animorum
Cognovit varios, formam, & naturam animantium
Cunctarum penitus vidit, viet umque, geni⁹que?
Qui quibus agrestes populi, gentesque feroceſ
Legibus & iussis, quo iure, & more regantur,
Et quibus etatem tranquillam degere possint:
Rursum quæ tristem importent mala ciuib⁹ agris
Interitum potuit Grai⁹ exponere chartis?
Est' ne ergo illius hæc argento impressa figura?
Atqui cū frontem, atque oculos, narisque, caputque
Temporaque, & mentum aspicio, collustroque totam.
Luminibus formam, liquisse Acherunt⁹ videtur
Magnus aristoteles, tenebrisque in luminis oras.

Emersisse

Emersisse, iterum exortus, nobisque renatus.
Namque ego in hac parua effigie te agnosco, Michaël,
Te venerande senex, cognomen ab hospite ducis
Qui gentile tuum: cerno, inquam, in imagine prisca
Tenuum Aristotelem: tu illum omniparentis aluminum
Natura eximium non solum fronte, genisque,
Et naso: sed, quod magis est mirabile habendum,
Mente, animoque refers, & moribus, ingenioque:
Hoc mihi tu tantum differre videris ab illo:
Ille quibus populi iussis, & legibus euum
Degeret tranquillum, ac tutum, optataque potiri
Pace queant: quibus edictis sua regna, quibuscū
Consilijs reges regere, aurigareque possint,
Prescrispit: tu docte senex, tu regna ruine
Proxima consilio fulcis. Cū Gallia nuper
Sanguinearum irarum es tu concussa labaret:
Sanguine ciiali cū vrbes, campique natarent:
Passim cū Germanus atrox, sanguisque Britannus:
Et, qui plus astu, quam robore, pollet Iberus,
Pradabundus, ouans, per pinguis Galica rura,
Per lata segetes spolijs volitaret onustus:
Cum ruerent vrbe latē, cum moenia, & arces
Tomentis validis magno labefacta fragore
Concederent: cū rex genus alto à sanguine regum
Pestifera (impavidus licet, & formidinis expers)
Sed tamen horreret magnus puer arma suorum:
Cū regis vocem ciiali imbuta cruure
Spicula iactantes manibus se audiire negarent
Precipites rabie ciues, trepidique furore:
Tu venerande senex sapienti petore, & alta
Mente, & consilijs rectis, linguaque diserta,
Et suada, & doctis dictis respersa cruento
Arma extorsisti populo irato, atque furenti:
Tu tantos hominum motus, tamque horrida bella
Ciubus armatis alijs componere inermus
Sciunisti tandem, & tantos sedare tumultus.

F I N I S

